

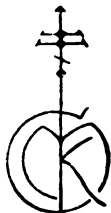
*»Iam non dicam vos servos . . . vos
autem dixi amicos.« (Jo 15, 15.)*

ZE ŽIVOTA PŘÁTEL KRISTA PÁNA

*Náčrty rozjímání pro kněze
ze života světců — vzorů kněží.*

Napsal

Th. Dr. BOHUMIL SPÁČIL T. J.,
profesor na papežském Orientálním Ústavě v Římě.

V PRAZE 1933.

NÁKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ
GUSTAV FRANCL, PRAHA.

Knihtiskárna Jar. Strojil v Přerově.

I m p r i m i p o t e s t.

Pragae, die 26. Augusti 1932.

LEOPOLDUS ŠKAREK S. J.,
Provinciae Čechoslovakiae Praepositus.

N i h i l o b s t a t.

Dr. JOSEPHUS BERAN,
 censor.

I m p r i m a t u r.

Pragae, die 12. Septembris 1932.

N.: 11635.

Dr. THEOPHILUS OPATRŇ,
Vicarius generalis.

Předmluva.

Nejkrásnějším příkladem a nedostižným vzorem pro kněze jest božský Mistr sám. Proto bývá právě život Krista Pána obyčejným předmětem našich rozjímání. Ale i život těch mužů, kteří se snažili napodobovati ideál svatosti a apoštolské lásky Krista Pána, jest pro kněze mocným povzbuzením k dokonalosti a horlivosti. Proto myslíme, že se našemu kleru zavděčíme, když k pěti svazečkům »Náčrtů rozjímání ze života Krista Pána pro kněze« přidáváme jako šestý svazek »Náčrty rozjímání ze života světců — vzorů kněží«. Jsou to vedle apoštolů především svatí nebo blahoslavení biskupové a kněží, jak vyznavači tak mučedníci. Ale právem, tuším, jsme do jejich řad pojali nejenom některé svaté jáhny (Štěpána, Vavřince, Františka z Assisi), nýbrž i oba velikány svatosti, Jana Křtitele a Josefa, jejichž srdce jistě plálo velikou apoštolskou láskou, třebaže svátosti novozákonního kněžství nepřijali.

Rozjímání jsou uspořádána podle církevního roku. Každému rozjímání předchází stručný životopis světcův, v němž vylíčeny jsou zejména rysy dávající náměty k rozjímání. Snažili jsme se, aby všechna rozjímání měla asi stejný rozsah,

*a to tak, aby pro začátečníky, kteří si látku ne-
umějí ještě sami rozváděti, stačila aspoň na
krátké dvacetiminutové rozjímání, pokročilejším
pak skýtala látku nejméně na hodinovou meditaci.
Délka životopisů světců je ovšem různá, podle
toho, jak se nám o nich buď více nebo méně
zpráv zachovalo. I tomuto svazku předesyíláme
stručný nástin metody rozjímání, přípravnou mod-
litbu na rozjímání a český překlad modliteb
»Anima Christi« a »Suscipe«. Přidán je obšírný
ukazatel.*

V Římě, na den sv. Tomáše Akvinského 1932.

OBSAH:

I. Sv. Ondřej, apoštol (30. listopadu) . .	14
Rozjímání 1.	15
II. Sv. František Xaverský, kněz Tovaryš-	
stva Ježíšova (3. prosince)	19
Rozjímání 2.	21
III. Sv. Ambrož, biskup milánský, církevní	
učitel (7. prosince)	26
Rozjímání 3.	28
IV. Sv. Tomáš, apoštol (21. prosince) . .	32
Rozjímání 4.	33
V. Sv. Štěpán, jáhen, prvomučedník	
(26. prosince)	37
Rozjímání 5.	38
VI. Sv. Jan, apoštol a evangelista	
(27. prosince)	43
Rozjímání 6.	45
VII. Sv. Tomáš Becket, arcibiskup kanter-	
burský a mučedník (29. prosince) . .	49
Rozjímání 7.	52
VIII. Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho obrá-	
cení (25. ledna)	57
Rozjímání 8.	58
IX. Sv. Jan Zlatoústý, biskup cařihradský	
a církevní učitel (27. ledna)	62
Rozjímání 9.	64
X. Sv. František Saleský, biskup ženevský	
a církevní učitel (29. ledna)	69
Rozjímání 10.	71

XI.	Sv. Ignác, biskup antiošský a mučedník	
	(1. února)	75
	Rozjímání 11.	77
XII.	Sv. Matěj, apoštol (24. nebo 25. února)	82
	Rozjímání 12.	82
XIII.	Sv. Tomáš Akvinský, kněz řádu domi-	
	nikánského a cír. učitel (7. března)	86
	Rozjímání 13.	89
XIV.	Sv. Kliment Maria Hofbauer, kněz kon-	
	gregace redemptoristů (15. března)	94
	Rozjímání 14.	97
XV.	Blah. Jan Sarkander, farář holešovský	
	a mučedník (17. března)	102
	Rozjímání 15.	106
XVI.	Sv. Josef, pěstoun Páně (19. března)	111
	Rozjímání 16.	112
XVII.	Sv. Benedikt, zakladatel řádu benedik-	
	tinského (21. března)	117
	Rozjímání 17.	119
XVIII.	Sv. Lev I. Veliký, papež a církevní	
	učitel (11. dubna)	123
	Rozjímání 18.	126
XIX.	Sv. Vojtěch, biskup pražský a mučedník	
	(23. dubna)	130
	Rozjímání 19.	132
XX.	Blah. Jan Bosco, zakladatel salesiánů	
	(26. dubna)	138
	Rozjímání 20.	143
XXI.	Sv. Petr Kanisius, kněz Tovaryš. Ježí-	
	šova, církevní učitel (27. dubna)	148
	Rozjímání 21.	151
XXII.	Sv. Filip a Jakub Ml., apoštolové	
	(1. května)	155
	Rozjímání 22.	157

XXIII.	Sv. Athanáš, biskup alexandrijský, církevní učitel (2. května)	160
	Rozjímání 23.	163
XXIV.	Sv. Robert Bellarmin z Tov. Ježíšova, arcibiskup a kardinál, církevní učitel (13. května)	167
	Rozjímání 24.	170
XXV.	Sv. Jan Nepomucký, generální vikář pražský, mučedník (16. května)	174
	Rozjímání 25.	177
XXVI.	Sv. Řehoř VII., papež (25. května)	181
	Rozjímání 26.	184
XXVII.	Sv. Filip Neri, zakladatel oratoriánů (26. května)	188
	Rozjímání 27.	192
XXVIII.	Sv. Norbert, arcib. magdeburský, zaklad. řádu premonstrátského (6. června)	196
	Rozjímání 28.	199
XXIX.	Sv. Antonín Padovánský, kněz řádu františkánského (13. června)	203
	Rozjímání 29.	206
XXX.	Sv. Jan František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova (16. června)	210
	Rozjímání 30.	212
XXXI.	Sv. Jan Křtitel, předchůdce Páně. Jeho narození a povolání (24. června)	216
	Rozjímání 31.	220
XXXII.	Sv. Petr, kníže apoštolů (29. června)	224
	Rozjímání 32.	228
XXXIII.	Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho apoštolát a smrt (29. června)	232
	Rozjímání 33.	235

XXXIV. Sv. Cyril a Metoděj, apoštolé slovanští (5. července)	239
Rozjímání 34.	241
XXXV. Sv. Bonaventura z řádu františkán- ského, biskup a kardinál, církevní učitel (14. července)	245
Rozjímání 35.	249
XXXVI. Sv. Vincenc z Pauly, zaklad. lazaristů a milosrdných sester (19. července)	253
Rozjímání 36.	257
XXXVII. Sv. Jakub Starší, apoštol (25. července)	261
Rozjímání 37.	264
XXXVIII. Sv. Ignác z Loyoly, zakladatel Tova- ryšstva Ježíšova (31. července)	268
Rozjímání 38.	272
XXXIX. Sv. Alfons z Liguori, zakl. kongregace redemptoristů, církv. učitel (2. srpna)	277
Rozjímání 39.	280
XL. Sv. Dominik, zakladatel řádu kazatel- ského (dominikánů) (4. srpna)	285
Rozjímání 40.	287
XLI. Sv. Jan Křtitel Vianney, farář áarský (9. srpna)	292
Rozjímání 41.	295
XLII. Sv. Vavřinec, jáhen a mučedník (10. srpna)	300
Rozjímání 42.	302
XLIII. Sv. Bernard, druhý zakladatel řádu cisterciáckého, církv. učitel (20. srpna)	306
Rozjímání 43.	309
XLIV. Sv. Bartoloměj, apoštol (24. srpna)	313
Rozjímání 44.	315

XLV. Sv. Augustin, biskup hipponský, církevní učitel (28. srpna)	319
Rozjímání 45.	323
XLVI. Sv. Jan Křtitel. Jeho apoštolská neo- hroženost a heroická smrt (29. srpna)	328
Rozjímání 46.	328
XLVII. Sv. Petr Klaver, kněz Tovaryšstva Ježí- šova (9. září)	332
Rozjímání 47.	335
XLVIII. Sv. Matouš, apoštol a evangelista (21. září)	340
Rozjímání 48.	342
XLIX. Sv. Jeroným, kněz a církevní učitel (30. září)	346
Rozjímání 49.	349
L. Sv. František z Assisi, zakladatel řádu Menších Bratří (4. října)	354
Rozjímání 50.	359
LI. Sv. Bruno, zaklad. kartusiánů (6. října)	364
Rozjímání 51.	367
LII. Sv. František Borgiaš, třetí generál To- varyšstva Ježíšova (10. října)	371
Rozjímání 52.	375
LIII. Sv. Šimon a Juda, apoštolé (28. října)	380
Rozjímání 53.	382
LIV. Sv. Karel Borromejský, arcibiskup mi- lánský a kardinál (4. listopadu)	386
Rozjímání 54.	389
LV. Sv. Martin, biskup tourský (11. listop.)	393
Rozjímání 55.	396
LVI. Sv. Josafat, arcibiskup polocký, mučed- ník (14. listopadu)	400
Rozjímání 56.	402
Ukazatel	407

Nástin rozjímání podle metody sv. Ignáce.

Před rozjímáním.

1. Připravme si *látku* rozjímání, nejlépe večer předtím.

2. Vzpomeňme si večer před spaním a ráno při vstávání krátce na předmět rozjímání.

Rozjímání samo.

1. *Úvod*: Vmysleme se v *přítomnost* Boží a vykonejme *přípravnou modlitbu*. Učíme před rozjímáním obvyklé *průpravy*.

2. *Paměť* si předvádíme část po částce látku rozjímání.

3. *Rozum* uvažuje, co je v rozjímané pravdě obsaženo, vyvozuje praktické důsledky pro duchovní život, předkládá vůli různé pohnutky, zkoumá, jak jsme se posud podle té pravdy řídili, a co a jakým způsobem bychom měli napravit v budoucnosti.

4. *Vůle* vzbuzuje po celé rozjímání příslušná hnutí, city nebo úkony ctností (víry, naděje, lásky, chvály, lítosti atd.), činí praktická, konkrétní, pokorná předsevzetí, modlí se za sílu, abychom je provedli.

5. Ve vroucí modlitbě závěrečné neboli *rozmluvě* shrneme všechno, co jsme v rozjímání poznali a co jsme si předsevzali, a obracíme se pokornou prosbou k osobě, na niž se rozjímání vztahuje a k Pánu Bohu. Končíme nějakou ústní modlitbou («Otčenáš», »Zdravas Maria«, »Duše Kristova«, »Suscipe Domine«).

Po rozjímání.

Doporučuje se, abychom po rozjímání, buď hned nebo později ve vhodnou dobu v krátké *reflexi* se zpytovali, jak se nám v rozjímání vedlo, a učinili si předsevzetí vystríhati se po druhé chyb, kterých jsme se snad v rozjímání dopustili. Radivá se také, abychom si poznamenali důležitější předsevzetí a hlavní užitek rozjímání.

Modlitba přípravná.

Všemohoucí Bože a Pane můj, věřím, že jsi zde přítomen, kláním se Ti v nejhlubší úctě a třebaže nejsem hoden pro četné své hříchy Tvého pohledu, přece v důvěře v Tvoji dobrotu předstupuji před Tebe, abych s Tebou rozmlouval a naslouchal, co Ty mluvíš ke mně. Pane, nauč mě konati vůli Tvou a dej mi milost, abych všechno, co budu mysliti, chtíti a konati, směřovalo čistě k větší službě a chvále Tvé a prospěchu duše mé.

»Duše Kristova.«

Duše Kristova, posvěť mě,
tělo Kristovo, uzdrav mě,
krvi Kristova, opoj mě,
vodo z boku Kristova, obmyj mě,
umučení Kristovo, síliž mě !
Ó, Ježíši dobrý, vyslyš mě,
ve Své rány ukryj mě,
odloučiti se mi nedej od Tebe,
nepřítele zlého uchraň mě,
v hodině smrti mé zavolej mě
a přijíti k Tobě přikaž mně,
s Tvými svatými ať chválím Tě
na věky věkův ! Amen.

»Sume, Domine, et suscipe.«

(Obětování sebe Bohu.)

Vezmi si, ó Pane, a přijmi celou mou svobodu, mou pamět, můj rozum a celou mou vůli, všechno co mám a vlastním. Tys mi to dal, Tobě, ó Pane, to vrácím; všechno je Tvé, nalož s tím zcela podle Své vůle. Dej mi jen lásku k Tobě a milost Svou, neboť ta mi stačí.

I. Sv. Ondřej, apoštol.

(30. listopadu.)

Městečko Bethsaida u jezera genezaretského bylo rodištěm Ondřeje, bratra Šimona Petra, a jako jejich otec byli oba bratři rybáři. Když sv. Jan Křtítel veřejně vystoupil a počal kázat pokání, stal se zbožný, po Mesiáši toužící Ondřej s několika jinými krajany jeho učedníkem. Jednoho dne Jan vida přicházející Krista Pána řekl před svými učedníky: »Ejhle beránek Boží, který sejme hříchy světa.« Pohnutí těmito slovy a přivábení milým a velebným zjevem božského Mistra, šli dva z učedníků, Ondřej a Jan, za ním. Když se Spasitel po chvíli obrátil a tázal se jich: »Co hledáte?« dodali si myslí a ptali se ho, kde bydlí. Pozval je k sobě a po důvěrné rozmluvě s ním stali se jeho učedníky. (Jan 1, 35 dd.) S počátku rybařili ještě dále a k Ježíši jenom docházeli. Po nějaké době Kristus Pán vida jednoho dne Šimona Petra a Ondřeje pouštětí sítě do jezera, povolal je k stálému následování a apoštolování slovy: »Pojďte za mnou a učiním vás rybáři lidí.« A oni ihned opustivše rodinu a všecko, co měli, následovali jej. (Mt. 4, 18 dd.; Mk. 1, 16 dd.)

Z dalšího života sv. Ondřeje před ukřižováním a zmrtvýchvstáním Páně nám sv. evangelium vypravuje dvě epizody. Když kdysi Pán Ježíš chtěl zázračně nasytiti hladovějící zástup, obrátil se nejprve na apoštoly, aby dali lidu jísti. Chtěl je tím jenom zkoušet a jemně vybídnouti, aby o zázrak prosili. Sv. Ondřej neporozuměl jemnému pokynu. Myslel jenom

na přirozené prostředky a řekl: »Jest zde jeden pacholik, který má pět chlebů ječných a dvě ryby, ale co jest to pro tak mnohé?« (Jan 6, 9.) Když jindy Kristus Pán nedlouho před svou smrtí předpovídal zkázu Jerusalema a konec světa, ptal se s některými jinými i Ondřej: »Kdy to bude a které znamení bude dáno?« (Mk. 13, 4.) Ale Kristus Pán neodpověděl na zvědavou otázku, nýbrž jenom je napomenul, aby bděli, nevědouce ani dne ani hodiny.

Po seslání Ducha sv. hlásal sv. Ondřej podle podání sv. evangelium ve Skythii na dolním Dunaji a severně od Černého moře, potom misionářoval v Malé Asii a v Řecku. V hlavním městě řeckého Achajska, Patrách, byl od císařského náměstka Egeata odsouzen na smrt kříže. Pře krásně líčí akta jeho umučení touhu jeho po kříži a lásku k ukřižovanému Spasiteli. Když mu bylo oznámeno, že jest odsouzen na kříž, odpověděl neohroženě: »Jsem služebníkem kříže Kristova a více si ho přeji než se ho bojím.« A když spatřil kříž k jeho umučení připravený, zvolal v radostné touze: »Buď pozdraven, ó kříži, jenž jsi byl posvěcen tělem Kristovým a ozdoben údy jeho jako perlami. Ó svatý kříži, dlouho očekávaný, vroucně milovaný, vysvoboď mě z tohoto světa a vrať mne Místru mému, aby mne skrze tebe přijal ten, jenž skrze tebe mne vykoupil.« Zemřel teprve po třídenním pomalém utrpení stále Bohu děkuje. Ostatky jeho byly přeneseny do Caříhradu a později do Amalfi, hlava jeho je v chrámě sv. Petra v Římě.

R o z j í m á n í 1.

1. průprava: Vizme dojemný obraz sv. Ondřeje, pozdravujícího s nadšením kříž.

2. průprava: Prosme o podobnou lásku k Ježíši a ke kříži.

1. Už povolání sv. Ondřeje k apoštolskému životu skýtá nám mnoho námětů k rozjímání. Co nejvíce táhlo a vábilo sv. Ondřeje k následování Krista? Byl to vedle povzbuzujících slov sv. Jana Křtitele velebný a milý zjev božského Mistra. Proto jde hned téměř bezděky za ním, proto ho následuje do příbytku a důvěrně s ním rozmlouvá, proto na jediné jeho slovo všechno opouští a stává se jeho věrným učedníkem až do smrti. A k čemu ho volal božský Spasitel? Měl se státi »rybářem lidí«. Měl duše z bahna hříchů a bludů vyváděti, nesměl se hroziti tvrdé práce tohoto rybaření, neměl čekat, až lidé sami k němu přijdou, nýbrž jako dovedný rybář měl je vyhledávati a všech vhodných prostředků užívati, aby je získal. A jaká byla podmínka této velké milosti povolání se strany apoštola, neboli jakou obět žádal od něho Kristus Pán? Měl opustiti všechno to, co mu bylo zde nejdražší, otce a matku, rodinu, své oblíbené zaměstnání. —

a) Vznešený a milý zjev Kristův, zjev jeho velíkolopého, mohutného království zde na zemi, Církve svaté, přitáhl i nás a přiměl nás, že jsme se rozhodli co nejtěsněji Krista následovati a pro jeho království pracovati. Nevybledl snad po letech tento krásný ideál v naší duši? Rozjímejme často o velebné postavě Kristově, jeho cílech a ctnostech; tak znovu oživíme tento ideál a utvrdíme se ve věrnosti svého povolání.

b) Jak jsme plnili my dosud vznešený úřad Kristem nám uložený, býti rybáři lidí? Nemusíme

snad na sebe žalovati, že mnohá duše proto zahynula, že jsme se ve své pohodlnosti hrozili námah s jejím zachráněním spojených, že jsme ji nevyhledali, že jsme nepoužili všech prostředků, jak jich pastorec za dnešních moderních poměrů vyžaduje?

c) I od nás božský Mistr při vstupu do svatyně kněžství žádal, abychom se vzdali rodinného života a v jistém smyslu i tohoto světa. Nemůžeme ho opustiti jako poustevníci, máme v něm žítí a proň pracovati, můžeme ho i užívatí, kde to stav náš dovoluje anebo káže; ale cíle světa nesmějí býti našimi cíli a zábavy světa nemohou býti našimi zábavami.

2. Dvě epizody ze života sv. Ondřeje ve sv. evangeliu vypravované mají svůj význam. Duch sv. je jistě sv. evangelistovi neinspiroval bez důvodu, nýbrž k našemu poučení. Jsou v nich naznačeny dvě chyby, jichž se často v následování Krista Pána a v duchovním životě dopouštíme. Při zázračném nasycení zástupu chybil apoštol tím, že myslel a spoléhal příliš a výhradně na prostředky lidské a ne především na moc Kristovu a jeho prozřetelnost. A otázku jeho o době a znameních zkázy Jerusalema a konce světa pokáral Spasitel proto, že ji učinil ze zvědavosti a že bezúčelně chtěl zkoumatí cesty prozřetelnosti Boží.

a) Jak často se nám stává, že v nesnázích a obtížích pozbyváme myslí, poněvadž myslíme jenom na vlastní slabé síly a nedostatek přirozených prostředků. Vzpomeňme si v takových chvílích, kolikrát už nám Pán Bůh mimo všechno nadání svou dobrotou a mocí pomohl, a obraťme se s důvěrou

k Tomu, který právě tehdá svou moc ukazuje, když vypovídají lidské prostředky.

b) Zpytujeme se, kde se u nás jeví nerozumná nebo dokonce hříšná zvědavost. Snad se příliš staráme o osudy a jednání druhých, děláme si zbytečné starosti o budoucnost, nebo se sháníme stále po novotách, anebo bychom rádi vyzkoumali i cesty prozřetelnosti Boží?

3. O apoštolském působení sv. Ondřeje po zmrtvýchvstání Páně nemáme určitějších zpráv. Ale z horoucí lásky k Pánu Ježíši a z nadšené lásky ke kříži Kristovu všim právem soudíme, že po celý život z lásky ke Kristu Pánu neúnavně pracoval a nesnáze a obtíže apoštolského života jako kříž Bohem mu poslaný s radostnou ochotou snášel. Viděť Ondřej, jakou vzácnou milostí jest každý kříž, že nás s Kristem spojuje, připodobňuje, milost a lásku Kristovu nám zjednává, že jest nejlepším projevem lásky ke Kristu a zárukou věčné blaženosti. Proto se smrti kříže ochotně podrobuje a kříž s nadšením vítá.

a) Učme se od sv. Ondřeje lásce ke kříži. Nezáleží v tom, že utrpení necítíme, ale že celou silou své vůle je přijímáme jako vzácnou milost. Uvažujme často o duchovních výhodách utrpení a kříže, jak jsme je právě naznačili. Dají se konečně všechny shrnouti v jednu větu: »Každý kříž přivádí nás blíže ke Kristu.«

b) Nemůžeme hned nejvyššího stupně lásky ke kříži dosíci. Pohlížejme nejprve na svůj denní kněžský život s jeho někdy tvrdými povinnostmi a obtížemi jako na kříž Kristem nám vložený a snášejme

tyto obyčejné kříže aspoň s trpělivostí. Pak se nelekne, přijde-li nějaký větší kříž zevnějšího nebo vnitřního utrpení, nýbrž obejmeme jej po příkladu sv. Ondřeje s láskou a odevzdaností.

Oremus:

Majestatem tuam, Domine, suppliciter exoramus: ut, sicut Ecclesiae tuae beatus Andreas Apostolus extitit praedicator et rector; ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per Dominum.

II. Sv. František Xaverský, kněz Tovaryšstva Ježíšova.

(3. prosince.)

Sv. František se narodil 7. dubna 1506 jako nejmladší syn pána šlechtického zámku Xavier u Pampefony ve Španělsku. Po výborně vykonaných studiích stal se neobyčejně nadaný mladý muž uhlazených způsobů a veliké energie profesorem na universitě pařížské, nemaje ještě ani 24 let. Byl přísný a čistý, ale ctižádostivý: jeho touhou bylo, aby si jako učenec zjednal veliké jméno. Tu se seznámil se zbožným a jemnocitným Petrem Faberem a jeho prostřednictvím s Ignácem z Loyoly. Sv. Ignác poznal brzo jeho vzácné vlastnosti a umínil si, dáti jeho snaživosti, energii a touze po velikosti pravý směr k nadpřirozenému apoštolskému cíli. »Co to všecko prospěje?« bylo jádrem odpovědi, které dával Františkovi, když mu rozvínoval své plány do budoucnosti. Z počátku nejevil František mnoho chuti a porozumění pro ideály Ignácovy; ale jakmile s milostí Boží poznal,

že pravá velikost je v lásce k Bohu a apoštolské práci pro Církev a duše, chopil se celou silou své velkodušné vůle tohoto cíle. Vykonal s velikou zbožností třicetidenní exercicie a stal se členem Tovaryšstva od Ignáce zakládaného. Mocná láska k Bohu pudila jej k neobyčejným skutkům kajicnosti, ale ještě více jevila se v horoucí touze, vykonat veliké věci ke spáse duší. Byv r. 1537 vysvěcen na kněze připravoval se nejprve 40 dní na první mši svatou, a pak procházeje za velikých obtíží a námah různé kraje Itálie všude horlivě kázal, zpovídal a ošetřoval nemocné v nemocnicích. Ani to horlivosti jeho nestačilo. Toužil po širším poli apoštolského působení. A Bůh touze jeho vyhověl. Prozřetelností Boží se stalo, že jeden z Páterů Tovaryšstva, určený pro misie v Indii, onemocněl, a sv. Ignác na jeho místo určil Františka. Dne 7. dubna 1541 vyplul z Lisabonu a 6. května 1542 přistál po nebezpečné plavbě v Goe v Indii.

Jest téměř nepochopitelné, co František Xaverský tam vykonal za deset let své misijní činnosti. Nejprve věnoval péči tamnějším křesťanům: portugalským úředníkům a rybářům na pobřeží a za krátký čas povznesl jejich náboženský život. Potom pracoval na obrácení pohanů. Prošel rozsáhlé krajiny Indie a apoštoloval i na Ceyloně a Molukkách. Cesty konal obyčejně pěšky, často bos, kráčeje v létě po žhavém písku, v zimě přes zamrzlou a sněhem zavátou půdu. Námahou a vysílením mu mnohdy vypovídal hlas při kázání a klesalo rámě při křtění. Přes to však trvával po namáhavé práci celé hodiny v noci na modlitbách. R. 1549 odebral se do Japonska a když tam byl položil základy později tak kvetoucích křesťanských

obcí, vrátil se 1551 do Indie. Horlivý misionář věnoval se všem třídám lidí: úředníkům, vojákům, rybářům, bohatým i chudým; zvláště však pečoval o nemocné, zejména o malomocné. Žil u veliké chudobě a jednal s největší prostotou; kde však toho bylo třeba, jako v Japonsku, dovedl též vystupovati ve skvostném úboru a s velikou družinou. Bůh ho odměňoval neobyčejnými úspěchy, takže mohl vlastní rukou až do stotisíců pohanů pokřtít, ale také vnitřními útechami, takže prý často volal: »Již dosti, Pane, již dostil«; též darem zázraků už za života. Při všem tom zůstal hluboce pokorným. List papežský, jímž byl jmenován apoštolským delegátem, ani neukázal; svému generálovi, sv. Ignáci, psával kleče na kolenou, byl ochoten všech svých podniků ihned zanechat na jediné slovo Ignácovo. Jeho touhou bylo, zasíti símě křesťanství také v milionové pohanské říši čínské. Ale na cestě tam zemřel zcela opuštěn dne 2. prosince 1552 na ostrově Sanzianu, odkud před smrtí mohl z dále viděti zemi své touhy. Řehoř XV. ho prohlásil 1622 za svatého, Pius X. ho ustanovil patronem díla šíření víry. I po smrti se dějí na jeho přímluvu četné divy; zvláště když před několika lety jeho lebka byla ve slavnostních průvodech nošena.

Rozjímání 2.

1. průprava: *Vizme v duchu sv. Františka, volajícího v zanícené lásce Boží: »Dosti, Pane, již dosti jest!«*

2. průprava: *Vyprosme si přímluvou světcovou aspoň něco z jeho veliké lásky k Bohu a neúnavné apoštolské horlivosti.*

1. Bůh sám vyvolil ve své lásce a ve svém milosrdenství sv. Františka, takřka proti jeho vůli, za nástroj svých velikých plánů. Použil k tomu sv. Ignáce, který byl pravým andělem strážcem pro svého mladého krajana. Sv. Ignác zase ve své moudrosti navázal na přirozené vlastnosti Františkovy, jeho velkodušnost, touhu po velikých věcech a ctižádost a snažil se jím dátí pravý směr. Jediná z nehybnoucích věčných pravd, jediná slova božské Moudrosti: »Co prospěje všecko člověku«, vážně pojatá a promyšlená stačila přivoditi obrat v životě mladého profesora. Poznal jasně svůj pravý cíl a vůli Boží, přilnul celou silou své duše k Bohu a nehledal od té doby než jeho čest a spásu duší. Hořel touhou po misích mezi pohany, ale přece sám od sebe si nevyžadoval nějakého určitého pole činnosti. A hle, prozřetelnost Boží všecko tak řídí, že jeho touze je v nejhojnější míře vyhověno.

a) V životě sv. Františka vidíme, co pro člověka a celý směr jeho života znamená dobrý přítel a jeho příklad. Platí to zejména také o životě kněžském. Jak mnohý mladý kněz byl slovem a příkladem horlivého staršího spolubratra zachráněn nebo povzbuzen k větší horlivosti; ale jak mnohý, vyšedší s nejlepší vůlí ze semináře, povolil vida méně vzdělávací příklad spolubratrů! Mohu si říci, že jsem byl svým spolubratrům andělem strážným jako Ignác Františkovi?

b) »Co prospěje všecko člověku?« Tato hluboká pravda způsobila obrat v životě sv. Františka. Uvažujme i my o ní často! Zakládáme si snad na svých vlohách a úspěších? »Co prospěje...?« Rádi bychom dosáhli výnosného místa? »Co prospěje...?«

c) S pravou pedagogickou moudrostí snaží se sv. Ignác využití přirozených vlastností Františkových a dáti jim nadpřirozený směr. Dokonalost nezáleží v tom, že přirozené vlastnosti hubíme, ale že je postavíme v službu ctností a milostí. Zkoumejme se, a jsme-li přirozeně ctižádostiví, tvrdí, použijme těchto náklonností k horlivosti o pravou čest, k rozhodnosti a pod.

d) Sv. František si sám nevyžadoval pole působnosti, nýbrž čekal vše z ruky božské prozřetelnosti. Bůh mu určil působnost pro něho nejlépe se hodící a proto tak požehnanou. Nevyžadujeme si zpravidla sami určitých prací nebo úřadů, a Bůh sám nás povede tam, kde můžeme nejúspěšněji pracovat.

2. Rozsah a úspěchy apoštolské činnosti sv. Františka Xaverského jsou téměř nepochopitelné. Byl v pravém, ale vyšším smyslu velikým dobyvatelem světa a přispěl neobyčejně k rozšíření království Kristova. Měl velké plány, chtěl obrátiti celé kmeny a národy; proto jednal s jejich knížaty a náčelníky a dlel často na jejich dvorech. Při tom nalézal dosti času, aby vyučoval dítky, navštěvoval nemocné, rozmlouval s chudými rybáři a o každého se jednotlivě staral. Žil chudě a jednal s apoštolskou prototou, ale kde bylo třeba vystupoval i s okázalostí; všech vhodných dobrých prostředků užíval, třeba i hry v karty, mohl-li tím duše získati. Pomoc Boží si vyprošoval stálým pokáním a horlivou modlitbou, již věnoval noci, nemaje za dne mnoho volného času. Při všech svých úspěších zachoval si hlubokou pokoru: papežský list svého jmenování delegátem ani neukáže, sv. Ignáci píše kleče, je ochoten na jediné slovo Ignácovo

všech svých prací zanechatí. Pramenem jeho svatosti a podivuhodné horlivosti byla jeho veliká, naprosto nezištná láska k Bohu, jak se jeví v modlitbě mu připisované: »O Deus meus, ego amo te«, láska k Církvi a k duším.

a) Nemůžeme všichni býti takovými dobyvateli a šířiteli říše Kristovy jako sv. František, ale musíme mítí zájem pro veliké cíle Církve a zvláště pro misie, buditi jej i u věřících, na př. doporučováním »Soolku sv. Františka Xaverského pro šíření víry« nebo jiných misijních děl.

b) I naše horlivost musí se vztahovati na všechny: třeba nám jednati s bohatými a vlivnými, ale musíme se věnovati i prostému lidu, malým dítkám, nemocným, chudým a o každého se tak starati, jako bychom jenom pro něho tu byli. Musíme všech vhodných dobrých prostředků užívatí, brzy s prostotou, brzy s autoritou vystupovati, v dobrých věcech se svému okolí přizpůsobiti.

c) Sebezápor a modlitba jsou nejcennější prostředky pastore. Sv. František při tolika nadlidských námáhách věnuje noční hodiny modlitbě. A já se tak snadno vymlouvám, že pro nával práce nemohu konati duchovní cvičení, snadno je odkládám nebo zkracuji!

d) Ani neobyčejné úspěchy ani mimořádné nadpřirozené dary nedovedly otrástiti pokorou Františkovou. U mne snad stačí, aby se mi nějaké dílo lépe podařilo, aby se mi dostalo malé pochvaly, a už si na tom zakládám a vynáším se.

e) Nemáme milosti konati pro Krista tolik jako sv. František. Ale to, co bylo vzpruhou jeho čin-

ností, můžeme a máme mít: velikou lásku k Bohu, k Církvi, k duším. Uvažujme často o velikosti Boží a jeho nesmírné lásce k nám, o vznešenosti království Kristova, o ceně lidské duše, a jistě porosteme stále v této trojí lásce.

3. Jaké odměny dostalo se velikému apoštolu Indie a Japonska za jeho nesmírné práce? Kdo by ho byl viděl umíratí, byl by řekl, že vlastně žádné; umírá chud a opuštěn na neznámém ostrově a jest pohřben beze všech okázalých poct. A přece odměna jeho je veliká. Už zde na zemi korunoval Bůh jeho dílo úspěchy, jakých se málokomu dostalo, a obdařil jej mimořádnými milostmi, též darem zázraků. I po smrti se dějí na jeho přimluvu divy, jeho kanonisace byla slavná, jeho úcta je rozšířena po celém světě. Vše to je jenom slabým odleskem slávy věčné, již už tolik století požívá.

a) Bůh neodměňuje vždy už na tomto světě; přijímáme to proto s odevzdaností z ruky Boží, kdybychom i my jednou při smrti neviděli úspěchů svých prací.

b) Věčná odměna v nebi jistě nás čeká. Často Bůh už zde dává hojné úspěchy a útěchy. A my se tak snadno vzdáváme práva na větší stupeň věčné blaženosti a na všechny důkazy Boží přízně svou nedbalostí a pohodlností.

Oremus:

Deus, qui Indiarum gentes beati Francisci praedicatione et miraculis Ecclesiae tuae aggregare voluisti; concede propitius; ut cuius gloriosa merita veneramur, virtutum quoque imitemur exempla. Per Dominum.

III. Sv. Ambrož, biskup milánský a církevní učitel.

(7. prosince.)

Sv. Ambrož narodil se kolem r. 335, asi v Trevíru, kde byl otec jeho císařským místodržitelem Gallie, Hispanie a Britanie. Po brzké smrti otcově odebral se do Říma a vzdělal se nejprve v literatuře, řečnictví, básnictví, pak v právnictví s takovým prospěchem, že už r. 364 byl jmenován přisedícím soudního dvoru v Miláně a r. 370 stal se tamtéž místodržitelem Ligurie a Emilie. Církev milánská byla tehdy velmi ohrožena arianismem, k němuž se přidal i biskup Auxentius. Po jeho smrti nastaly pro volbu nástupce veliké třenice mezi katolíky a ariány a bylo nebezpečí skutečného pozdvižení. Ambrož jakožto místodržitel odebral se do chrámu, kde se měla volba dítí, a napomínal výmluvnými slovy klérus a věřící k jednotě. V tom se ozval z prostřed zástupu dětský hlas: »Ambrož biskupem!« Všichni to měli za znamení vůle Boží a žádali Ambrože za biskupa. Marně se vymlouval na svou nehodnost, marně se snažil zdánlivou krutostí při soudu jistých zločinců a jinými způsoby přesvědčiti lid o své neschopnosti, marně se pokoušel o útěk: musil se podvoliti a byl 7. prosince 374 vysvěcen na biskupa.

Ihned rozdal jmění své chudým a počal se pilně vzdělávati v Písmě svatém a bohosloví. Ambrož byl především velikým knězem a biskupem. Jest v něm ztělesněna a nadpřirozeně povznesena pevnost a rozhodnost charakteru Římanům vlastní. Pevnou rukou odstraňoval nepřístojnosti vplíživší se zvláště ve vyšší kruhy věřících, pečoval o výchovu a mravní kázeň

kléru; především byl otcem chudých, těšítelem hříšníků a nemocných. Navštěvoval je, těšil je a plakal s nimi; dům jeho byl každému otevřen a chudí i bohatí se hrnuli k němu o pomoc a radu. Vykupoval zajatce a obětoval na to i zlaté nádoby. Nejvíce se proslavil Ambrož jako statečný obhájce Církve a víry katolické proti trojímu nepříteli: klesajícimu, ale ještě poslední své síly napínajícimu pohanství, šířícimu se arianismu, pyšnému státnímu církevnictví. Přívrženci pohanství za doby Ambrožovy snažili se vší mocí, aby zbytky modloslužby byly zachovány, ale Ambrož dosáhl toho svou rozhodností u císaře, že modla bohyně Viktorie byla definitivně ze senátu odstraněna. Ariáni, v jejichž čele byla sama matka císařova Justina, hleděli se po smrti katolických biskupů dostatí na osiřelá sídla a zabratí pro sebe katolické kostely, ale Ambrož to zamezil svou obezřetnou statečností. Když mu kdysi Justina kázala vydati katolickou basiliku ariánům, odpověděl klidně: »Císař může ode mne žádat mé jmění, ba život, ale ne práva Církve.« Při tom však neměl svatý biskup nijaké zášti proti těm, kteří jej pronásledovali, a když se k němu později Justina tísněna nepřáteli utíkala o pomoc, ochotně jí pomohl. Císaři Theodosiovi, chtějícimu kdysi při bohoslužbě zaujati místo v presbytáři mezi klérem, vykázal Ambrož místo v lodi chrámové. Později, když se byl Theodosius provinil nelidskou ukrutností při potrestání jakéhosi povstání, nedovolil mu sv. Ambrož vstup do chrámu milánského, dokud by vinu neodčinil církevním pokáním. A císař se proto nerozhněval, nýbrž naopak vyjádřil se později, že Ambrož jest jediný člověk, který mu

dovedl říci pravdu a že na něm teprve poznal, co jest katolický biskup.

Sv. Ambrož napsal též řadu dogmatických, asketických a exegetických spisů, jež vynikají jasností, stručností, mystickou hloubkou. Překrásný jest jeho spis »O panenství«. O panenství a sv. čistotě též často kázal, a to s takovým úspěchem, že prý matky zakazovaly svým dcerám choditi na tato kázání, bojíce se, že budou chtít všecky vstoupiti do kláštera. I jinými kázáními Ambrož mocně působil; děkuje i sv. Augustin své obrácení hlavně jeho kázáním. Pěstoval a povzněl také velmi církevní liturgický zpěv; sám složil řady hymnů (mezi nimi na př. »Aeterne rerum conditor« a j.) a nazývá se proto právem otcem latinského zpěvu církevního. Zemřel na Velký pátek 4. dubna 397; jeho památka se koná 7. prosince, den jeho biskupské konsekrace.

Rozjímání 3.

1. průprava: *Vizme sv. Ambrože s rozhodností bránícího císaři Theodosiovi vstup do svatyně.*

2. průprava: *Prosme za podobnou rozhodnost v konání svého úřadu.*

1. Mocní nepřátelé doléhali na Církev za doby Ambrožovy: dohasínající pohanství napíná všechny své síly, zpupné kacířství ariánské, podporováno samými vládními kruhy, se všude rozpíná, státní moc snaží se dostati Církev v područí, i u věřících v některých kruzích ochabuje křesťanská mravnost. Boží prozřetelnost volí si v Ambrožovi vítězného

obhájce proti těmto nepřátelům. Už přirozené vlastnosti jej k tomu určují. Je to pravý Říman starého rázu, v němž se pojí klidná obezřetnost s pevnou rozhodností. Bůh jej vede tak, že se už za mládí vzdělá ve všech vědách a uměních později mu potřebných: v literatuře, řečnictví, básnictví, právnictví, stává se soudcem a místodržitelem, poznává poměry a potřeby lidu a naučí se vlásti. Bezprostředně volá prozřetelnost malou, téměř nahodilou okolností zevnější: používá hlasu malého hošíka. Božské povolání u Ambrože je zcela jasné. Právě to, že se vši silou důstojnosti vzpírá, právě tato jeho pokora je neomylným znamením, že ne on sám, nýbrž Bůh jej vyvolil.

a) Není-liž i doba naše se svým moderním pohanstvím, radikálními bludy šířenými ve školách, tisku a veřejném životě, státní všemohoucností teoreticky hlásanou a prakticky prováděnou, úpadkem mravního života i u samých katolíků podobná době Ambrožově? Ale nepochybuje, že Bůh i nyní dovede vzbuditi pravé muže v pravou dobu.

b) Povolal i nás k boji proti těmto nepřátelům a připravoval nás svou prozřetelností na tento boj. Přemýšlejme, jak nás posud jeho prozřetelnost vedla, jakých zkušeností a vědomostí jsme na těchto cestách nabyli; tak poznáme, čeho od nás Bůh žádá a jak jsme posud plnili vytčený nám úkol.

c) I hlas dítěte stává se prostředkem milosti Boží. Nenavazuje i v našem životě někdy milost na malé zevnější, téměř nahodilé okolnosti? Je to někdy nějaká skoro mimochodem přečtená věta, nějaké slovo spolubratra. Všimějme si i takových zevnějších milostí, může často mnoho na nich záležeti.

d) Netoužíme-li po důstojnostech, odmítáme-li je spíše v pokoře, je to nejlepším znamením, že se na nás plní vůle Boží, dostane-li se nám jich.

2. Uvažujme blíže dvě ctnosti sv. Ambrože jako biskupa a obhájce Církve, s jedné strany jeho smířlivost, s druhé strany jeho neohroženou ráznost, nebojící se ani osob nejvýše postavených a každému do očí pravdu mluvící. Mnohá a těžká příkoří bylo snášeti Ambrožovi od ariánské císařovny Justiny, ale kdykoli se císařovna, sama od nepřátel tísněna, ve své nouzi obrátila na milánského biskupa, aby s nepřáteli vyjednával, svatý biskup na všechna bezpráví zapomenu a s ochotnou láskou jí pomohl. Přeslavným stal se biskup Ambrož v dějinách Církve zvláště svou apoštolskou horlivostí. Nebojí se vykáhati samého císaře ve svatyni s místa, jež mu nenáleželo, a s pevnou rozhodností mu zabráňuje vstup do chrámu, když se byl panovník těžkou vínou poskvrnil. Než rozumný a při své prchlivosti přece jenom šlechetný císař nejenom mu to nezazlívá, nýbrž váží si neohroženého pastýře Církve ještě více než před tím.

a) Dáti se urážeti z jakési otrlosti a netečnosti není ještě ctností, ba může býti znamením chabého charakteru; cítiti trpce urážku, ale nechovati proto nijakého záští, nespláceti zlé zlým, nýbrž naopak urážejícímu dobrodiní prokazovati a pomáhati, je šlechetné a velkodušné. Nahlédneme-li do svého nitra, shledáme snad, že jsme v té věci ještě velmi málo podobni svatému Ambrožovi, že je v našem srdci ještě mnoho mstivosti a málo velkodušné lásky. Vyprosme si od tohoto světce něco z jeho smířlivosti a účinné lásky.

b) Jak jsme rozhodní a neohrožení v napomínání a kázání, zvláště kde se jedná o osoby vlivné? Neopomíjíme snad své povinnosti z obavy, abychom se nepřipravili o jejich přízeň a vážnost? Je to lichá obava; neboť právě rozhodnost a neohroženost zjednává nám nejvíce úcty i u nepřátel.

3. Sv. Ambrož dosáhl v duchovní správě neobyčejných úspěchů; už obrácení sv. Augustina samo by mu zajistilo trvalou slávu. K takovým úspěchům přispívaly ovšem už jeho vzácné přirozené vlastnosti a hlavním činitelem bylo mimořádné požehnání Boží, jehož se mu pro svatost života dostávalo. Ale konečně prostředky duchovní správy, jichž užíval, byly tytéž, jichž můžeme a máme i my užívatí. Působil důkladnými a řečnický dokonalými kázáními. Působil individuálním stykem s jednotlivými věřícími: dům jeho byl každému otevřen, kdo hledal rady a pomoci, navštěvoval věřící, zvláště nemocné těše a zaopatřuje je, staral se o vdovy, sirotky, uvězněné. Velmi povznesl zbožnost křesťanského lidu a přispěl k obnově křesťanského života krásným liturgickým zpěvem. Hlásal slovem i příkladem krásu panické čistoty a tím obnovil mravní život věřících a přivedl mnohé duše k dokonalosti. Vzácnými svými spisy pak působí i dále až na dnešní dobu. Mimo spisovatelství, ke kterému nemá každý vlohy a příležitosti, můžeme i my všichni těchže prostředků užívatí.

a) Naše kázání buďtež důkladná a přitažlivá. Musíme proto dobře studovati, pozorovati život lidu a jeho potřeby, mnoho čísti a tříbiti sloh a řeč.

b) Zvláště za našich dob musí býti duchovní správa individuální. Nesmíme býti samotáři. Náš dům musí býti otevřen všem radu a pomoc hledajícím. Musíme působiti na jednotlivce, choditi i do rodin, navštěvovati pilně nemocné.

c) Krásný církevní zpěv je mocným prostředkem pastorage. Zavádějme zpěvy hudebně krásné, domu Božího důstojné. Nemůže to ovšem každý kněz sám, ale může si vychovati pomocníky k tomuto důležitému odvětví pastorage.

d) Vzbuzujme i my slovem a příkladem u všech úctu ke stavovské čistotě a duše k tomu schopné vedme i k ideálu ustavičného panictví.

Oremus:

Deus, qui populo tuo aeternae salutis beatum Ambrosium ministrum tribuisti: praesta quaesumus; ut quem Doctorem vitae habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in coelis. Per Dominum.

IV. Sv. Tomáš, apoštol.

(21. prosince.)

Ze života sv. Tomáše (Tomáš = Blíženec) máme málo zcela určitých zpráv. Sv. evangelium vypráví nám o něm tři epizody. Když Kristus Pán, uslyšev o nemoci Lazarově, hodlal se odebrati do Bethanie v Judsku, kde tehda židé ukládali o jeho život, pravil sv. Tomáš neohroženě k ostatním apoštolům: »Pojďme i my, ať umřeme s ním!« (Jan 11, 16.) Když božský Mistr ve své řeči na rozloučenou řekl učedníkům:

»A kam já jdu, víte, i cestu znáte«, odvětil sv. Tomáš: »Pane, nevíme kam jdeš, i kterak můžeme znáti cestu?« (Jan 14, 4, 5.) Taková slova po tolika naučeních Krista Pána apoštolům daných svědčila jistě o nedostatku chápavosti a o slabé víře.

Nedokonalost víry vidíme na Tomášovi ještě po zmrtvýchvstání Páně. Sv. Tomáš nebyl při tom, když se Kristus Pán hned v neděli po svém zmrtvýchvstání zjevil apoštolům ve večeradle, a nechtěl uvěřiti, když mu o tom vyprávěli. »Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův, a nepustím-li prstu svého na místo hřebův, neuvěřím.« A Pán Ježíš, zjeviv se druhou neděli znovu apoštolům shromážděným i s Tomášem, ukázal mu své svaté rány a vybídl ho, aby se jich dotekl. Sv. Tomáš zahanben a pokořen, ale nyní pln víry zvolal: »Pán můj a Bůh můj!« Kristus Pán pokáral jej jenom jemně slovy: »Že jsi uviděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.« (Jan 20, 24 dd.)

Po seslání Ducha sv. kázal sv. Tomáš podle podání evangelium nejprve u Parthů v Persii, pak v Indii. Až posud se malabarští syrští křesťané nazývají »křesťany sv. Tomáše«. Podle podání podstoupil sv. Tomáš mučednickou smrt, byv proklán kopím, v Kalamíně, asi poblíž nynějšího Meliapuru v Indii, a byl tamtéž pohřben.

Rozjímání 4.

1. průprava: Představme si sv. Tomáše klečícího u nohou Pána Ježíše, libajícího jeho svaté rány a volajícího: »Pán můj a Bůh můj!«

2. průprava: Modleme se, abychom sv. apoštola napodobovali v pevné víře a neúnavné horlivosti.

1. Slova sv. Tomáše při zprávě o smrti Lazarově svědčí o jeho veliké horlivosti a rozhodné vůli, následovat Krista Pána kamkoli a jíti s ním třeba i na smrt. Ale byla přece unáhlená. Sv. apoštol nabízí se k heroické smrti s Kristem a pro Krista a zapomíná, že je k tomu třeba zvláštní milosti a nadpřirozené síly. Skutečně později, když Pán Ježíš žádal od něho mnohem méně než jest dobrovolná smrt za něho, totiž aby uvěřil hodnověrným svědkům jeho zmrtvýchvstání, Tomáš nemá dosti síly a prohřešuje se nevěrou. I slova Tomášova při řeči Mistrově na odchodnou jsou unáhlená, svědčí o jisté nevděčnosti a nedostatku pevné víry. Vždyť Kristus Pán už před tím často mluvil k apoštolům o spáse, o věčném cíli a cestě k němu. Nemohli ovšem ještě tajemstvím těm úplně porozuměti, ale nemohli tvrditi, že by nevěděli, kam Pán Ježíš jde a kterou cestou za ním mají jíti.

a) Pán Ježíš pravidelně od nás nežádá, abychom se s ním a pro něho vydávali v dobrovolnou smrt; ale žádá, abychom byli připraveni ke každé oběti, třeba i oběti zdraví a života, kdyby tak čest Boží a spása duší kázala; žádá dále od každého, abychom přijali s odevzdaností z ruky Boží smrt, která jednou přijíti musí, a způsob, jak jej prozřetelnost Boží ustanoví. V této odevzdanosti a ochotě chceme se v tomto rozjímání po příkladě svatého Tomáše obnoviti.

b) Nechceme však napodobovati jeho unáhlenosti. Jest snadno v nadšení činiti veliké plány a v zánícenosti rozjímání třeba i heroická předsevzetí. Ale zdaž víme, že máme k tomu dosti síly a milosti, že známe všechny překážky, jež se budou

stavěti v cestu? Čiňme tedy raději méně předsevzetí a skromnější a buďtež předsevzetí naše především pokorná a s důvěrou v pomoc Boží spojená. Obyčejným předsevzetím při rozjímaní je konati stále dokonaleji a s čistším úmyslem denní povinnosti stavu.

c) »Pane, nevíme kam jdeš a neznáme cesty.« Tak by mohlo dnes zvolati na tisíce lidí, snad i v nejbližším našem okolí, kteří neznají věčného cíle a to, co k němu vede. Mysleme jen na tolik dítek, zvláště ve velkoměstech, které vyrostly bez náboženského vzdělání v rodině a ve škole. Přemýšlejme, jak bychom těmto ubožákům nějak pomoci mohli.

2. Zdá se, že sv. Tomáš byl povahy samotářské a rád šel svými vlastními cestami. Proto nezůstal s ostatními apoštoly, když se v neděli zmrtvýchvstání Páně shromáždili ve večeradle. Tím svou vinou přišel o milost, již se druhým apoštolům dostalo zjevením Krista Pána. Když mu potom apoštolové vyprávěli: »Viděli jsme Pána«, nejenom nechtěl jejich tvrzení uvěřiti, nýbrž prohlásil, že vůbec odmítá v té věci každé svědectví druhých a uvěří jenom, když se sám zrakem a hmatem přesvědčí. Byl tedy při vši své lásce k Spasiteli a touze po něm tvrdohlavý a opovážlivý.

a) Kněz ve světě žijící a pracující má býti společenský a zvláště se nesmí straniti svých spolubratří. Samotářstvím a záдумčivostí nejenom si stěžuje své působení a připravuje se o důvěru, nýbrž ztrácí i mnohou zevnější milost, která je s obcováním s hodnými spolubratry spojena.

b) Jistá tvrdohlavost, zvláště v úsudku, není zjevem řídkým právě u osob o dokonalost usilujících. Poněvadž se v mnohých věcech umrtvují a úsudek a vůli svou podrobují, chtějí často tím více v menších věcech svůj názor nebo svou vůli prosadit a bývají nevrlí, jestliže se jim odporuje. Zkoumejme se, zda-li nemáme něco z takové umíněnosti a tvrdohlavosti.

c) Divíme se snad opovázlivostí sv. Tomáše? Ale zdaž nepřihází se i u nás, že děláme smělé plány a považujeme jako za samozřejmé, že nám Bůh musí dát k tomu sílu a milost? Někdy chceme sice přinést nějakou oběť, ale skoro předpisujeme Pánu Bohu podmínky, za jakých to míníme učiniti.

3. Tvrdohlavost a opovázlivost Tomášova zasluhovaly jistě trestu. Ale jakou dobrotu a lásku ukazuje Kristus Pán svému učeníkovi! Nejenom se naň nehněvá, nejenom trpělivě čeká osm dní, nýbrž snižuje se takořka k němu, »přijímá jeho podmínky« a ukazuje mu své svaté rány. Pln zahanbení, ale s pevnou vírou a horoucí láskou klesá sv. Tomáš na kolena a volá: »Pán můj a Bůh můj!«

a) Jak snadno se hned urážíme a jsme nevrlí, když někdo nám nechce uvěřití anebo nám nevychází vstříc s důvěrou, již jsme čekali. Podívejme se při tomto tajemství bezmezné trpělivosti a shovívavosti Pána Ježíše a snažme se jí podle sil napodobovati. Děkujme z celého srdce božskému Mistru, který i naši nevděčnost láskou odměňuje a k našim slabostem se snižuje.

b) Jakmile sv. Tomáš poznal, že si svým samotářstvím a svou tvrdostí uškodil, ihned to napravuje a přidružuje se k ostatním apoštolům. Na výzvu

Spasitelovu, aby se sám přesvědčil o skutečnosti jeho vzkříšení, nezdráhá se snad z nepravého studu nebo vzdoru, nýbrž ochotně uposlechné. Když jsme už chybili unáhleností nebo podivínstvím, nezvětšujme chyby tím, že z nepravého studu nebo vzdoru v ní setrváváme.

c) »Pán můj a Bůh můj!« Tato slova pevné víry a vroucí lásky budtež naší častou modlitbou: po sv. přijímání, při pokušeních, jednou při smrti.

Oremus:

Da nobis, quaesumus Domine, beati Apostoli tui Thomae solemnitatibus gloriari: ut eius semper et patrociniis sublevemur et fidem congrua devotione sectemur. Per Dominum.

V. Sv. Štěpán, jáhen, prvomučedník.

(26. prosince.)

Jedním z nejpádnejších důkazů pravdy učení Kristova a nejúčinnějším projevem lásky ke Kristu je mučednictví. Prvním mučedníkem katolické Církve je sv. Štěpán, národností židovské, jazyka řeckého. Když v církvi jerusalemské vznikly mezi křesťany židovsky a řecky mluvícími třenice pro zdánlivou nespravedlnost v rozdělování almužen, vyvolili apoštolé k tomuto více hmotnému úkolu jáhny, muže »dobré pověsti, plné Ducha svatého a moudrosti«. (Skut. ap. 6, 3.) Na prvním místě vyvolen byl Štěpán. Vedle právě jmenovaných vlastností chválí ho Písmo svaté také, že byl »pln víry« (Skut. ap. 6, 5), »pln milosti a síly« (6, 8). Neobyčejná horlivost Štěpánova

vzbudily záhy závist a nenávist židů jerusalemských. Nejprve se snažili zdolatí jej vědeckou disputací. Ale nemohli odolatí moudrostí Ducha sv., která z něho mluvila. I jali se proti němu šířiti pomluvy, že se rouhá Bohu, a štváli lid proti němu. Tak se jím konečně podařilo obžalovat ho u velerady. Sv. Štěpán velmi klidně, ale s neohroženou statečností dokázal v podivuhodné obhajovací řeči židům pravost zjevení křesťanského a otevřeně jim vytkl zaslepenost. Židé hleděli ho překřičeti, zacpávali si uši, konečně ve vzteku jej vyvlekli za město a tam ukamenovali. Pán Ježíš jej potěšil a posílil v jeho utrpení neobyčejným způsobem. Zjevil se mu v oblacích, takže zvolal: »Až, vidím nebesa otevřená a Syna člověka státi na pravici Boží.« (Skut. ap. 7, 56.) Poslední jeho slova byla: »Pane, nepokládej jím to za hřích!« (7, 60.) Při kamenování opatroval odložené svrchní šaty mučitelů jinoch jménem Šavel, který se později, jistě i na modlitbu Štěpánovu, obrátil a stal se velikým světcem a apoštolem, Pavlem. (Srv. Skut. ap. hl. 6. a 7.)

Rozjímání 5.

1. průprava: *Vizme v duchu sv. Štěpána volajícího v svatém zanícení: »Vidím nebesa otevřená a Syna člověka na pravici Boží!«*

2. průprava: *Modleme se, aby skvělý příklad svatého prvomučedníka stále nám zářil.*

1. Uvažujme o krásných ctnostech, které zdobily mladistvého jáhna Štěpána. Základem svatosti a první podmínkou pravého křesťanského hrdinství a mučednictví pro Krista jest pevná neoblomná víra. Sv.

Štěpán byl podle svědectví Písma »pln víry«. Jako jáhen musil býti bezúhonného života, moudrý i opatrný. Jeho přirozené nadání a přirozená moudrost byly zvýšeny nadpřirozeným osvícením a hojnými dary, takže byl »pln moudrostí a Ducha svatého«. V povaze a činnosti spojoval velikou mírnost a účinnou lásku s neohroženou statečností. O mírnosti a lásce jeho svědčí, že byl vyvolen k úřadu, který vyžadoval mnoho trpělivosti a v němž měl smířovati rozvaděné bratry. Nejvíce se však skví jeho heroická láska při jeho mučednictví: poslední jeho slova jsou vroucí modlitbou za nepřátele. Mužnou a odhodlanou statečnost ukázal zvláště ve své neohrožené, plamenné řeči před veleradou. Všecky jeho ctnosti a celá jeho velikost kotvily konečně v jeho mocné a vroucí lásce ke Kristu.

a) Když už od jáhnů, kteří se mají starati více o hmotné věci Církve a při nejsv. oběti jenom přihluhovati, žádá Církev sv., aby byli muži »dobré pověsti, plni Ducha sv. a moudrostí«, jaké asi požadavky klade na ty, kteří oběť nejsvětější sami přinášejí a na spáse duší přímo pracují?

b) Jakkoli v duchovním životě pokročíme a k jakémukoli úkolu apoštolského života jsme povoláni: prvním a nejdůležitějším základem budovy našeho nadpřirozeného duchovního života a působení zůstane vždycky víra. Tu musíme denně vzbuzovati a zbožným rozjímáním i skutky z víry konanými posilovati.

c) I každý z nás může a má býti v jisté míře »plným milostí a moudrostí«. Jistě můžeme věrným použitím tolika osvícení a milostí stavu kněžského, stálým rozmnožováním milostí posvěcující skrze

zbožná svatá přijímání a konáním dobrých skutků časem dojití té plnosti a moudrosti, již si Pán Bůh od nás přeje.

d) Apoštolský kněz musí spojovati velikou mírnost a lásku s neochvějnou statečností. Má býti ve světě plném zloby a nenávisti andělem míru, ale musí tomuto světu také často ukázati rozhodnost a sílu. Nejlépe se oběmu naučíme od božského Srdce Páně častým uvažováním ctností božského Mistra a světců, kteří dovedli jeho statečnou lásku napodobiti, jako sv. Štěpán.

2. Boj rozvášněných židů proti Štěpánovi jest názorný příklad způsobu, jímž nepřátelé Kristovi vždy bojovali a stále bojují proti Církvi a jejím sluhům. Mobilisují proti nám nejprve tak zvanou vědu a snaží se povaliti naši víru rozumovými důvody. To je ovšem slabá zbraň proti božské moudrosti nauky Kristovy. Proto berou útočiště ke lži, pomluvám a spíláním. Snaží se rozdmýchatí vášně lidu a zaujati proti nám veřejné mínění. Žalují nás, pohánějí před soud. Poslední jejich zbraní jest vždy pusté násilí. Zbraněmi sv. Štěpána byly: nebeský klid, pravda, láska. I při největších urážkách a za největšího zuření židů zůstává naprosto klidným, takže se jeho tvář skví jako tvář anděla. (Skut. ap. 6, 15.) Klidně a věcně dokazuje z Písma sv. pravdu učení Kristova, rozhodně, ale zcela podle pravdy vytýká Izraeli jeho ohromné provinění. Celé jeho počínání provívá mocná, plamenná láska, která i v největších mukách se dovede modlití za nepřátele.

a) Bouří se snad v nás někdy krev, když vidíme, jak se proti pravdě a Církvi Kristově všechno mo-

bílísuje: falešná věda, umění i hmotné prostředky, zvláště když poznáváme, jakými lžemi a pomluvami, jakým hrubým násilím se proti nám bojuje. Ale právě to, že nepřátelé užívají těchže zbraní jako pronásledovatelé staré Církve a že jsou nuceni k takovým zbraním sahati, je jistým znamením, že jsme v pravé Církvi Kristově, že jdeme cestou pravdy a že tedy vítězství jest zcela jistě naše.

b) Musíme ovšem po příkladě Krista Pána a jeho svatého mučedníka zachovati v boji při všech bezprávích naprostý klid a chladnou rozvahu. Vždyť víme, že vítězství je naše a že bez vůle Boží nikdo ani v nejmenším nám nemůže uškoditi. Zbraní naši vždy a všude musí býti pravda. Zakrývání pravdy, kompromisy s nepřítelem, vytáčky mohou nám snad na chvíli zdánlivě prospěti, ale pouze pravda nám zajistí konečné vítězství.

c) Především musí srdce naše býti naplněno upřímnou a účinnou nadpřirozenou láskou i k nepřítelům: to je zbraň, která je nejsnáze poráží. Marně by ovšem o takové lásce mluvil ten, kdo nedovede v lásce a míru žíti s vlastními spolubratry.

3. Bůh přestědře odměnil svatost a horlivost sv. Štěpána a jeho vytrvalý boj, jež za Krista podstoupil. Dal mu už za života neobyčejný dar moudrosti a zvláštní nadpřirozenou sílu. Zvláště omilostněná a požehnaná jest jeho smrt. O jeho smrti se v plném smyslu může říci, že zesnul v Pánu: jeho smrt byla jenom přechodem z tohoto života k přímému spojení s Kristem Pánem. Ano, už před smrtí dostalo se mu mimořádné milosti, že viděl svého nebeského krále Ježíše Krista, sedícího na pravici

Boží. Svou modlitbou za nepřátele vyprosil obrácení Šavlovo a tím Církvi svaté největšího apoštola a jednoho z největších světců. Církev svatá mu zachovává vděčnou paměť a slaví jej po celém světě jako prvotinu mučedníků hned po slavnosti Narození Páně.

a) I nyní odměňuje Bůh často své věrné sluhy zvláštními osvěceními a darem moudrosti, takže i v obtížných případech poznávají pravou cestu. Učiňme se horlivostí ve službě Boží a snášením příkoří pro Krista hodnými této milosti pro apoštolské působení tak důležité.

b) Varujme se každého i všedního hříchu, konejme pokání za hříchy spáchané, užívejme hodně odpuštění, přijímejme již nyní smrt svou s odevzdáním z ruky Boží: pak jistě i naše smrt bude pravým »zesnutím v Pánu«, přímým přechodem do radosti Páně. I nám se zjeví často Pán Ježíš, když ne ve vlastní podobě, aspoň jistě svou útěchou.

c) Modlitbou za nepřátele Církve a dobrým příkladem můžeme snad i my některého z nich pro Krista získati a obrátiti.

Oremus:

Da nobis, quaesumus, Domine, imitari quod colimus: ut discamus et inimicos diligere; quia eius natalitia celebramus, qui novit etiam pro persecutoribus exorare Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum. Qui tecum vivit et regnat,

VI. Sv. Jan, apoštol a evangelista.

(27. prosince.)

Sv. Jan, bratr sv. Jakuba Staršího, z rybářské rodiny galilejské, byl z prvních učedníků Kristových. On to byl, který s Ondřejem na slova sv. Jana Křtitele šel za božským Místrem, vešel na pozvání Spasitelovo do jeho bytu a tam s ním ztrávil několik drahocenných chvil v důvěrné rozmluvě, (Jan 1, 37 dd.) Tyto okamžiky byly rozhodující pro celý život Janův a zůstaly mu nezapomenutelné; ještě v pozdním stáří si zcela určitě pamatoval hodinu této návštěvy. Stal se učedníkem Kristovým a brzo potom na jediné slovo Mistrovo: »Pojďte za mnou« opustil s bratrem Jakubem rodiče a vše co měl a zůstal stále při Kristu Pánu. (Mt. 4, 21 dd.; Mk. 1, 19 dd.) Sv. Jan získal si zvláštní lásku Pána Ježíše, takže se nazývá »učedníkem, kterého miloval Ježíš«. Byl s Petrem a Jakubem svědkem předních zázraků a tajemství Krista Pána: vzkříšení dcery Jairovy (Mk. 5, 37; Luk. 8, 51), proměnění (Mt. 17, 1 dd.; Mk. 9, 1), hořkého vnitřního utrpení v zahradě getsemanské (Mt. 26, 37; Mk. 14, 33). Směl býti pak očitým svědkem ukřížování Páně a byla mu od Spasitele svěřena péče o Matku Boží (Jan 19, 26). Petrovi a Janovi jako prvním z apoštolů bylo oznámeno zmrtvýchvstání Páně.

Vedle těchto důkazů lásky Mistrovy vypráví Písmo sv. zejména tři epizody ze života apoštolova. Když kdysi jedno město samařské odepřelo Kristu Pánu pohostinství, vyslovili Jan a Jakub ve své lásce k Mistrovi přání, aby bylo ohněm a sírou zničeno. (Lk. 9, 51 dd.) Jednou přistoupila matka Janova a

Jakubova, Salome, ke Kristu Pánu, žádajíc, aby se oběma jejím synům dostalo nějakého vysokého místa v jeho království. Božský Spasitel se jich ptal: »Můžete-li pít z kalicha, který mi dal Otec?« A oni odhodlaně odpověděli: »Můžeme.« (Mt. 20, 20 dd; Mk. 10, 35 dd.) Nedlouho po zmrtvýchvstání zjevil se Kristus Pán několika apoštolům, mezi nimiž byl i Jan, u jezera genezaretského. Učedníci nepoznali s počátku Mistra pro jeho změněnou podobu, první, kdo ho poznal, byl sv. Jan. Při tomto zjevení udělil Spasitel sv. Petrovi prvenství v Církvi, už dříve mu přislíbené. Sv. Petr tázal se pak Krista Pána na osud Janův. Mistr odpověděl: »Chci, aby zůstal jak jest dotavad.« Podle obecného názoru naznačil tím Kristus Pán, že sv. Jan nezemře smrtí mučednickou, nýbrž jako vyznavač. (Jan 21, 15 dd.)

Po seslání Ducha sv. působil sv. Jan nejprve v Jerusalemě, kde byl od židů uvězněn, a v Samaří, poté v Efesu v Malé Asii. Podle podání byl též v Římě, kde byl nedaleko hradb za Domiciána mučen, vhozen byv do vařícího oleje, ale mocí Boží mu muka neuškodila. Byl pak poslán do vyhnanství na ostrov Patmos, kde napsal Apokalypsi neboli Tajemné Zjevení. Je mimo to autorem čtvrtého evangelia a tři listů. Sv. Jan měl mírnou, jemnou a vroucí povahu, byl mužem hluboké kontemplace a především zanicené a obětavé lásky. Jeví se to v jeho spisech a v celém jeho životě. O jeho lásce vypráví podání krásné episydy. Nejznámější z nich je o jinochovi, kterého apoštol obrátil a který se později dostal na scestí. Sv. Jan ho za velikých obětí dlouhou dobu hledal, potom s láskou objal, otcovsky napomínal a zapřisahal, až se zase vrátil na pravou cestu. Ve

vysokém stáří jednával apoštol ve svých promluvách k věřícím stále o témže tematě: »Synáčkové, milujte se navzájem«. Když mu to vytýkali, odpověděl: »Je to přikázání Páně, když to vyplníte, dosti jest.« Ale proti kacířům a nevěrcům byl rozhodný a pevný, takže s kacířem Cerinthem nechtěl být ani pod jednou střechou. Zemřel ve vysokém stáří kolem r. 100.

Rozjímání 6.

1. průprava: *Vizme sv. Jana spočívajícího při poslední večeři v zanícené lásce na prsou Ježíšových.*

2. průprava: *Vyprosme si něco z vroucí a mocné lásky sv. Jana.*

1. Božský Mistr lnul k sv. Janu zvláštní láskou; láska tato byla nadpřirozená a nevadila všeobecné lásce, již miloval Pán Ježíš všechny apoštoly. Nebudila proto závisť. Kristus Pán tuto lásku ukazoval hlavně skutkem: sv. Janovi dostalo se od božského Spasitele zcela zvláštních výsad a milostí. Evangelium mimo jiné připomíná zvláště dvě: apoštol smí spočívatí na hrudi Kristově a jemu svěřuje péči o svou Matku. Milostí mučednictví však, již byli všichni ostatní apoštolové účastní, sv. Janovi se nedostalo. Sv. Otcové a duchovní spisovatelé udávají zejména dva důvody zvláštní lásky Ježíšovy k tomuto učedníkovi: Sv. Jan byl mužem neobyčejné zanícenosti a hluboké rozjímavosti. Ve svém evangeliu se povznáší jako orel k nejvyšším tajemstvím, ze všech evangelistů nejlépe proniká do hlubin Srdce Ježíšova a jediný mluví o ráně kopím,

jímž srdce toto bylo prokláno. První ze všech poznává Spasitele při zjevení u jezera genezaretského. Druhým důvodem byla ustavičná čistota a neporušené panictví, které podle podání sv. Jan po celý život zachoval.

a) I naše láska může mít podle příkladu Krista Pána stupně. Vskutku, kdo by na př. neměl raději hocha poslušného, čistého a pilného než zkaženého a vzpurného lenocha? Ale nikdy nesmí býti zvláštní láska na úkor lásce všeobecné ke druhým a nesmí budití závist. Důvody její nesmějí býti předností pouze zevnější, zejména tělesné, nýbrž skutečné ctností a zejména nadpřirozené dary a omilostnění. Kněžím, kteří chtějí duše ke Kristu přiváděti, jest ovšem třeba po příkladě Mistrově často větší lásku věnovati právě těm, kteří jsou od Krista vzdálenější, a vyhledávati právě hříšníky.

b) Každý kněz jest v jistém smyslu »učedníkem, kterého miluje Ježíš«. Vždyť jest mu tak blízko a tak často spočívá na jeho hrudi! Jsem takové zvláštní lásky hoden? Čím více v sobě skutečným dvě podmínky lásky Kristovy, hluboký duchovní život a panickou neporušenost a čistotu, tím hodnější se jí stanu. Umíním si tedy, že budu sebraným častým rozjímáním stále více v tajemství učení a života Kristova vnikati a varováním se příležitostí a bojem proti pokušení stále více o panickou čistotu usilovati.

c) Pán Bůh odpírá někdy i vyvoleným duším některý vzácný nadpřirozený dar, kterého by si vroucně přáli, jako sv. Janovi nedal korunu mučednickou. Tím méně se ovšem smíme diviti, jestliže prosby naše o pozemské věci vždy nevyslyší.

2. Sv. Jan byl nejenom miláčkem Páně, nýbrž i miláčkem Panny Marie. Jistě že už za života Krista Pána spojovala tyto dvě čisté a láskou ke Kristu planoucí duše vroucí a nadpřirozená láska. Zvláště však od chvíle, v které Kristus Pán svěřil svou Matku péči Janově a milovaného učedníka prohlásil za jejího syna, skýtaly tyto dvě svaté duše nejkrásnější obraz vzájemné úcty, oddanosti a lásky. Jistě trávily mnohé hodiny v zaníceném hovoru o Ježíši a jeho tajemstvích, ale povzbuzovaly se a pomáhaly si také v apoštolských pracích na rozšíření království Kristova. Důvody zvláštní lásky Panny Marie k sv. Janu byly tytéž jako důvody zvláštní lásky Ježíšovy: zanícenost a hloubavá rozjímavost Janova a jeho ustavičné panictví; a pak právě to, že Jan byl zvláštním miláčkem Syna nejsvětější Panny.

a) Význačnou známkou a zvláštní ozdobou katolického kněze má býti solidní, dětinná a vroucí úcta a zbožnost k Panně Marii. Jeho poměr k Matce Boží má býti nežnější a intimnější než poměr obyčejného věřícího, jeho úcta mariánská prohloubenější a mocnější. Šířit a prohlubovat úctu a pobožnost k Matce Boží musí pokládati za jednu ze svých nejhlavnějších úloh. Jaká je moje láska, úcta, zbožnost k Panně Marii, jak se snažím úctu mariánskou u věřících šířit a zdokonalovati?

b) Nejenom o to má kněz usilovati, aby sám Panu Marii zbožně ctil a vroucně miloval, ale snažiti se, aby také ona si ho zamilovala, aby se stal jejím miláčkem. Proto musí se snažiti o sebraný duchovní život a panickou čistotu, jak jsme o tom uvažovali v prvním díle rozjímání. Proto musí mítí dále velikou

lásku ke Kristu Pánu. A té se může naučiti z příkladu svatého Jana.

3. Sv. Jan je po výtce apoštolem lásky. Jeho láska ke Kristu Pánu je hluboká, založená na pevném přesvědčení o nevystihlé dobrotě a lásce Ježíšově, a na jasném poznání jeho láskyplného srdce, je vroucí a něžná, především pak jest obětavá. Na jediné slovo Ježíšovo opouští rodiče a všechno co má, následuje věrně Ježíše i do síně soudní a pod kříž, apoštoluje proň neúnavně, dokazuje a hájí ve svém evangeliu jeho božství jako žádný jiný z evangelistů, trpí proň bolestná muka. Sv. Jan evangelista je nejen učitelem a prorokem lásky ke Kristu, ale též lásky k bližnímu. Episoda o obrácení jinocha je jenom příklad, jak mocná a zároveň něžná byla tato láska. Do poslední chvíle svého života neustává hlásati tuto lásku, poněvadž, jak řekl, je to přikázání Ježíšovo a kdo je zachovává, učinil dosti. Ale jeho láska nevylučovala apoštolské rozhodnosti. Před nehostinným městem samařským byla tato rozhodnost ještě upřílišněná, ale později byla ukázněna. S nepřáteli Kristovými, kacíři, nechtěl apoštol dlíti ani pod jednou střechou.

a) Modleme se k apoštolu lásky, aby nám něco vyprosil z této mohutné a vroucí lásky ke Kristu Pánu, a snažme se v ní stále růsti. Rozjímejme často o lásce a dobrotě jeho Srdce, dleme rádi před jeho svatostánkem, přede vším však buďme ochotní k obětem pro něho. První a nejpotřebnější obětí jest, abychom se varovali každé dobrovolné urážky jeho Srdce.

b) Pravá nadpřirozená láska k bližnímu je duší apoštolátu a je proto ctností vlastní stavu kněžské-

mu. Uvažujme často dva důvody této lásky, jež sv. Jan tak zdůrazňoval: láska k bližnímu je po výtce přikázáním Ježíšovým, na které klade největší důraz a které si od nás nejvíce přeje, a láska je mocným prostředkem k ostatním ctnostem a tudíž k zachovávaní celého zákona Kristova.

c) Ukazujme tuto lásku skutky milosrdenství. Nesmíme si dáti vyrvati z rukou tak mocný prostředek apoštolátu, jakým jest katolická charita. Bylo by smutné, kdyby nás v tom měla předčítí plýtká světská humanita.

d) Naše láska nesmí vylučovati rozhodnosti, nikdy nás nesmí svést, abychom přikrývali chyby, přitakávali nelaskavému kritisování, podporovali lenost, přizpůsobovali se spolubratřím méně svědomitým.

Oremus:

Ecclesiam tuam, Domine, benignus illustra: ut beati Joannis Apostoli tui et Evangelistae illuminata doctrinis, ad dona perveniat sempiterna. Per Dominum.

VII. Sv. Tomáš Becket, arcibiskup kanterburský a mučedník.

(29. prosince.)

Sv. Tomáš, perla a ozdoba katolické hierarchie, jest jednou z obětí neblahých sporů státní moci s Církví o investituru. Narodil se 21. prosince 1118 z vážené měšťanské rodiny v Londýně a byl v Londýně, Oxfordu a Paříži pečlivě vzdělán v literatuře

a právnictví. Mladému muži statné a krásné postavy, uhlazených mravů a neobyčejného nadání byl svět otevřen; nejprve si vyvolil světskou dráhu. Když však se jednou při lovu, chtěje zachrániti svého zamilovaného sokola, dostal do řeky před samé mlýnské kolo a jenom skoro zázrakem byl zachráněn, oddal se vážnějším myšlenkám. Vstoupil do služeb arcibiskupa kanterburského a stal se brzo proboštem a arcijáhmem. Biskup jej poslal ještě na další studia církevního práva do Bologne a užíval jeho služeb k důležitým poselstvím. Pověst jeho byla taková, že mu král Jindřich II. svěřil r. 1156 úřad říšského kanceláře, nejvyšší ve státě. Tomáš zastával svůj úřad co nejsvědomitěji. Snažil se prospěti svému pánovi a hájil jeho práv, ale při tom též dbal, aby na příklad při obsazování obročí bylo šetřeno i práv Církve. Na venek vystupoval kancléř Tomáš Becket s náležitou okázalostí, ale soukromě vedl život prostý, ba přísný. Král si ho velmi vážil a když r. 1162 zemřel arcibiskup kanterburský Theobald, navrhl jej za nástupce. Tomáš se ulekl a bránil se vší mocí, maje se za nehodného. Znaje pánovitost i prchlivost královi, pravil mu: »Bojím se, abychom se z dobrých přátel nestali nepřáteli.« Musil se však podvoliti a byl vysvěcen na biskupa.

Oblékl hned roucho mníchů benediktinů kanterburských a počal život odříkání, studia a modlitby. Arcipastýřský úřad konal s největší bedlivostí. Jako dříve, jsa kancléřem, hájil zájmů státu, tak nyní energicky se zastával práv Církve. Tím však brzy narazil u krále. Ten si v mnohých věcech osoboval práva v duchovních věcech a r. 1164 dal na sněmě v Clarendonu prohlásiti řadu článků o zemských svobodách,

které svobodu Církve omezovaly. Žádal, aby je arcibiskup přijal. Ten se zdráhal, ale konečně na mnohá naléhání jím přisvědčil, domnívaje se, že je lze ještě s právy Církve srovnati. Ale papež Alexander III. usnesení clarendonské rozhodně zavrhl. Tomáš poznal svou chybu, souhlas svůj odvolal, činil přísné pokání a chtěl se dokonce svého stolce vzdát. Nyní se obrátil hněv králův proti němu, takže musil ještě r. 1164 utéci do Francie.

Mnoho ve vyhnanství trpěl, zejména také nářky a naléhání svých příbuzných, kterým král všecko jmění zabral a kteří na Tomáše doráželi, aby se poddal a nějaký kompromis uzavřel. Odpovídal: »Církvev Kristova není řízena státní moudrostí a pokrytectvím, nýbrž pravdou a spravedlností.« Největším utrpením bylo pro něho, když na jistou dobu pozbyl i důvěry samého papeže, který se klamně domníval, že Tomáš si nevedl ve všem správně.

Král, obávaje se, aby exkomunikací nepřišel o trůn, vyjednal konečně s papežem jakýsi mír. Ale nebyl s jeho strany upřímný. Tomáš se sice směl do Anglie vrátit, ale když uvalil na biskupy a dvořany, vinné rušením církevních práv, tresty, jak bylo v mírových podmínkách vysloveno, popudil na sebe hněv jejich a králův, jemuž si stěžovali. Prchlý král zvolal v rozčilení: »Což není nikoho, kdož by mne pomstil na tomto drzém knězi, který mne nohama šlape?« Čtyři rytíři slyšeli tato slova i spěchali hned do Kanterburu s úmyslem arcibiskupa zavraždit. Vrazili do chrámu, kam se utekl, a s křikem se ptali: »Kde je ten zrádce?« Na to arcibiskup neodpověděl. I křičeli znovu: »Kde je arcibiskup?« Nyní odvětil sv.

Tomáš: »Já jsem arcibiskup, ale ne zrádce. Jsem hotov zemřít pro Boha a Církev, ale přikazuji vám, abyste neubližovali tomuto lidu.« Nato mu před oltářem sv. Benedikta rozřezali hlavu čtyřmi sečnými ranami, takže se jeho mozek rozlil po stupních oltáře. Stalo se to 29. prosince 1170. Už r. 1173 byl Tomáš od papeže Alexandra III. svatořečen, Král svých nepředložených slov velmi litoval a r. 1172 slavnostně přísahal, že chce za zločin zadostučinití, a podrobil se uloženému pokání.

Rozjímání 7.

1. průprava: Vizme sv. Tomáše klesajícího před oltářem pod mečem za svobodu Církve.

2. průprava: Vyprosme si, abychom s podobnou statečností práv Církve hájili.

1. Kancléř Tomáš Becket měl všechno, co po mínění světa patří k lidskému štěstí: nadání, sílu, zdraví a krásu, bohatství a vysoký úřad, úctu a důvěru představených i poddaných, neobyčejné úspěchy. A přece kdyby nebyl býval později jako mučedník život svůj položil za Krista a Církev, bylo by jeho jméno nyní neznámo v dějinách jako jména nesčetných jiných kancléřů anglických. A kdyby při všech svých přednostech, počtech a statcích byl žil v těžkém hříchu a v nemilosti Boží umřel, všechno to nebylo by mu nic pomohlo a nebylo by jej zachránilo od věčné záhuby. Tak nepatrné ceny, tak vratké, pomíjející a samy v sobě bezcenné jsou všechny věci tohoto světa! Vratká a pomíjející jest zvláště přízeň lidská. Vzácná přízeň

krále a jeho dvora k sv. Tomáši mění se brzy v nenávisť.

a) Takovou nepatrnou cenu mají tedy i největší statky, nejhledanější rozkoše, nejvzácnější pocty tohoto světa. A já, jehož údělem by měl být ukřižovaný Kristus, snad stále ještě toužím po vyznamenáních a statcích vezdejších a jsem nespokojen, když se mi jich nedostává!

b) Taková je zloba jediného těžkého hříchu, že všechna dobra tohoto světa nemohou ji vyvážit, takový jest jeho trest, že ztráta všech dober tohoto světa není ničím u přirovnání s ním. Ó jak se musím snad stydět, že jsem svého Boha a Pána opustil a těžce urazil, ne proto, že mi byla nabízena všechna dobra tohoto světa, nebo že mi hrozila jejich ztráta, nýbrž k vůli nějaké malé rozkoši nebo z bázně před malým pokořením. Musím se znovu upevnit v předsevzetí, nikdy těžce nehřešit, i kdyby mi vskutku zlý nepřítel nabízel všechnu rozkoš světa anebo kdybych se měl vzdát toho, co je mi nejmilejší.

c) Vratká a pomíjející je přízeň lidská. Jak by bylo pošetilé, pro lidskou přízeň stávat se slabým a povolným k lidským křehkostem, anebo dokonce vážně zanedbávat povinnosti pastýřského úřadu a zrazovat své zásady!

2. Sv. Tomáš jako kancléř dbal o blaho státu a hájil rozhodně právo svého krále, jako arcibiskup měl na zřeteli blaho Církve a hájil neohroženě její práva. V obojím úřadě a v celém životě a působení vůbec vyznamenával se velikou svědomitostí: tím, čím byl, chtěl být všecek a dokonale,

proto konal co nejsvědomitěji i nejmenší povinnosti. Jeho svědomitost se týkala všech lidí, i osob velmi vlivných, ano nejbližších příbuzných. Nebyla mu věru snadná, zvláště když byl ve vyhnanství a schudlí a pronásledovaní příbuzní přicházeli žádat ho, aby povolil a jim tak pomohl. Nejvíce trpěl sv. Tomáš, když poznal, že i sám papež, který chtěl s mocným králem uzavřít smír, mu nedůvěřuje, domnívaje se, že i on nese část viny na rozporu. Ale Tomáš vytrval i tu a Pán Bůh řídil vše k dobrému. Jednou sice v jakési unáhlenosti pochybil, když totiž přijal články klarendonské. Ale i to učinil v dobrém úmyslu a unáhleností své litoval. Jak unáhlený čin, ano i neprozřetelné slovo může uškodit, vidíme na králi Jindřichovi. Ukvapené jeho slovo v návalu hněvu pronesené bylo příčinou vraždy nejlepššího z jeho poddaných.

a) Všecky zásady duchovního života a všecky prostředky mravní obnovy dají se shrnouti v jedno slovo: svědomitost. Budeme-li sami s největší svědomitostí konati všecky povinnosti, bude náš život jistě v souhlase s ideálem svatého kněžství; dosáhneme-li toho, aby všichni: manželé, rodiče, děti, občané, úředníci konali svědomitě povinnosti svého stavu, obnovíme celou křesťanskou společnost. Naši důležitou úlohou jest, tuto útlou svědomitost vštěpovati v srdce, zvláště v srdce dítek.

b) Kdož by nevěděl, jak často vedou kněze k zanedbání povinností nebo i k pádu přílišné a nemístné ohledy na osoby, zvláště na příbuzné! Nedejme se nikdy zvíklati takovými ohledy tam, kde běží o povinnosti našeho stavu nebo o kněžskou dokonalost, byť osoby nám blízké a milé sebe

více naléhaly a byť bychom jim tím měli způsobiti nemalý zármutek.

c) I na kněze dopustí Pán Bůh někdy kříž, že mu jeho vlastní představení neporozumějí, že mu při nějakém konfliktu, v nějaké choulostivé záležitosti dávají vinu, již nemá. Musí ovšem nejprve zcela klidně vše vyložití, svých práv a své neviny hájiti; nepomůže-li to, poručí vše po příkladě sv. Tomáše prozřetelnosti Boží, snáší kříž svůj trpělivě a je přesvědčen, že Bůh všechno k dobrému povede a že se mu dostane zadostučinění.

d) Víme ze zkušeností, jak často nám ukvapené a neprozřetelné slovo uškodilo, a přece zase znovu se tak snadno ukvapujeme. Umiňme si s rozhodností varovati se vši mnohomluvnosti, a jsme-li rozčilení, nepromluvíme dříve, dokud jsme se neuklidnili a nějakou střelnou modlitbičkou mysl k Bohu neobrátili.

3. Největší slávou sv. Tomáše jest jeho mučednická smrt za práva Církve. Od prvních počátků křesťanství bylo Církvi bojovati proti přehmatům moci státní, a věrní biskupové a kněží stáli v takových bojích a sporech vždy na straně Církve. Mnohdy žádal Bůh, aby věrnost svou ukázali i velikými oběťmi, aby obětovali i vlastní život. Tu se projevila a projevuje pravda slov sv. arcibiskupa kanterburského: »Církev Boží není řízena státní moudrostí a pokrytectvím, nýbrž pravdou a spravedlností.« Někdy musila ovšem Církev pro pokoj přistupovati na smlouvy, v nichž se části svých práv méně důležitých vzdávala, aby aspoň podstatná práva zachovati mohla; ale více než tyto

smlouvy přispěla k uhájení a uznání jejích práv krev jejích mučedníků. Vidíme to i v životě sv. Tomáše. Čeho nedosáhla dlouhá vyjednávání, bylo dosaženo jeho heroickou smrtí: práva Církve byla konečně v Anglii uznána a uzavřen opravdový a trvalý mír.

a) Podobné konflikty se opakují v dějinách Církve i za naší doby. Pro nás nemůže být pochybno, na které straně máme stát. Jak nedůstojné a podle by bylo, kdyby se někdo z nás z nemístného a špatně pochopeného vlastenectví nebo z bázně před veřejným míněním klonil k těm, kteří chtějí dostat Církev v područí!

b) Musíme být ochotni ke každé oběti, i k oběti krve za práva Církve, kdyby toho Bůh žádal. Zasloužíme se už nyní zcela v obět Kristu a Církvi a žádejme sv. Tomáše, aby nám vyprosil potřebnou sílu.

c) Poděkujme na konec rozjímání Pánu Bohu, že dal Církvi takového neohroženého obhájce a odporučme mu celou Církev, zvláště tu část její, která je svěřena naší péči.

Oremus:

Deus, pro cuius Ecclesia gloriosus Pontifex Thomas gladiis impiorum occubuit: praesta quaesumus; ut omnes, qui eius implorant auxilium, petitionis suae salutarem consequantur effectum. Per Dominum,

VIII. Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho obrácení.

(25. ledna.)

Šavel (tak slul apoštol dříve) narodil se nějaký čas po Kristově narození v Tarsu v Malé Asii z rodiny židovské, která měla římské občanství. Rodina byla přísně věřící a farizejská, a vládla v ní tuhá kázeň. V tomto duchu byl vychován mladý Šavel, neobyčejně nadaný a pevného, rozhodného charakteru. Později byl poslán do školy do Jerusalema, kde byl žákem proslulého Gamaliela. Křesťanství tehda vznikající a šířící se nenáviděl už od mládí. Jako jinoch střežil při kamenování sv. Štěpána svrchní šat jeho mučitelů a souhlasil, jak sám později doznává, s jejich činem. Měl činnou účast v pronásledování křesťanů a kolem r. 35 po Kr. dal si vystavit od vele rady úřední listy, aby směl zjímatí a uvězniti křesťany z kvetoucí obce antiošské. Na cestě, před hlavním městem syrským Damaškem, obklíčilo jej náhle mocné světlo s nebe, takže oslepl a klesl k zemi; zároveň slyšel s hůry hlas: »Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?« A on se ptal: »Kdo jsi, Pane?« Hlas odpověděl: »Já jsem Ježíš, kterého pronásleduješ. Ale tvrdo jest ti proti ostnu se vzpírati.« Tu řekl Pavel: »Pane, co chceš, abych činil?« Kristus Pán mu odpověděl, že má jíti do Damašku a tam že mu řeknou, co má činiti. Průvodčí jeho, kteří také slyšeli hlas s nebe, ale neporozuměli slovům a nikoho neviděli, zavedli Šavla do Damašku. Tam mezitím Bůh zjevil učedníkovi Ananiášovi obrácení Pavlovo a oznámil mu, že jej chce mítí za nádobu vyvolenou, aby nesl jméno Kristovo před národy a pro jméno jeho trpěl; zároveň mu uložil, že má Pavla pokřtiti. (Skut. apošt,

9, 1—19.) Sv. Pavel byv pokřtěn, nabyt zase zraku a od té doby celou silou své vůle se oddal službě Kristově. Prošel téměř celý tehdejší známý svět, obrátil nesčíslné duše na víru Kristovu, mnoho pro svého Mistra trpěl, je největším z apoštolů a jedním z největších světců.

Rozjímání 8.

1. průprava: *Viz sv. Pavla světlem s nebe na zemi skoleného a pokorně prosícího: »Pane, co chceš, abych činil?«*

2. průprava: *Pros za milost, abys s podobnou ochotou následoval hlasu milosti Boží.*

1. Sotva kde jinde se jeví podivuhodné cesty milosti Boží, naprostá nezaslouženost milosti a její neodolatelná moc jako při obrácení Pavlově. Bůh volá duše k spáse a k své službě nejrůznějšími cestami a způsoby. Mnohé z apoštolů připravoval a k sobě vedl ponenáhlu, sv. Pavla volá znenadání. Ostatní apoštolové byli prostí rybáři, zde povolává učeného farisea. Aní druzí apoštolové neznali dříve Krista, ale nebyli přímými jeho nepřáteli; zde se stává vyvolenou nádobou ten, který »soplt hrozbou a vraždou«. Jeví se tudíž při obrácení Pavlově zvláštním způsobem nezaslouženost milosti, ale také všemohoucí její moc. Pán Ježíš sám přirovnává neodolatelnou moc milosti k ostnu nebo ostruže, již se bujný kůň nadarmo vzpírá. Jako hrnčič podle libosti z téže hlíny tvoří různé nádoby (je to přirovnání samého sv. Pavla z listu k Římanům), tak zde milost Boží v okamžiku jako blesk z nejrput-

nějšiho nepřítele si tvoří nádobu vyvolenou a připoutává jej navždy k své službě. Přes to, že milost Pavlovi daná byla naprosto nezasloužená, lze říci, že Bůh navázal na jisté přirozené dobré vlastnosti Pavlovy a že použil i spoluúčinkování tvorů. Byl Šavel hluboce věřící, rozhodného a přímého charakteru, čistých mravů. K jeho obrácení přispěly jistě i modlitby křesťanů za pronásledovatele vysílané, zvláště modlitba umírajícího sv. Štěpána.

a) Zaleťme duchem do minulostí a vzpomínejme, jakými cestami nás prozřetelnost a milost Boží vedla a k sobě táhla. Všimějme si i v přítomnosti bedlivě všech milostí, jež nám Pán Bůh nabízí. Je to někdy osvětlení a dobrá myšlenka při modlitbě, nějaké slovo spolubratrovo, často i nějaké utrpení, pokoření, nezdar.

b) Hleďme zase lépe pochopit hlubokou pravdu o nezaslouženosti každé i nejmenší milosti. Ó jak bychom byli vděční a pokorní, jak bychom se varovali každého posuzování a odsuzování druhých, kdybychom byli pevně přesvědčeni o této pravdě!

c) »Tvrdo jest ti proti ostnu se vzpíratí.« Když Bůh nás k něčemu vybízí, nějakou obět od nás žádá, je marné utíkat před hlasem Božím, dělati, jako bychom ho neslyšeli. Jestliže se přece milostí Boží opřeme a vůli Boží nevyplníme, nebude to nikdy bez veliké naší škody.

d) Kristus Pán povolal Pavla, aby se stal »nádobou vyvolenou« a apoštolem národů. Tak má každý ke kněžství a k apoštolátu povolání podle úmyslu Božího vyplnit určité místo a určitou úlohu. Jak jsem posud plnil úkol milostí Boží mi svěřený?

e) Hledme si udržeti anebo získati přirozené vlastnosti, na něž navazuje milost Boží, zejména pevnost a ryzost charakteru a čistotu mravů; modleme se častěji i za obrácení nepřátel Kristových. Obrácení Pavlovo nás poučuje, že nad nikým netřeba zoufatí.

2. Šavel nezůstal hluchým k hlasu milosti Boží. Hned ji postřehl a dříve ještě než věděl, že tajemný hlas pochází od Krista samého, ptal se uctivě: »Pane, kdo jsi?« Když se dovídá, že k němu mluví Pán Ježíš, praví s pokornou oddaností: »Pane, co chceš, abych činil?« S ochotnou poslušností spěchá pak do Damašku a podrobuje se ve všem učedníkovi Páně. Od té doby pak celý jeho život náleží službě Boží. Pavel, čím byl, tím chtěl býti všecek a dokonale. Jako dříve z celé duše Krista a křesťanství nenáviděl, tak nyní celou silou své vůle pracuje a trpí z lásky ke Kristu a jeho Církvi. Sv. Pavel vytrval a bojoval dobrý boj až do konce. Vroucí vytrvalá modlitba a touha nespokojiti se tím, co je naprosto nutné, nýbrž konati z lásky ke Kristu Pánu věci veliké a těžké, byly dva prostředky této vytrvalosti.

a) Prvním potřebným stupněm poslušnosti vzhledem k Bohu jest, že aspoň nezůstáváme hluchými k hlasu jeho, neodvracíme se dobrovolně, když milost volá. To však ještě nestačí, nýbrž musíme se dobrovolně podrobiti poslušně všemu, co Pán Bůh od nás žádá. Obětujeme Pánu Bohu každý nový den slovy sv. Pavla: »Pane, co chceš, abych činil?« nebo slovy Samuelovými: »Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník Tvůj«, anebo slovy nejsvětější Panny k andělu Gabrielovi: »Ať, já dívka Páně, staniž mi

se podle slova tvého«. Tato nebo podobná slova budtež zvlášť na našich rtech, stojíme-li před nějakou volbou, třeba-li vykonati nějaké obtížné dílo, trápí-li nás nějaká pochybnost.

b) Můžeme o sobě také říci, že tím, čím jsme, jsme úplně a celou duší? Že od té doby, co nás Kristus Pán svou milostí povolal k své službě, celý náš život náleží jemu a jeho Církvi? Že jedinou naší touhou jest pracovati a trpěti pro Krista a jeho říši? Jestliže jsme polevili, zkoumejme příčiny toho a obnovme se v ochotě a lásce, s jakou jsme kdysi do svatyně kněžství vešli.

c) Všecko na tom záleží, abychom i my vytrvali a dobrý boj dobojovali až do konce. Modleme se vroucně, nespokojujme se tím, co je nezbytně nutné, nýbrž snažme se konati pro Krista i veliké věci; pak se nám dostane vzácné milosti konečného vytrvání.

3. Kristus Pán se sám osobně Šavlovi zjevil a sám ho přímo mimořádnou a neobyčejnou milostí povolal. A přece na otázku: »Pane, co chceš, abych činil?« odkazuje jej Ježíš na své učedníky a svou Církev. Šavel zázračným způsobem omilostněný musí se dáti pokorně poučiti od prostého jinak v dějinách Církve neznámého učedníka a přijmouti od něho svátost Církve. Důvod, proč se má všecko díti skrze Církev jest, že Církev je pokračováním díla Kristova, že jest tajemným tělem, jehož neviditelnou hlavou jest Kristus. V ní žije a působí Kristus, jest s ní tak úzce spojen, že lze zcela správně Církev nazývati Kristem samým. To vyslovuje Kristus Pán sám při obrácení Šavlově, neboť praví k Šavlovi, který pronásledoval jeho Církev:

»Šavle, proč mne pronásleduješ?« Hlubokou a krásnou pravdu o Církvi jako tajemném tělu Kristově zdůrazňoval a objasnil později právě sv. Pavel ve svých listech.

a) I nyní řídí Kristus Pán lidi skrze Církev a její představitele. Poslušnost ke Kristu Pánu ukazuje se nejlépe poslušností k Církvi. Konejme své apoštolské dílo v poslušnosti k Církvi; radme se s představenými nebo duchovními vůdci i tehda, když myslíme, že se nám dostalo přímého osvětlení.

b) Jak krásná a útěchy plná je pravda o Církvi jako tajemném těle Kristově: Kristus žije v Církvi, sám ji neviditelně řídí, je s ní co nejúžeji spojen, takřka ji proniká. Hleďme v tuto pravdu hodně vníknouti, pak si budeme Církve svaté více vážiti.

Oremus:

Deus, qui universum mundum beati Pauli Apostoli praedicatione docuisti: da nobis, quaesumus; ut qui eius hodie Conversionem colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per Dominum nostrum.

IX. Sv. Jan Zlatouústý, biskup cařihradský a církevní učitel.

(27. ledna.)

Sv. Jan, pro svůj vzácný dar výmluvnosti »Zlatouústým« (Chrysostomus) zvaný, narodil se kolem roku 345 v Antiochii, kde jeho otec byl vrchním velitelem císařských římských vojsk. Dostalo se mu pečlivé výchovy doma od zbožné matky Anthusy. Poté byl vzdělán na školách nejenom v křesťanské filosofii

a theologii, nýbrž i v řečnictví a klasické literatuře. Nějaký čas věnoval se dráze právnické, brzy však si vyvolil život mnišský, který za života matčina vedl doma, po její smrti na poušti u Antiochie, kde žil zcela modlitbě, mrtvení a studiu Písma svatého. Taková byla jeho pověst, že jej ještě ani ne třicetiletého chtěli zvoliti za biskupa; on se tomu vyhnul útekem. Stav se r. 386 knězem, působil po 12 let jako věhlasný kazatel v Antiochii a sepsal v té době řadu homilií i jiných děl, zejména asketických. Roku 397 byl lstí odveden do Cařihradu a tam proti své vůli dosazen na patriarchský stolec.

Mravní život tohoto velkoměsta byl tehda ve značném úpadku, na císařském dvoře vládly intriky a podlé lichocení, vladařové, holdující zásadě státní všemohoucnosti, snažili se i Církev uvést v područí. Sv. Jan jal se jako biskup a jako kazatel prováděti reformu křesťanského života. Počal se svou residencí, kde zavedl přísný pořádek a apoštolskou chudobu. Počínal si s neohrožeností vpravdě apoštolskou a vytýkal i samému dvoru císařskému jeho chyby. Tím si přivodil nenávisť dvořanů a samé císařovny Eudoxie. Z jejího návodu shromáždili se někteří sv. Janu nepřející biskupové pod vedením patriarchy alexandrijského Teofila na sněm, a vzavše si za záminku, že cařihradský patriarcha poskytl z milosrdenství útulek některým mnichům z Alexandrie pro podezření z bludů origenských vypuzeným, odsoudili jej a sesadili r. 403, načež byl od císaře poslán do vyhnanství. Poněvadž se však věřící lid počal bouřiti a v Cařihradě nastalo zemětřesení, byl, jsa ještě na cestě, povolán zpět. Roku 404 byl znovu odsouzen, vojáky jat a odveden, právě když se chystal na Bílou

sobotu k posvátným obřadům, a poslán do vyhnanství do Kukusu v Armenii.

Jak na cestě tak na místě vyhnanství trpěl churavý a zestárlý patriarcha mnoho svízelným putováním, surovostí vojáků, nevlídným podnebím, vpády divokých kmenů a nemocemi. Ale neustával apoštolsky působiti, zejména svými dopisy; křesťané se všech stran mu dopisovali, a ti, kteří byli blíže, jej navštěvovali, žádajíce poučení a útěchy. Proto nakázal císař, aby byl patriarcha odveden na pusté místo Pityus u Černého moře. Nemocí i hořem zlomený stařec skonal na cestě blízko vesnice Kumanu v kostele, kde si chtěl odpočinouti, 14. září 407 se slovy: »Buď sláva Bohu za všechno!« Dne 27. ledna 438 bylo jeho tělo s velikou slávou přeneseno do Cařihradu, při čemž císař Theodosius veřejně odprošoval zemřelého za vinu své matky. Nyní jest tělo sv. Jana Zlatoústého v basilice svatopetrské v Římě. Papež Pius X. jej ustanovil patronem kazatelů.

Rozjímání 9.

1. *průprava: Vizme sv. Jana umírajícího a slyšme poslední jeho slova: »Sláva Bohu za všechno!«*

2. *průprava: Prosme, abychom každý ve svém postavení napodobovati mohli podle sil velikého kazatele a obhájce práv Cirkve.*

1. Sv. Jan Zlatoústý jest snad nejslavnější kazatel a řečník církevní. Měl ke kazatelství už přirozené vlohy a podmínky: pronikavý rozum, ohnivou obrazotvornost, jemný a vroucí cit, uhlazenou řeč. Ale vzdělával se také pilně na řečníka a používal

všech, zejména nadpřirozených, prostředků k tomu cíli. K těm náleží hlavně život modlitby a sebezáporu: kazatel musí sám ve svém životě uskutečnit to, co jiným káže, a musí si modlitbou a mrtvením vyprošovati požehnání shůry. Jinou nezbytnou podmínkou pravého kazatele Kristova jest hluboká pokora. Má ji zapotřebí, aby nehledal sebe a obliby posluchačů a nedal se svést jejich chválami. Sv. Jan neměl pýchy a ctižádosti. Hodnosti biskupské se vyhnul po první útěkem, po druhé jej jen lstí přinutili k přijetí této důstojnosti. Veliké pokoření, jehož se mu nespravedlivým sesazením dostalo, snášel s největší cdevzdaností, každou pochvalu rozhodně odmítal. Sv. Jan velmi pilně studoval; vzdělával se důkladně v křesťanské filosofii a theologii, především mnoho četl a studoval Písmo svaté. Písmo a pravdy zjevené byly též hlavním obsahem jeho kázání; mimo to snažil se svými promluvami o povznesení a obnovu mravního, zejména rodinného a společenského křesťanského života. Nejvíce zdobí sv. Jana Zlatoústého jako kazatele a biskupa jeho apoštolská neohroženost a statečná otevřenost, která každému pravdu řekne a ani mocných tohoto světa se neleká. Byla však spojena s křesťanskou opatrností: sv. Jan nikdy neužil nějakého nerozvážného a urážlivého slova a nikdy se nesnažil proti dvoru využití přízně, kterou mu věřící lid prokazoval.

a) Život modlitby a sebezáporu je první podmínkou úspěšného působení kázáním a v duchovní správě vůbec. Není snad příčinou, proč mám tak málo úspěchu to, že neukazuji příkladem pravdu

svých slov a že si modlitbou a mrtvením nevyprošují požehnání?

b) Účelem našich kázání jest obnova mravů a duchovní prospěch věřících. Ale naše kázání nesmějí býti stálým napomínáním, káráním nebo planým moralisováním. Musíme věřícím předkládati a vysvětlovati věčné pravdy. K tomu je třeba důkladného a stálého studia, zvláště dogmatiky a Písma sv. Velmi by se mýlil, kdo by myslel, že po studiích bohosloveckých není už třeba dále se vzdělávati. Tam byl položen jenom základ, na němž třeba dále stavěti.

c) Nehledati cti a důstojenství, ano vyhýbatí se jim, je nejlepším doporučením a největším požehnáním apoštolské činnosti. Nekazím si snad úspěch a požehnání svých prací ctižádostí a ješitností?

d) Víme, že jednou z nejnutnějších ctností pro duchovní správu a obcování s věřícími je pastorální opatrnost. Ale nesmí vylučovati neohrožené otevřenosti. Jsem přímým a otevřeným v jednání se spolubratřími a s věřícími? Dovedu říci i trpkou pravdu, kde toho třeba?

2. Jaké odměny dostalo se statečnému sluhovi Božímu od světa? Poněvadž se odvážil říci upřímně pravdu i mocným tohoto světa, pozbyl přízně dvora, ano byl ode dvora nenáviděn, pronásledován a trýzněn. Co však jej bolelo ještě více, bylo, že se v samých církevních kruzích našli mužové, kteří se z podlízavé oddanosti ke dvoru postavili proti němu. Byl násilně sesazen a vypuzen, byl poslán do vyhnanství, musil jak na cestě tak na místě

vyhnanství velmi mnoho trpětí. Na konec hořem skličěn umírá ve vyhnanství. Tak odměňuje apoštola tento svět.

a) K úspěšnému působení apoštolskému je třeba také spolupůsobení vlivných osob a jistého spolupůsobení moci státní. Proto si Církev hledí obezřetným způsobem a dovolenými způsoby získati jejich přízně. Tak může a má si ji získati i duchovní správce. Nikdy však nesmíme se snížiti k pochlebenství, nikdy nesmíme k vůli popularitě nebo přízni mocných zraditi věc Kristovu. Často moc státní a vlivné osoby tohoto světa v pyšném přeceňování své pravomoci chtějí zasahovati i do věcí Církve. Pak ovšem jest na věrném sluhovi Božím, aby práv Církve hájil a za ně i trpěl.

b) Není výjimečným zjevem, že sluha Kristův musí trpětí někdy i závistí nebo nepřátelstvím vlastních spolubratří. Tato nenávisť a závist mezi sluhy Božími jest jedním z nejošklivějších zjevů. Tím více se musíme snažiti, abychom se sami neproviňovali podobným způsobem. Radujme se z úspěchů a vyznamenání spolubratří a pomáhajme jim podle možnosti.

c) Zde vidíme, jaký bývá často úděl těch, kteří pro Krista apoštolují: útisky a bezprávi nepřátel, násilí, vyhnanství a smrt ve vyhnanství. Jsem ochoten také něco z tohoto kříže na sebe vzíti, kdyby toho Kristus žádal? Snášim trpělivě aspoň denní kříže s povoláním spojené?

3. Nepřátelé pronásledovali a trýznili sv. Jana. Ale hodní věřící ho upřímně milovali a vážili si ho. Když byl po prvé poslán do vyhnanství, věřící lid

naříkal a hlasitě reptal, ano bouřil se. Ve vyhnanství jej věřící svými listy těšili a utíkali se k němu o radu, útěchu a pomoc. Ano sami nepřátelé musili vzdáti čest velikému hrdinovi Kristovu. Celý dvůr císařský doprovázel jeho ostatky, když za několik let po jeho smrti byly s velikou slávou do hlavního města přineseny, sám císař Theodosius veřejně odprošoval vyznavače za vinu své matky. Velikou odměnou sv. Jana jest též úspěch a požehnání jeho spisů, na nichž se na tisíce kazatelů vzdělalo a z nichž nespočetní věřící čerpali útěchu.

a) Nermuťme se příliš, když špatný svět proti nám brojí, ano když se nám zdá, že nemáme zde na zemi upřímného přítele. Buďme přesvědčení, že jest mnoho duší, které si nás váží, nás upřímně milují a za nás se modlí.

b) Sám nepřátelský svět nemůže odepřítí úcty svědomitému a horlivému knězi, někdy mimoděk musí vysloviti uznání jeho ctností a práci.

c) Jako spisy sv. Jana Zlatoústého teprve po smrti ukazují celou svou sílu a účinnost, tak také úspěch mnohých našich prací objeví se teprve později. Často pozdější generace s vděčností vzpomínají na duchovního správce dávno zesnulého, který farnost povznesl, chrám Páně vyzdobil, charitativní nebo jiný spolek založil a pod.

Oremus:

Ecclesiam tuam, quaesumus, Domine, gratia coelestis amplificet: quam beati Joannis Chrysostomi, Confessoris tui atque Pontificis, illustrare voluisti gloriosis meritis et doctrinis. Per Dominum.

X. Sv. František Saleský, biskup ženevský, církevní učitel.

(29. ledna.)

Život sv. Františka, narozeného 21. srpna 1567 na zámku u Ánnecy v Savojsku, spadá do dob, kdy kalvinismus byl v Savojsku a sousedním Švýcarsku na vítězném postupu. Vynikal už jako hoch nejenom velikým nadáním, nýbrž také ctnostmi ve věku tom řídkými. Když později jako mladý muž opouštěl rodinný dům, aby se věnoval službě Církve jako kněz, pravil k němu jeho otec: »Jest to první zármutek, který mi působíš, milý synu.« Zvláště se chváli jeho upřímnost a otevřenost a andělská čistota. Vypravuje se, že se jako hoch raději jakémukoli pokoření podrobil a jakékoli napomenutí přijal, než aby si pomohl i nejmenší nepravdou. Andělské čistoty nedosáhl ovšem bez obětí. Když byl v patnáctém roce, byl trápen vnitřními úzkostmi, že snad je na věky zavržen; zaslíbil se Bohu ustavičným panictvím a úzkostí zmizely. V Padově, kam se po skončených v Paříži studiích u jezuitů odebral na universitu, poslali mu zkažení spolužáci do bytu nestoudnou ženštinu, aby jej svedla; František zahnal ji hořícím oharkem. Nikdy nepronesl nejmenšího slova, které by mohlo vrhnouti nějaký stín na ctnost dokonalé čistoty. Vykonav s výborným prospěchem právníká studia, měl před sebou otevřený svět; otec jeho si přál, aby se dal na světskou dráhu a dosáhl slávy. František zvolil službu Církve a stal se r. 1593 knězem. Byv poslán od biskupa, aby misionářoval u obyvatel krajiny Chablaisské jižně od jezera ženevského, ke kalvinismu odpadlým, pracoval tam za nesmírných

obtíží a protivenství s takovou horlivostí, že obrátil za krátko na 70.000 jínověrců a že tam po jeho odchodu zůstalo jenom asi 100 kalvínců, kdežto při příchodu bylo sotva 100 katolíků.

Vykonav cestu do Říma, kde budil podiv svou učeností, byl povýšen na biskupa (1602) a ustanoven nejprve koadjutorem, pak nástupcem ženevského biskupa Graniera. Působil neobyčejně úspěšně ve své diecesi i daleko za její hranice. Obnovil řád církevní, staral se o dokonalou výchovu kléru, obrátil velmi mnoho duší na pravou víru, byl otcem chudých, neúnavně kázal, učil katechismu, visitoval a misionářoval. Společně se svatou Františkou Chantalskou založil (1618) nový řád Navštívení P. Marie. Sám k sobě byl přísný, jeho světnička byla nejchuději zařízena z celé biskupské residence, k druhým byl laskavost sama. Právě tato laskavost, mírnost a tichost a pak jeho neobyčejná moudrost jsou význačnými jeho známkami. Na jeho obličej nebylo nikdy pozorovati ani nejmenšího mráčku nevole nebo jiného nezřízeného hnutí. Tím méně ovšem vyšlo z jeho úst nějaké rozčilené slovo. Svému úhlavnímu nepříteli podává při setkání ruku, pravě s úsměvem: »Vím, že jste mým protivníkem, ale já nejsem protivníkem vaším.« Tato jeho mírnost se nám jeví tím podivuhodnější, uvážíme-li, jak proti němu jeho nepřátelé brojili a všemožně jej pronásledovali pomluvami, padělanými listy, útočením na jeho dům, přímými úklady o život, a že světec byl svou přirozeností prchlý a náhlý.

Svou učenost a moudrost ukázal sv. František v Římě disputací před církevními hodnostáři, obzřetným řízením diecese a vedením četných duší k dokonalosti, zejména pak svými spisy, z nichž nej-

známější jsou »Timotheus neboli Kniha o lásce Boží« a »Filothea neboli Návod k zbožnému životu«, Smrt zastihla ho v plné činnosti na apoštolské cestě v Lyoně 28. prosince 1622, Tělo jeho odpočívá v Annecy. Roku 1665 byl svatořečen, roku 1877 prohlášen za církevního učitele.

Rozjímání 10.

1. průprava: Vizme sv. Františka podávajícího s úsměvem ruku svému úhlavnímu nepříteli.

2. průprava: Vyprosme si něco z jeho heroické mirnosti a tichosti.

1. František položil první základ k ctnostnému životu už za chlapeckých let. Měl sice jako hoch některé chyby. Tak na př. byl vznětlivý a také poněkud ješitný. Stálo jej to přemáhání a bylo to proň obětí, když si měl v dvanáctém roce dáti ostříhati krásné kadeře. Ale projevil už v chlapeckém věku nemalé ctnosti, takže otec mohl dosvědčiti, že mu nikdy nezpůsobil zármutku. Podivuhodná byla jeho upřímnost a otevřenost, takže raději všecko strpěl, než aby si nejmenší nepravdou z nesnází pomohl. V patnáctém roku složil slib ustavičného panictví a od té doby zachovával čistotu až do smrti co nejdokonaleji, ačkoli jsa neobyčejné slíčností a muse mnoho obcovati se světem, byl vystaven četným nebezpečím. Pokušení odmítal s největší rozhodností. Z jeho úst nevyšlo nijaké i jenom méně neslušné slovo.

a) Nikdo z nás nemůže asi po pravdě říci, že jsme svému otci a své matce pouze jediný zármu-

tek v životě způsobili a ten ještě nezaviněně. Snažme se nyní napravit chyby svého mládí, aby po naší smrti druhá matka naše, svatá Církev, mohla vyznat, že jsme jí nikdy nezpůsobili zármutku.

b) I děti jinak hodné, dopouštěvají se někdy malých, aby se omluvily nebo trestu vyhnuly. Podobně stává se někdy i u těch, kteří vedou duchovní život, že jim v rozpacích nebo při vypravování vyklouzne z úst nepravda, třeba obyčejně ne zcela rozvážená a dobrovolná. Není to sice taková chyba, jako když někdo lže s chladnou rozvahou, ale duchovnímu životu to přece škodí. Pozorujme se poněkud a nalézáme-li podobnou chybu i u sebe, hleďme ji modlitbou a zvláštním zpytováním svědomí vykořeniti.

c) Kéž nás příklad čistého a nevinného chlapce a jinocha Františka povzbudí a jeho přímluvou nám pomáhá, abychom co nejdokonaleji dbali svaté čistoty, k jejímuž zachovávání máme více pohnutek a prostředků než měl on tehda. Varujme se přísně každého vypravování, ba i každé poznámky, která by i z daleka citu pro tuto ctnost odporovala. Dávejme bedlivý pozor na své smysly, zvláště oči. Nikdy se neoddávejme nečinnosti, netěkejme bezúčelně myšlenkami a obrazotvorností.

2. Ze všech ctností svatého Františka zejména jako kněze a biskupa jest jistě nejpodivuhodnější jeho neobyčejná laskavost, mírnost a tichost. Nic nemohlo zkaltí klid jeho duše a jas jeho tváře. Nad chybami druhých se nepohoršuje, nýbrž má s nimi soustrast a snáší je s největší trpělivostí. Nepřátelého z té duše nenáviděli a činili mu všemožné úklady, takže musil na př. jednou v tuhé zimě přenoco-

vatí na stromě v lese a často byl v přímém nebezpečí života. František odpovídá na vše láskou. Jednomu ze svých úhlavních nepřátel podává s úsměvem ruku, jinému praví: »Vypíchnete-li mi jedno oko, budu se na vás druhým s láskou dívatí.« Jeho laskavost a trpělivost zdála se mnohým upřílišněná, jako když na př. opilého služebníka sám do postele uložil a pak jej jenom lehkým napomenutím potrestal, nebo když byl pozván ke komusi na oběd a bez nejmenšího znamení odporu požil zkažená vejce, jenom aby hostitele nepřivedl do rozpaků. Ovšem že světec, přirozeností prchlý, nedosáhl takového stupně mírnosti bez úsilí a rozhodného boje. Sám to naznačil, když komusi, divícímu se, že při jisté velmi nepříjemné věci zůstal zcela klidným, odvětil: »Měl bych v okamžiku rozlítí to, co jsem za 20 let načerpal?« Základy jeho mírnosti a laskavosti byly: mocná láska k Bohu, pak to, že ve všem Boha viděl a ve všech lidech odlesk božské dobroty, a konečně jeho hluboká pokora.

a) Jaká je moje trpělivost, mírnost a laskavost? Je výraz obličeje znamením vnitřního klidu? Jsou slova moje rozvážná, anebo se dávám strhnouti k slovům hněvivým a nelaskavým, ano snad i k hrubým výtkám a spílání? Nejsem zvláště nemírně rozčilen, když se mi stane nějaké bezpráví? Ano, snad nedovedu trpělivě snést ani oprávněnou výtku nebo napomenutí. Nechybuji-li, tím, že v pastorači spíše chci vše jakýmsi násilím provést než mírností? Všecko toto musím po příkladě sv. Františka ponenáhlu napravití. Nesmím se vymlouvatí na svou povahu, když světec s milostí Boží povahu tak prudkou dovedl přemoči,

b) Nejprve musíme položit pevné základy k této mírnosti: stále více se zdokonalovati v lásce Boží, ve všem viděti Boha a odlesk jeho dobroty, zejména pak častým uvažováním o vlastní nicotě a hříšnosti, modlitbou, rozjímáním života Krista Pána, přijímáním pokoření utvrditi se v hluboké pokoře. Neboť proto jsme netrpělivi, poněvadž se máme za více než jsme, a každé pokoření, ba každou nepříjemnost pokládáme za jakési bezprávi.

c) Hledme nejprve soustavným zpytováním a přemáháním odstraniti aspoň netrpělivost zevnější, ve slovech a skutcích. Pomodleme se v rozčilení »Zdravas Maria«, prve nežli jednáme nebo promluvíme, uložíme si sami nějaké pokání za každý projev netrpělivosti.

d) Přemáhejme potom i vnitřní netrpělivost. Vzpomínka na umučení Páně, pohled na tiché a laskavé Srdce Páně, vědomí tolika spáchaných hříchů, jsou k tomu účinnými prostředky.

3. Sv. František vynikal velikou moudrostí a obezřetností. Ve svých spisech je jasný a volí všude zlatou střední cestu. Tuto moudrost ukazoval nejenom v řízení diecese a ve vedení duší, nýbrž v celém svém jednání a v každém slově. Nikdy nepronesl slova lehkomyšlného, zbytečného, méně obezřetného. Dovedl jednati se všemi vrstvami lidu přiměřeně a s jemným taktem. Prostí lidé a děti necítili v jeho přítomnosti nic cizího a chladně blahosklonného; ve vznešených kruzích pohyboval se světec s nenucenou srdečností a společenskými způsoby. Uměl obyčejných hovorů dovedně použiti, aby duše povznesl k Bohu.

a) Jak snadno vyjde snad z mých úst při rozmluvě, návštěvě, úředním jednání nějaké nerozvážené slovo. A přece vím ze zkušenosti, jak mnoho škody a mrzutosti mnohdy může způsobiti jediné slovo!

b) Knězi třeba jednati s různými stavy a třídami lidí. Není snadné, naléztí vždy pravý způsob a pravou míru. Vzhledem k výše postaveným možno chybovati buď ostýchavostí a nešikovností, nebo lichocením. Vzhledem k podřízeným se snad jeví jakási pánovitost a povýšenost, nebo laskavost přechází v přílišnou důvěrnost. Učme se tedy z příkladu sv. Františka i této životní moudrosti a vyprosme si od něho také dar, přecházeti snadno z rozmluvy o věcech světských na věci nebeské.

Oremus:

Deus, qui ad animarum salutem beatum Franciscum, Confessorem tuum atque Pontificem, omnibus omnia factum esse voluisti: concede propitius; ut caritatis tuae dulcedine perfusi, eius dirigentibus monitis, ac suffragantibus meritis, aeterna gaudia consequamur. Per Dominum.

XI. Sv. Ignác, biskup a mučedník antiošský.

(1. února.)

Sv. Ignác je třetí biskup (po sv. Petrovi a Evodiově) syrské Antiochie, druhého tehdejšího města říše římské po Římě, »královny východu«, kde následovníci učení Kristova poprvé byli zvaní křesťany. Zbožná legenda vypravuje, že on to byl, jehož Kristus Pán jako malého hošíka vzal do náručí (Mk, 9, 35),

aby na něm učil apoštoly pokoře. Jisto jest, že byl učedníkem sv. Jana apoštola a že srdce jeho plálo velikou láskou k Pánu Ježíši, jehož nosil v srdci a o němž stále mluvil. Nazývali jej proto a nazýval se i on sám také »Theoforos« (Bohonosec). Církev anti-ošskou řídil po 40 let. Tklivá je jeho starostlivost o svěřené stáde a jeho láska k němu, kterou zvláště ukazoval za nebezpečného pronásledování císaře Domiciána (81—96). Velmi se radoval, že nikdo z jeho věřících v nebezpečné této době neodpadl, ale zároveň truchlil, že mu nebylo dáno oslaviti Krista Pána mučednictvím. Než brzy měla se jeho vroucí touha splnit. Po krátké době klidu počal císař Trajan (98—117), spít svými vítězstvími, nové pronásledování křesťanů a vydal proti nim přísné rozkazy. Ignác byl obžalován, že rozkazy tyto přestoupil. Podle podání soudil jej císař osobně na svém pochodu proti Partům. Byl odsouzen, aby byl roztrhán divokými šelmami v římském amfiteátru. Proto byl odvezen do Říma.

Cesta byla pro starce plná utrpení, ale zároveň také pravým triumfem pro úctu a lásku, kterou mu všude věřící prokazovali. Napsal na této cestě sedm svých proslulých listů na věřící různých církví. Tyto listy patří k nejskvělejším památkám církevního podání. Učí v nich výslovně hierarchickému a monarchickému zřízení Církve a velmi často mluví o biskupu, kněžích a jáhnech. Především vybízí k jednotě a prostředek k ní vidí v poslušnosti Bohem ustanovené hierarchie a ve společenství sv. svátostí, zvláště Eucharistie. Nejvýznamnější ze všech jest list k Římanům. Sv. Ignác naznačuje v něm, že sv. Petr byl v Římě, a vyznává římský primát, nazýváje římskou

církev »předsedkyní spolku lásky« (t. j. všeobecné Církve). Prosí úpěnlivě římské věřící, aby se za něho nepřimlouvali, aby byl smrti ušetřen. »Bojím se lásky vaší, aby mně nebyla ke škodě... Nic z toho, co jest zde na zemi, není krásné... Rád umru pro Boha, jestliže mně to nepřekazíte. Nechejte mě tedy býti pokrmem šelem, jimiž dáno mně bude k Bohu se dostat. Jsem žito Boží a musím býti rozemlet zuby dravých zvířat, abych byl shledán čistým chlebem Kristovým... Tenkrátě budu jeho pravým učedníkem, když svět ani mého těla nespatri... Svět a jeho říše nejsou mi ničím. Pro Krista zemřítí jest lepší než vládnouti... Nechejte mě, abych požíval čistého světla, pak teprve budu v pravdě člověkem... Nebraňte mi, abych byl napodobitelem utrpení mého Boha.«

Vroucí touha Ignácova se brzy vyplnila. Nedlouho po svém příchodu do Říma byl v Kolosseu při hrách předhozen dravé zvěři. Bylo to 20. prosince, asi r. 107, kterého Trajan na oslavu svého vítězství nad Dacií uspořádal lidu 125 dní trvající hry, při nichž prý padlo v oběť na 10 tisíc gladiátorů a 11 tisíc šelem. Zbytky jeho kostí křesťané uctivě sebrali a když byli před nimi noc v modlitbách prodleli (vigílie), zbožně je pohřbili. Nyní odpočívají v římské basilice sv. Klimenta, poblíž těla velikého apoštola Slovanů sv. Cyrila.

Rozjímání 11.

1. průprava: *Viz svatého Ignáce v zanícení písi-ciho: »Svět a jeho říše nejsou mi ničím. Pro Krista zemřítí jest lepší než vládnouti.«*

2. průprava: *Pros za podobnou lásku k Pánu Ježíši.*

1. Sv. Ignác proslavil se v Církvi Kristově jako starostlivý a milující pastýř svého stáda, zejména však jako neohrožený mučedník Kristův. Základem této jeho svatosti bylo, že byl »Theoforos«, Bohonosec, že mocně a zároveň něžně miloval Krista Pána. Nosil Boha ve svém srdci, ve všem směřoval ke cti a slávě Boží, na Boha stále myslel, pro něho všechno konal. Láska jeho k Ježíši byla taková, že téměř o ničem jiném nemluví než o svém božském Mistru. Není divu, že takovou ohnivou láskou plálo srdce toho, který byl vychován od miláčka Páně, od apoštola lásky, a kterého podle legendy kdysi jako malého chlapce Kristus Pán vzal do náručí.

a) »Theoforos«, Bohonosec je vlastně každý kněz. Vždyť má lidi s Bohem sblížovati, má jim pravdu Boží a jeho svatou vůli hlásati, milost Boží jim prostředkovati. K tomu je ovšem třeba, aby sám Boha za svého neomezeného Pána uznával a touto důležitou pravdou zcela byl proniknut, milost Boží v srdci habitualně si zachovával a často na přítomnost Boží myslel.

b) Také jeho srdce má pláti silnou a něžnou láskou ke Kristu Pánu. O jeho životě má často rozjímati, rád jej v nejsvětější Svátosti navštěvovati, s velikou zbožností jej do srdce přijímati. Kristus, jeho říše a jeho zájmy mají býti nejmilejším předmětem jeho rozhovorů.

c) Jaké vzácné milosti dostalo se sv. Ignáci podle zbožného podání: Kristus Pán vzal ho do svého svatého náručí. Neuděluje-li Pán Ježíš i mně podobné milosti? Denně jej smím bráti do rukou, denně se s ním ve svatém přijímání spojovati tak úzce, že si užšího spojení nelze ani mysliti. Je mi tato myšlenka

útěchou a silou, jako byla útěchou a silou svatému biskupovi po celý život?

2. Krásný a dojemný jest vzájemný poměr svatého biskupa Ignáce a jeho stádce. Věřící a klérus jsou mu v synovské lásce zcela oddáni, utíkají se k němu s důvěrou, vysílají k němu své zástupce, modlí se za něho. Svatý biskup miluje je láskou v pravdě otcovskou a pečuje o ně. Chrání a napomíná je zvláště v době nebezpečí a pronásledování. Překrásným svědectvím jeho starostlivé lásky jsou zejména jeho listy. Především vybízí věřící k svornosti a jednotě. Prostředkem a zárukou jednoty jest mu naprostá oddanost a poslušnost k hierarchii, Kristem ustanovené. Jeho listy jsou vzácným svědectvím tradice, že Církev hned od počátku a z vůle samého Krista měla zřízení hierarchické. V čele diecese stojí biskup jako strážce a sloup jednoty a všechny diecese jsou spojeny v jeden celek, ve »spolek lásky«, jemuž předsedá Církev římská, to jest její biskup. Jiné znamení a jiný prostředek jednoty vidí sv. Ignác v Eucharistii. Všichni věřící přijímající téhož eucharistického Krista, vyznávají tutéž víru a přiznávají se k témuž církevnímu společenství. »Jedna víra, jeden oltář, jeden biskup«, je heslem Ignácovým a heslem svaté katolické Církve.

a) Kéž je náš poměr k duším nám svěřeným takový, jaký byl poměr sv. Ignáce k svěřenému stádcí. K tomu jest ovšem s naší strany třeba, abychom k lidu měli také takovou otcovskou, pevnou, ale přece něžnou lásku. Pohlížeje proto na osadníky ve světle nadpřirozeném, vízme v nich dítky Boží a údy těla Kristova, nedejme se másti jejich lidský-

mi slabostmi, nýbrž snášejme je trpělivě podle rady sv. Pavla: »Alter alterius onera portate« (Gal. 6, 2).

b) Hlavní věc jest, aby všude v Církvi vládla jednota a svornost. Základem a nejúčinnějším prostředkem této jednoty jest neochvějná oddanost a opravdová poslušnost Kristem ustanovené hierarchii. »Triplex vinculum non rumpitur.« Bude-li věřící lid věrně státi k svým kněžím, klerus k svému biskupu a všichni k viditelné nejvyšší hlavě celé Církve, žádný nepřítel nám neuškodí.

c) Radujme se z celého srdce a děkujme vroucně Pánu Bohu, že máme v listech svatého mučedníka Ignáce tak staré, vzácné a spolehlivé svědectví o božském původu hierarchického zřízení Církve, ba i samého primátu římského. Co jsou proti tomuto svědectví svatého starce, krví mučednickou potvrzenému, všechny moderní den ze dne se měnící theorie racionalistů?

d) Jiným znamením a prostředkem jednoty jest Eucharistie. Pozorujeme snad s lítostí, jak duch nesvornosti kazí naše dílo v rodinách i obcích; nebo snad sami nežijeme v míru s vlastními spolubratry? Přijímejme co nejzbožněji tělo a krev Páně, zavádějme časté sv. přijímání u věřících, a láska božského Mistra rozleje se v srdcích všech a přinese pravý pokoj a jednotu.

3. Nejkrásnějším rysem v životě sv. Ignáce jest jeho vřelá touha po mučednictví za Krista. Rmoutí se, když se mu nedostává za pronásledování Domiciánova milostí trpět a umřít za Krista, raduje se ze svého odsouzení a ze svých okovů, s největší trpělivostí snáší svízele obtížné a daleké cesty, s ode-

vzdanou, ano s radostnou myslí hledí kruté smrti vstříc, zapřisáhá římské křesťany, aby se zaň nepřimlouvali, a statečným krokem, s veselou tváří předstupuje v Kolosseu před divoké šelmy. A křesťané přes všecku svou lásku a soustrast k staříčkému pastýři neodvažují se zbaviti jej svou přimluvou této milosti, radují se z jeho vítězné smrti a děkují za ní Bohu.

a) Jaký rozdíl mezi surovými pohanskými diváky amfiteatru, kteří s rozkoší hledí, jak divoká zvířata se sápají a trhají tělo vetchého starce, a mezi touto trpící a modlící se obcí křesťanskou s jejím svatým biskupem! Tak dovede změnit srdce lidské nauka Kristova. Tuto sílu má křesťanství i nyní. Že ji všude nejeví, je zaviněno mnohdy tím, že není dosti horlivě a opravdově hlásáno.

b) Prosme za podobnou touhu, pro Krista něco trpět, jaká plála v srdci Ignácově. Vždyť i nám kříž a utrpení přináší tytéž milosti, které vypočítává sv. Ignác v listu k Římanům. Utrpení nás činí podobnými Kristu, přibližuje k Bohu, činí »chlebem čistým«, očisťuje a povznáší nás, je drahocennější než říše a bohatství tohoto světa, utrpením stáváme se teprve v pravdě lidmi a vládneme světem.

Oremus:

Infirmis nostram respice, omnipotens Deus: et quia pondus propriae actionis gravat, beati Ignatii, Martyris tui atque Pontificis, intercessio gloriosa nos protegat. Per Dominum.

XII. Sv. Matěj, apoštol.

(24. nebo 25. února.)

Jeden z dvanácti apoštolů, Jidáš Iškariotský, stal se Kristu nevěrným, zradil svého Mistra a pak se ze zoufalství oběsil. Na jeho místo měl býti po vůli Krista Pána zvolen jiný na doplnění počtu dvanácti. Proto brzy po nanebevstoupení Páně shromáždil sv. Petr apoštoly, učedníky a některé věřící, počtem stodvacet, a vyzval je, aby zvolili na místo Jidáše jiného apoštola, »z těch mužů«, kteří byli s námi po všechn čas, v kterém Pán Ježíš obcoval s námi, počav od křtu Janova až do dne, v kterém byl vzat od nás; jeden z těch musí býti s námi svědkem vzkříšení jeho« (Skut. ap. 1, 21, 22). Vybrali tedy dva, jako nejhodnější tohoto úřadu: Josefa Barsabáše, příjímím Spravedlivého, a Matěje (= dar Boží). Po té se modlili: »Ty, Pane, který znáš srdce všech, ukaž, kterého z těch dvou jsi vyvolil« (Skut. ap. 1, 24). Pomodlivše se, metali los a ten padl na Matěje.

O dalších osudech sv. Matěje je známo málo. Podle podání kázal evangelium nejprve v Judsku, pak v Nubii a Habeši. Práví se, že nejvíce kladl posluhačům na srdce, aby bojovali proti tělu a jeho nezřízeným rozkoším. Zemřel mučednickou smrtí, podle podání některých v Ethiopii, podle jiných vrátil se do Palestiny, byl tam r. 61 od židů kamenován a pak sekerou sťat. Jeho tělesné ostatky jsou dílem v Římě v basilice Panny Marie Větší, dílem v Trevíru.

Rozjímání 12.

1. průprava: *Vizme sv. Matěje, jak přijímá pokorně a poslušně úřad apoštolský.*

2. průprava: Prosme, abychom si stále více vážili milosti povolání.

1. Jidáš, kterému se dostalo vzácné milosti povolání apoštolského, který po dlouhou dobu byl tak blízko Krista Pána, tolika milostmi obdařen, k veliké slávě určen, nejenom pozbyl svých výsad a svého omilostnění, nýbrž bídne zahynul. Nikdo však není nenahraditelný. A tak Bůh na místo Jidáše povolává jiného apoštola, který by si lépe vážil a lépe využítkoval veliké milosti. Nevolá jej přímo zjevením a osvícením jako sv. Pavla, ale chce, aby též lidé, mladá jeho Církev, pracovali při jeho volbě.

a) Budiž nám osud Jidášův důrazným napomenutím, abychom se ani na své povolání ku kněžství, ani na dlouhá léta v službě Boží ztrávená a na své zásluhy, ani na to, že smíme býti tak blízko Ježíšovi, nespolehali. Nikdo z nás neví s plnou určitostí, vytrvá-li v dobrém do konce. Modleme se proto stále za dar vytrvalosti a užívejme svědomitě prostředků k ní. Nejvhodnější dobou k modlitbě za vytrvání jest díkůčinění po sv. přijímání. Hlavními prostředky jsou: rozhodný boj proti hlavní chybě povahové, věrnost a svědomitost v plnění kněžských povinností.

b) Zastáváme-li své místo po nějaký čas dobře k spokojenosti představených, spolubratří a věřících, namlouváme si snadno, že jsme nenahraditelní. Svěřili se pak úřad nebo práce jinému, pokládáme to snad za nespravedlivé ponížení, pohlížíme na svého nástupce se závistí a křivě posuzujeme jeho jednání. Hledme si tedy hodně vštípití zásadu, že

nikdo na světě není nenahraditelný, že jiní zase mají jiné schopnosti a dobré vlastnosti, které nám chybějí, a podle toho si pak počínáme.

c) Bůh sám řídí svou prozřetelností naše osudy. Proto musíme mítí neomezenou důvěru v Boží prozřetelnost a především v každé věci na pomoc Boží spoléhat; při tom však učinití vždy se své strany vše, čeho jest třeba podle zlaté zásady sv. Ignáce z Loyoly: »Spolehej na Boha tak, jakoby všechno jenom on sám působil, ale při tom pracuj sám tak, jakoby dílo pouze na tvé námaze záleželo.«

2. Na povel a pod vedením sv. Petra se mladá Církev Kristova radí a pak z počtu učedníků vybírá dva jako nejhodnější pro úřad apoštolský. Ale neodvažují se věc tak důležitou sami rozhodnouti. Proto se vroucně modlí, aby Bůh sám oznámil svou svatou vůli. Bůh v nevyzpytatelné moudrosti si volí sv. Matěje, ačkoli Josef Barsabáš byl známější a už více s apoštoly pracoval. Tak lze aspoň souditi z toho, že se o něm často činí zmínka v Skutcích apoštolských, a z jeho příjmi »Spravedlivého«. S pokorou a poslušností přijímá sv. Matěj volbu. Pokornou odevzdanost ukazuje i Josef a upřímně se raduje z vyznamenání svého druha.

a) Předeselejte vroucí modlitbu vždy, kdykoli jest nám konati nějakou volbu, kdykoli nějaké nové dílo počínáme, něco nařizujeme nebo představené za něco žádáme. Počínejme po způsobu zbožných křesťanů vůbec každou práci modlitbou.

b) Ze dvou učedníků, Josefa a Matěje, zdál by se snad Josef pro svou příslovečnou spravedlivost a pro známé spolupůsobení s apoštoly, spíše zasluhovati, aby byl vpočten mezi apoštoly. Bůh podle

svých věčných úradků vyvoluje si sv. Matěje, asi právě proto, aby ukázal nezaslouženost milosti povolání. Takovou nezaslouženou milostí jest každé povolání. Ze statisíců dětí, které se s námi téhož dne narodily, vyvolil nás Pán Bůh k pravé víře, a ze statisíců, z nichž mnozí byli nadanější a hodnější než my, vybral si nás pro svaté kněžství. Nezapomínejme nikdy, že jsme jako sv. Matěj velikým »darem Pána Boha« a děkujeme často, zvláště při díkůčinění po mši svaté, za milost povolání.

c) Dostane-li se jinému spolubratru místa a úřadu, na který jsme si činili naděje anebo měli snad i jisté nároky, daří-li se mu lépe v duchovní správě, je-li více oblíben u lidu, vzniká snadno závist. Varujme se smýšlení tak nízkého a nešlechtného. Napodobujme pokornou odevzdanost Josefa Barsabáše a jeho upřímnou radost z vyvolení sv. Matěje a radujme se také upřímně z předností, úspěchů a významání spolubratří.

3. První úlohou sv. Matěje mělo podle slov sv. Petra býti, aby byl »svědkem vzkříšení Pána Ježíše«. Měl svědčiti o zmrtvýchvstání Páně hlavně hlásáním jeho evangelia, měl duše ze hříchu vyprošťovati a k pravdě a lásce Kristově vésti. Vypráví se, že ve svých kázáních kladl posluchačům především na srdce, aby bojovali proti tělu a jeho nezřízeným rozkoším. Na konec měl své svědectví a své kázání potvrditi mučednickou smrtí. Ve všem tom může sloužiti za příklad těm, kdož ve jménu Krista a pro Krista apoštolují.

a) Mají vydávati svědectví pro Krista a jeho Církev. Celý jejich život, ano už celý zevnější zjev má býti výmluvným svědectvím a důkazem, že víra,

již vyznávají a káží, Církev, již slouží, jsou pravé. Přitahuje skutečně můj život a můj kněžský zjev duše blíže ke Kristu a Církvi?

b) I v naší době jedním z hlavních předmětů kázání a napomínání jest nutnost boje proti nízkým tělesným vášním. Už celý náš zjev a celé naše počínání by mělo býti němým, ale přece výmluvným kázáním proti nedovoleným rozkoším tohoto světa, zvláště tělesným. K tomu jest ovšem třeba, abychom sami tělesné vášně ovládali, a zejména bedlivě ostříhali smysly.

c) Korunou apoštolátu, jeho pečeti a nejlepším důkazem pravdy jeho kázání, jest mučednictví. Jenom tehdy zjednáme svým slovům plný souhlas a plnou váhu, dovedeme-li je potvrditi mučednictvím aspoň nekrvavým: stálým sebezáporem, dokonalou poslušností, radostným přijímáním pokoreni.

Oremus:

Deus, qui beatum Mathiam Apostolorum tuorum collegio sociasti: tribue quaesumus; ut eius interventione tuae circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per Dominum.

XIII. Sv. Tomáš Akvinský, kněz řádu dominikánského, církevní učitel.

(7. března.)

Tomáš, syn hraběte Landulfa z Akvinu, narodil se na zámku Roccasecca u městečka Akvinu nedaleko slavného benediktinského kláštera Monte Cassino,

kam byl už v pěti letech poslán na vychování. Už tehda se jevil jeho hloubavý duch: doléhal na své vychovatele stále otázkou, aby mu řekli, co jest vlastně Bůh. O neobyčejném jeho nadání svědčí, že už v jedenáctém roce ukončil přípravná studia a mohl býti poslán na universitu do Neapole. Po sedmnáctém roce se rozhodl vstoupiti do řádu dominikánského. Matka, sestry a bratři velmi se tomu protivili. Bratři ho dokonce na cestě do Paříže zajali, zbili, roztrhali mu řeholní roucho a uvěznilí jej. Ba nestyděli se ani poslat mu do vězení špatnou ženštinu, aby jej svedla. Tomáš odehnal ji rozhořčeně hořícím polenem. Zbožná legenda vypravuje, že v noci potom se mu zjevil anděl a opásal bedra jeho bílým cingulem; od té doby necítil Tomáš zlé tělesné žádostivosti.

R. 1245 podařilo se mu utéci z vězení. Byl poslán na studia filosofie a theologie do Kolína a Paříže; učitelem jeho byl věhlasný sv. Albert Veliký. Byl povahou tichý a neblýskal se svým nadáním; proto jej spolužáci ve studiích nazývali »němým volem«. Ale učitelé a představení záhy poznali jeho mimořádné nadání a vědění, a tak byl mladý řeholník už v 25 letech ustanoven profesorem na vysokých školách. Učil v Kolíně, Paříži, Římě a Neapoli. Za krátkou dobu svého života napsal velikou řadu důkladných spisů trvalé ceny. Vědění jeho bylo všestranné, obsáhl svým duchem téměř všecko vědění své doby. Hlavně však vyniká důkladností, hlubokostí, jasností, přesností, uceleností a jistotou ve svých tvrzeních, výkladech a důkazích. Tomáš byl duch tvořivý, v mnohých otázkách označil nové cesty a byl průkopníkem nových směrů; ale varoval se ukvapeného novotaření, navazoval na výsledky jinými získané

a především stál neochvějně na půdě zjevení a tradice. Neobyčejných úspěchů ve škole a spisovatelství ovšem nemohl dosáhnouti bez veliké píle a stálého hloubání. Byl téměř ustavičně pohřížen ve filosofické a theologické problémy, jak o tom svědčí tato epizoda z jeho života. Byv pozván ke stolu Ludvíka svatého, krále francouzského, seděl zamyšlen a z nenadání zvolal hlasitě k velkému podivení spolustolujících: »Tak, nyní to mám! Nezvratný důkaz proti manicheismu!« Více však než pílí a nadání děkoval za své vědění a své úspěchy modlitbě a milosti Boží. Kdykoli mu bylo řešiti těžší otázku, vroucně se modlil a postil, a vyznal, že se naučil více pod krucifixem než z knih. Zvláště hluboká a něžná byla jeho úcta k nejsvětější Svátosti oltářní. Pro čistotu a jasnost svého učení, jakož i pro své ustavičné a dokonalé panictví nazývá se »učitelem andělským«. Došlo se mu mnohdy nadpřirozených zjevení. Když se ho jednou (v Neapoli 1273) Pán Ježíš sám tázal, jakou odměnu si přeje za svou práci, odpověděl Tomáš: »Žádnou jinou než Tebe, ó Pane!«

Sv. Tomáš byl neobyčejně bystrého a jasného rozumu a rozumově založený, ale při tom měl i jemný a něžný cit a smysl pro umění a poesii, jak o tom na př. svědčí jeho roztomilá kázání a církevní hodinky na slavnost Božího Těla od něho složené. Při velikém svém vědění a neobyčejných úspěších zůstal Tomáš vždy pokorným a poslušným řeholníkem. Doznal sám, že jej chvály lidské nikdy nepokoušely k ješitnosti, nedlouho před smrtí se vyslovil, že se mu zdá býti plevou všecko, co napsal, důstojnosti mu nabízené rozhodně odmítal. Jednou předčítal u stolu a převor opravil mu jedno slovo, ačkoliv Tomáš

je vyslovil správně. Ihned uposlechl. Když se ho po obědě ptali, proč se opravil, když po prvé četl správně, odpověděl: »Nezáleží na tom, jak některá slabika se vysloví, ale na tom záleží, aby řeholník byl poslušen.« Lze říci, že i smrt jeho byla obětí poslušnosti. Ačkoli byl vážně nemocen, poslechl papeže Řehoře X., volajícího jej na všeobecný sněm lyonský, ale na cestě skonal v cisterciáckém klášteře Fossanuova u Terraciny dne 7. března 1274. Před smrtí vyznal s pohnutlivou pokorou víru v přítomnost Pána Ježíše v nejsv. Svátosti a prohlásil, že odvolává ve svých spisech všecko, co by nesouhlasilo s učním církevním. Jan XXII. jej 1323 prohlásil za svatého, Pius V. (1567) za učitele církevního. Lev XIII. ustanovil jej (1879) patronem vyšších studií a všech katolických škol. Tělo jeho odpočívá v Toulousu.

Rozjímání 13.

1. *průprava: Pohledme na sv. Tomáše, modlíciho se před Ukřižovaným za osvětlení.*

2. *průprava: Prosme za milost abychom podle sil napodobovali sv. Tomáše, dokonalého řeholníka a svatého učence.*

1. Díváme se zpravidla na sv. Tomáše jako na věhlasného učence a slavného spisovatele církevního. Sv. Tomáš byl také dokonalým a svědomitým řeholníkem. Své řeholní povolání musil si uhájiti těžkým bojem; za to mu dal Bůh dar vytrvalosti a veliké lásky k řeholnímu stavu. Světec nejenom hájil později statečně života řeholního a práv jeho proti odpůrcům a pomlouvačům, nejenom jiné pro

stav řeholní získával, mezi nimi i svoji sestru, ale zachovával též svaté sliby a všechna pravidla řeholní s největší svědomitostí a dokonalostí. Andělskou čistotu, již si zasloužil již v jinošství statečným odmítnutím těžkého a nebezpečného pokušení, zachovával s největší bedlivostí po celý život. O naprosté jeho poslušnosti svědčí svrchu vypravovaná epizoda, o ní svědčí ještě lépe jeho smrt, která byla vlastně obětí poslušnosti.

a) Mnozí veplují do přístavu povolání kněžského téměř hravě, bez jakékoli obtíže. Jiným třeba si povolání vybojovati proti vnitřním obtížím a zevnějším překážkám, které jim často i příbuzní, ba vlastní rodiče v cestu kladou. Neměli-li jsme obtíží, děkujeme Pánu Bohu za milost, bylo-li nám třeba bojovati, děkujeme mu za vítězství a za to, že právě povolání bojem získané jest zárukou vytrvalosti a požehnání. V každém případě neustávejme děkovati za vzácnou milost povolání a prositi za dar vytrvání; činme tak zvláště při díkůčinění po mši svaté. Hajme také stavu kněžského a jeho práv, kde je k tomu příležitost; snažme se i jiné pro kněžství získati, pozorujeme-li u nich nějakou známku volání Božího.

b) Především plňme věrně povinnosti tohoto stavu. Jednou z prvních jest ovšem zachovávání kněžské čistoty. Příčina, proč snad naše čistota stále není ještě dokonalá, jest v tom, že nejsme dosti rozhodni v odmítání pokušení, že si s nimi zahráváme. Odmítneme-li každé pokušení s takovou rozhodností jako sv. Tomáš, dá i nám Bůh dar dokonalé čistoty,

c) Jinou naší povinností jest kněžská poslušnost. Sv. Tomáš bez odmluvy se podrobuje převorovi, ačkoli to, co se poroučí, samo sebou není správné. My se snad hned vymlouváme, že poslušností nejsme vázáni, ba zřejmě reptáme, když se nám nějaký rozkaz nezdá vhodným, anebo když nesouhlasí s našimi názory.

2. Největší slávou sv. Tomáše jest jeho učenost, a nejvíce zásluh si získal jako věhlasný učitel a znamenitý spisovatel církevní. Sv. Tomáš náleží bez odporu k největším duchům, a on dal svou podivuhodnou duševní sílu a svou tvůrčí geniálnost úplně do služeb víry. Celá velkolepá budova jeho učení je vybudována na zjevení Božím, všude staví na pevných základech podání a vědeckých výsledcích svých předchůdců. Ale není při tom upíatý a netkví na zastaralých názorech tam, kde jich nelze hájiti; naopak je duchem tvůrčím, ukazuje nové směry, razí i nové cesty. Při všem bádání jej vede jako vůdčí hvězda naprostá a neochvějná láska k pravdě. Bohosloveckou vědu má za prostředek účinného a pronikavého apoštolátu, hlubší poznání pravd věčných má vésti duše k lásce Boží.

a) Sv. Tomáš je svým životem a svým životním dílem přesvědčivým důkazem, že věda a víra si neodporují, že víru naši nemůže žádné rozumování vyvrátiti, že pravá věda jí naopak potvrzuje a že i největší učenci mohou býti zároveň dětinně věřící. Děkujeme Pánu Bohu z celého srdce, že nám dal milost této víry, kterou žádná vědecká obtíž nemůže otřásti a ke které se hlásili i takoví vele-duchové jako sv. Tomáš.

b) Není každému dáno a není to úkolem každého, býti učencem a bohosloveckým spisovatelem jako náš světec. Ale studovati bohosloví a dále se vzdělávati, musí každý kněz, zvláště za nynější doby při úporném boji nepřátel proti víře. Proto se prohřešuje kněz, který drahocenný čas maří dlouhým čtením novin a beletrie.

c) Komu Pán Bůh dal vlohy i možnost, má i vědeckou práci a důkladnými spisy Církvi sv. sloužiti a jí hájiti. Po příkladě sv. Tomáše nemá býti ovšem příliš upjatý a nemá se houževnatě držeti stanoviska už překonaného; ale ještě více musí po jeho vzoru dbáti, aby se ani v nejmenším neodchýlil od pevného základu zjevení Božího, aby ve všem stavěl na podání a poznatcích už dokázaných a varoval se upřílišněné snahy naší doby po novotách a změnách.

d) Posvátná věda má už sama v sobě velikou cenu a přitažlivost. Co je krásnějšího, než jíti po stopách Pravdy, Dobroty a Krásy Boží? Ale u kněze nemá býti věda, ani bohoslovecká ne, cílem v sobě, nýbrž má mu býti účinným prostředkem k získávání duší.

3. Sv. Tomáš byl nejenom veliký učenec, ale byl také učenec svatý. Byl v ustavičném spojení s Pánem Bohem a od něho si vyprošoval osvětlení a požehnání pro své práce. Sám doznal, že za své vědění a své úspěchy děkuje více vroucí modlitbě před Ukřížovaným a zbožnému rozjímání, než nadání a studiu. Zvláště úcta jeho k nejsvětější Svátosti byla hluboká, pokorná, vroucí, jak o tom mimo jiné svědčí hodinky, k její úctě složené a slavné prohlášení víry ve svátostnou přítomnost Ježíšovu

před smrtí, které všechny k slzám dojalo. Nejvýmluvnějším znamením jeho svatosti bylo, že si při vši učenosti a tolika uznáních i pochvalách zachoval hlubokou pokoru. Nikdy nepodlehl ješitnosti, důsledně odmítal nabízené mu důstojnosti, pokorně konal v řádě nízké práce a poslouchal na slovo svých představených. Svoje učená pojednání pokládá za plevu, a je hotov každé své mínění odvolati, kdyby to poslušnost k Církvi žádala.

a) Veliký učenec Tomáš nespolehá ani na své nadání ani na svou železnou pílí, nýbrž vyprošuje si pokornou modlitbou osvícení a požehnání. A my se snad domníváme, že můžeme v pravdu Boží vníknouti a v posvátné vědě pokroky činiti, zabývájíc život modlitby! A když jsou modlitby a duchovní život potřebny už ke studiu a vědecké práci, jak potřebny jsou teprve k duchovní správě, již máme přímo duším milostí prostředkovati a při níž všechno záleží na požehnání Božím.

b) Sv. Tomáš při svém neobyčejném nadání a své vědecké slávě zůstává skromným a pokorným, nezakládá si na svých úspěších, vyhýbá se poctám, koná s radostí v řeholi nízké práce. A já snad tak rád mluvím o sobě a svých úspěších, toužím po pochvale nebo si na ní zakládám, považuji jisté práce za příliš nízké pro sebe!

Oremus:

Deus, qui Ecclesiam tuam beati Thomae Confessoris tui mira eruditione clarificas et sancta operatione foecundas: da nobis, quaesumus; et quae docuit, intellectu conspicere et quae egit, imitatione complere. Per Dominum.

XIV. Sv. Kliment Maria Hofbauer, kněz kongregace redemptoristů.

(15. března.)

Otec Klementův, Pavel Dvořák, byl řezníkem v Mor. Budějovicích. Později se přestěhoval do německých Tasvic u Znojma a po tehdejším zvyku změnil své jméno v německé Hofbauer. Zde se narodil 21. prosince 1751 náš světec a obdržel na křtu jméno Jan. Otec mu velmi brzo zemřel; po jeho smrti vzala zbožná matka do rukou krucifix, ukázala ho synkovi a řekla: »To je teď tvůj otec, hleď, abys kráčel po jeho cestách!« Sama k tomu pravou křesťanskou výchovou přispívala. Když byl Jan zvláště hodný, dostal za odměnu dovolení, že se směl v sobotu ke cti Panny Marie postit a několik ušetřených krejcárků dát chudým. O jeho zbožnosti už v dětství svědčí tato událost. Když mu matka vykládala, že mnozí bohatí lidé tráví čas zábavami, poněvadž nepotřebují si práci vydělávat na živobytí, ptal se udivený hošík: »Ale proč se tedy nemodlí, když nemají co pracovat?« Vyučiv se ve Znojmě pekařství, pracoval v premonstránském klášteře v Lukách u Znojma. Zde se svěřil tamním řeholníkům se svou touhou, stát se knězem, a ti mu dali lehčí práci v refektáři, aby se mohl přiučovat latinskému jazyku.

Další osudy světcovy až do jeho přijetí k redemptoristům a vysvěcení na kněze byly dosti střídavé a pestré. Vysvětlují se jednak tím, že se Hofbauer kolísal mezi povoláním apoštolským a poustevnickým, k nimž oběma cítil náklonnost, jednak že hledal dlouho cesty, jak povolání své uskutečnit, což při jeho chudobě a tehdejších smutných církevních poměrech

nebylo tak snadné. Nějaký čas poustevničil u Milifronu u Znojma, pak pekařil ve Vídni, podnikl pout do Říma, vrátil se zase do Vídne. Zamítnuv zde nabízený mu výhodný sňatek odešel znovu do Říma, a poblíže Tivoli zase nějaký čas s povolením tívolského biskupa vedl poustevnický život, přijav jméno Kliment. V jeho srdci se ozývala touha po apoštolátě, jenž však bez studií nebyl možný. Vrátil se tedy do Vídne, přispěním tří zbožných sester doplnil tam svoje humanistická a vykonal filosofická studia. Musil studovati v noci. Aby neusnul, držival chodě v jedné ruce knihu, v druhé lampu. Proti racionalistickým profesorům na fakultě vystoupil už tehda rozhodně. Pro tyto neblahé poměry umínil si vykonati theologická studia v Římě a odebral se tam se svým přítelem Čechem Hýblem. Přišedše do Říma a nevědouce kam se obrátit, smluvili se, že půjdou druhého dne ráno do toho kostela, jehož zvon nejdříve uslyší. Učinili tak a přišli do kostela redemptoristů. Požádali za přijetí. Dostalo se jim ho r. 1784.

R. 1786 byli vysvěceni a posláni do polské Varšavy, kde jim byl dán do správy kostelík sv. Bennona. Ze začátku byly jejich život a jejich působení velmi strastné. Ale brzy získali si důvěru lidu, horlivě zpovídali a kázali, obnovili kostel a klášter, zavedli krásné bohoslužby a pobožnosti, obrátili množství hříšníků a jinověrců, pomáhali nemocným a chudým, založili seminář a ústav pro zanedbanou mládež. Roku 1807 bylo v jejich kostele na 100.000 zpovědí. Z Varšavy byly zakládány nové domy redemptoristů v Polsku, v Německu, ba až ve Švýcařích. Při všech velikých úspěších zůstal Kliment pokorným řeholníkem. Chválou pohrdal a říkal, že ta je pro chůvy

a blázny. O uděleném mu králem řádě zlatého orla dověděli se lidé, až když jej po jeho smrti u něho našli. Když jednou sbíral na chudé, naplavl mu jeden boháč místo almužny do tváře. Světec si klidně utřel slinu a řekl: »To bylo pro mne a nyní něco pro chudé.« Požehnané působení ve Varšavě vzalo konec, když r. 1808 Francouzi obsadili Polsko a redemptoristy vypudili.

Hofbauer uchýlil se (Hýbl byl zatím zemřel) do Vídně, kde mu byla brzy svěřena správa kostela u Voršilek, a působil tam neméně horlivě. Důkladnými kázáními a osobním vlivem brzy reformoval a povznesl ve Vídni náboženský život, nepravým osvětlením prohnal. Nedbaje josefínských zákonů konal slavné bohoslužby se skvělým osvětlením a oznamoval lidu odpustky. Slovem a příkladem učil věrnosti a poslušnosti k Církvi a papeži. Zvláště dbal o studenty a mládež. Podporoval chudé studenty i hmotně, založil vychovávací ústav, večer po celodenní únavě se věnoval studentům a mládeži k němu se hrnoucí. Shromáždil kolem sebe i katolické literáty a dal podnět k novému katolickému literárnímu hnutí. I ve Vídni byl otcem chudých a nosíval jim pod pláštěm vyžebrané pokrmy. Sám žil velmi přísně, spal a jedl málo, pil jenom vodu. Byl-li volán k nemocným, modlil se za ně cestou růženec, a skutečně mu Matka Boží vyprosila obrácení i velmi zatvrzelých hříšníků. Byl též pronásledován, a to i od samé konsistoře josefínským duchem řízené. Předvolali ho a vinili, že přestupuje »slavné zákony«. Chvilí poslouchal mlčky, pak řekl: »Zde nám není dobře býti« a ukloniv se odešel. Nepřátelé však neustoupili. Byt jeho byl prohledán, listy zabaveny, bylo mu zakázáno

kázat a měl býti vypovězen. Císař František se ho ujal a dokonce ho vybídl, aby si nějakou milost vyprosil. Vyžádal si, aby jeho řehole byla v Rakousku úředně povolena. Sám povolení se už nedočkal; zemřel se vzletnou modlitbou na rtech, tolikrát v životě opakovanou »Všecko ke cti Boha mého« dne 15. března 1820. Ačkoli nikomu jeho smrt nebyla oznámena, sešlo se na pohřeb takové množství lidu, že Vídeň dávno takového slavného pohřbu neviděla. R. 1869 byl prohlášen za blahoslaveného, r. 1909 za svatého.

*Rozjímání 14.)**

1. *průprava: Vzpomeňme si na sv. Klimenta, jak s pokornou trpělivostí snáší, když se mu plivá do tváře.*

2. *průprava: Prosme za milost, abychom jeho pokoru a trpělivost napodobovali a tak si požeňnání při svém apoštolátě zasloužili.*

1. Dílo vykonané sv. Klimentem Maria Hofbauerem ke cti Boží, prospěchu Církve a spáse duší, jest skutečně veliké. Jak v Polsku tak v Rakousku byl za jeho doby život náboženský velmi pokleslý. Všude se šířilo klamné osvícenství, které nebylo ničím jiným než plýtkým racionalismem v theorii a státním církevnictvím v praxi. Zachovávaly se sice zevnější formy katolického náboženství, ale nebylo hluboké, živé víry a nadpřirozeného náboženského života. Ti, kterým nevyhovoval chladný racionalismus, oddávali se často nepravému mysti-

*) Toto rozjímání má dva díly.

cismu. Kázalo se zřídka a bylo to skoro jenom plané moralisování, přijímání svátostí mimo Velikonoce bylo skoro neznámo. Hofbauer snažil se především obnovit ducha živé víry. Kázal často, prostě, ale důkladně a tklivě, předkládaje zjevené pravdy a uče lid pravému solidnímu nadpřirozenému náboženskému životu: konat vůli Boží a pohlížet na všechno ve světle prozřetelnosti. Zaváděl praktické pobožnosti a šířil časté přijímání sv. svátostí. Byl rozhodným nepřitelem josefinistického osvícenství a státního církevnictví. Nejenom nedbal nespravedlivých zákonů proticírkevních, nýbrž postavil se proti státní moci, utiskující Církev, a jejím pomocníkům z kruhů církevních. Římu byl synovsky oddán, slovem i příkladem učil všechny věrnosti a poslušnosti k Církvi. Náš světec přispěl také nemálo k zlepšení sociálních poměrů, zejména ve Vídni. Jako prostý pekařský učeň a tovaryš, a jako chudý student poznal, co to znamená, vydělávati si těžce svůj chléb, ale nikdy na svůj stav nereptal. Proto později jako misionář pečoval především o chudé, ale zároveň je napomínal, aby se svým stavem byli spokojeni. Bohatým kladl na srdce, aby konali svědomitě povinnost spravedlnosti a lásky k chudým. Tak vyrovnával rozdíly stavu a učil první základní zásadě k řešení sociální otázky potřebné: aby každý se svým stavem byl spokojen a povinností svého stavu k sobě a k jiným svědomitě konal. Nejen u jeho zpovědnice, ale i v jeho světničce scházeli se bez rozdílu stavů bohatí i chudí. Sv. Kliment poznal dobře, jak důležitý je pro katolický život dobrý katolický tisk. Sám psát nemohl, ale povzbuzoval k tomu druhé. Z jeho svěřenců vyšla

řada dobrých spisovatelů, jeho povzbuzením vznikly katolické časopisy a noviny. Vida, že právě studující jsou duchem času nejvíce ohroženi, staral se zvláště o ně. Jeho praktický smysl poznal, že cesta k srdci vede mnohdy přes žaludek; proto podporoval chudé studenty hmotně. Hlavně ovšem se staral o jejich duši. Zakládal vychovávací ústavy, shromažďoval okolo sebe studenty, vštěpoval jim hlubokou víru, chránil je od mravní zkázy. Na sv. Klimentu máme obraz moderního apoštola, kterého máme napodobovati.

a) Poměry naší doby jsou v mnohém podobny poměrům tehdejšímu. I dnes straší a pravý náboženský život kazí plýtký racionalismus, nezdravý mysticismus nebo spíritismus, státní církevnictví. I dnes nejsou kázání někde než planým moralisováním nebo výkladem přirozené morálky. Naši povinnosti jest vštípití věřícím důkladnými a nadpřirozeně procítěnými kázáními hlubokou, živou víru a naučiti je pravému nadpřirozenému životu. Ten v podstatě záleží v tom, aby věrně konali vůli Boží, na všechno se dívali ve světle prozřetelnosti Boží, trpělivě snášeli všechno, co Bůh posílá. I my musíme v rámci svého působení hájiti práv Církve a vésti duše k oddanosti k církevní autoritě.

b) Sociální poměry jsou dnes neutěšenější než tehda. Mnoho se píše o sociální bídě a prostředcích jí odpomoci. Hlavním prostředkem zůstane přece to, aby každý věrně konal povinnosti svého stavu, aby při vši dovolené snaze o zlepšení svého postavení byl spokojen, aby jednotlivé stavy se vzájemně respektovaly a žily v míru. K tomu musíme přispívatí slovem i příkladem, konajíce sami

svědomitě své povinnosti a jsouce spokojeni svým postavením.

c) Nemůže každý býti literárně činným, ale podporovati a šířiti katolický tisk je přísnou povinností každého duchovního správce naší doby.

d) Jeho povinností je také, všimati si studující mládeže svého působistě, hleděti si získati jejich důvěru a vhodnými prostředky je od nebezpečí světa chrániti.

2. Takové bylo působení sv. Klimenta H. Hofbauera. Jaké byly prostředky jeho apoštolátu? Byly přirozené a nadpřirozené. Světec měl vzácné přirozené vlastnosti k činnosti apoštolské a organizační. Byl povahy pevné a rozhodné. Přes to, že jen krátkou dobu studoval theologii, měl zvláštní dar rozeznat hned, co se nauce katolické protivilo («katolický nos», jak sám říkal); byl výtečným znalcem srdcí lidských; byl v obcování upřímný a neobyčejně srdečný. Dovedl jedním slovem nadchnouti a polepšiti. Kdosi, vida řadu mladých lidí, jak s jiskřícíma očima vycházeli z jeho bytu, ptal se, jakou nadšenou přednášku u Hofbauera slyšeli. »Neřekl nám vlastně nic jiného«, zněla odpověď, »než: buďte hodni!« K tomu přistupovala podivuhodná pracovitost. Práci byl jako řemeslník a chudý student od malička zvyklý. Jako misionář neznal odpočinku. Po celodenní velké námaze věnoval ještě celé hodiny mládeži. Hlavní síla jeho působení byla ovšem v prostředcích nadpřirozených. Byla to především jeho hluboká víra a naprostá důvěra v Boha. Říkal, že by se ve víře nezviklal, i kdyby vlastním očima viděl opak toho, co Církev předkládá, a že katolická víra je jediná věc, na kterou

je pyšný. Když při jisté od něho podniknuté stavbě už všichni chtěli zoufat pro nedostatek prostředků, odpověděl suše: »Což Pán Bůh nemá dosti peněz a kamení?« Heroické jsou i jeho pokora, chudoba, mrtvení. Chvála je mu dobrá jen pro chůvy a blázny, vysoké vyznamenání skrývá po celý život, s radostí přijímá těžké pokoření. Rukama jeho jdou statisíce peněz, on však žije v chudobě, chodí v ošumělém taláři, spokojuje se několika sousty studené večeře.

a) Nemá každý takových vloh pro apoštolát a organizaci; ale jistě bychom i my mohli mnoho působiti, kdybychom vloh daných dobře používali a je zdokonalovali. Učme se zvláště od sv. Klimenta upřímné srdečnosti v obcování.

b) Jsou doby, kdy i my býváme prací tak zavaleni, že nemáme ani oddechu. Ale nemusíme si snad vytýkati, že jindy zase, kdy práce tak nenaléhá, zbytečně čas maříme, hovíce libůstkám místo povinné práce nebo čas si dobře nerozdělujeme?

c) Pevná a živá víra, která se na všechno dívá ve světle nadpřirozeném, a naprostá důvěra v Boží prozřetelnost jest i u nás první podmínkou apoštolských úspěchů.

d) Toužíme ještě příliš po počtách a zakládáme si na nich? Nedovedeme snést ani malého pokoření? Snažíme se, zaříditi si život hodně pohodlně? Pak se nedivme, nemáme-li požehnání ve svých pracech.

Oremus:

Deus, qui beatum Clementem Mariam miro fidei robore et invictae constantiae virtute decorasti:

eius meritis et exemplo fac nos, quaesumus, ita fortes in fide, et caritate ferventes; ut praemia consequamur aeterna. Per Dominum.

XV. Blahoslavený Jan Sarkander, farář holešovský a mučedník.

(17. března.)

Proslavený tento náš mučedník narodil se ve Skočově ve Slezsku 20. prosince r. 1576 z rodiny, i podle svědectví tamější většinou protestantské městské rady z r. 1603, zcela bezúhonné a poctivé. Po smrti otcově (1589) odstěhovala se matka do katolického Příbora, kde Jan navštěvoval farní školu. Asi r. 1593 počal latinská studia u jezuitů v Olomouci a stal se tam členem mariánské studentské družiny. R. 1600 jej vidíme v Praze, kde bydlel v semináři sv. Václava (založeném jesuity 1580), studoval filosofii a dosáhl hodnosti bakaláře a pak mistra svobodných umění. I zde byl horlivým členem akademické mariánské družiny, založené r. 1575 od blah. Edmunda Kampiána, první družiny v zemích českých vůbec. Zde také zaklepala na jeho srdce milost kněžského povolání. Jan ihned hlasu milosti uposlechl, ačkoli tehda život kněžský nepřinášel leč námahy, oběti, ba i pronásledování. Theologická studia konal od r. 1604 na jezuitské theologické fakultě ve Štýrském Hradci jako alumnus theologického konviktu. I zde byl v mariánské družině bohoslovců.

Vysvěcen byv r. 1609 na kněze, pomáhal nějaký čas v duchovní správě svému bratrovi, faráři v Opavě; ještě téhož roku stal se místofarářem v Uničově,

Bratr jeho byl právě tou dobou pro podezření z jakéhosi politického provinění obžalován a uvězněn. Také Jan, který se ho chtěl zastati, byl na nějaký čas uvržen do vězení, kde mu bylo mnoho snáseti. Roku 1611 stal se farářem v Charvátech, kde usiloval zejména o povznesení církevního zpěvu a naléhal, aby církevní předpisy o zachovávání latinských zpěvů byly zachovávány. Fara neměla tehda dostatečných příjmů na výživu faráře, na což si Jan Sarkander sám v listě na kardinála olomouckého stěžuje. Roku 1612 převzal faru ve Zdounkách, r. 1615 v Boskovicích, r. 1616 v Holešově.

O jeho smýšlení a působení podávají zprávu dílem jeho listy, dílem některá sporadická svědectví vrstevníků. Všecky jeho listy, jak z doby studií, tak z doby apoštolského jeho působení, svědčí o rozšafnosti a uctivosti, dýši mírnosti a odevzdanosti do vůle Boží. Podle zpráv současníků staral se Jan Sarkander na všech svých působištích o náboženský obrod, obcházel pilně farnost, neunavně sám kázal a volával na pomoc jesuity. V Holešově založil družinu mariánskou, již sám tolik děkoval. Kostelníci, kteří jej volávali k zaopatřování, dosvědčují, že ho zastihli pravidelně při modlitbě. Konal v Olomouci kněžské exercicie. Z toho, že se tehda exercicie konávaly po třicet dní, jak je to vlastně podle exerciční knížky sv. Ignáce, a pak z toho, že sv. Jan Sarkander později v Čenstochově konal skutečně exercicie třicetidenní, soudíme, že i tyto exercicie v Olomouci byly měsíční. V Holešově musil Sarkander vymáhatí povinné desátky. Poněvadž se tu nejednalo o dobro osobní, nýbrž o dobro benefícia, počínal si v té věci rozhodně. Tím, jakož i svou horlivostí si zneprátilil

okolní nekatolické pány, zejména horlivého luterána pana Václava Bítovského z Bítova. Věřící lid a katolíti pání k němu lnuli láskou a důvěrou. Patron fary holešovské pan Ladislav Popel z Lobkovic, zemský hejtman moravský, zvolil si jej za svého zpovědníka.

Když při povstání stavů r. 1618 a 1619 strhli i na Moravě protestantští stavové vládu na sebe, zvolili úhlavního nepřítele Sarkandrova, p. Bítovského, komisařem buřičské vlády, vyhnali jesuity, zajali a uvěznilí s jinými katolickými předáky i Lobkovice; také osud horlivého katolického faráře byl zpečetěn. Sarkander nevěda, zda-li mu Pán Bůh dá neobyčejnou milost mučednické vytrvalosti, nemínil se sám vydati lehkomyslně nepřátelům. Nejprve se odebral na pout do Čenstochova, kde se vroucně modlil s mnichy Paulány, konal kající skutky, chodil do kůru a vykonal měsíční exercicie. Aby snad jeho osoba nebyla příčinou, že by se holešovským činilo násilí, mínil se nejprve vzdátí této fary, ale vida, že je k větší slávě Boží, aby u farníků zůstal, vrátil se zpět. Ale snažil se, aby mírností a obezřetností k nepřátelům nezavdal podnět k násilnostem. Brzy přikvačila na Moravu polská vojska s císařem spojená, která všude loupila a plenila skoro jako nepřátelé. Když se blížila k Holešovu a všecko bylo plno úzkosti, dal Sarkander lid zvonem svolati, vybídl ho, aby se zpověděl s Bohem smířil, a pak navrhl, aby všichni v průvodu, v němž ponese nejsv. Svátost, šli vstříc cizímu vojsku. Chtěli, »jsou-li to nepřátelé císařovi, prosíti za ochranu, jsou-li to jeho přátelé, Holešov od loupení osvoboditi«. Stalo se tak a polské vojsko, vidoucí nejsv. Svátost, zbožně se poklonilo a od Holešova odtáhlo. Tento čin Sarkandrov ve spojení s jeho dří-

vější cestou do Polska vzali si nepřátelé za záminku, aby jej obvinili, že v Polsku vyjednával o vojenskou pomoc proti stavům, a že průvod s nejsv. Svátostí byl pro polské vojsko umluveným znamením. Byl dán rozkaz k jeho zatčení. Nějaký čas se Jan skrýval v blízké stodole a pak v tovačovských lesích, ale brzy byl vyslíděn, zajat a v Olomouci před soud postaven.

Surovost, s níž se děly výslechy, a ukrutnost mučení mají málo příkladů i v dějinách pronásledování křesťanů. Byl nemilosrdně až k úplnému vysílení tahán na skřípec, pálen pochodněmi a peřím zapáleným, v síře a smole smočeným, nucen pít nápoj z prášku spálených svých nehtů a vlasů. Všecko snášel mučedník s největší statečností, vzýváje stále jména Ježíše, Marie a Anny. Při třetím výslechu dne 18. února byl na Sarkandra učiněn útok, aby vyzradil, co o jednání Lobkovicově s Poláky ví ze zpovědi Lobkovicovy. Sarkander prohlásil s největší rozhodností, že nic neví, a že by to, kdyby to ze zpovědi věděl, nezjevil, byť jej i na kusy roztrhali. Konečně ustali zuřivci od mučení kněze a dali jej odnésti do vězení. Mysleli, že brzy dokoná. Sarkander však žil ve vězení ještě měsíc. Mnoho bylo mu snášení následkem přetrpěných muk a hrubostí žalářnickovou, ale přicházeli též jeho katoličtí přátelé, potěšit ho a povzbudit se na něm. Když ho pro jeho bolesti lítovali, odpovídal: »V největších bolestech cítím největší útěchu a nevšímám si muk.« Ačkoli mu kněží jej navštěvující říkali, že není povinen modlit se breviář, nechtěl modlitby této zanechat, odpovídaje: »Psallam Deo meo quamdiu fuero.« Poněvadž nemohl rukama vládnouti, obraceli mu listy v breviáři

návštěvníci, a když nebylo nikoho na blízku, obracel si je jazykem. Konečně podlehl svým mukám dne 17. března 1620.

Sv. Jan Sarkander nebyl sice přímo umučen pro tajemství zpovědní, ale rozhodnost, s jakou prohlásil, že se dá raději roztrhatí, než by porušil toto tajemství, a heroická trpělivost, s níž svoje muka snášel, ukazují, že byl ochoten i pro toto tajemství podstoupit smrt. Naproti tomu není pochyby, že předstíraná vyjednávání s Polskem byla nepřátelům jen záminkou a že vlastně trpěl a zemřel proto, že byl katolickým knězem, tedy za katolickou víru. A vskutku počali jej věřící hned jako mučedníka ctít a Bůh úctu tu potvrdil zázraky, na jichž základě byl 6. května 1860 blahověstěn. Jeho tělo smělo býti jen tiše a skromně pohřbeno ve chrámu Panny Marie, odkud bylo po zrušení tohoto kostela r. 1784 přeneseno k sv. Michalu. R. 1860 byla lebka a některé menší ostatky přeneseny do chrámu metropolitního.

*Rozjímání 15.)**

1. průprava: Představme si blahoslaveného Jana, jak se, jsa samá rána, modlí breviář, obráceje si listy jazykem.

2. průprava: Prosme o podobnou horlivost a vytrvalost v službě Boží.

1. Jan Sarkander stal se slavným hlavně svým mučednictvím. Ale mučednictví bývá zpravidla svatým zakončením a vzácnou korunou života už dříve svatého a dokonalého. Proto soudíme právem, že

*) Toto rozjímání má dva díly.

Bůh dal Janovi milost mučednictví jako odměnu ctnostného života; a skutečně taková statečnost v mukách, jak jí ukázal náš blahoslavenec, svědčí o veliké umrtvenosti a dokonalém spojení s Pánem Bohem. Ostatně z nečetných zachovaných zpráv o životě a působení Sarkandrově před jeho jetím a mučením poznáváme, že vedl život dokonalý a zejména, že byl horlivým, svatým knězem. Základ k této dokonalosti a apoštolské horlivosti byl položen v mariánských družinách, jimž Jan Sarkander náležel. Družina ho vedla k neporušené čistotě, družina v něm probudila ducha apoštolského. Proto si volí stav kněžský, ač mu za těch dob věštil strádání a nebezpečí, proto se v duchovní správě nespokojuje konáním nejnutnějších povinností, nýbrž všemi silami se snaží o mravní obradu věřících: pilně obchází farnost, povznáší církevní zpěv, dává konati misie, zakládá družiny. Sílu k namahavým pracím a požehnání pro ně hledá v duchovních cvičeních a modlitbě. Proto koná důkladné exercicie a skoro stále se modlí, takže ti, kdož jej volali k zaopatřování, pravidelně jej zastihují při modlitbě. Muž takové horlivosti byl jistě též nezištný. Když tedy oznamoval svému arcibiskupovi, že fara v Charvátch nemá dosti příjmů na výživu faráře, když v Holešově vymáhá desátky, činí to ne k vůli sobě, nýbrž se zájmu o beneficium a o své nástupce.

a) Mariánské družiny nepozbyly ani nyní svého významu a své obrodné síly. Chceme-li zachovati naši mládež předrahocenný poklad svaté čistoty, chceme-li si vychovati apoštolský dorost, zakládejme družiny. Nesmějí to ovšem býti družiny jen podle jména, musí býti řízeny v pravém duchu, který

musíme nejprve sami dobře poznati a v nějž musíme vniknouti.

b) Jako za dob Sarkandrových, musí i nyní každý kněz podle Srdce Páně býti apoštolem a reformátorem. Nesmí se spokojiti jen konáním nejnutnějších povinností; jeho cílem, od něhož nikdy neustoupí a kterému věnuje všechny své síly, má býti »obnoviti všecko v Kristu«. Proto musí jako blahoslavený Jan pilně obcházeti své působišťe, hleděti poznati jednotlivě svěčené mu duše, užívati i mimořádných prostředků, zejména misii a spolků.

c) Mocným prostředkem k zachování a povznesení náboženského života je také církevní zpěv. Kněz, který by se nestaral o důstojný, krásný a církevním předpisům vyhovující zpěv kostelní, zanedbával by velmi důležitou část svého pastýřského úřadu.

d) Nemusí snad některý z nás se zahanbením říci, že věřící, vyhledávající jeho služeb, jej zastihli častěji při zábavě a marném hovoru než při modlitbě? A přece víme, že jedině v modlitbě jest naše síla a že jenom modlitba svolává požehnání Boží. Modleme se tedy často a vroucně, zúčastňujme se pravidelně exercicií kněžských.

e) Kde se jedná pouze o naši osobu, nemáme býti příliš starostliví o své příjmy, ba máme se někdy i svých nároků vzdáti, kdybychom si snad jinak někoho zneprátelili anebo dokonce jej Církvi odcizili; jde-li však o právo benefícia a kněžského stavu, můžeme, ba máme těchto práv přiměřenými prostředky hájiti.

2. Kněz takové dokonalosti a horlivosti, jakým byl Jan Sarkander, byl jistě hoden koruny mučed-

nické. Přes to však nedůvěřoval blahoslavený Jan svým vlastním silám a nechtěl se sám dobrovolně vydávati v nebezpečí. Vyprosiv si svízelnou pouti, pokáním, mnohými modlitbami a třicetidenními exerciciemi osvícení a síly, chce se nejprve své farnosti vzdáti, aby farníci pro něho netrpěli. Poznav, že je vůle Boží, aby zůstal, vrací se, ale snaží se nepřátelům vycházeti vstříc mírností a opatrností, aby se své strany nedal podnět k násilnostem a pronásledování. Když je vydán rozkaz k jeho zatčení, nevydává se sám v moc protivníků, nýbrž nejprve se skrývá. Tento způsob jednání nebyl znamením zbabělosti, neboť před soudci a při ukrutném mučení ukazuje blahoslavenec neobyčejnou zmužilost a podivuhodnou trpělivost. Byla to ovšem milost Boží, která jej sílila. Taková byla síla této milosti, že mohl blahoslavený Jan po pravdě říci: »V největších bolestech cítím největší útěchu.« Blahoslavený Jan Sarkander trpěl a zemřel za katolickou víru a je proto všem katolíkům, kněžím i věřícím, skvělým vzorem, jak si mají svaté víry vážit a jí hájit. Zcela zvláštním příkladem je pro nás kněze. Jan prohlásil slavným způsobem, že je ochoten jakákoli muka trpěti, i zemřít, než aby vyzradil zpovědní tajemství. Slova na smrt zmučeného kněze: »A kdybych i něco věděl, nevyjevím to, kdyby mě i na kusy roztrhali a rozsekali, což bych velmi rád vytrpěl« jsou pro všechny věky převzácnou závětí Janovou všem kněžím a důtklivým napomenutím, jak mají zachovávat svěřené tajemství. Neméně vzácným příkladem je jeho až do smrti trvající věrnost v recitování kněžských hodin. Kdo z nás by mohl bez pohnutí vzpomínati

na věrného sluhu Božího, který ranami poset a na všech údech ochromen obrací jazykem listy breviáře, koho by nepohnula jeho slova: »Psallam Deo meo quamdiu fuero«!

a) V hájení katolické víry a vůči jejím nepřátelům musíme ukazovati statečnost a neohroženost; ale musí býti spojena s křesťanskou opatrností a křesťanskou láskou. Nesmíme strohým a vyzývacím jednáním nebo osobními nájezdy nepřátele popuzovati. Nesmíme se sami bez zvláštního vnuknutí v nebezpečí vydávati.

b) Kdyby však Pán Bůh sám od nás žádal, abychom vyznali víru třebaš i s nebezpečím života, musili bychom to ochotně a bez bázně učiniti. Jest jisto, že by nám pak nescházela milost Boží k statečnému snášení utrpení a mučení. Zdaliž jsme nezakusili, že se i nyní milostí a láskou Boží stává i velmi citelný kříž sladkým a lehkým, když jej s odevzdaností neseme?

c) Slova Janova: »Raději se dám roztrhati, než abych vyjevil tajemství ze zpovědi« jsou jistě výronem veliké hrdinnosti. Podobnou hrdinnost musil by ukázati každý kněz, kdyby na něm byla žádána zrada na tomto nejvážnějším tajemství. Vštěpme si slova blahoslaveného Jana hluboko v duši, abychom nikdy ani nepřímou něco proti tajemství tomuto nepronesli; a snažme se co nejbedlivěji i ostatní svěšená tajemství zachovávat.

d) Dojemný obraz těžce zmučeného Jana, jenž v bolestech se modlí breviář a jazykem listy obrací, budiž nám povzbuzením, když se nám zdá povín-

nost kněžských hodínek tvrdou, nebo když dolehne pokušení, odložiti tuto modlitbu bez vážné příčiny, zkracovati ji, modliti se povrchně a rychle.

Oremus:

Deus, qui beatum Joannem, Martyrem tuum in confessione verae fidei et sacramentalis silentii custodia virtute constantiae roborasti: praesta quaesumus; ut contra adversa omnia eius muniamur exemplo et protegamur auxilio. Per Dominum.

XVI. Sv. Josef, pěstoun Páně.

(19. března.)

Sv. evangelium podává rodokmen Josefův (Mt. 1) a uvádí, že pocházel z královského rodu Davidova (Mt. 1, 20; Lk. 2, 4). Ale byl tak chudý, že si musil chléb vydělávati jako řemeslník (Mt. 13, 55), podle podání jako tesař. Byl mužem dokonalé ctnosti; Písmo sv. to vyjadřuje krátce slovy: »Byl muž spravedlivý« (Mt. 1, 19). Pro svou ctnost a dokonalost byl vyvolen za snoubence P. Marie a pěstouna Páně. Byl s nejvyšší Pannou nejenom zasnouben (Mt. 1, 18), nýbrž podle učení Otců a Církve vešel s ní v skutečný manželský svazek (srov. Mt. 1, 24, Lk. 2, 4). Ale jak Maria tak i Josef se zasvětili Bohu ustavičnou pannickou čistotou. Účel manželství byl, chrániti čest P. Marie, počavši z Ducha svatého, před pomluvami světa a vzájemné vzdělání. Zároveň měl býti Josef zákonným otcem a pěstounem Ježíšovým. Písmo sv. samo jej proto nazývá otcem Krista Pána (Lk. 2, 33;

2, 43). Jemu a ne Panně Marii Bůh zjevuje nebo nazývá, co se má s božským Dítěm dít, a Pán Ježíš je ho poslušen (Lk. 2, 51). Bůh jej podrobil také těžkým zkouškám. Takové zkoušky byly: úzkost, když nevěda ještě o tajemství Vtělení, poznal stav Panny Marie (Mt. 1, 18 dd), citelné pokoření a hluboký zármutek, když v Betlémě, městě svých královských předků, nenalezl přístřeší pro božské Dítě a jeho Matku (Lk. 2, 4 dd), útěk do Egypta (Mt. 2, 13 dd), ztráta dvanáctiletého Ježíše (Lk. 2, 41 dd). Kromě těchto událostí vypráví sv. evangelium z jeho života jen to, že byl při obětování Ježíška v chrámě (Lk. 2, 33) a že vrátiv se z Egypta usadil se zase v Nazaretě (Mt. 2, 23). Pravděpodobně zemřel před veřejným vystoupením Krista Pána.

V prvních stoletích křesťanství bylo třeba proti kacířům tvrdícím, že Ježíš byl tělesným synem Josefa a Marie, hájiti nejprve panenské početí a narození Krista Pána. Proto Církev sv. nezaváděla ještě veřejnou úctu sv. Josefa. V martyrologiu se objevuje jeho jméno po prvé v 9. století. Ve 13. století slavil se už na některých místech jeho svátek. Šířil se stále více a Řehoř XV. učinil jej 1621 zasvěceným svátkem pro celou Církev. Papež Pius IX. prohlásil r. 1870 sv. Josefa patronem neboli ochráncem Církve. Stavové čeští zvolil jej už r. 1654 za patrona země české.

Rozjímání 16.

1. průprava: *Vizme sv. Josefa, učícího Ježíše práci tesařské.*

2. průprava: *Prosme za rozmnožení úcty k sv. Josefu.*

1. Trojí neobyčejné milostí, trojího velikého důstojenství dostalo se svatému Josefu. Měl nevyličitelné štěstí a převelikou útěchu, že směl dlíti po mnoho let v bezprostřední blízkosti vtěleného Slova, míti nejužší podíl v jeho životě a jeho pracích. Byl úzkým svazkem panického manželství spojen s pannou Marií, již se nikdy ani nejmenší skvrna hříchu nedotkla a která svatostí a důstojností převyšuje všechny tvory, i samy anděly. Jí měl býti po celý život věrnou láskou oddán, jí měl sloužiti, její cti před světem hájiti. Konečně byl zákonným otcem a pěstounem Ježíšovým a hlavou sv. rodiny. Měl se starati o svatou rodinu, zejména též o pozemské její potřeby a ji hájiti. Radujme se z celého srdce z těchto vzácných výsad a vyznamenání sv. Josefa a obnovme se v úctě a zbožnosti k tomu, jež Bůh sám takovým způsobem vyznamenal. Ale uvažujme, že i nám kněžím dostalo se podobných důstojenství a milostí, že tedy musíme býti za ně vděční a zejména ctnostným životem státi se jich hodnými.

a) Neučinil-li Bůh i nás, kteří žijeme tak blízko svatostánku, kteří s Kristem a pro Krista pracujeme na spáse duší, ano kteří denně smíme jej samého držeti v rukou a obětovati, podobnými tomu »cui datum est Deum, quem multi reges voluerunt videre et non viderunt, audire et non audierunt, non solum videre et audire, sed portare, deosculari, vestire et custodire«? Ó jak si musíme této milosti vážiti, s jakou zbožností se musíme denně přede mší svatou modliti »ut nos facias cum cordis munditia et operis innocentia tuis sanctis altaribus deservire, ut sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem digne

sumamus«, jak jest se nám třeba snažiti, aby náš život byl v souhlase s naší důstojností!

b) I my jako kněží máme povinnost hájiti cti a výsad Matky Boží proti nevěřícímu světu, který popírá její neposkvrněné početí, ba i její ustavičné pannenství a úctě mariánské se vysmívá. I my musíme sami lnouti k nejsvětější Panně dětinnou úctou, zbožností a láskou a úctu a pobožnost k ní mezi věřícími šířiti. Nejlépe se zavděčíme nejčistší Panně svědomitým zachováváním kněžské čistoty.

c) Sv. Josefu byla svěřena péče o Krista Pána, dlicího v skutečné lidské podobě zde na zemi, o jeho fysické tělo; nám kněžím svěřil Bůh péči o tajemné neboli mystické své tělo, o Církev a duše. Pracujíce o spáse duší, spravujíce část svěřeného nám církevního jmění, pracujeme skutečně pro Krista Pána samého, který neviditelně v Církvi a duších žije a působí. Konejme úřad svůj po příkladě sv. Josefa s největší svědomitostí a vyprosme si k tomu jeho přimluvou milost.

2. Abychom úkoly nám svěřené svědomitě konali a výsad nám udělených hodnými byli, musíme napodobovati též ctností sv. Josefa. Sv. evangelium označuje je jedním slovem: sv. Josef byl »muž spravedlivý«; t. j. podle mluvy Písma sv. muž, jehož poměr k Bohu, bližnímu, k sobě byl vesměs správný a dokonalý. Zvláště vynikal ctnostmi potřebnými k úřadu prozřetelností Boží mu vytčenému. Skálopevná byla jeho víra: v chudičkém dítěti betlemském, v prostém svém pomocníku při řemesle v Nazaretě viděl Syna Božího, v skromné a od ostatních žen ničím se nelišící své snoubence uznával Rodičku Boží. Neomezená byla jeho důvěra

v Boha: ve všech okolnostech a obtížích, haticích zdánlivě plány Boží, viděl ruku prozřetelnosti Boží a zůstával klidným a odevzdaným do vůle Boží. Maje se starati o svatou rodinu při chudobě a tolika zevnějších překážkách, potřeboval jistě mnoho trpělivosti, moudrosti a obezřetnosti.

a) Celý náš život kněžský musí býti vybudován na skálopevné víře. Vidíme ve svatostánku jenom nepatrné způsoby chleba a vína, ale musíme věřit, že je tam vpravdě a skutečně přítomen Ježíš Kristus. Pozorujeme na sobě lidskou slabost a nestálost, ale musíme věřit v neviditelné znamení kněžské moci a důstojnosti nám vtisknuté. Zdá se nám, jakoby všechno, co se na světě děje, bylo jenom nahodilým výsledkem druhotných příčin a dílem lidských intrik, a přece musíme věřit, že nade vším vládne ruka Boží. Běda nám kněžím, kdybychom se počali viklati v této víře, již máme druhým hlásati! V ní se musíme tedy často obnovovati, každé pokušení ihned rozhodně odmítati, na všechno se dívati ve světle víry.

b) Pak si zachováme při každé příležitosti také neobmezenou důvěru v Boha. Neztrácejme důvěry, i když vidíme ve světě mnoho převrácenosti a nepořádků, když se nám zdá, že ctnost a spravedlnost podléhá a když naše dlouholeté usilovné nánahy nemají žádoucího výsledku. Týž Bůh, který řídil osudy sv. Josefa, řídí i kroky naše a povede, jako v životě jeho, i v životě našem všechno k dobrému.

c) Napodobujme trpělivost a obezřetnost sv. Josefa, jichž v duchovní správě tolik potřebujeme. Umiňme si, že se nedáme strhnouti k hněvu a ne-

budeme se při každé nepříjemnosti rozčilovati. Vždyť jsme již tolikráte viděli, jak nám to škodí, a poznali jsme často později, že to, nad čím jsme se rozčilovali, nestálo vlastně za řeč, ano že to bylo k našemu dobrému. Při svých pracích budme prozíraví, dobře si všechno rozdělme, zvolme si správné prostředky, zachovávejme pořádek, nedejme se zastrašiti překážkami.

3. Trpké byly zkoušky sv. Josefa od Boha poslané: nepopsatelná úzkost, když seznal stav svěřené mu Bohem snoubenky, bolestné pokoření, když ho v Betlemě nikde nechtěli přijmouti, těžká oběť, když se měl hned v noci odebrati se svými milými do neznámého Egypta, hořká bolest při ztrátě dvanáctiletého Ježíška. Jeho statečnost při těchto křížích budiž nám příkladem při podobných utrpeních.

a) I na nás dolehne snad někdy veliká duševní úzkost a zdá se nám, že ať už tak nebo jinak jednáme, vždy hřešíme. Důvěra v Boha, poslušná odevzdání duchovnímu vůdci, vroucí modlitba k sv. Josefu nám jistě pomohou.

b) Myšlenka na pokoření sv. Josefa v Betlemě budiž nám posilou, jestliže se nám dostane zneuznání a výsměchu.

c) Těžkou obětí může býti někdy i kněžská poslušnost, zvláště přikazuje-li se věc velmi nepříjemná, na pohled nevhodná, třeba-li opustiti milé osoby a drahá místa, dlužno-li rozkaz neprodleně vykonati. U sv. Josefa nalezneme k tomu síly.

d) Utíkejme se k němu také tehda, když jsme hříchem Ježíše ztratili nebo jeho útěchy pozbyli.

Oremus:

Sanctissimae Genitricis tuae Sponsi, quaesumus, Domine, meritis adiuvemur: ut quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Qui vivis et regnas.

XVII. Sv. Benedikt, zakladatel řádu benediktinského.

(21. března.)

Život sv. Benedikta spadá v dobu velikých politických a sociálních převratů v západní Evropě. Ohromná říše římská se definitivně hroutí a s ní přestává vláda pohanství, noví barbarští národové zaujímají místo Římanů a přijímají křesťanskou kulturu, jejíž šířitelem se měl na prvním místě státí právě řád sv. Benediktem založený. Narodil se r. 480 v Nursii (Norcia) v italské Umbrii z vážené a zámožné rodiny a byl už v útlém mládí poslán na vzdělání do Říma. Uprostřed zkaženého světa římského zachoval si nejenom víru a nevinnost, nýbrž pohled na mravní zkázu naplnil jej takovou oškli-
vostí, že jako šestnáctiletý jínoc opustil Řím a odebral se do divoké osamělé krajiny horské u Subiaka, aby tam o samotě mrtvením a modlitbou Bohu sloužil. Dlouho žil ve skalní slují neznám nikomu leč poustevníku Romanovi, jenž se s ním dělil o chléb. Bůh sám vedl duši jeho k dokonalosti a zkoušel ho proto i těžkými tělesnými pokušeními. Benedikt přemohl je rozhodně a navždy, vrhnuv se svlečen do trní a kopřiv, Ale dlouho nemohl se Benedikt před světem

utajití. Pověst jeho neobyčejné svatosti roznesla se brzy krajem a mniši blízkého kláštera ve Víkovaru ho žádali, aby byl jejich představeným. Povolil usilovnému naléhání, ale když pak žádal, aby zachovávali kázeň, pozdvihli se někteří z nich proti němu a chtěli jej otrávití. Jak se vypravuje, požehnal sv. Benedikt nejprve kalich s otráveným vínem a kalich se hned rozpadl.

Opustiv neukázněné mnichy vrátil se na poušť. Ale lidé se stále více k němu utíkali, mnozí počali způsob jeho mnišského života napodobovati a stávali se učelivými jeho žáky. Nejznámějšími z nich jsou Římané Placidus a Maurus. Tak mohl založiti Benedikt r. 520 první svůj klášter v Subíaku a později nedaleko něho dvanácte jiných, které všecky moudře a obezřetně řídil. Když však byli mniši u Subíaka znepokojováni a pronásledováni, odebral se Benedikt s nimi na horu Monte Cassino. Zde zničil zbytky pohanské modloslužby a vystavěl r. 529 veliký klášter. Zde sepsal také pro své kláštery r. 530 proslulá řeholní pravidla. Svatost, moudrost a zázraky, které činil, zjednaly mu takovou pověst a vážnost, že k němu přišel i mocný ariánský král gotský Totila. Zemřel dne 21. března 543 modle se a stoje v chrámě podpořen rameny svých spolubratří v Monte Cassino, kde také odpočívá jeho tělo.

Život mnišský byl znám v západní církvi už před sv. Benediktem. Již sv. Martin († 397) založil a řídil veliký klášter. Ale nebylo jednotného pravidla. Mniši se řídili z části některými pravidly sv. Basílie, Kassiana, Kassiodora, z částí místními klášterními zvyky. Dbali téměř výhradně vlastního zdokonalení, nemajíce na zřeteli spásu jiných. Tím pak, že mniši snadno

z jednoho místa na druhé přecházeli a že neměli vždy přiměřeného zevnějšího zaměstnání, vznikaly různé nepřístojnosti. Sv. Benedikt svou moudrou řeholí, která spojuje rozhodnou pevnost s otcovskou mírností, navádí jak k vlastní dokonalosti a rozjímavému životu, tak k apoštolskému působení, stanoví jisté pevné a nezměnitelné zásady, ale ponechává volnost představeným a jednotlivým klášterům, odpomohl uvedeným nedostatkům; i lze jej právem zvatí zakladatelem západního mnišství. Do 13. století řídili se všichni mniši na západě jeho řeholí. Řád jím založený se velmi rozšířil a vykonal nesmírně mnoho dobrého pro Boha a Církev. Za největšího rozkvětu měl přes 30.000 klášterů. I v českých zemích bylo dříve na 20 benediktinských klášterů.

Rozjímání 17.

1. *průprava: Vizme v duchu sv. Benedikta, pohříženého v jeskyni u Subiaka v rozjímání.*

2. *průprava: Prosme za milost, abychom mohli napodobiti jeho velkodušné pohrdání světem.*

1. V životě sv. Benedikta jeví se zvláštním způsobem podivuhodné cesty moudrosti a prozřetelnosti Boží. Rodiče posílají mladičkého hochu do velkoměsta, aby se vzdělal a poznal svět, a právě tento zkažený svět jej přiměje k útěku do samoty. Chce sám v skrytě modlitbou a pokáním Bohu sloužiti, ale Bůh jej používá za nástroj k založení jednoho z nejznamenitějších řádů. Chce zůstatí skryt, a zakládá řád, který svou činností, zvláště také ve vědě a umění, získává úctu celého světa.

Zasvěcuje sebe i své syny úplné chudobě, a jeho řád později při osobní chudobě jednotlivých údů ke cti a slávě Boží staví nádherné chrámy a zakládá nejskvělejší knihovny. Cestou k této velikosti a slávě byla skrytost a samota. Sv. Benedikt musil dlouhá léta v skrytosti a samotě konati pokání a rozjímatí, aby se stal sám velikým před Bohem a mohl se státi zakladatelem tak velikého díla.

a) I z nás se může každý státi nástrojem velikých plánů Božích. Treba se jenom odevzdati úplně a bezpodmínečně vůli Boží. Nehledejme jiného, leč plniti podle nejlepšího vědomí a svědomí dokonale všechno, co Bůh od nás žádá, a Pán Bůh našich slabých sil použije, aby byly vykonány i velké věci.

b) Nejenom k vlastnímu zdokonalení, nýbrž i k úspěšnému apoštolskému působení je nejlepší přípravou skrytost a samota. Proto Církev svatá připravuje své kněze na jejich úkol v skrytosti semináře a neschvaluje mínění těch, kteří říkají, že by se měli raději záhy se světem stýkatí, aby jej lépe poznali. Zkušenost učí, že příčinou neúspěchů a pádů nebývá tak neznalost světa, jako spíše, že kněz nezná dosti sebe a nedovede sebe zapíratí. Tomu se naučí jenom v skrytosti a samotě. I později musí se kněz častěji uchylovati do samoty, své nitro zpytovatí, s Bohem v tichém rozjímaní obcovati.

2. Ze vzácných ctností ctihodného patriarchy a zakladatele západního mnišství můžeme v krátkém rozjímaní uvažovati jenom některé. Podivuhodné je jeho naprosté pohrdání světem a jeho statky. Synu vznešené a bohaté rodiny, jinochu neobyčejného nadání a tělesných předností byl svět otevřen. Mohl užívati bohatství a radovánek, mohl dojítí

veliké slávy. Všim tím velkodušně opovrhl a zvolil život naprosté chudoby a tuhého mrtvení. Muž takových ideálů a takového odříkání ovšem mohl také zachovati andělskou čistotu i při nejsilnějších nárazech vnitřních a zevnějších. Vskutku si jako jínoc zachoval uprostřed zkaženého římského světa úplnou nevinnost a prudká pokušení přemohl jednou pro vždy způsobem co nejrozhodnějším. Z ctností sv. Benedikta jako představeného klášterního chválí životopiscové zejména jeho otcovskou lásku a moudrou obezřetnost. Ve dne v noci myslí s láskou na své svěřence, obětuje se za ně, pevně, ale s velikou laskavostí a obezřetností kárá jejich chyby a vede je k dokonalosti. O jeho moudrosti svědčí zvláště řehole jím sepsaná; podle přání sv. Benedikta v řeholi vyjádřeného má býti každý opat a představený řádu laskavým otcem a moudrým vůdcem.

a) Každý, kdo se dal v službu Krista a jeho Církve, musí pohrdati tímto světem. Toto pohrdání nezáleží ovšem v tom, že věci a statky tohoto světa máme za špatné v sobě, nebo že jich vůbec nesmíme užívatí. Ale musíme světa, jeho statků, jeho poct a radovánek nejenom užívatí pouze pokud je to ke cti Boží a naší spáse, jak jsou k tomu všichni věřící zavázáni, nýbrž musíme se jako kněží i mnohých věcí dovolených zříkatí. Jak pohlížím na počty a statky tohoto světa? Domnívám se snad, že smím jeho rozkoši užívatí zrovna tak jako člověk světský, a jsem zarmoucen, vidím-li, že mi je mnohá z nich nepřípustna a nedovolena?

b) Jedné z rozkoší světa, rozkoše tělesné nebo pohlavní, vzdali jsme se z lásky ke Kristu pro vždy

a neodvolatelně. Tuto oběť musíme přinášeti dokonale a vytrvale do posledního okamžiku. Polovičatost v této věci ruší vnitřní mír a vede k pádu. Jiného prostředku tu není než toho, kterého užíval sv. Benedikt: vyhnouti se všemu, co smysly dráždí, a s odhodlanou, třeba-li i heroickou statečností odraziti každý útok nepřítele. Růže panické čistoty nemůže vyrůst leč v trní přísného odříkání.

c) Kéž i náš poměr k našim svěřencům a věřícím odpovídá milému obrazu řeholního představeného, jak jej nakreslil sv. Benedikt ve svých pravidlech a jak jej sám svým životem ukázal. Kéž myslíme i my stále s láskou na duše svěřené, za ně se obětujeme, pevnost s mírností spojujeme, soustrast máme s jejich slabostmi a nežádáme věcí, jež přesahují síly, s každým podle povahy a potřeb jednáme! K tomu je ovšem potřeba, abychom ve všech viděli odlesk dobroty a lásky Boží a vůbec se dívali na všechno ve světle nadpřirozeném.

3. Přehlédněme v duchu veliká dobrodiní, která Bůh Církvi a celému lidstvu prokázal skrze řád benediktinský. Řád získal pro víru Kristovu a pro křesťanskou kulturu celé národy a uchoval opisováním klasických děl i starou pohanskou kulturu a literaturu od zániku, zachránil a k dokonalosti přivedl statisíce duší, vzdělal širé neúrodné kraje, obohatil vědy a umění, pomohl nesčetným chudým v nouzi, vystavěl nádherné chrámy, vychoval ve svých školách nepřehlednou řadu rozhodných katolických mužů, dal Církvi několik papežů, mnoho kardinálů a biskupů. To vše vykonal řád následuje věrně dvou svých hesel: »Modli se a pracuj«, které je stručným výrazem celého života mnicha bene-

diktina, a »Pax« (Mír), naznačující, že řád má všude šířiti pravý mír Boží a nadpřirozenou lásku.

a) Poděkujeme Pánu Bohu za všechna dobrodiní Církvi a lidstvu prostřednictvím řádu udělená a chovejme jej v úctě a lásce. Ale obnovme se v úctě a lásce k Církvi samé, jejíž jednou ratolestí tento řád jest, pro niž pracuje, z jejíchž milostí čerpá a žije.

b) Konejme svoje duchovní cvičení tak bedlivě a povinnosti svého stavu tak svědomitě, aby se celý náš život dal vyjádřiti stručně heslem: »Modlí se a pracuj!«.

c) Každý z nás má býti hlasatelem míru. Ne ovšem míru shnilého, který povoluje vlastním vášním a trpí nepořádky u těch, již jsou mu svěřeni, nýbrž pravého míru Božího: míru s Bohem dokonalým plněním vůle jeho, mírem se svým nitrem přemáháním vášní, mírem s druhými nadpřirozenou láskou bliženskou.

Oremus:

Intercessio nos, quaesumus Domine, beati Benedicti Abbatis commendet: ut quod nostris meritis non valemus, eius patrocinio assequamur. Per Dominum.

XVIII. Sv. Lev I. Veliký, papež a učitel církevní.

(11. dubna.)

Lev, narozený v Římě z otce Kvintiliána z Tuscie, byl Říman starého rázu: praktického rozhledu, roz-

hodného činu, neochvějně věrností v konání povinností a v hájení práv. Výtečně vzdělán v literatuře a řečnictví zvolil si dráhu kněžskou a ještě velmi mlád byl pověřen čestným a důležitým úřadem římského arcijáhna, který zastával za čtyř papežů (Zosima, Bonifáce I., Celestina I., Sixta III.) vyznamenávaje se obezřetností v různých mu svěřovaných poselstvích a v rozhodnosti proti kacířům. Po smrti Sixta III. byl zvolen jednomyslně za biskupa římského (440) a volba mu byla oznámena, právě když se vracel z důležitého poselství v Gallii. Přijal a nastoupil úřad svůj s velikou pokorou a hlubokým přesvědčením o své nehodnosti, ale zároveň s naprostou odevzdaností a důvěrou v pomoc Boží, jak obé krásně vyslovuje ve svém nástupním kázání. Poměry byly velmi neblahé, na Církev dorážela nová nebezpečná kacířství a na říši římskou noví mocní nepřátelé. V takových dobách bylo třeba, aby v čele Církve stál muž neobyčejné rozhodnosti a veliké svatosti života. Takovým byl skutečně papež Lev I. Jeho obezřetnosti se podařilo vypátratí Manichejce v Itálii se tající, jeho rozhodností, blud tento vykořeniti.

Větší nebezpečí hrozilo víře katolické z Východu, kde po nestorianismu, tvrdícím, že v Kristu jsou dvě osoby, počal se šířiti, podporován jsa mnohými biskupy i samým císařem, opačný blud monofysitů, směšujících v Kristu obě přirozenosti, božskou a lidskou, v jednu. Lev v dogmatickém listě, poslaném patriarchovi cařihradskému Flavianovi, vyložil s neobyčejnou jasností pravou katolickou nauku a zamítl blud se vši rázností. Na chalcedonském sněmě (451) byl pod předsednictvím papežských legátů monofysitismus

odsouzen a katolická nauka, jak byla Lvem vyložena, přijata. Otcové sněmu jednohlasně volali: »Petr skrze Lva promluvil!« a několikrátě při svých jednáních nazvali Lva »hlavou Církve«. Papež potvrdil usnesení sněmu, ale kánonu 28, který neprávem uděloval patriarchovi cařihradskému jisté výsady na újmu biskupa římského, neschválil; proto tento kánon nenabyl v Církvi všeobecné váhy. Lev nebyl jenom hájitelem pravověří, nýbrž i zachranitelem říše římské a kultury. Roku 452 vyrazili divocí Hunové pod Attilou z Uher na západ a byvše odrazení na Katalonských polích, zaplavili a obsadili celou severní Itálii a hrnuli se k Římu. Seslabená říše nemohla se jim účinně opřítí a její zkáza zdála se neodvratná. V té tísní poslali císař a senát papeže vyjednávat s Attilou. Velebný zjev papežův a ohnivá jeho výmluvnost pohrnuly skutečně Attilou, že zastavil svůj pochod a vrátil se s vojskem do Uher. Podle legendy prý Attilu naplnilo bázní, že viděl nad hlavou papežovou sv. Petra, hrozícího mu mečem. Za tři léta později (455) přitáhli k Římu Vandalové s Genserichem. Zase to byl papež Lev, který se odebral do nepřátelského tábora, jednat s nepřítelem. Tentokráte se mu sice nepodařilo odvrátit od Říma plenění, ale dosáhl aspoň toho, že vojáci Genserichovi nesměli na jeho rozkaz nikoho zabítí a museli ušetřit čtyř hlavních basilik římských.

Nejenom těmito mimořádnými činy, nýbrž i jinak získal si papež Lev I. Veliký zásluhy jak o Řím a svoji diecesi římskou, tak o celou obecnou Církev. Na klerus a věřící své diecese působil hlavně svými kázáními, o blaho Církve všeobecné pečoval zejména četnými listy k biskupům celého okrsku. Máme od

něho 116 duchovních řečí a 173 listů. Především usiloval o udržení a upevnění jednoty církevní. Proto hájí autority biskupů proti přehmatům státní moci, hlavní důraz klade na primát, který je základem jednoty v Církvi. Nesčetná a překrásná jsou jeho svědectví o primátě, na př.: »Petrus in accepta fortitudine petrae perseverans suscepta Ecclesiae gubernacula non reliquit« a »episcopi in partem sollicitudinis (papae) non in plenitudine potestatis assumuntur«. Učení o primátě podává jasně a plně; proto i mnozí protestanté a pravoslavní doznávají, že u Lva nalézáme nauku katolickou v podstatě už tak přesně vyslovenou, jak ji potom definoval sněm vatikánský. Velmi dbal o kázeň kleru a lidu, proto sám o to pečoval a biskupům na srdce kladl, aby nikoho nehodného nevysvěcovali. Kázání jeho vynikají stručností, přesností nauky a praktičností. Poučuje lid o přítomných bludech, navádí jej k živé víře, k vzájemné lásce, konání dobrých skutků, trpělivosti v křížích. Zemřel 10. listopadu 461 a pohřben jest ve sv. Petru. R. 1754 prohlásil jej Benedíkt XIV. za učitele církevního.

Rozjímání 18.

1. průprava: *Představme si velebnou postavu Lva Velikého, stojícího neohroženě před mocným Attilou.*

2. průprava: *Prosme, aby v nás rozjímání o jeho životě rozmnožilo úctu a lásku k Církvi.*

1. Nejenom výroky sv. Lva Velikého jako učitele církevního a svědka božské tradice, nýbrž také

jeho jednání a veškerý život je výmluvným důkazem, že Církev Kristova je z vůle svého zakladatele společností hierarchickou, v níž je hlavou a středem jednoty římský biskup. Bez něho nebylo by v ní ani jednoty správy, ani jednoty víry. Tuto jednotu víry zachránil ve své době právě Lev Veliký. Autenticky prohlásil dogma o jedné božské osobě a dvou přirozenostech v Kristu, rozhodně odsoudil nebezpečný blud a učinil mu přítrž. Kánon všeobecného sněmu, jím nepotvrzený, přes úchvalu velmi mnohých biskupů nikdy nemohl nabýti váhy ve všeobecné Církvi.

a) Děkujme Kristu Pánu, že svou Církev postavil na pevný hierarchický základ, zvláště že jí v papežství dal neochvějný střed jednoty a neomylného nejvyššího učitele. Děkujme mu též, že nám ve sv. Lvu dal nezvratného svědka tohoto dogmatu, statečného obhájce jednoty církevní a práv papežství. Obnovme se ve víře v tuto věroučnou pravdu, též ve věrnost, úctě a lásce k apoštolskému stolci.

b) Modleme se za nešťastné bratry rozkolné, kteří při všech prostředcích spásy a posvěcení, které si zachovali, tápají v mnohých věcech v nejistotě, poněvadž se odloučili od středu jednoty a neomylné autority.

c) Vážme si nade všechno církevní jednoty, již svatí papežové a biskupové tolik zdůrazňovali a pro níž často mnoho trpěli. Modleme se vroucně k Bohu, abychom se nikdy od jednoty Církve neoddělili, modleme se též za nešťastné kněze, kteří zločinně porušili věrnost k Církvi a od ní odpadli. Pracujme ze všech sil, aby křesťanský lid stále více v této jednotě rostl a prospíval.

d) Děkujeme Bohu též za to, že ústy sv. Lva tak jasně prohlásil zjevenou pravdu o Kristu Pánu, druhé božské osobě ve dvou přirozenostech, vzbudme hlubokou, živou víru v toto tajemství.

2. Lev Veliký byl nejenom hlasatelem a obhájcem pravé katolické víry, nýbrž zachránil i stát římský a kulturu před záhubou. Co by se bývalo stalo s římskou říší a s Římem samým, kdyby se byl drtivý kolos hunských vojsk valil dále na jih Italie? Co by zbylo z památek římského umění a staré kultury, kdyby Vandalové nebyli na prosbu sv. Lva ušetřili aspoň nejdůležitějších pomníků? Podobným způsobem byl i mnohý jiný papež a bylo papežství vůbec ochranou i světských mocí, šířitelem a zachránitelem kultury.

a) Děkujeme Pánu Bohu i za toto dobrodiní, které dal papežstvím lidstvu. Obnovme se v úctě, oddanosti a důvěře k apoštolskému stolci i z této pohnutky. Vykládejme lidu často o významu papežství a dobrodiních, která mu i v přirozeném ohledu děkujeme, hajme jeho autority a jeho práv.

b) Jak mnohem šťastnější a bezpečnější by byly státy a národy, kdyby byly v poslušnosti oddány náměstku Ježíše Krista, před jehož autoritou se klonil sám pohanský ukrutník Attila, kdyby poslouchaly jeho zákonů, řídily se jeho učením a jeho radami. Snažme se z lidu vymýcovati mylné názory o naprosté nezávislosti moci státní a poučovati ho o pravém poměru státu k Církvi.

3. Když jsme rozjímalí o velikých a mimořádných činech slavného papeže, všimněme si i jeho obyčejné činnosti velepastýřské. S velikou moudrostí

a obezřetností řídil sv. Lev jak diecesi římskou tak celou katolickou Církev. Jako dobrotivý otec pečuje s velkou láskou o duše svěřené, snaže se je uchránit od každé škody; při tom pevnou rukou odstraňuje všechny zlořády a udržuje přísnou kázeň. Biskupy okrsku křesťanského vybízí důtklivými listy k jednotě a k svědomitému konání úřadu Bohem jim svěřeného, římské věřící poučuje o víře a napomíná ke křesťanskému životu důkladnými, řečnický propracovanými a praktickými kázáními. O jednu věc při kázni církevní se zvláštní svědomitostí dbá a k ní často se ve svých napomínáních vrací, aby totiž nikdo nehodný nebyl připuštěn ke svatým svěcením. Odtud asi vznikla legenda, že prý se sv. Lvu, když se jednou na hrobě sv. Petra modlil, zjevil kníže apoštolů a řekl mu: »Měj se na pozoru, na koho ruce kladeš, neboť z toho budeš jednou počet klášti!«

a) Kolik zla bylo v Církvi způsobeno tím, že nehodní se vetřeli do svatyně kněžství a že biskupové někdy vložili ruce na ty, o jejichž hodnosti se dříve s dostatek nepřesvědčili! Kdyby snad z nás někdo měl neštěstí, že svaté kněžství přijal bez povolání, nechť hříchu svého trpce lituje a hodným kněžským životem chybu svou napraví. Všichni se snažme, abychom podle napomenutí biskupa, který nás světil, »hodně kráčeli ve stavu, k němuž povolání jsme«.

b) Duchovní správce musí být laskavým otcem svěřených duší a starat se o jejich vnitřní duchovní život. Ale to nevyklučuje, že musí dbát i rázně o zevnější křesťanskou kázeň, bez níž vnitřní náboženský život není možný.

c) Buďtež i naše kázání jako kázání papeže Lva stručná a důkladná, ne rozvláčná a plýtká; kažme jako on prakticky: poučujme lid o pravdách, které jsou právě dnes napadány, vedme ho k živé víře, vzájemné lásce, trpělivému snášení křížů.

Oremus:

Exaudi, quaesumus Domine, preces nostras, quas in beati Leonis, Confessoris atque Pontificis, solemnitate deferimus: et qui tibi digne meruit famulari, eius intercedentibus meritis, ab omnibus nos absolve peccatis. Per Dominum.

XIX. Sv. Vojtěch, biskup pražský a mučedník.

(23. dubna.)

Sv. Vojtěch se narodil kolem r. 956 na hradě Libíci, kde jeho otec jako náčelník mocného rodu Slavníkovců vládl v závislosti na knížeti českém velikou částí země české. Byl vychován velmi zbožně svou matkou Střezislavou a vychovatelem Radlou. Byl nejprve určen k stavu světskému, ale brzy byl zaslíben pro stav duchovní — z vděčnosti k Matce Boží za uzdravení z těžké nemoci. Vypravování misionáře, jenž se vracel ze slovanského Východu a na Libíci se zastavil, roznítilo v dorůstajícím hochovi mocně apoštolskou horlivost. Studia vykonal nadaný jinoch na biskupských školách v Magdeburgu, pod kterouž metropolí tehdejší Čechy ještě patřily, a vyníkal nejen pílí, nýbrž i vzornými mravy; už tehda se u něho jevil sklon k rozjímavému, asketickému životu. Tam dostal při biřmování jméno Adalbert. Vrátil se do

vlasti byl vysvěcen na podjáhna a brzy potom r. 982 byl svědkem smrti prvního biskupa pražského Dětmara. Bolestná žaloba umírajícího velepastýře, že ještě tolik Čechů lne k pohanství, zvláště jeho strach, jak vydá na věčnost počet ze všech mu svěřených duší, velice dojaly mladého Vojtěcha, takže od té doby počal přísný kající život.

Zvolen byv mimo své očekávání nástupcem Dětmarovým, konal úřad svůj s neobyčejnou horlivostí: kázal, navštěvoval kostely a věřící rozsáhlé své diecese, staral se o křesťanskou výchovu školami. Především však si vyprošoval požehnání Božího svatým životem, mnoho se modlil, konal přísná pokání, žil v strohé chudobě. Ale ani jeho horlivost ani svatý jeho život neobrátily mnohé z Čechů od pohanských zvyků a neobnovily dokonale kázeň v kněžstvu. I rozhodl se Vojtěch r. 987, že se odebere k papeži, přednese mu své soužení a se svolením nejvyšší hlavy Církve složí ze sebe břímě biskupské. Papež Jan XV. dovolil, aby se důstojností vzdal. Sv. Vojtěch, vykonav nejprve pouť do svaté země a pobyv nějaký čas u mnichů benediktinských na Monte Cassino a u sv. Nila v jižní Itálii, vstoupil jako prostý benediktinský mnich do kláštera sv. Alexia a Bonifáce na Aventině v Římě. Čechové, litující své neposlušnosti, poslali poselství do Říma, žádající Vojtěcha zpět. Na přání papežovo vrátil se r. 992 Vojtěch do vlasti s mnichy benediktinskými, pro něž založil klášter v Břevnově.

Znovu počal s velikou horlivostí pracovatí a procházel nejenom svou rozsáhlou diecesi, nýbrž odebral se hlásat víru Kristovu i do sousedních Uher, kde pokřtíl syna krále Gejzu na jméno Štěpána. Ani nyní se jeho horlivostí a svatostí nepodařilo obnoviti ká-

zeň, za jeho nepřítomnosti v Čechách velmi pokleslou. Vznikly krvavé výtržnosti Vršovců proti Slavníkovcům a sám svatý biskup byl ohrožován na životě. Proto vzdal se sv. Vojtěch s dovolením papežovým r. 995 po druhé svého stolce a uchýlil se do samoty klášterní na Aventině. Znovu kníže a národ oň žádali a na naléhání samého císaře a arcibiskupa magdeburského, nařídil mu Řehoř V. r. 997, aby se znovu ujal správy diecese. Sv. Vojtěch si vymínil výhradu »budou-li Čechové poslouchati«; ne-li, měl na vůli, jíti jako misionář k pohanům. Tentokráte mohl Vojtěch vlasti své jenom na hranicích jejích požehnati. Než vstoupil na její půdu, dověděl se o hrozných bojích Vršovců proti Slavníkovcům, v kterých téměř celý jeho rod byl vyhuben. I nešel do Čech, nýbrž odebral se jako prostý misionář hlásat víru pohanským Prusům. Než mohl počítí úspěšnou apoštolskou činnost, byl od divokých Prusů sekýrami a oštěpy ukrutně zabit. Stalo se to na poli Romovém u nynějšího Královce (Königsberg), pohanským Prusům posvátném, kam se uchýlil, aby si odpočinul. Zemřel 23. dubna 997. Jeho tělo vykoupil za drahé peníze polský král Boleslav Chrabrý a pohřbil ve Hnězdně. R. 1039 bylo do Prahy přeneseno a r. 1880 při opravě velechrámu sv. Víta znovu nalezeno.

Rozjímání 19.

1. průprava: *Vizme sv. Vojtěcha, žehnajícího své vlasti.*

2. průprava: *Modleme se, abychom napodobujice svatý život a apoštolskou horlivost Vojtěchovu své vlasti co nejvíce prospěli.*

1. V povolání sv. Vojtěcha se jeví zcela zřejmě ruka prozřetelnosti Boží. Základ ke kněžskému povolání byl ovšem položen už křesťanskou výchovou v rodině. Ale byla to zejména Matka Boží, která mu zvláštní ochranou v nemoci a svou přímluvou povolání zprostředkovala. Vypravování věrověstce, vracejícího se z východu, rozmnožilo v mladé duši Vojtěchově touhu po kněžství a po apoštolském působení. Pohled na umírajícího biskupa Dětmara a jeho vážná slova utvrdily ho v přesvědčení o velikosti a odpovědnosti kněžství, a byly mu po celý život pobídkou, aby byl knězem a biskupem co možná dokonalým.

a) Kněžská a řeholní povolání vycházejí pravidelně z rodin, kde je pevná víra a vládne křesťanský mrav. Děkuje Pánu Bohu z celého srdce, že se nám dostalo křesťanské výchovy v rodině a snažme se vychováti věřící, zbožné rodiny, které by se staly úrodnou půdou svatých povolání.

b) Panna Maria je »Matkou svatého povolání« a není povolání kněžského nebo řeholního, k němuž by nějak svou přímluvou nepůsobila spolu. Jsouc Matkou Krista Ježíše, jest i matkou jeho mystického těla a musí jako matka pečovatí, aby vždycky bylo hojně těch, kteří jako nástroje Krista Pána mají život jeho mystického těla udržovati. Děkuje jí vroucně za vlastní povolání a prosme ji, aby řady svatých kněží byly rozmnoženy.

c) Velmi lze mladé lidi pro apoštolský život kněžský nadchnouti, když se jim vypravuje, kolik dobrého může kněz působiti, a když slyší o kráse a úspěších apoštolských prací. Proto uveřejňují misijní a apoštolské řady zprávy o svém působení.

I my můžeme takovým způsobem probudití mnohé povolání. Co však řící o knězi, který mladé lidi od kněžství odvrací? Děje se to tím, že projevuje nespokojenost se svým hmotným postavením, roztrpčenost nad přetížením prací, nad neúspěchy a nedvěkem, nařiká a kritizuje církevní autority.

d) Smrt milých osob a vůbec všechna neštěstí Bohem poslaná bývají zevnější milostí Boží; z nich poznáváme lépe pomíjejícnost světa, věčný cíl, nutnost věrné služby Boží. Používejme tedy sami těchto zevnějších milostí a vedme věřící k tomu, aby místo přílišného nářku, poučení těmito kříži, mysl více k Bohu povznášeli.

2. V životě sv. Vojtěcha se jeví jakýsi neklid a jakési těkání: rušná zevnější činnost pro spásu duší střídá se stále s tichým, nazíravým životem v klášterní cele. Ale vše u něho dělo se v duchu naprosté poslušnosti. Z poslušnosti přijímá úřad biskupský, s dovolením papežovým uchyluje se do samoty klášterní a zase na jeho rozkaz se vrací k svému stádcí, s jeho úchvalou stává se misionářem. Při apoštolském působení užíval všech vhodných přímých prostředků pastore: horlivě káže, visítuje svou diecesi, dává moudré předpisy, stará se o školy. Ale více než na tyto prostředky spoléhá na modlitbu a vyprošuje si požehnání Boží kajícím a svatým životem. Bůh však žádal ještě větší obětí. Vojtěch měl se státí mučedníkem a teprve svou mučednickou smrtí zasloužití, že se Čechy doopravdy obrátily a autoritě církevní podrobily.

a) Kněžský život spojuje dvojí účel: vlastní zdokonalování a apoštolskou práci o spásu duší, je životem vnější činností, ale též životem modlitby,

ústní i rozjímavé. Všecko však musí býti řízeno poslušností a povinností. Musíme někdy celé hodiny věnovati zevnější, snad nudné činnosti, kde bychom se raději modlili nebo nějakou zbožnou knihu četli; ba musíme mnohdy Boha pro Boha opustiti a duchovní cvičení přerušiti, žádá-li toho povinnost a láska k duším. Jindy zase třeba se i jakýmsi násilím odtrhnouti od prací a od starostí o práci, když povinnost volá k duchovním cvičením a modlitbě.

b) Naše prostředky pastorační jsou v podstatě tytéž, jakých užíval sv. Vojtěch: kázání, návštěvy věřících, napomínání a rady, školy. Větší váhu než na tyto prostředky musíme po jeho příkladu klásti na modlitbu, kající skutky, svatost života.

c) Nejvíce k rozšíření víry Kristovy a k obrácení národů přispělo mučednictví: mučednická krev byla vždy semenem křesťanství. Nekrvavým mučednictvím jest každý těžší kříž a každá větší oběť. Nedaří-li se nám v duchovní správě, ptejme se, zda-li snad Pán Bůh od nás nežádá nějaké větší oběti, a přemýšlejme, v čem bychom mu ji mohli přinést. Taková oběť, třebas světu zcela neznámá, bývá pramenem přehojného požehnání Božího.

3. Sv. Vojtěchu se dostává podobného údělu jako mnohým jiným apoštolům a velikým světcům. Zde na zemi nejsou uznávání a jejich veliká apoštolská láska zůstává nepochopena. Ano, dostává se jim trpkého nevděku právě od těch, kterým zasvětili všecky své síly a věnovali celé své srdce. Je to povzbuzení pro nás, zažijeme-li něco podobného, ale zároveň také poučení, abychom sami nebyli nevděční.

a) Myšlenka na osud sv. Vojtěcha a jiných apoštolů budiž nám v kříži a při nevděku útěchou a posilou! Mysleme si, že se tím stáváme podobnými světcům a Kristu Pánu samému, že tak prospíváme v ctností a získáváme si větších zásluh, že odevzdané snášení příkoří nejvíce přispívá k spáse duší. Více než svou apoštolskou prací prospěl svatý biskup Čechům trpělivým snášením jejich nevděku.

b) Varujme se, abychom se sami nedopouštěli ošklivé chyby nevděčnosti. Jak jsme vděční svým dobrodincům? Neodměňujeme se snad Církvi svaté samé, která nás živila a vychovala, tím, že ji zlehčujeme pro některé její lidské stránky a slabosti? Neodplácíme svým církevním představeným jejich péči kritisováním?

Oremus:

Deus, qui beatum Adalbertum, Martyrem tuum atque Pontificem, gloria et honore coronare dignatus est: tribue quaesumus; ut quem salutis aeternae ministrum habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in coelis. Per Dominum nostrum.

XX. Blahoslavený Jan Bosco, zakladatel salesiánů.

(26. dubna.)

Veliký tento apoštol mládeže narodil se dne 16. srpna 1815 na samotě Becchi ve farnosti Castelnovo d'Asti v diecesi turínské (Piemontě) z chudícké maloroľnické rodiny, z druhého manželství otcova. V dru-

hém roce ztratil otce, a matka, statečná křesťanská žena, ba duše apoštolská, musila svou prací živit rodinu; i malý Jan musil záhy pásat krávy a konat tvrdé polní práce. Mnoho bylo mu snášet od staršího nevlastního bratra, takže i na čas z domu odešel do služby. Byl neobyčejně bystrý, paměti skoro zázračné a nadmíru dovedný: už jako chlapec se naučil nejodvážnějším kouskům kejklířským a dával často představení před druhými hochy a před dospělými. Používal těchto zábav, aby spolužáky odvrátil od zlého a zbožnými zpěvy a vypravováním vzdělal. Už jako chlapec se vyznamenával velikou nebojácností. Toužil po kněžství, ale studia byla pro velikou chudobu a pro naprostý odpor staršího bratra vyloučena. Konečně se mu přece podařilo, arci za velikých obětí a strádání, vykonati gymnasiijní studia, nejprve v Castelnovo, kam musil chodit denně pěšky několik kilometrů, pak v Chieri. Poněvadž se musel ve studiích sám živiti, naučil se v té době několika řemeslům a hudbě. I jako student působil apoštolsky, založiv mezi jiným »Společnost zábavnou«, ale s účelem apoštolským a obrátiv na víru židovského spolužáka.

Po gymnasiu minil vstoupiti k františkánům. Farář říkal matce, aby jej z toho zradila, jinak že nebude míti podporu v stáří. Matka odpověděla: »To není má věc, hlavní věc jest jeho duše, já od něho nic nežádám; chudá jsem se narodila, chudá chci umřítí.« Totéž opakovala synu později po primici. Na radu zbožného (nyní též blahoslaveného) kněze turinského Josefa Cafasso vstoupil Jan Bosco r. 1835 do kněžského semináře v Turině. Při vstupu si napsal mimo jiné tato předsevzetí: Dbáti i v nejnepatrnějších věcech andělské čistoty, nikdy se nezúčastniti světských zá-

bav, používati co nejsvědomitěji času. Vynikal ve studiích, zejména ve studiu církevních dějin, a byl pro svou lásku a ochotu u všech oblíben.

R. 1841 byl vysvěcen. Nabízelo se mu několik míst. Tázał se zase Cafassa a ten mu radil, aby vstoupil do turinského ústavu, zřízeného pro mladé kněze na zdokonalení v bohosloveckých studiích. Studoval pilně, ale brzy počal také pracovati mezi mládeží, zejména mezi mládeží opuštěnou a zanedbanou. První popud k tomuto apoštolátu dalo na oko náhodné setkání se zanedbaným chlapcem. Bosco shromažďoval hochy v neděli a ve svátky, hrál si s nimi, pořádal různé zábavy a výstupy. Při tom je poučoval a vyučoval katechismu, vodil na služby Boží, naváďel k častějšímu přijímání svatých svátostí. Tak vznikla první »nedělní oratoř« Boscova. Ze začátku pomýšlel přidati se k nějaké misijní řeholi, ale jeho duchovní rádce Cafasso prohlásil: »Zůstaňte na místě, kde jste, to je vaše povolání!« A tak pokračoval Jan Bosco v tomto apoštolátě. R. 1847 byla zřízena druhá oratoř, r. 1848 zakoupen první dům; brzy počal zřizovati různé řemeslnické pokračovací školy, r. 1860 převzal i řízení jednoho semináře. Počet spolupracovníků se množil.

Z těchto počátků vznikla kongregace s jednoduchými sliby, zvaná podle láskyplného a mírného sv. Františka Saleského, kterého Bosco zvolil za vzor a patrona svého díla, salesiáni (»Pia Societas s. Francisci Salesii«, zal. r. 1859, potvrzena 1869), k nimž se r. 1872 přidružila i větev ženská (Sestry Panny Marie Pomocnice). Na podporu nové řeholní společnosti a jejích děl zřízen byl r. 1874 Spolek přátel díla salesiánského pro laiky. Salesiáni převzali brzo (1875)

i zámořské misie a jiné apoštolské práce. Hlavním účelem zůstává výchova mládeže, zejména zanedbané a chudé; ta byla Boscovi vždy »nejmilejším údělem«. Říkalť, že mládež je potěšením srdce Ježíšova a srdce Panny Marie. Věděl, že, chceme-li lidi od zlého odvrátiti a k dobrému přivésti, musíme začíti s mládeží. Tento apoštolát sám nebyl v Církvi ničím novým, ale novou byla v mnohé stránce metoda Boscova. Hlavní jeho zásadou bylo »milovati upřímně mládež a získati si její lásku«. Hoši měli se cítiti jako v rodině, vychovatel neměl působiti tak tresty, jako láskou a nenápadným pozorováním a dohledem předejiti hříchům a chybám. Chovanci mohou zcela svobodně a po libosti skotačiti, baviti se, smáti se, skytá se jim hodně zotavení a zábav, ale při tom mají se vésti k tomu, aby sami krásu ctností a obětí pochopili, aby se naučili ovládati sami sebe a z vlastního popudu konali dobré.

Jan Bosco měl všechny přirozené vlastnosti k působení na mládež. Jeho postava, tělesná síla, neobyčejná paměť a rozsáhlé vědomosti, dovednost v uměních a řemeslech chlapcům neobyčejně imponovala. Bystrým zrakem dovedl hned každého prohlédnouti. Podivuhodná byla jeho rozvaha a jeho naprostý klid i při největších obtížích a událostech nejméně očekávaných. Když naň jednou jakýsi zlomyslník vystřelil, právě když vyučoval katechismu, zůstal jediný ze všech zcela klidný a usmívavý. Když se jindy zeď domu začala říti, odbyl věc malým žertem. Vůbec byla jakási žoviálnost význačným rysem jeho povahy. Srdce jeho bylo nanejvýše citlivé a plné soustrastí a lásky. To ukázal v nesčetných případech, zvláště vůči své milé mládeži. Jeho vliv a moc, kterou měl nad

mladými lidmi, byly téměř neomezeny. Na jediné jeho znamení stohlavý zástup skotačících chlapců ihned umlkal. Jednou po exerciciích, které dával mladistvým trestancům v jisté káznici, žádal, aby směl s hochy učiniti výlet. Všichni se takové žádosti zhrozili, věc musila jíti až k ministerstvu. Konečně bylo to dovoleno, když se slavnostně zaváže, že všecky přivede do káznice zpět. Bosco apeloval na čest mladých lidí, žádal od nich čestné slovo a vskutku je přivedl po zdařilém výletě všecky do káznice zpět. K těmto přirozeným vlastnostem přistupovala neúmorná píle Boscova. Byl nejenom vychovatelem, učitelem, výpomocným profesorem v semináři, neúnavným kazatelem, zpovědníkem, duchovním rádcem přčetných osob, nýbrž i nad míru plodným spisovatelem. Z jeho nescíslných dějepisných, bohosloveckých, apologetických, asketických i zábavných spisů měla r. 1910 modlitební kniha pro jinochy (*»Giovane provveduto«*) na 600 vydání, jeho *»Dějiny Italie«* 26 vydání. Při tom konal velmi časté cesty po Italii, do Francie i Španěl. Vše to dovedl tím, že uměl co nejsvědomitěji použiti každého okamžiku. Ve svém posledním napomenutí, daném salesiánům, doporučoval vedle bratrské lásky právě též neúnavnou práci.

Ale to, co učinilo našeho blahoslaveného velikým apoštolem mládeže a co mu přineslo tolik úspěchů, nebyly jeho přirozené vlastnosti, ani jeho přirozená píle, nýbrž nadpřirozené ctnosti a nadpřirozené prostředky, jichž v působení na mládež užíval. Celý jeho život byl založen na hluboké víře a vroucí lásce k Bohu. Považoval se pouze za nástroj v rukou Božích, důvěřoval naprosto v Boží prozřetelnost, sílu si vyprošoval ustavičnou modlitbou, jež byla jeho útěchou,

Byl úplně nezištný a nehledal v ničem sebe; to už měl z příkladu své matky. Jako ona chtěl i on zemřít chudý, jako se chudý narodil, třebaš jeho rukama prošly miliony peněz. Jeho obydlí a oděv byly co nejprostší. Všecka vyznamenání odmítal, zůstal pokorným i při největších oslavách a při nejvzácnějších nadpřirozených darech, chtěl býti upozorňován na chyby, i jako představený kongregace konal nejnížší služby svým chovancům a nejraději obcovoal s nejprostšími. Čistota jeho byla andělská. Nikdy ani nejmenší méně slušné slovo neproněsl, celý jeho zjev dýchal panickou čistotou, už od malička jevil velikou rezervovanost v obcování s dívkami a ženami. Ač laskavost sama, byl neúprosně přísný proti přestupkům tohoto druhu a proti nemravné četbě. Hlavním účelem při výchově bylo mu právě, uchovati mládeži svatou čistotu. K tomu cíli zřídil mezi nimi »Spolek sv. Aloisa«, proto šířil u nich vroucí úctu k Panně Marii a časté přijímání svatých svátostí. Když se anglický lord Palmerston při návštěvě jeho ústavů divil neobyčejným úspěchům a ptal, proč oni v Anglii při tolika prostředcích podobných úspěchů nedosahují, odpověděl Bosco prostě: »Poněvadž neznáte sv. zpořád a sv. přijímání.« Ještě před smrtí doporučoval svým »dětem« jako závěť zejména dvě věci: úctu mariánskou a časté svaté přijímání. Při tom nezanedbával přirozených prostředků a pro své ústavy a školy hleděl využítkovati všech moderních vymožeností.

Dílu Jana Bosco stavěly se v cestu nesčetné překážky a bylo mu snášeti mnoho utrpení. Zvláště začátky byly trpké. Vyháněli jej s jeho hochy s jednoho místa na druhé, nechtějíce poslouchati jejich hluk, faráři si stěžovali, že jim odvádí mládež z farních ko-

stelů, ale i jiní kněží byli proti němu zaujati; pro jeho neomezenou důvěru v Boha a smělé plány prohlašovali jej za choromyslného a chtěli jej dáti zavřítí do blázince. Městská rada mu činila všemožné překážky, moc státní jej pronásledovala, zejména v době konfliktu státu s církevní autoritou, k níž Bosco neochvějně stál. Posílali k jeho schůzím a přednáškám strážníky, zavírali jeho školy a různě jeho činnost kazili. Velikou nenávistí proti němu byly naplněny protestantské sekty, tehdáž v Itálii se šířící, a všichni nepřátelé katolické výchovy a víry; několikrát byl přímo učiněn útok na jeho život. Také jeden z turinských arcibiskupů mu nepřál a arcibiskupská kurie po léta znesnadňovala jeho apoštolát. Nescházelo ani přímých útoků zlého ducha. Prozíravostí, neohrožeností, láskou Boscovou a hlavně milostí a požehnáním Božím byly všechny tyto překážky přemoženy. Bůh očividně dílu žehnal. Počet členů a ústavů rostl, v největší tísní dostával Bosco přímo zázračným způsobem peníze, jichž právě potřeboval, tisíce mladých duší bylo od hříchu a záhuby zachráněno, ústavy salesiánské vypěstovaly velikou řadu kněžských a řeholních povolání. Papežové Pius IX. a Lev XIII. byli blahoslavenci neobyčejně nakloněni a používali jeho služeb v tehdejších napjatých poměrech mezi Římem a Itálií, ač se o politiku a veřejné záležitosti nestaral. Nejlepším důkazem, že jeho dílo bylo od Boha, byly nadpřirozené dary, jichž se mu dostalo. Už od chlapectví míval nadpřirozené sny nebo vidění o budoucích věcech, mnohé události přímo předpověděl, četl někdy v myšlenkách druhého, pouhým požehnáním uzdravil mnoho osob. Pro tyto dary a pro jeho ctnosti se lid k němu hrnul a jeho cesty se utvářely v pravé vítězoslav-

né průvody. Neúnavný sluha Boží pracoval do posledního dechu. Zemřel v Turině 31. ledna 1888, za blahoslaveného byl prohlášen 2. června 1929.

Rozjímání 20.

1. průprava: Představme si blahoslaveného Jana Bosco uprostřed mládeže.

2. průprava: Vyprosme si podobnou nadpřirozenou lásku a apoštolskou horlivost v působení na mládež.

1. Ze života a z výroků blahoslaveného Jana poznáváme, jak důležitý a potřebný jest apoštolát mládeže, vidíme, jaké jsou přirozené podmínky takového zdárného apoštolského působení a kterých nadpřirozených prostředků třeba užívatí. Když staříčkého Jana Bosco nedlouho před smrtí jeho hoši prosili, aby jim dal každému na památku obrázek a napsal naň nějaký výrok, napsal některým slova: »Mládež je potěšením Srdce Ježíšova a Panny Marie.« Jistotně je Kristu Pánu a jeho božské Matce zvláště mládež drahá a je jim milý zvláště apoštolát mezi mládeží. Těžko bývá k řádnému a dokonalému životu křesťanskému přivést ty, kteří mládí prožili v hříších. Dobré je vyvést někoho z kalu hříchu, ale lépe je přičinit se, aby hříchu vůbec nepoznal. Právě proto si Bůh blahoslavence k tomuto apoštolátu podivuhodně vyvolil a podivuhodně vedl, proto ho obdařil všemi potřebnými vlastnostmi, proto mu zcela neobyčejným způsobem žehnal. Také nevěřící a špatný svět a zlý duch sám mobilisovali všechny zbraně proti vyvolenému služovi Božímu.

a) Není už tato jediná myšlenka: »Mládež jest potěšením Srdce Ježíšova a Panny Marie« s to, aby nás k horlivému působení na mládež povzbudila?

b) Pomyslíme-li, že tímto působením nejenom mnohé duše z hříchu vysvobodíme, nýbrž nesčtým hříchům předejdeme a zabráníme, že položíme základ vytrvalého křesťanského života u duší, které bychom později marně z netečnosti nebo hříšného života burcovali, jistě věnujeme všechny své síly tomuto apoštolátu.

c) Stěžujeme si snad, že v lidu je málo obětavosti, že apoštolská povolání jsou řídká. Působením na mládež si vychováme duše obětavé a apoštolské.

d) Buďme přesvědčení, že právě tomuto apoštolátu Pán Bůh zcela zvláště žehná a že právě tato práce nám přinese největší útechy.

e) Ale nedivme se, jestliže nám zlý svět, zlý duch klade všemožné překážky v cestu. To je právě znamení, jak důležitá je tato pastore. Kde se proti katolické výchově a organizaci se strany nepřátel nebojuje, tam se pro mládež patrně dosti neapoštoluje a nepřátelé nemají proto obav.

2. K neobyčejnému úspěchu tohoto apoštolského muže přispěly ovšem také jeho přirozené vlastnosti a pomáhaly i přirozené prostředky, jichž užíval. Jan Bosco imponoval jinochům svým nadáním, svou až zázračnou pamětí, svou dovedností ve všech téměř řemeslech a uměních. Měl jasný úsudek a široký rozhled: dovedl povahy rozeznati a okolnostem se přizpůsobiti, aniž zradil zásady. Byl

rázný a neohrožený, zachoval i v největších obtížích a okolnostech zcela nepředvídaných naprostý klid. Byl srdce velmi útlocitného. Především ho od chlapectví až do nejvyššího stáří vyznačovala upřímná účinná láska k mládeži, která srdce všech k němu táhla. Moudrá a působivá byla jeho metoda. Dá se shrnouti ve tři zásady: milovat upřímně mládež a získati si její lásku, hleděti hříchům a chybám předejiti, přivést mladé lidi k tomu, aby dobré konali a zlého se varovali samostatně. Ke všem těmto přirozeným vlastnostem a prostředkům přistoupily neúmorná činnost a práce blahoslavencova. Bosco byl učitelem, vychovatelem, organisátorem, řádovým představeným, kazatelem, zpovědníkem, duchovním rádcem, diplomatickým vyjednavatelem, spisovatelem a v každé z těchto činností vykonal veliká díla. Dosáhl toho tím, že co nejsvědomitěji použil každého okamžiku. Jedním z posledních jeho napomenutí k členům kongregace salesiánů bylo: »Práce, práce!«

a) Působení na mládež předpokládá určité přirozené vlastnosti; jsou to právě ty, jimiž v tak vysokém stupni vynikal Jan Bosco. Komu zcela chybějí, ten nemůže býti velikým apoštolem mládeže. Ostatně mimořádný a výlučný apoštolát mládeže není úkolem každého; ale něco musí každý z nás pro mládež činiti. Proto si musíme všichni aspoň hlavní vlastnosti k tomu nutné vyprošovati a je pěstovati.

b) Všichni můžeme úvahou, cvikem a modlitbou dosáhnouti upřímné a účinné lásky k mládeži; ta může nahraditi mnohé jiné přirozené vlastnosti, jichž se nám nedostává.

c) **Methoda Boscova** není ovšem jediná **methoda** vychovávací a není třeba se jí držeti ve všech jednotlivostech. Ale neodchýlíme se jistě od pravé cesty, jestliže se budeme řídit jeho třemi zásadami: Milovati upřímně mládež a získati si její lásku, hleděti zlému předejiti, vychovati ji k samostatnému konání dobra.

d) Nevěřící a zkažený svět neúnavně pracuje, aby mládež zahubil, a já bych neměl použití svědomitě času, abych ji zachránil? Chci se řídit zásadou blahoslaveným Janem Bosco často pronášenou: »Pracovati každý den tak, jako bychom toho dne měli zemřítí.«

3. **Vlastní síla působení Boscova** byla v jeho nadpřirozených ctnostech a v nadpřirozených prostředcích apoštolátu. Pohlížel na všechno ve světle víry a měl ve všech okolnostech a v jakýchkoli obtížích neomezenou důvěru v prozřetelnost Boží. Byl naprosto nezištný. Nehledal ani cti, ani statků pozemských. Pocty klidně a rozhodně odmítal, konal i jako představený řádový chovancům nejnižší služby, považoval se za nehodný nástroj v rukou Božích. Miliony prošly jeho rukama, on však zůstal chud a žil co nejchuději. Čistota jeho byla vpravdě andělská, zářila z každého jeho slova a pohybu a budila i u zkažených úctu. To byla věc, v které při výchově neznal shovívavosti. Při výchově kladl největší váhu na prostředky nadpřirozené. Používal ovšem i všech prostředků přirozených, opatřil pro své ústavy a školy všechny moderní vymoženosti, ale hlavními prostředky mu byla úcta mariánská a časté přijímání sv. svátostí.

a) První a účinnou podmínkou účinného apoštolátu mládeže musí býti nadpřirozený názor životní, plynoucí z hluboké víry. Jinak nebudeme mítí po-
žehnutí a v obtížích nevytrváme.

b) Jenom tehda si získáme neomezenou důvěru mladého světa, když mu svým jednáním ukážeme, že ani v nejmenším nehledáme sebe, své cti, svého prospěchu, nýbrž jenom Boha a jejich duše. Vyprošujme si horlivě tuto nezištnost a pokoru přímluvou blahoslaveného Jana.

c) Jenom duše čistá může mládeži čistotu uchováti a jí k čistotě vychovati. Jsou jisté žerty, které se snad prominou věřícímu laikovi, které se však těžko promíjí knězi a které nikdy nesmějí býti na rtech apoštola mládeže.

d) Smíme a máme pokračovati s duchem času tím, že použijeme i v působení na mládež všech moderních vymožeností. Ale i pro nás zůstanou hlavními prostředky nadpřirozené. Pěstujme úctu k Panně Marii mariánskými družinami a usilujme o časté svaté přijímání.

Oremus:

Deus, qui beatum Joannem, Confessorem tuum, adolescentium Patrem et Magistrum excitasti, ac per eum auxiliatrice Virgine Maria, novas in Ecclesia tua familias florescere voluisti: concede quaesumus; ut eodem caritatis igne succensi, animas quaerere tibi que soli servire valeamus. Per Dominum.

XXI. Sv. Petr Kanisius, kněz Tovaryšstva Ježíšova, církevní učitel.

(27. dubna.)

Život sv. Petra Kanisia spadá v doby největšího náporu protestantismu, kdy se zdálo, že celé Německo a Rakousko jsou pro víru katolickou ztraceny. Narodil se v Nymvegách (nynějším Holandsku) 8. května 1521, tedy téhož roku, kdy sv. Ignác dal výhost světu a obrátil se k dokonalému životu a Martin Luther pozdvihl veřejně prapor vzpoury. Rodina byla přísně věřící a Petr už v mládí jevil sklon k vnitřnímu životu. Od r. 1536 konal v Kolíně nad Rýnem humanistická a filosofická studia a dosáhl doktorátu filosofie. Ani jeho mládí nebylo prosto všech přeháněk a bouří, ale panickou čistotu si zachoval neporušenu a v devatenáctém roce se zasvětil Matce Boží slibem ustavičného panictví.

Ký div, že se ideální a čistý jinoch brzy přidružil k horlivému a svatému knězi nově vzniklého řádu jesuitského, k blah. Petru Fabrovi, tehda právě v Kolíně působícímu, a že zatoužil státi se členem Tovaryšstva. Vykonal u Fabra exercicie, po nichž se podle vlastních slov stal »zcela jiným člověkem«, a r. 1543 vstoupil do řádu. Dokonav studia, byl roku 1547 vysvěcen na kněze a složil r. 1549 v Římě před obrazem Panny Marie, řečené »della Strada«, v ruce samého sv. Ignáce slavné sliby. Téhož dne měl, mogle se na hrobě sv. Petra, podle vlastního vypravování zjevení božského Srdce Páně, jež od té doby zvláštním způsobem uctíval. Hořel touhou, pracovati pro povznesení katolického života a obrácení jinověrců v Německu, ale poslušnost mu nejprve kázala,

aby učil řečnictví v Messině. Od r. 1550 až do své smrti působil v Německu s takovou horlivostí a s takovým úspěchem, že si zasloužil jména »druhého apoštola Německa«.

Apoštolát jeho byl všestranný. Není téměř většího města v Německu a v sousedních zemích, kde by nebyl působil. Apoštoloval v Augsburku, Kolíně, Strasburku, Wormsu, Řezně, Innomostí, Hallu, Frýburku, nějaký čas i v Praze. Vykonal celkem 56 větších apoštolských cest. Vidíme ho kázat v katedrálách i vesnických kostelících, učit na universitních katedrách i vykládati po dědinách prostému lidu a malým dětem katechismus, zpovídati, navštěvovati nemocnice a věznice; zakládá a řídí mariánské kongregace, bere na sebe na povel papeže nebo na přání císaře důležité poselství, hájí katolické víry na říšských sněmech a při náboženských hádkách, smiřuje rozváděná knížata říšská, je theologem a rádcem na sněmu tridentském a pečuje o provádění reformních dekretů tohoto sněmu. V řádě byl představeným, po 13 let provinciálem, a jeden rok i administrátorem biskupství vídeňského. Založil několik kolejí, šířil zájem o pohanské misie, vedl věřící k častému přijímání, staral se o vydávání dobrých spisů a sám byl plodným spisovatelem. Vedle učených spisů theologických, mezi nimiž vyniká krásné dílo o Matce Boží, psal spisy populární; neznámější z jeho děl je asi jeho Katechismus. Bůh žehnal neobyčejně jeho pracím. V Augšpurku a ve Vídni, kde měl při prvních kázáních 10—20 posluchačů, nestačily pro ně za rok největší chrámy. Jeho katechismus dožil se už za jeho života dvou set vydání a byl přeložen do 15 jazyků. Kanisius má hlavní zásluhu, že další šíření pro-

testantismu v německých a našich zemích bylo zaraženo a že náboženský život u katolíků byl obnoven a povznesen.

Vedle horlivé práce až do únavy byly to především veliké ctnosti sv. Petra, které svolávaly toto požehnání Boží: jeho hrdinná poslušnost, hluboká pokora, vroucí zbožnost. Na slovo Ignácovo se s ochotou odebírá do neznámé mu Messiny, ačkoli srdce jeho hoří touhou pracovat pro své krajany. Ihned zanechává započaté a kvetoucí práce, když její poslušnost volá jínam. Na pokyn představených přerušuje započaté vědecké dílo a věnuje se skryté činnosti ve Frýburku. Pochvaly a důstojnosti mu nabízené rozhodně a důsledně odmítá, při vši své učnosti snižuje se, on, universitní profesor, rádce knížat a biskupů, theolog všeobecného sněmu, k malým zanedbaným dětem a učí je katechismu. Nesčetná příkoří a potupy nepřátel snáší s radostnou odevzdaností. Jeho zbožnost stojí na pevných základech. Záleží především v úplném srovnání s vůlí Boží a v kráčení v přítomnosti Boží. Zvláště dvě pobožnosti jsou mu drahé: úcta k božskému Srdci a dětinná zbožnost k Panně Marii. Jí se zasvěcuje čistotou, u jejího oltáře slouží první mši svatou a skládá slavné sliby, v mariánském kostele je pohřben. Jeden z nejlépeších jeho spisů, o němž pracoval 6 let, jedná o Matce Boží, k její úctě zakládá kongregace, šíří modlitbu litaní loretánských a růženec. To byla také jeho nejzamítanější modlitba a jediná útěcha v posledních letech života. Zemřel 21. prosince 1597 ve Frýburku. Roku 1864 byl prohlášen za blahoslaveného, r. 1925 za světce a učitele církevního.

Rozjímání 21.

1. průprava: Viz sv. Petra Kanisia uprostřed dětí, které učí katechismu.

2. průprava: Vyprošuj si od Boha podobnou horlivost pro Krista a jeho Církev.

1. Petr Kanisius je bez odporu mužem zvláštní prozřetelností Boží. Nasvědčuje tomu už to, že přichází na svět téhož roku, kdy vystupuje jeden z nejurputnějších nepřátel Církve a kdy Bůh ze světského života volá k dokonalosti toho, v jehož řádě Kanisius měl tolik vykonatí. Pán Bůh obdařuje ho všemi dary a vlastnostmi, potřebnými k účinnému apoštolátu: neobyčejným nadáním, aby v učení Církve sám dobře vníknouti mohl, darem řeči, aby je uměl druhým jasně podávatí, pevnou a při tom milou povahou, uměním jednatí obratně s různými třídami lidí, praktickým rozhledem, neohrožeností při nejtěžších překážkách, Prozřetelností Boží je zrozen a vychován v rodině, kde vládne hluboká víra a pravý křesťanský mrav. Ochranou Boží zachovává si i ve víru světa neporušenou čistotu, základ vlastní dokonalosti a nejnutnější prostředek k mravní nápravě druhých. Prozřetelností Boží se setkává s nadšeným členem nového Tovaryšstva, které podle plánu Božího mělo tolik prospěti k obnově katolické Církve. Bůh ho vede tak, aby se na svůj budoucí úkol připravil důkladnými exerciciemi, jimiž se stává podle vlastního výroku »ze-cela jiným člověkem«.

a) Bůh vzbuzuje v každé době své Církvi schopné nástroje k její obraně a obnově, a připravuje

vhodné léky pro každé zlo. Nekresejme tudíž na mysl, kdyby se nám naše doby zdály sebe smutnějšími. Přemýšlejme, jaké dary a vlastnosti dal Bůh nám, k jakým cílům asi nás určil a jak jsme těmto úmyslům Božím posud sloužili.

b) Pevná víra a panická čistota jsou prvním základem dokonalosti a u kněze nezbytnou podmínkou úspěchu v apoštolování. Jak chtěl by mítí při své činnosti požehnání kněz, jehož víra by nebyla dosti živá a pevná, a čistota nedokonalá?

c) Známe všichni, co jsou exercicie sv. Ignáce, jimiž byl Kanisius povzbuzen k novému dokonalému životu. Víme, že záleží hlavně v důkladném a všestranném proniknutí a uvážení základních pravd: o cíli člověka, o službě Boží a spáse duší, o hříchu a jeho trestech, o Kristu králi a jeho vznešeném království. Snad jsme je už častěji konali, ale účinek nebyl dosti pronikavý. Umiňme si vykonati je jednou tak, abychom se i my stali jinými, novými lidmi.

2. Úspěchy sv. Petra Kanisia jsou převeliké a podivuhodné. Není divu, neboť byl mužem neúporné pracovitostí a obětavé horlivostí, hrdinné poslušností, hluboké pokory, solidní a vroucí zbožností. Spěchá od místa k místu, koná 56 větších apoštolských cest, používá všech vhodných prostředků apoštolátu: učí na vysokých školách, skládá vědecké spisy, hájí víry na církevních a říšských sněmích, poučuje prostý lid a nevědomé dítky. Pracuje až do posledního dechu. Když už nemůže nic jiného konati, učí dítky modlit se růženec. Všecko koná v duchu naprosté poslušnosti. Na slovo Ignácovo se odebírá do daleké Messiny, ačkoli by rád půso-

bil v Německu, na pokyn představených zanechává započatá díla, kvetoucí podniky, rozepsané dílo. Na konci života prohlásil: »Mou největší útěchou jest, že jsem všecko konal v úplné závislosti na představených.« Věhlasný učenec, rádce biskupů a knížat, papežský legát, koná doma nízké práce, nejraději vyučuje malé děti, vyhýbá se všem počtům, s radostí snáší potupy, má se za neužitečného.

a) Naše pole působnosti není tak široké jako u Kanisia, ale i my musíme horlivost jeho napodobovati. Pravý kněz podle Srdce Páně nikdy nezahálí, na každém místě a za všech okolností působí ke spáse duší, užívá všech dovolených a vhodných prostředků pastorage; v stáří a chorobě hledí apoštolovat aspoň modlitbou a povzbuzujícím slovem.

b) Kéž je naší útěchou před smrtí myšlenka, že jsme všecko konali v úplné závislosti na představených! Poslouchejme ochotně, káže-li se nám změnití místo nebo zanechatí milé práce, nepodnikejme ničeho bez souhlasu a dobrozdání představených.

c) Nemáme nadání Kanisiova a nesvěřují se nám takové úkoly jako jemu, a přece naše pokora daleko se nevyrovná pokoře jeho. Vyprosme si jeho přímlovou milost, abychom mílovali skrytost a skrytou činnost a s ochotou snášeli příkoří nebo aspoň oprávněné výtky.

3. Vedle horlivosti, poslušnosti, pokory vyniká u sv. Petra Kanisia zvláště hluboká a vroucí zbožnost. Byl duší rozjímavou, znal velmi dobře literaturu mystickou, ale zbožnost jeho neměla nijaké

upřilíšenosti nebo citlivůstkářství. Záležela především v tom, že se ve všem naprosto srovnával s vůlí Boží a že stále kráčel v přítomnosti Boží. Byl mužem ustavičné modlitby. Jsa celý den zaměstnán, věnoval modlitbě noční hodiny. Pěstoval zvláště dvě pobožnosti: k božskému Srdci Páně a k Matce Boží. Všecky důležitější události jeho života spadají ve svátky mariánské. O Panně Marii nejraději mluví a píše, její úctu všemi způsoby šíří, ji dětinně uctívá.

a) Sv. Petr při nadlidských námahách obětuje klid modlitbě, a my snad i při předepsaných modlitbách jsme nedbalí a ospalí! Napodobujme jeho horlivost a snažme se, aby také naše zbožnost byla solidní: srovnávejme se ve všem s vůlí Boží a krácejme v přítomnosti Boží.

b) Sv. Petr uctíval Srdce Páně již dříve, než úcta tato byla v Církvi zavedena. Jak mnohem více pohnutek máme my k úctě Srdce Ježíšova, kterou Církev tolik doporučuje a která přináší podle zkušeností tolik požehnání v duchovní správě!

c) Dětinná úcta a zbožnost k Panně Marii musí býtí jedním z hlavních rysů hodného kněze, a šířit pobožnost k ní, jednou z jeho hlavních povinností.

Oremus:

Deus, qui ad tuendam catholicam fidem sanctum Petrum Confessorem tuum virtute et doctrina roborasti: concede propitius; ut eius monitis et exemplis errantium corda ad salutem respiscant et fidelium mentes in veritatis confessione perseverent. Per Dominum.

XXII. Sv. Filip a Jakub, apoštolé.

(1. května.)

Filip, rodem z Bethsaidy v Galilei, odkud pocházeli též Petr a bratr jeho Ondřej, opustil na jediný pohled a jediné slovo božského Mistra: »Pojď za mnou!« rodinu a všechno, co měl a stal se učedníkem Ježíšovým (Jan 1, 43). Natanael neboli Bartoloměj, kterému s nadšením vyprávěl, že našel Mesiáše, vyjádřil se nejprve pochybovačně, ba pohrdlivě: »Z Nazareta může co dobrého býti?« (1, 46). Filip se tím nedal zastrašiti a odvrátiti od následování Krista, naopak přivedl Natanaela k němu.

V evangeliích se nám vykládají o sv. Filipovi tři epizody. Prve než nasýtil Pán Ježíš na poušti zázračně pětitisícový zástup mužů s jejich ženami a dětmi pěti chleby a dvěma rybami, obrátil se na Filipa s otázkou: »Odkud nakoupíme chleby, aby pojedli tiito?« Zkoušel jeho víru a důvěru ve svojí moc. Filip nechápal zcela a odpověděl: »Nestačí chleby za dvě stě denárů, aby každý něco málo dostal (Jan 6, 5—7). Jednou chtěli někteří pohané poznati Ježíše a neodvažující se jíti k němu přímo, obrátili se na Filipa s prosbou: »Pane, chceme viděti Ježíše« (Jan 12, 21). Snad měli právě k němu zvláštní důvěru nebo se naň obrátili proto, že jako rodák z Bethsaidy, kde bylo mnoho cizinců, uměl řecky. Když Kristus Pán nedlouho před svou smrtí vykládal apoštolům o svém Otci, řekl Filip prostosrdečně: »Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám«, t. j. to dostačí k naší útěše. Pán Ježíš jej jemně pokáral řka: »Tak dlouhý čas jsem s vámi a nepoznali jste mne. Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce (Jan 14, 8, 9). Po nanebevstoupení

Páně kázal evangelium ve Frygii v Malé Asii, kde byl ukřižován a na kříži ukamenován.

Jakub, řečený Mladší (na rozdíl od Jakuba Staršího, syna Zebedeova, bratra apoštola Jana) byl synem Kleofáše a Marie, zvané sestrou, t. j. příbuznou Panny Marie. Nazývá se proto také »bratrem«, to jest příbuzným Krista Pána. Byl bratrem apoštola Judy (Mt. 13, 55; Gal. 1, 19). Z Písma sv. víme o něm jen, že se mu Spasitel po svém zmrtvých vstání zvláště zjevil (1 Kor. 15, 7). Podle podání byl postavou a tváří podoben Kristu Pánu. Byl mužem veliké umrtvenosti: nosil hrubý šat, nepil vína, masa nejedl, leda beránka velikonočního. Téměř ustavičně se v chrámě modlil, že kolena jeho klečením zmozolovatěla jako kůže velbloudí. Byl ustanoven prvním biskupem jerusalemským a na sněmě v Jerusalemě r. 52 měl rozhodné slovo. Sv. Pavel nazývá jej s Petrem a Janem sloupem Církve (Gal. 2, 9) a sami židé ho jmenovali »spravedlivým«. Sv. Jakub napsal okružní list, obsahující překrásná naučení a napomenutí pro křesťany. Zvláště v něm zdůrazňuje, že nestačí víra, nýbrž že je potřeba dobrých skutků, a doporučuje svátost posledního pomazání. Ve vysokém stáří byl o velkonocích r. 62 od rozrušených židů jat, svržen s cimbuří chrámového a pak valchářským sochořem dobit.

Ostatky sv. Filipa a Jakuba Ml. byly od papeže Pelagia (555—560) přeneseny do Říma a uloženy v basilice sv. Apoštolů. Stalo se to 1. května a proto se tohoto dne jejich svátek společně slaví.

Rozjímání 22.

1. průprava: *Slyšme sv. Filipa pravícího ke Kristu Pánu: »Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám!«*

2. průprava: *Vyprosme si přimluvou apoštolů věrné spolupůsobení s milostí, abychom jednou s nimi na nebeského Otce mohli patřiti.*

1. Zcela krátké, ale velmi poučné je vypravování Písma sv. o povolání sv. Filipa k apoštolskému životu. Evangelium praví jenom, že Spasitel přišel do Galileje, našel Filipa a pohleděv naň, řekl mu: »Pojď za mnou!« A Filip pohnut zjevem Krista Pána a jeho milými slovy, ještě více však vnitřní milostí, ihned uvěří v Ježíše jako Mesiáše, odhodlá se všechno opustiti a následovati ho jako učedník. S radostí zvěstuje přáteli svému Natanaelovi, že našel Mesiáše. Ale nedůvěřivý Natanael, dověděv se, že Ježíš jest z Nazareta, pochybuje a ironicky odpovídá: »Z Nazareta-li může býti něco dobrého?« Bylo to pro sv. Filipa silné pokušení, neboť lidové předsudky proti Nazaretu byly veliké; mimo to podle Písem měl Mesiáš býti z Betléma. Ale víra jeho je pevná a vůle následovat Krista odhodlaná. Nejenom vytrvá sám, nýbrž pohne i Natanaela, aby šel k Ježíši a stal se jeho učedníkem. O povolání sv. Jakuba evangelium nevypravuje zvláště, ale jistě i on ukázal podobnou obětavost a velkodušnost.

a) Takovým milým pohledem zadíval se kdysi Pán Ježíš i na nás. I my jsme slyšeli jeho slova »Pojď za mnou!« vnitřní milostí a zevnějšími okol-

nostmi volající k svatému kněžství. Jak jsme uposlechli tohoto hlasu? Snad jsme dlouho váhali, snad úmysl náš nebyl čistý, hledali jsme vedle Krista i svůj prospěch, snad jsme oběti, jež povolání žádá, přinesli jenom polovičatě. Možná, že i nyní chceme sice Kristu sloužiti, ale zároveň bychom rádi i světa užívali. Politujeme všeho, čím jsme chybili, a napodobujeme aspoň nyní rozhodnost a obětavost apoštolů v následování Krista.

b) Nezřídka byl jistý chlad, ironie, jisté pohrdání, s nímž se někdo u jiných setkal, příčinou, že se počal viklati v povolání, k němuž jej milost volala, že ztratil svůj začáteční kněžský idealismus, že ustal od nějakého dobrého započatého díla. Chraň nás Bůh, abychom takovým způsobem mařili zdárné dílo milosti Boží; jestliže jsme se tak provinili, upřímně toho politujeme.

c) Sami se nedejme nikdy takovými obtížemi odvrátiti od toho, k čemu nás Bůh volá, naopak hledme i jiné pro dobré dílo získati.

2. Život dvou svatých apoštolů a některá slova jejich nám zachovaná udávají též cíl našeho povolání a cestu, již ho můžeme a máme dosáhnouti. Náš cíl je krásně vyznačen ve dvou episodách ze života Filipova, v evangeliích vypravovaných, a v tom, co podání vykládá o podobě sv. apoštola Jakuba. Pohané přistupují k Filipovi a žádají ho: »Pane, chceme viděti Ježíše.« Nedlouho před smrtí Filip sám prosí Krista Pána: »Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám.« O sv. Jakubovi pak vypráví podání, že byl postavou a tváří podoben Ježíšovi. Cílem naším jest: stále lépe Ježíše poznávati, stále

více se mu připodobňovati, tak poznávati samého Otce a jednou věčně v něm spočinouti.

a) Život Krista Pána má býti hlavním předmětem našich rozjímání. Čím to, že ještě tak málo známe božského Mistra a jeho svaté zásady? Konejme denní rozjímání s velikou bedlivostí, aby se obraz Pána Ježíše hluboko vryl v naši duši a jeho zásady nás zcela pronikly.

b) Pak dosáhneme i my toho, co se považuje právem za zvláštní omilostnění sv. Jakuba, státi se podobnými Spasiteli. Každou dobře vykonanou meditací, každým zbožným sv. přijímáním, každým úkonem ctnosti, zvláště každým pokořením pro Krista snášeným stane se tento obraz Kristův v nás dokonalejším.

c) Tak »uvidíme Otce« už v tomto životě, budeme stále více a dokonaleji s Bohem a pro Boha žíti; po tomto životě má býti nepřetržité nazírání na Boží bytnost naší odměnou. Zdaliž nás myšlenka na tak vznešený ideál nenaplní útechou?

3. Cestu k tomuto cíli vyznačuje z obou apoštolů zejména sv. Jakub svým životem a svým učením. Byl mužem ustavičné modlitby a zachovával při ní i velikou zevnější uctivost, konaje ji stále kleče. Byl mužem velikého sebezáporu, konaje skutky zevnější kajicnosti neobyčejně tuhé. Ve svém listě klade zvláštní důraz na dobré skutky, bez nichž víru jmenuje mrtvou a považuje za bezcennou.

a) Modlitba jest středem a hlavním prostředkem duchovního života. Její podstata jest ve vnitřním povznesení mysli k Bohu; ale vyžaduje také zevnější uctivosti v položení těla, rukou, očí atd. Jaká jest naše zevnější uctivost při modlitbě?

Neoddáváme se pohodlnosti a ospalosti? Vyslovujeme při ústních modlitbách slova pozorně a zřetelně? Neuškodí vzpomenout si někdy na zmožená kolena sv. Jakuba, abychom se vši nedbalosti vyvarovali.

b) Nemůžeme napodobovati všechny kajícínosti sv. Jakuba. Ale přemýšlejme, zda-li bychom si nemohli někdy něčeho v jídle, pohodlí, zábavě odepřít. Snášejme trpělivě obyčejné obtíže, které přinášejí denní práce, podnebí, tělesné neduhy, obcování s druhými.

c) Ani pevná a opravdová víra není spasitelná bez dobrých skutků. Co teprve pouhá pěkná slova bez skutků? Nezáleží naše ctnost někdy jenom v planých slovech?

Oremus:

Deus, qui nos annua Apostolorum tuorum Philippi et Jacobi solemnitatem laetificas: praesta quaesumus; ut quorum gaudemus meritis, instruamur exemplis. Per Dominum.

XXIII. Sv. Athanáš, biskup alexandrijský, učitel církevní.

(2. května.)

Athanáš je synem Egypta, za jeho doby skoro úplně křesťanského. Narodil se r. 295, snad v samé Alexandrii, která tehdy slynila stejně bohatstvím a čilým obchodem jako učeností. Mladý muž neobyčejného nadání, pevné, ale při tom mírné a milé povahy, byv výborně vzdělán v literatuře, řečnictví,

filosofii a theologií a vychován v dokonalosti křesťanské od slavného mistra asketismu sv. Antonína, byl r. 312 vysvěcen na lektora a r. 318 na jáhna a stal se sekretářem biskupa Alexandra. Už tehda ukázal theologickou učenost, praktický smysl a ráznost zejména proti úlisnému kacíři alexandrijskému Ariovi a vznikajícímu arianismu. Jeho spolupůsobením byl r. 320 Arius od Alexandra vyobcován. Na sněmě nicejském r. 325, na němž byl Arius odsouzen a soupodstatnost Syna s Otcem slavnostně prohlášena, vzbudil mladý Athanáš, jenž tam provázel svého biskupa, všeobecnou pozornost. Ariáni mu přisahalí pomstu.

Když se r. 328 po smrti Alexandrově stal biskupem, brojili a bojovali proti němu všemožnými způsoby. Obviňovali ho ze všeho možného: z nespravedlivých kostelních dávek, z velezrady, z vraždy, smilstva, rušení míru. Všechny žaloby se ukázaly bezdůvodnými, ale přece se podařilo biskupům ariánským na sněmě v Tyru (335) namluviti císaři Konstantinovi, že Athanáš jest původcem všech sporů v Církvi, takže ho poslal do vyhnanství do Trevíru. Později poznal císař svůj omyl a ještě před smrtí (336) rozkaz svůj odvolal. Sv. Athanáš vrátil se r. 337 za jáсотu věřících do Alexandrie. Z tří synů Konstantinových, mezi něž byla říše rozdělena, stáli Konstantin a Konstans věrně ke katolické víře, Konstancius, jenž vládl na Východě a po smrti obou bratří (350) byl samovládcem, držel s Ariány. I byl Athanáš r. 340 znovu z Alexandrie vypuzen. Uchýlil se do Říma k papeži Juliovi. Vypravováním o kvetoucím tehda mnišském životě v egyptských pouštích a tím, že s sebou přivedl do Říma dva mnichy, dal

Athanáš popud k mnišskému životu i na západě. Když se biskupové západní i východní r. 343 na sněmě v Sardice pod vůdcovstvím papežovým vyslovili jednohlasně pro Athanáše a pro katolickou víru, musil císař povolití a Athanáš směl se na svůj stolec vrátiti, ale teprve r. 347.

Brzy však podařilo se císaři získati pro sebe velikou většinu biskupů a ti odsoudili a sesadili Athanáše na sněmě v Miláně (355). Skoro všichni biskupové podepsali, takže sv. Jeroným později napsal, že »tehda zasténal celý okrsek zemský vída se ariánským«. Toto vyhnanství (355—361) ztrávil svatý biskup na poušti a použil samoty k spisování knih. Císař Julián Odpadlík nastoupiv na trůn (361) povolal všechny jak katolické tak ariánské biskupy na jejich stolce, tedy i Athanáše; jeho úmyslem bylo, aby se Církev vzájemnými spory biskupů sama zničila. Když však viděl, jak katoličtí biskupové vrátivši se horlivě pracují a i pohany na křesťanství obracejí, znovu Athanáše a jiné katolické biskupy vypudil. Sv. Athanáš se musil skrývati zase na poušti až do smrti Juliánovy (362—364). Z tohoto pronásledování se vypráví rozkošná epísoda. Julián usíloval o život Athanášův a poslal vojáky, aby ho jali a zabili. Biskup, chtěje se stádcí svému zachovati, unikl z Alexandrie a odplul lodkou po Nilu k Thebaidě. Vojáci, nenalezše jej a domyslivše se, že asi prchl po vodě, pustili se na Nil. Pluli rychle. Svatý Athanáš vída, že jím nemůže uniknouti, obrátil lodku k Alexandrii. Vojáci jej osobně neznali a také jím nemohlo na mysl přijíti, že by pronásledovaný jel vstříc svým pronásledovatelům. I zeptal se ho vůdce čety: »Viděls snad Athanáše?« Na to odpověděl

biskup: »Viděl.« »Jest odtud daleko?« »Není daleko.« Vojáci spěchali dále a Athanáš se mohl ukrýti na poušti. Po smrti Juliánově (364) dostal se na nějaký čas na svobodu, ale r. 367 musil na rozkaz císaře Valensa, zarytého ariána, opět na poušť a ukrýval se tam v hrobce. Na žádost jitřícího se lidu brzy jej císař propustil a od té doby mohl sv. Athanáš až do své smrti (2. května 373) klidně v Alexandrii působiti. Zemřel v 78. roce věku, biskupem byl 45 let, z těch prožil 17½ léta ve vyhnanství.

Sv. Athanáš patří k nejslavnějším obráncům víry katolické proti arianismu, jehož největší rozvoj i hanebný pád viděl. Nazývá se proto »otcem pravověří« a »sloupem církve«. V boji proti kacířům byl rozhodný a neoblomný, při tom však mírný a laskavý. Nikdy se nedovolával světské moci proti svým nepřátelům, nikdy se na nich nemstil. Když se z vyhnanství vrátil, bludy přísně zavrhoval, ale s osobami měl soustrast. Duše svěřeně vroucně miloval. Musil-li kárati, činil to bez trpkosti. Ostatně byla jeho autorita taková, že stačilo jedno jeho slovo a nepotřeboval vlastně nikdy kárati. Napsal na obranu víry řadu důkladných a zvláště dialekticky obratných spisů.

Rozjímání 23.

1. průprava: Viz sv. Athanáše, jak hájí s nadšenou výmluvností na nicejském sněmu božství Krista Pána.

2. průprava: Pros o podobnou horlivost a rozhodnost v hájení katolické víry.

1. Celý život sv. Athanáše byl bojem a utrpením za pravdu katolické víry. Které pohantky vedly při tom tohoto neohroženého vyznavače Kristova? Sv. Athanáš měl pevnou, nezlomnou víru a byl naprosto přesvědčen, že bez této víry nemůže býti nikdo spasen. Miloval dále z celé duše Krista Pána, pravého člověka a pravého Boha, a proto byl pln svatého rozhorlení proti všem, kdož, jako ariáni, snižovali Krista Pána, upírajíce mu jeho soupodstatnost s Otcem a prohlašující ho za pouhého tvora. Miloval také upřímně a vroucně svatou církev, v které viděl choť Krista Pána, tajemné jeho tělo, sloup pravdy. Věřil, že je jenom jedna církev, že tato církev musí býti úplně sjednocená v jedné a téže víře a že každý blud ruší tuto jednotu. Proto se svatým zápalem čelil všem, kdož tuto jednotu zločinně trhali.

a) Pevná, nezlomná víra a nezvratné přesvědčení o naprosté nutnosti víry je jedna z nejhlavnějších vlastností kněze podle Srdce Páně. Musíme ve svém úřadě často obcovati s lidmi nemajícími víry. Někteří z nich vedou život počestný. A tu snadno by mohla přijíti myšlenka, že snad víra není naprosto nutná. To by byl hrubý klam. Neodsuzujme ovšem nikoho, ale musíme pevně držeti, že nikdo nemůže býti věčně šťasten, ba ani časně ne, kdo vlastní vinou nemá nadpřirozené víry.

b) Kéž milujeme Krista Pána tak vroucně, něžně, jako tento veliký učitel církevní! Pak bychom ho hlásali horlivě i jiným, pak bychom statečně hájili jeho cti a jeho práv.

c) Jeden Kristus, jeden křest, jedna víra! Děkujme Pánu Bohu, že jsme se zrodili a žijeme v této

církevní jednotě. Chraňme ji se vším úsilím a varujme se všeho, co by ji nějak mohlo porušiti. Podrobuje se všem autentickým výnosům církevním, třeba nejsou ještě neomylné, a zachováváme svědomitě slíbenou poslušnost kanonickou.

2. Jakých prostředků užíval sv. Athanáš v boji za Krista a jeho víru? Byly hlavně tři: neutuchaající horlivost, pevná rozhodnost, křesťanská láska a mírnost. Neunavně poučoval věřící, navštěvoval a těšil je, spěchal s místa na místo, kde bylo třeba víry hájiti, pilně spisoval díla, v nichž vykládal pravé učení. Ani ve vyhnanství nezůstává nečinný. V Římě pracuje na rozkvětu mníšského života, na poušti věnuje se pilnému spisování. Tam, kde se jedná o ryzost víry, je rozhodný a neoblomný. Ani lichocením, ani hrozby nemohou jej přinutiti, aby Aрія a ariány přijal do společenství církevního, nikdy nepovolí naléhání dvora, aby aspoň od slova »soudopodstatný« odstoupil a nějakým mírnějším je nahradil. Při tom je láska a mírnost sama. Nikdy neužívá násilí, nikdy se nedovolává světské moci, nikdy se nepřátelům nemstí, ba omlouvá je; když o jejich bludech musí mluvit, ani jich nejmenuje jménem. Poddaným je pravým otcem; když je musí kárati, činí tak bez vší trpkosti.

a) Ejhle obraz horlivého pastýře podle Srdce Božího, který myslí stále na dobro duší svěřených, pro ně pracuje a za ně se modlí i když ho od nich oddělili nebo vypudili, který se i v době zotavení snaží vykonati něco pro čest Boží a spásu duší.

b) Tam, kde se jedná o věc Kristovu, zvláště o ryzost víry, třeba i nám býti neoblomnými a rozhodnými. Nikdy nesmíme v té věci přistupovati na

kompromisy, byť se na oko zdály dobré věci prospěšné.

c) Ale naše rozhodnost musí býti spojena s láskou a mírností. Nikdy nesmíme se neomaleností a hrubostí nepřátel dítí svěsti k tomu, abychom užívali podobných prostředků. Všecka osobní msta a nenávisť proti nepřátelům musí býti vyloučena. Ano musíme podle možnosti jejich cti šetřit a kde není třeba, je při hájení pravdy ani nejmenovati. Naše napomínání budtež vážná a přímá, ale beze vší trpkosti.

3. Jaký byl výsledek tohoto statečného dlouholetého boje Athanášova proti úhlavnímu nepříteli Církve katolické, arianismu? Po delší dobu se zdálo, že zloba a lež vítězí. Kacířům se podařilo získati vlivné kruhy, i sám dvůr, jedné doby i většinu episkopátu, takže »celý okrsek zemský zasténal, vída se ariánským«. Hlavní obránce zděděné katolické víry je zasypán nejhoršími pomluvami, musí se dlouhá léta skrývati, utíkat do vyhnanství, snášeti neslýchaná příkoří. Ale na konec života bylo mu popřáno viděti vítězství pravdy. Arius sám už dříve zahynul hroznou smrtí a jeho pyšné dílo se zhroutilo ještě za života Athanášova jako domek z karet.

a) Každý, kdo hlásá a hájí víru Kristovu, musí něco píti z kalicha utrpení. Často se zdá, že nepřátelé triumfují, mnohdy třeba ustupovati jejich násilí, nezřídka se věří jejich pomluvám. Na to musíme býti připraveni.

b) Ale i při největším útisku musíme si zachovati pevné přesvědčení, že se dílo nepřátel, založené

na lži a násilí, nutně zhrouť. Budeme-li důvěrovati, dostane se i nám útěchy, že na vlastní oči uvidíme pád a pokoření protivníků Církve Kristovy.

Oremus:

Exaudi, quaesumus Domine, preces nostras, quas in beati Athanasii Confessoris tui atque Pontificis, solemnitate deferimus; et qui tibi digne meruit famulari, eius intercedentibus meritis ab omnibus nos absolve peccatis. Per Dominum.

XXIV. Sv. Robert Bellarmín, z Tovaryšstva Ježíšova, arcibiskup, kardinál a církevní učitel.

(13. května.)

Slunné bylo mládí Roberta Bellarmína, narozeného 4. října 1542 v Montepulcianu v Toskánsku z nezámožných, přísně katolických rodičů. Od dětství byl slabého tělesného zdraví, ale neobyčejně nadaný a čilý; povahy byl veselý, byl dobrým společníkem, měl otevřený smysl pro krásy přírodní, byl dobrým hráčem při ochotnických divadlech, dovedným hudebníkem a lovcem ptáků. Při tom ho zdobila veliká zbožnost, naprostá upřímnost, takže nikdy na omluvu nepronесl ani nejmenší nepravdy, andělská čistota, hrozící se každého dvojsmyslného slova. Vstoupil do gymnasia jezuitského ve svém rodišti a už o vánocích 1557 zaklepala při díkůčinění po sv. přijímání u něho milost Boží, volající jej do řádu. Překonav odpor otcův a vykonav s dovolením P. generála část noviciátu už doma, přibyl r. 1560 do Říma,

Za studií filosofických byl stále churav, ale vždy první. Po filosofii byl poslán vyučovat na gymnasium do Florencie a za rok potom přesazen do Mondoví. Rozkaz vykonal ještě týž den a převzal na novém působišti z poslušnosti řečtinu, ačkoli se jí sám musil teprve v nočních hodinách učit. Odtud psal také P. sekretáři Tovaryšstva do Říma, že si nebude nikdy žádného místa nebo zaměstnání od představených vyžadovati; kdyby však přece někdy si něčeho žádal, aby jeho prosbě nebylo vyhověno. Roku 1567 byl poslán do theologie v Pavii. Už po roce byl pro své neobyčejné nadání ustanoven nejprve kazatelem, pak profesorem v Lovani. Prozřetelnost Boží to tak řídila, že musil pro těžkou nemoc odejít z Lovaně do Italie, právě když na římské jesuitské koleji (univerzitě Řehořově) byla uprázdněna stolice »kontroversí«, kterou hned (1576) převzal. Z poslušnosti vydal své přednášky tiskem. Tak vzniklo znamenité dílo »Kontroversí«, které mělo neobyčejný úspěch. Vedle tohoto díla napsal celou řadu učených a zbožných spisů, z nichž nejznámějším jest jeho Katechismus. R. 1589 byl poslán od papeže s vyslancestvím do Francie, poté byl v koleji římské spirituálem, rektorem, pak v Neapoli provinciálem. Od r. 1597 byl theologem papeže Klimenta VIII., jenž ho jmenoval 1599 kardinálem. Od 1602—05 byl též arcibiskupem v Kapue.

V ctnostech, k nimž v mládí položil základ, prospíval sv. Robert jako řeholník i jako církevní hodnostář stále více. Lásku k pravdě, od níž nikdy ani na píď neustoupil, spojoval s velikou mírností a šetrností k nepřátelům, byl milý a laskavý a naprosto upřímný v obcování, že mnozí to měli za

prostotu. Andělskou čistotu hlásal celý jeho zjev. Lnul zvláštní láskou k duším čistým a prohlásil, že nikdy neurazil Boha dobrovolným hříchem všedním. Chudobu tak miloval, že nejenom nestrpěl nic ve svém pokoji, co by nebylo naprosto potřebné, nýbrž nechtěl u sebe mítí ani obrázků na rozdávání dětem. Jako papežský theolog nepřijímá určený byt ve Vatikáně, nýbrž spokojuje se malou světničkou v domě »penitenciářů«, jako kardinál má zařízení co nejjednodušší, příbuzným dává jenom co nutně potřebují, kardinálský oděv, darovaný mu při jmenování, stačí mu po celý život. Byl poslušen na nejmenší pokyn představených. Z poslušnosti vydává své »Kontroverse«, z poslušnosti přijímá církevní důstojnosti, z poslušnosti se vrací z Kapue, kam ho srdce táhlo, do Říma. Duše tak poslušná byla ovšem také duší hluboce pokornou. Žádá snažně, aby byl upozorněn na chyby, při vší své učenosti ochotně se podrobuje mínění jiných a podle nich činí opravy ve svých knihách, při své neobyčejné svatosti prohlašuje, že se musí učití dokonalosti od mladičkého Aloise, svého zpovídanice, a v závěti ustanovuje, aby byl pohřben u jeho nohou. S pláčem prosí papeže, aby ho nepovyšoval k církevní důstojnosti, je smutný, když jej jeho duchovní vůdce chválí; s pokorou přijímá nejenom, když jej protivníci neslýchaným způsobem tupí, když jeho knihy jsou ve Francii zakazovány, nýbrž i když někteří ze spolubratří proti němu vystupují, ano sám papež Sixtus v přílišné přísnosti jeden svazek dává na index. Dojemná a příkladná byla zbožnost sv. Roberta. Denně se modlil celé officium kleče a konal pak hodinové rozjímání, jeho prázdninovým zotavením byla měsíční duchovní

cvičení v římském noviciátě. Tato zbožnost ukázala se zvláště v jeho poslední nemoci. V žáru horečky pronášel jenom modlitby a svatá slova a dával zbožná napomenutí. Zemřel v noviciátním domě v Římě 17. září 1621. Po procesu blahořečení, jenž pro zevnější překážky trval celá staletí, byl 13. května 1923 blahořečen, 29. června 1930 svatořečen, 1931 prohlášen za církevního učitele a 1932 byl se sv. Karlem Borromejským ustanoven patronem katechetické výuky.

Rozjímání 24.

1. průprava: Slyšme sv. Roberta prohlašujícího nedlouho před smrtí, že nikdy Boha neurazil dobrovolným všedním hříchem.

2. průprava: Prosme za podobnou nevinnost.

1. Rozjímejme o ctnostech sv. Roberta; nejprve o ctnostech, které jej zdobily už jako člověka, pak o těch, jež mu slušely zejména jako řeholníku, konečně o těch, které vynikly na něm jako na učenci a církevním hodnostáři. Od dětství byla naprostá otevřenost a upřímnost význačným rysem světcovým. Nikdy se neutíkal na omluvu k nepravdě. Po celý život jednal se všemi s prostinkou otevřeností. Pravdu nade všecko miloval a jakmile pravdu poznal, ihned svůj úsudek podrobil. Jemný pel něžné panické čistoty byl po celý život zvláštní ozdobou sv. Roberta. Nejenom nikdy ani všedně nehřešil dobrovolně, nýbrž hrozil se všeho, co by bylo stínem svaté čistoty. Proto lnul zvláštní láskou k duším čistým, zejména k andělskému Aloisovi.

Od malíčka byla známa jeho roztomilost v obcování, pro niž všichni rádi s ním se stýkali, a jeho veselá mysl, nevyhýbající se ani nevinnému žertu. Svou mírnost ukazoval jako vychovatel ve školách, jako rádce při zpracování slavné »Ratio studiorum« Tovaryšstva Ježíšova, jako spisovatel a jako představený.

a) Snad se musíme hluboce zastydět, srovnávající svůj předešlý život se životem naprosté upřímnosti a dětinné otevřenosti sv. Roberta Bellarmina. Kolik výmluv a nepravd, snad i rozvážených lží! A snad i nyní je jednání naše málo upřímné, příliš politické. Vyprosme si jeho přimluvou něco z jeho upřímnosti a lásky k pravdě.

b) Dokonalá čistota andělská jest zvláštní milostí Boží. Pro ty, kdož musí žítí uprostřed nebezpečí světa, není snadná. Právě proto jest panická čistota sv. Roberta, který ji zachovával po tolik let nejen v skrytosti klášterní cely, nýbrž i v stálém styku se světem, podivuhodnější a krásnější než čistota sv. Aloise nebo Stanislava. S milostí Boží a stálým úsilím můžeme i my dospět k andělské čistotě. Prosme za ni sv. Roberta a umiňme si s největší rozhodností, bojovat proti každému svodu.

c) Nemá každý přirozeně tak milou povahu jako náš světec. Ale tolik aspoň musíme dosáhnouti, abychom svým jednáním a svými slovy spoluobratřím a věřícím nebyli na obtíž nebo je nezarmucovali.

2. Dvě ctnosti jsou zvláště ozdobou každého řeholníka: láska k chudobě a ochotná poslušnost. Sv. Robert vynikal láskou k chudobě a naprostou poslušností nejen jako řeholník, nýbrž vyznamenával

se těmito ctnostmi i jako církevní hodnostář. Nechtěl mít nic, co nebylo absolutně nutné, třebas by to s povolením představených mohl mít, jako na př. obrázky na rozdávání dětem. Nikdy v životě si ani slovem nepostěžoval, že mu něco chybí. Jako kardinál žil život téměř řeholní, po celá léta měl jeden a týž šat, příbuzným dával jenom tolik, aby je uchránil nouze. A to vše v době, kdy kardinálové žili okázale a mnozí z nich obohacovali příbuzné. Nikdy o nějaké místo nebo úřad nežádal, nýbrž ponechával vše řízení představených. Uposlechl ihned na slovo představených, i kde se jednalo o věci velmi těžké. V poslušnosti podroboval i svůj vlastní úsudek.

a) Apoštolská nezištnost a jednoduchost získávají knězi důvěru věřících a jsou pramenem požehnání v duchovní správě. Naproti tomu nic naší autoritě a našemu působení neškodí, jako když lid vidí, že toužíme po statcích tohoto světa, že chceme žít co možná pohodlně. Jak pohlížíme na statky tohoto světa, jejichž cena je pomíjitelná a které brzy musíme opustit? Jsme spokojeni, máme-li to, co je třeba, abychom podle stavu mohli žít? Dovedeme si z lásky ke Kristu a k duším i něco odříci?

b) Nejspokojenější je kněz, který ponechává představeným, aby mu sami určovali zaměstnání a místo, který každého rozkazu bez otálení a bez kritisování hned poslechne a který se podrobuje poslušností rozumu i tehda, když příčinu nařízení nechápe nebo vhodnost jeho nevidí.

3. U sv. Roberta Bellarmina jako učence a církevního spisovatele třeba jest se zvláště podívat, tomu, jak dovedl spojit neohrožené hájení pravdy

s neobyčejnou umírněností v míněních, laskavostí a shovívavostí k protivníkům. Kde se jednalo o hájení pravdy a práva, Bellarmin neznal lidské bázně a lidských ohledů, nepovolil, i když proto upadl do nepřízně vlivných kruhů. Kde byla volnost mínění, ukazoval velikou svobodomyslnost, ponechávaje každému jeho názor a rozhoduje se zpravidla pro názor mírnější. O svých protivnících mluvil s velikou šetrností; přál si jediné a za to se modlil, aby poznali pravdu. Hluboká pokora, již sv. Robert vynikal po celý život, skvěly se na něm zvláště jako na učenci a církevním hodnostáři. Nebylo v něm ani stínu ješitnosti a touhy po marné chvále a po počtách lidských; naopak rmoutil se, když byl chválen a s pláčem a na kolenou prosil papeže, aby ho nejmenoval kardinálem. Ochotně podroboval své mínění druhým a poslušně opravoval, co bylo od revisorů v jeho spisech vytknuto. S odevzdanou trpělivostí snášel jak nescetná příkoří nepřátel, tak i zneuznání některých vlastních spolubratří a dočasné neporozumění samé autority církevní.

a) Není naším úkolem, hájiti pravdy a Církve v té míře, jako náš světec. Ale i my musíme pravdu Kristovu hlásati a zastávati, práv jeho Církve hájiti. Spojujme při tom podle jeho příkladu neohroženost a ráznost s umírněností a laskavostí.

b) Srovnejme své smýšlení a počínání s pokorou sv. Roberta. Jak pořád ještě hledáme při svých skutcích uznání, jak nám lichotí ještě pocty a různá vyznamenání, jak nesnadno podrobujeme svůj úsudek, jak jsme hned rozčilení i při malých pokorech, jak se hned chováme chladně a cítíme hoř-

kost proti těm, kdo nám dost málo ublížili! Budiž nám sv. Robert příkladem a přimluvčím, abychom dosáhli pravé pokory.

Oremus:

Deus, qui ad errorum insidias repellendas et apostolicae Sedis iura propugnanda beatum Robertum, Pontificem tuum atque Doctorem, mira eruditione et virtute decorasti: eius meritis et intercessione concede; ut nos in veritatis amore crescamus, et errantium corda ad Ecclesiae tuae redeant unitatem. Per Dominum.

XXV. Sv. Jan Nepomucký, generální vikář pražský, mučedník.

(16. května.)

Sv. Jan Nepomucký (nar. kolem r. 1340 v Nepomuku neboli Pomuku) jmenoval se plným jménem Jan Wellín. Navštěvoval nejprve klášterní školu cisterciáků ve svém rodišti. Dověřiv studia na vysokém učení pražském a dosáhnuv nižších svěcení, stal se r. 1372 veřejným císařským a brzy také arcibiskupským notářem a tím příslušníkem arcibiskupského dvora. Po vysvěcení na kněze byl nejprve oltářníkem u sv. Víta, brzo potom se stal, složiv úřad notářský, farářem u sv. Havla, pak kanovníkem u sv. Jiljí. Od r. 1388 byl kanovníkem vyšehradským. Mezitím dosáhl hodnosti doktora církevního práva. Nový arcibiskup Jan z Jenštýna jmenoval sv. Jana r. 1389 generálním vikářem, a faru svatohavelskou

zaměnil si Jan za arcijáhenství žatecké; jako arcijáhen stal se členem kapituly svatovítské.

Druhá manželka krále Václava IV., Žofie, zvolila si sv. Jana za zpovědníka. Prostopášný král, který sám rušil věrnost manželskou, počal svou choť, často se zpovídající, podezřívati z tohoto hříchu a odvážil se dokonce Jana žádati, aby mu oznámil, z čeho se Žofie zpovídá. To ovšem Jan rozhodně odmítl a rozhněvaný král si umínil, že se mu při příležitosti pomstí. Příležitost se brzy naskytla. Král měl v úmyslu založiti po smrti staříckého opata kláštera kladrubského z jmění tohoto kláštera nové biskupství a dáti je svému milci, lehkomyslnému Hynku Pluhovi. Ale mniši si hned po smrti opatově zvolili nového opata a generální vikář Jan volbu bez odkladu potvrdil. Podrážděný král dal Jana s třemi jinými členy arcibiskupského dvora zatknouti a kázal je krutě mučiti, při čemž sám sv. Jana na bocích páčil. Potom slíbil, že trýzněné propustí, jestliže mu před notářem pod přísahou slíbí, že o svém mučení nic neřeknou. Všichni slíbili kromě Jana. Rozzuřený král strhl jej k zemi, šlapal po něm a na konec kázal jej utopiti. Se svázanýma nazad rukama a s roubíkem v ústech byl doveden k mostu Vltavy a tam utopen. Stalo se to 20. března 1393. Svaté jeho tělo bylo dne 19. dubna nalezeno a pohřbeno nejprve prozatímně u křížovníků, dne 16. května pak slavně přeneseno do katedrály svatovítské.

Sv. Jan byl jistě mučen a usmrčen také proto, že hájil práv Církve proti samovolnému přehmatu královu. Už to by stačilo ke koruně mučednické. Nedlouho po jeho smrti kolovaly zprávy, že vlastní příčinu králova hněvu a násilné smrti Janovy třeba

hledati v tom, že rozhodně odepřel králi vyjeviti zpovědní tajemství. Vskutku ctil lid sv. Jana od počátku patnáctého století zvláště jako mučedníka pro zpovědní tajemství. Když se jednalo o jeho blahořečení, byl dne 15. dubna 1719 před přísedními svědky otevřen Janův hrob. Tu se shledalo, že jeho jazyk zůstal neporušený a čerstvý, o čemž se přísední lékaři zvláště ještě naříznutím jazyka přesvědčili. Před svatořečím bylo jeho tělo dne 17. ledna 1725 znovu před přísední komisí vyzvednuto. Tu všichni s úžasem pozorovali, že neporušený jazyk nabíhal a naříznutí z roku 1719 lékaři učiněné tak se rozšířilo, že bylo viděti na obou stranách žilky.

V bule kanonisační uvádí se jako hlavní příčina umučení sv. Jana hájení zpovědního tajemství. Potvrzení opata kladrubského bylo králi spíše záminkou, ukrývající vlastní pohnutku. Poněvadž se v některých zápisech udává rok 1383 jako rok umučení sv. Jana, mysleli někteří (kronikář Hájek), že byli dva Janové mučedníci: jeden zpovědník královnin, umučený roku 1383 pro zpovědní tajemství, druhý generální vikář, umučený 1393 pro hájení práv Církve. Mátlo je, že arcibiskup Jan z Jenštejna, podáváje r. 1393 ve své obžalobě na krále do Říma zprávu též o umučení generálního svého vikáře Jana, nic nepraví o zpovědním tajemství, že bula kanonisační sama rozlišuje sv. Jana, mučedníka zpovědního tajemství, od Jana generálního vikáře a udává jako rok umučení 1383. Nepřátelé Církve tvrdí dokonce, že Jan r. 1383 pro zpovědní tajemství umučený a od generálního vikáře rozdílný je osobou vybájenou, že Církev, prohlásivši vybájenou osobu za světce, se zmýlila a není neomylná.

Odpověď jest snadná: Církev prohlásila za světce toho, na jehož jazyku se stal dvojí veliký a očividný zázrak, ať tělo to bylo Jana Nepomuckého, generálního vikáře, anebo jiného Jana od něho rozdílného. Vědeckým badáním jest dosti dokázáno, že sv. Jan, mučedník zpovědního tajemství, je totožný s Janem generálním vikářem a že byl později rok 1383 jako rok jeho umučení udáván omylem. Tento omyl převzala i kanonisační bula. To nečiní obtíží; neboť Církev jest sice neomylná ve svatořečení samém, ale ne v jednotlivých údajích o životě a smrti světcově.

Rozjímání 25.

1. průprava: Vizme sv. Jana, jak neohroženě hájí před králem práv církevních a zachovává zpovědní tajemství.

2. průprava: Prosme za milost, abychom napodobovali tohoto našeho svatého patrona.

1. Velikost a sláva sv. Jana Nepomuckého jest hlavně v jeho mučednictví. Ale i celý jeho předešlý život je zářivým vzorem muže, jenž svědomitě a dokonale koná povinnosti stavu. Sv. Jan byl nejprve po léta notářem, potom generálním vikářem. Byly to úřady namahavé: čtemeť, že někdy mu bylo za den i sto při rozsouditi; bylo to také zaměstnání jednotvárné, jež vyžadovalo mnoho trpělivosti a vytrvalosti. Nemáme podrobných zpráv ze života světce o tomto jeho působení. Ale muž tak přísný a zbožný, jako byl arcibiskup Jan z Jenštýna, jistě si zvolil za vikáře kněze svědomitého a horlivého. A ten, jenž dovedl před králem ne-

ohroženě hájiti práv Církve a za svou kněžskou povinnost šel v dobrovolnou smrt, jistě konal i jiné své povinnosti co nejpřesněji a nejdokonaleji. Býváť mučednictví zpravidla korunou a odměnou svatého života. Je nám tedy sv. Jan zářícím příkladem, jak máme svědomitě, s čistým úmyslem a v pravém duchu konati povinnosti svého stavu.

a) Bůh nežádá na nás zpravidla velikých a mimořádných činů, jeho vůle jest, abychom svědomitě a dokonale konali denní povinnosti svého stavu. Tyto povinnosti jsou často jednotvárné, někdy i tvrdé. Proto si je hledíváme ulehčiti tím, že je konáme povrchně, omezující se na věci nejnutnější, nebo že si zjednáваме útěchu různými vedlejšími zaměstnáními na újmu vlastní povinnosti. Učme se z příkladu sv. Jana, konati povinnosti stavu co nejsvědomitěji.

b) První podmínka svědomitého konání povinností jest, abychom je konali s čistým úmyslem. Obnovujme častěji dobrý úmysl: vše ke cti a chvále Boží; obětujme obtíže s pracemi spojené za nějakou duši, na jejíž spáse nebo dokonalosti nám zvláště záleží.

c) Konejme povinnosti své v pravém duchu: v duchu poslušnosti, uvažující, že je to vůle představených a tedy vůle Boží; v duchu pokory, berouce na sebe obtížné práce jako pokání za své hříchy a myslíce si, že bychom za své hříchy mnohem tvrdší a nižší práce měli konati; v duchu lásky, podávající nepříjemnosti v pracích jako malé dárky lásky Pánu Ježíši. Tak se nám i nejnepatrnější úkony stanou prostředkem posvěcování.

2. Ctíme sv. Jana nejenom jako horlivého kněze, jenž koná svědomitě obyčejné povinnosti svého stavu, nýbrž především jako mučedníka zpovědního tajemství. Sv. Jan dal se raději ukrutně mučiti a podstoupil násilnou smrt, než aby zneužil jazyka k vyžrazení svěřeného tajemství. Proto zůstane po všechny věky kněžím krásným vzorem, jak mají tajemství zpovědní, ale i jiná tajemství svědomitě zachovávat. Učí nás také, jak se máme každé chyby jazyka varovati a jazyka jenom k dobrému užívat; jak máme zachovávat posvátné nebo asketické mlčení, duchovnímu životu a prospěchu tak potřebné.

a) I nám se svěřuje tajemství zpovědní a víme, že porušení jeho by bylo jedním z největších hříchů. Známe též příslušné přísné tresty církevní. Ale i v jiných věcech, kde se nejedná o zpovědní tajemství, třeba často zachovávat přísné mlčení, jehož porušení může býti i těžkým hříchem. A nestačí jenom, abychom tajemství přímo nevyzradili; musíme se varovati i každé narážky, neprozřetelného slova, z něhož by někdo tajemství nepřímou mohlo poznati. Snažme se proto býti ve svých řečech vůbec diskretní a opatrní. Ukládejme si někdy dobrovolné mlčení i ve věcech, které bychom dovoleně mohli říci, a přemáhajme svou zvědavost.

b) Dvoji chyby jazyka dopouštívají se snadno i osoby duchovní život vedoucí: mluvívají bez potřeby a na újmu lásky o chybách bližních, spolu-bratří i představených; nedbají ve svých řečech dosti pravdivosti, nadsazujíce, utíkajíce se k výmluvám nespočívajícím na pravdě a nepočínajíce si upřímně v obcování s druhými. Zpytujeme svá slova

a své jednání. Učiňme si předsevzetí, že budeme aspoň tolik napodobovati příklad sv. Jana, abychom se s jeho přímluvou těchto chyb jazyka varovali.

c) Nejlépe se obrníme proti každému hříchu jazyka přesným zachováváním posvátného mlčení. Zachovávejme je zvláště v kostele a v sakristii; budiž doba ranní přede mší svatou a doba večerní po práci a zotavení dobou svatého mlčení. Navykněme si vůbec mluvíti jenom když to žádají povinnost, láska, potřebné zotavení.

3. Sv. Jan Nepomucký je též mučedníkem za neohrožené hájení práv Církve svaté. V tom je také krásným příkladem pro kněze, jejichž úkolem jest, zastávati se práv Církve a hájiti jich, kteří v lásce a úctě k Církvi a v dokonalé poslušnosti k jejím nařízením mají předcházeti věřící.

a) Za naší doby, snad více než kdy jindy, se popírají a napadají svatá práva Církve Kristovy. Nedejme se nikdy strhnouti tímto bludným proudem času; naopak zastávejme se klídně, ale neohroženě Církve a jejích práv, kde se k tomu naskytuje příležitost. Pak nám dá Bůh sílu, abychom za práva Církve i něco trpěli nebo nějakou větší obět přinesli, bude-li toho Bůh žádati.

b) K tomu jest ovšem třeba, abychom Církev Kristovu milovali, jí si vážili a jejím nařízením co nejsvědomitěji se podrobovali. Zkoumejme se, s jakou bedlivostí zachováváme vedle předpisů církevních, které nás společně s věřícími zavazují (o svěcení svátků, o postech a pod.), to, co kodex církevního práva pro nás kněze zvláště předpisuje o dobrém příkladě, který máme věřícím dávatí (kan. 124),

o duchovních cvičeních (125, 126, 135), o kanonické poslušnosti (127, 128, 137, 143, 144), o studiích (129), o kněžské čistotě a o »decorum clericale« (132, 133, 136, 138, 139, 140).

Oremus:

Deus, qui ob invictum beati Joannis sacramentale silentium nova Ecclesiam tuam martyrii corona decorasti; da; ut eius exemplo et intercessionem, ori nostro custodiam ponentes, beatis, qui lingua non sunt lapsi, annumeremur. Per Dominum nostrum.

XXVI. Sv. Řehoř VII., papež.

(25. května.)

Ve sv. Řehoři VII. vzbudil Bůh velikého obhájce a reformátora své Církve v nebezpečných a bouřlivých dobách a připravoval jej na jeho veliký úkol nejprve v samotě klášterní, pak tím, že jej svou prozřetelností vedl, aby byl po léta rádcem a pomocníkem několika papežů. Řehoř (dříve Hildebrand), syn malorolníka a tesaře ze Soany v Tuscii, byl jako chlapec dán na výchovu k svému strýci v římském benediktinském klášteře na Aventině a vstoupil pak do slavného benediktinského kláštera v Clugny. Zbožný papež Řehoř VI. zvolil si (1045) mladého mnicha za kaplana neboli sekretáře a Hildebrand zůstal věrně po jeho boku i když papež nedlouho po volbě musil jíti do vyhnanství do Německa. Po jeho smrti (1046) uchýlil se zase do opatství v Clugny,

až jej papež Lev IX. (1049) znovu povolal na dvůr papežský. Hildebrand zůstal rádcem a pomocníkem nejenom papeže Lva IX. (1049—1054), nýbrž i jeho nástupců Viktora II. (1055—1057), Štěpána IX. (1057 až 1058), Mikuláše II. (1058—1061), Alexandra II. (1061—1073), byl od nich vysílán často jako legát a působil pro Církev neobyčejně mnoho dobrého. Proto byl po smrti Alexandrově (1073) jednomyslně přes všecko své zdráhání zvolen za jeho nástupce.

Doby byly tehda neobyčejně pohnuté a smutné. Na východě ohrožoval Církev rozkol a mohamedanismus, na západě hleděli panovníci dostati Církev v područí, chtějíce sami svým právem duchovní investovati v církevní úřady. V kléru samém vládla simonie a celibát byl špatně zachováván. Řehoř si umínil, že Církev zreformuje a ji od jejích nepřátel osvobodí. Nechtěl se spokojiti polovičatými opatřeními, nýbrž mínil přiložiti sekeru ke koření. Měl k takovému úkolu všechny potřebné vlastnosti. Byl hluboce vzdělán a měl veliké zkušenosti. Byl mužem neobmezené důvěry v Boha, lásky k Církvi, zcela bezúhonných mravů. Měl ráznou podnikavost, trpělivost a vytrvalost, byl obětavý a naprosto nezištný. Nejprve uspořádal poměry v církevním státě a usiloval o novou křížovou výpravu, která však liknavostí rozmařilého a pyšného císaře Jindřicha IV. byla zmařena. Poté vydal přísné zákony proti simonii, porušování celibátu a zasahování světské moci do pravomoci církevní. Aby dodal svým nařízením důrazu, zakázal věřícím býti na mši svaté nebo přijímatí svaté svátostí od kněží církevní zákony přestupujících a pohrozil klatbou všem, kdo by jich nezachovávali.

Přísné tyto zákony potkaly se s odporem nehodných biskupů a kněží a panovačných knížat, v jejichž čele byl sám císař Jindřich IV. Papež snažil se jej nejprve získati mírností a nějaký čas zdálo se skutečně, že císař povoluje. Ale brzy, uposlechnuv špatných rádců, opřel se vzdorně papeži; odvážil se dokonce papeže na sněmě wormsském (1076) sesaditi a napsal mu neobyčejně surový dopis. Papež, ačkoliv byl i v samém Římě od nepřátel tísněn, zůstal pevný a vyřkl na Jindřicha klatbu. Následkem toho se mnohá knížata od císaře odvrátila a Jindřich boje se, aby ho snad nesesadili, umínil si usmířiti se s papežem. Šel k němu na hrad Kanossu, kde se právě Řehoř zdržoval, a tam byl po předchozím třídenním církevním pokání dne 28. ledna 1077 klatby zbaven. Než jeho pokání nebylo trvalé. Podněcován knížaty a biskupy lombardskými vypověděl papeži znovu boj a byl proto 1080 znovu vyobcován a trůnu zbaven. Nyní jeho hněv proti papeži neznal mezí. Dal zvoliti od povolných biskupů protipapeže a táhl na Řím, jehož část dobyl, takže se papež musil uchýliti do Andělského hradu. Ani nyní nepovolil papež žádosti císařově, aby jej korunoval a z práv církevních něco povolil. Řím a papež byli síce brzy od vévody Guiskarda Normanského osvobození, ale poněvadž Normané pak počali v Římě plenit, rozhněvali se Římané na papeže, jakoby povolav Normany na pomoc tím byl vinen.

Řehoř, téměř ode všech opuštěn, utekl se nejprve do Monte Cassino, potom do Salerno, kde brzo těžce onemocněl. Když jej přátelé těšili poukazováním na jeho zásluhy, odpověděl: »Necením mnoho svých prací a těším se jenom tím, že jsem vždycky miloval

spravedlnost a nenáviděl nepravost.« Zemřel dne 25. května 1085 a poslední jeho slova byla: »Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl jsem nepravost, proto umírám ve vyhnanství.« Za svatého byl prohlášen r. 1606. Sv. Řehoř zdánlivě v boji o investituru podlehl, ale jeho zásluhy třeba přičítati, že nedlouho potom (1122) smlouvou ve Wormsu byla Církev od nedůstojného jařma moci státní osvobozena.

Rozjímání 26.

1. *průprava: Slyšme slova umírajícího svatého papeže: »Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl nepravost, proto umírám ve vyhnanství.«*

2. *průprava: Vyprosme si podobnou statečnost v hájení práv svaté Církve.*

1. Bůh sám vyvolil si sv. Řehoře za nástroj k reformě Církve a připravoval jej svou prozítkostí k tomuto úkolu. Řehoř pochopil své poslání a podjal se ho v plném vědomí o slabosti svých sil, ale v pokorné odevzdanosti a důvěře v Boha. Ihned na začátku svého pontifikátu vytkl si přesně veliký cíl: všecko v Kristu obnoviti a k tomuto cíli směřoval vytrvale do své smrti. Nespokojoval se jenom polovičatými opatřeními a prostředky, nýbrž položil rázně sekeru na samý kořen zla. Ve všem tom může nám sloužiti za příklad. Mnohému z nás jest svěřen úkol, obnoviti pokleslý křesťanský život farností nebo ústavu. A vlastně každá duchovní správa je ustavičným reformováním. Jednu úlohu máme konečně všichni, i když přímo v duchovní správě nepůsobíme: reformovat sebe.

a) První podmínkou pravého reformátora jest, aby k tomu byl povolán od Boha nebo od těch, kteří stojí na místě Božím. Skuteční reformátoři smýšleli o sobě pokorně a podjímalí se díla jenom z poslušnosti. Kdo se v pyšné povýšenosti nad druhými sám za reformátora nabízí a při tom nemá potřebné poslušnosti a uctivosti, je lži-reformátorem.

b) Začátek a první krok reformy jak života vlastního tak života druhých jest: vytknutí si pevný cíl a k tomu pak přes všechny překážky vytrvale směřovati.

c) Není snad příčina, že jsme sebe i jiné tak málo dosud zreformovali, v tom, že se spokojujeme jenom polovičatými prostředky, aby to mnoho nebolelo a nic nestálo? Podstatná obnova není možná, nepřiložíme-li sekeru na kořeny zla.

2. Papež Řehoř měl všechny přirozené vlastnosti a všechny nadpřirozené ctnosti, které jsou potřebny k úspěšné církevní obnově. V samotě klášterní ucelil a zocelil svůj charakter a osvojil si důkladné theologické vzdělání, jako sekretář tolika papežů a jejich vyslanec v důležitých záležitostech nabyl neobyčejné zkušenosti. Byl pln důvěry v Boha, miloval upřímně svatou Církev, žil život zcela bezúhonný. Měl ráznou podnikavost, která se hned chápala díla. poznala-li jeho potřebu, nehledal sebe, nýbrž byl zcela nezištný a nanejvýše obětavý, nedal se strhnouti k hněvu nebo rozmrzelosti, ale byl neobyčejně trpělivý, neustal od díla, dokud nebylo vykonáno. To jsou vlastnosti, které v jisté míře musí mít každý, kdo chce sebe a jiné úspěšně reformovati.

a) Musíme tedy nejprve klidným a pilným studiem pravdu Boží poznati a častým rozjímáním stále více do ní vnikati. Musíme míti mnoho zkušenosti a proto často a dlouho pozorovati sebe i jiné. Jsme-li ještě mladí, musíme se často o radu tázati; nesmíme se pouštět do reforem, dokud jsme poměry a půdu nepoznali.

b) Především nesmíme zapomínati, že obnova duchovního a křesťanského života je dílem Božím a nadpřirozeným, že si musíme počínati jako nástroje v ruce Božích, že cíl náš musí býti nadpřirozený a že si modlitbou a spravedlivým životem musíme požehnání Božího vyprošovati. Ptejme se, zdali vidíme ve všem prozřetelnost Boží a máme v ní neomezenou důvěru, zda-li všechno konáme z čistého úmyslu pro Boha a z lásky k svaté Církvi, zdali dílo své snad tím nekazíme, že život náš není bezúhonný, ano že Boha urážíme hříchy.

c) Musíme sebe tak vychovávat, abychom poneáhlu dosáhli i ostatních ctností, jímž se na velikém papeži podivujeme: rázné podnikavosti, která neotálí s dílem, nýbrž hned se do něho dá, jakmile jeho potřebu uzná; obětavosti a nezištnosti, která nehledá vlastního prospěchu a cti; mírnosti, která nekazí svá díla netrpělivostí a hněvivostí; mužné vytrvalosti, která se neleká a neupouští od podniku, dostaví-li se nějaké překážky.

3. Zásady sv. Řehoře a jeho životní dílo učí nás pravému názoru na poměr Církve a státu. Církev je společnost nezávislá a moc světská nemá práva na věci církevní. Také stát je v hmotných a politických záležitostech samostatný, ale kde se jedná

o nadpřirozený cíl, musí se i on Církvi a jeho hlavě, jako strážcům a hlasatelům zjevení Božího, podrobiti. Celý život a osud tohoto svatého papeže jest obrazem života a osudů Církve. Byl sice ponížen a zemřel ve vyhnanství, ale jeho věc zvítězila. Tak může býti i Církev pronásledována, pokořena, zdeptána, ale přemoci ji nepřátelé nikdy nemohou.

a) Poměry se od doby sv. Řehoře změnily a proto by snad někdo mohl míti za to, že i zásady o poměru Církve a státu jím hlásané a hájené se změnily. To by byl osudný klam. Obnovme se tedy zase v zásadách, za které svatý a veliký papež po celý život bojoval a za něž zemřel. Církev Kristova je společnost dokonalá a nezávislá, i státy musí Církve poslouchati, kde se jedná o nadpřirozený cíl a zjevení Boží.

b) Jak velikou útěchou musí nás ve všech pronásledováních a protivenstvích na Církev dorážejících naplniti myšlenka: Církev může býti sice pokořena a zdeptána, ale brány pekelné, její nepřátelé, ji nikdy nepřemohou.

Oremus:

Deus, in te sperantium fortitudo, qui beatum Gregorium, Confessorem tuum atque Pontificem, pro tuenda Ecclesiae libertate, virtute constantiae roborasti: da nobis, eius exemplo et intercessione, omnia adversantia fortiter superare. Per Dominum.

XXVII. Sv. Filip Neri, zakladatel oratorlánů.

(26. května.)

Sv. Filip Neri (nar. 21. července 1515) je synem umění a svobody milovné Florencie a byl od Boha obdařen mnohými přirozenými dobrými vlastnostmi: nadáním, láskou k přírodě a umění, rozhodností a obratností, zvláště velikou dobrotou srdce, takže jej jmenovali »dobrý Filip« (Beppo Buono), kteráž jméno mu zůstalo i později v Římě. Chválí se v mládí jeho veliká uctivost, již projevoval nejen vůči rodičům, ale též vůči jiným, a přesná poslušnost: nehnul se po celé hodiny z místa, když mu odcházející matka nařídila, aby nikam neodcházel. Vykonav ve Florencii humanistická (latinská) studia, byl osmnáctiletý poslán do San Germano nedaleko Neapole k strýci, zámožnému kupci, aby mu pomáhal v obchodě. Strýc si hodného synovce brzy tak zamiloval, že jej chtěl učiniti dědicem svého jmění. Ale Filip poznával, že ho Bůh volá k dokonalejšímu životu. Už tehda bylo jeho největší útěchou, mohl-li volný čas strávit na osamělém místě blízké hory v modlitbě a rozjímání. I vzdal se naděje na bohaté dědictví a nevzav s sebou nic, odebral se r. 1535 do Říma, aby se zde v blízkosti tolika posvátných míst věnoval dokonalé službě Boží.

Nejprve se snažil o vlastní zdokonalení, bydle v malé podkrovní světničce, modle se mnoho, spává často na holé zemi a žije téměř jenom o chlebě a vodě. Ale brzo poznal, že může působiti ke cti Boží více, když i druhé k Bohu povede. Vystudoval tedy filosofii a teologii a počal apoštolovati, nejprve jako laik, povzbuzuje zbožnými rozmluvami mladé

lidí, jež v dílnách při práci i na vycházkách vyhledával, ke křesťanskému životu a častějšímu přijímání svatých svátostí. Na kněžství nemyslel, ano zdráhal se z pokory přijmouti je, když mu to zpovědník radil. Když mu to však zpovědník doporučil, ihned uposlechl a dal se r. 1551 vysvětit. Podobně se ihned podrobil, když mu jeho duchovní vůdce na jeho prosbu, aby mohl jíti jako misionář do Indie, odpověděl: »Vaše Indie je Řím.« Od té doby počíná neobyčejně plodný apoštolát sv. Filipa v Římě, z něhož po 60 let neodešel ani do nejbližšího okolí, takže své milé vlasti florencké už nikdy neuzřel.

Apoštoloval především svými ctnostmi. Neomezená byla jeho důvěra v prozřetelnost Boží: nikdy neklesal na mysli a neustal od nějakého díla, i když se zdálo, že není naprosto žádných prostředků a že všechno se obrací proti němu. Příkladná byla jeho nezištnost a láska k chudobě. Nikdy nepřijal nejmenšího dárku leč pro chudé; jeho rukama prošly statisíce, ale sám zůstal naprosto chudým. Ve své pokoře se považoval doopravdy za nedokonalého a hříšníka, často si stěžoval, že Pánu Bohu stále slibuje polepšení, ale nikdy se nelepší, slova »Pane, nejsem hoden« při zaopatřování před svou smrtí modlil se s takovou pokorou a vroucností, že všichni slzeli. Unikl každé pochvaly a každému vyznamenání; ba konal někdy schválně nápadné, skoro dětinské věci, aby se učinil nízkým a směšným. Tak se na př. oblékl v nápadný a obnošený oděv, když jakýsi vznešený vyslanec přišel ho ze zvědavosti navštívit, jindy zase před kardinály počal poskakovati. Jeho poslušnost, kterou projevil tak krásně už za chlapectví vůči matce, byla po celý život naprostá. Převzal okamžité i nejtěžší a nejne-

příjemnější dílo, jakmile to autorita církevní nebo zpovědník nařídili. Ale také od jiných žádal přísně poslušnost. Jako představený kongregace, již založil, byl velmi mírný, ale ihned propustil každého, kdo neposlechl a kritisoval. Ve svaté čistotě, které za mládí byly činěny úklady od špatných druhů, dosáhl takové dokonalosti, že na př. nikdy nepohlédl do obličeje ženy, u něho se po léta zpovídající a že zvláštním nadpřirozeným darem poznával duše pánické.

K těmto ctnostem přistoupila podivuhodná apoštolská horlivost. Sv. Filip používal všech vhodných prostředků, aby získal duše. Celé hodiny až pozdě do noci sedával ve zpovědnici, působil soukromými rozmluvami, zejména ve svém pokoji, který byl všem stále otevřen, vodil věřící na poutě do sedmi hlavních basilik římských, pořádal krásné slavnosti v kostele, kázal populárně; také hudby užíval jako prostředku (odtud název »oratorium« pro jistý druh skladeb, protože nejprve byly prováděny v oratoři sv. Filipa). Snažil se najít cestu k srdci tělesným milosrdenstvím; ale věděl ovšem, že hlavní prostředky jsou nadpřirozené, zejména časté přijímání svatých svátostí. Působil na všechny stavy, bohaté i chudé, věřící i nevěřící, mládež i dospělá. Zvláštní péči měl o nemocné a umírající a o římskou mládež. Byl téměř stále obklopen mladými lidmi. Známá byla jeho mírnost. »Ať si třeba dříví štípají na mých zádech, jen když nehřeší«, říkával, když si někteří stěžovali, že chlapci dělají přílišný lomoz. Vodil je na procházky do volné přírody, popřával jim ušlechtilých zábav a sám se s nimi bavil; vyznačoval se vůbec povahou veselou a jistou žovtlivostí. Ale dovedl své světence také

citelně pokořovati, a byl přísný zvláště v ohledu svatě čistoty: důvěrných přátelství nebo dotyků naprosto netrpěl. Aby apoštolát jeho byl účinnější a trvalejší, založil už jako laik Bratrstvo nejsv. Trojice pro chudé poutníky a později jako kněz Kongregaci oratoriánů (potvrz. 1575), sdružení kněží, bydlících společně pod představeným, ale bez řeholních slibů.

Bůh jeho činnosti neobyčejně žehnal. Kladl mu v ústa pravá slova ve zpovědnici a u lůžka umírajících. Dal mu zvláštní dar, že dovedl v rozmluvě z obyčejných věcí povznášeti k věčným myšlenkám a Bohu. Známa je epizoda s Františkem Zazzerou (později proslulým členem kongregace oratoriánů), velmi nadaným a nezkaženým, ale poněkud ješitným a světským studentem. »Co děláš nyní?«, ptá se ho Neri. »Pilně studuji.« »A co potom?« »Potom půjdu na práva.« »A co potom?« »Potom doufám, že udělám skvělé zkoušky.« »A potom?« »Potom, že se stanu znamenitým advokátem.« »A potom?« »Zařídím si vlastní domácnost a budu šťasten.« »A potom?« »A potom, potom...«, opakoval nejistě student. Slova Neriho nešla mu z hlavy. Přemýšlel o nich, poznal, že potom přijde smrt, soud a věčnost, poznal pomíjivost věcí tohoto světa, opustil svět a vstoupil do kongregace. Pán Bůh sv. Filipa vyznamenal už za života mimořádnými dary, i zázračnými, k nimž patří též podivuhodné rozšíření srdce a zlomení dvou žebů, způsobené žárem lásky. Bylo mu též mnoho trpěti. Měl nepřátele, sama církevní autorita mu zakázala na čas poutě a shromažďování věřících. Několikrát byl navštíven těžkými nemocemi, při nichž volával: »Pane, přidej bolesti, ale přidej též trpělivost!« Při tom se mu přece dostalo milosti, že ještě

v den své smrti (na Boží tělo dne 26. května 1595) mohl zpívat mši svatou a celé hodiny zpovídati. Byl od Pavla V. r. 1600 prohlášen za blahoslaveného, od Řehoře XV. r. 1622 za svatého. Právem se zve apoštolem Říma.

Rozjímání 27.

1. průprava: Vizme sv. Filipa, jak je obklopen římskou mládeží a s láskou ji poučuje.

2. průprava: Prosme Pána Boha za podobnou horlivost.

1. Sv. Filip je vábivým vzorem všeobsáhlého a plodného apoštolátu, zvláště účinného apoštolského působení na mládež. Takový apoštolát předpokládá mnoho solidních ctností. Mysleme na tři z nich: naprostou odevzdanost v prozřetelnost Boží, heroickou poslušnost, úpnou nezištnost. Sv. Filip se díval na všechno ve světle prozřetelnosti Boží a neustal pevně v ní důvěřovati, i když všichni už ztráceli naději. Z mnohých episod, jež se o této jeho dokonalé důvěře vykládají, vzpomeňme si aspoň na jednu. Stavitel vyměřoval místo pro nový kostel kongregace a bál se, aby nebylo příliš veliké a peníze pak nestačily. Sv. Filip volá: »Táhní šňůru dále, ještě dále, ještě dále!« K úžasu stavitelově dal vyměřiti veliké prostranství, na němž pak za nedlouho z pouhých darů povstal jeden z nekrásnějších a své doby největších římských kostelů. Sv. Filip chopil se ihned i nejtěžšího díla, jakmile to poslušnost žádala; proto měla všechna jeho díla požehnání Boží. Ovšem také sám poslušnost přísně

žádal; posuzovačů ve své kongregaci nestrpěl. Byl naprosto nezištný: ze statisíců, které jeho rukama procházely, ani halěře nevzal pro sebe a vůbec odmítal nejen každou hmotnou odměnu, nýbrž i každé uznání.

a) Není právě nedostatek úplné důvěry v Boha a jeho prozřetelnost, že tak málo pokračujeme a tak málo požehnání máme? Stále se domníváme ještě, že jsme to vlastně my, kteří řídíme osudy své, a ne Bůh svou prozřetelností, stále máme úzkostlivou obavu, jak se nám povede, jak se dílo podaří. Naučme se po příkladě sv. Filipa na všecko pohlížet ve světle prozřetelnosti Boží a doufejme pevně v Boží ochranu a pomoc.

b) Co by dělal sv. Filip, který na pokyn ihned poslouchal a který nemohl strpěti posuzovačů, s námi, kteří se tak neradi podrobujeme a když už poslechnouti musíme, předpisy a nařízení představených aspoň kritisujeme?

c) Apoštolát náš nebývá někdy pronikavý a požehnaný, poněvadž nemáme dosti nezištností. Staráme se příliš o statky tohoto světa, neradi konáme služby, za které nic nedostaneme, nejsme spokojeni se svým postavením a žádáme si míti více. Nebo jsme příliš žádostiví uznání lidského. Vyprosme si přímlovou sv. Filipa něco z jeho nezištností.

2. Apoštolát sv. Filipa se vyznačuje hlavně dvěma rysy: byl všeobecný ve svých prostředcích a byl to zvláště apoštolát mládeže. Sv. Filip používal všech prostředků pastoračních, i takových, které zdánlivě mají málo spojitosti s věčným cílem. Nejenom často a populárně kázal a dlouhé hodiny zpovídal, nýbrž působil soukromými rozmluvami,

poutěmi, tělesnými dobrodiními, návštěvami, hudbou, zábavami i nevinnými žerty. Především cenil ovšem prostředky nadpřirozené, zejména svaté svátosti. K plodnému apoštolátu na mládež měl přirozené schopnosti. Měl k němu též tři nezbytné podmínky: lásku k mládeži, porozumění pro mládež, dokonalou čistotu. Miloval mládež pravou nadpřirozenou láskou a rozuměl jí. Proto nežádal věci, které síly mladých lidí přesahovaly, dovedl se přizpůsobiti jejich povaze a sklonům, působil individuálně na jednotlivé, popřával jim zábavy a osvětlení, spojoval neobyčejnou laskavost, ano jistou žoviálnost s pevnou rukou. Poněvadž byl sám andělsky čistý, takže se ani nejmenší neskromnosti v pohledu nedopustil, dovedl uchovávat poklad čistoty v mladých duších. Po té stránce byl přísný a zakazoval každou důvěrnost v obcování a doteku.

a) Za naší doby musí býti duchovní správa a apoštolát všeobecný: musíme používatí všech vhodných prostředků: soukromých rozmluv, návštěv, poutí, hudby, spolků, výletů, divadel a pod. Při tom nesmíme nikdy zapomínati, že všechno to jsou jenom pomůcky, že hlavní prostředky musí býti nadpřirozené, zejména časté přijímání svatých svátostí.

b) Kdo chce na mládež zdárně působiti, musí ji míti rád. Mládež ovšem už přirozeně přitahuje: svým svěžím zjevem, svou přichylností, živostí, nadšením pro ideály. Ale je pro svou nestálost a sklon k samostatnosti často nespolehlivá, nevďěčná, vzdorná. Tu třeba nadpřirozené lásky. Hleďme si ji získati: milujme v ní Boha a jeho dary, zvláště milost, uvažujme, jak důležité je, vy-

chovati v mládeži novou generaci, a jakou cenu má neporušeně zachovaná víra a čistota.

c) Hledme mládeži porozuměti: žádejme přesně věci podstatné, ale v ostatních ne mnoho, mějme smysl pro její potřeby a sklony, hledme se vžítí v povahu každého a působme individuálně, snižujme se k jejím slabostem, ukazujme jí laskavost, ale při tom pevnou ruku.

d) Jeden z největších pokladů mládeže jest čistota. Chceme-li ji mládeži zachovati, musíme sami býti dokonale čisti a vzdáti se v té věci vši polovičatosti. Užívejme ve výchově k čistotě prostředků, jichž užíval sv. Filip Neri. Neznal moderního »vychovávání« poučováním a vydáváním se v nebezpečí, naopak varoval nejen před každou příležitostí k hříchu, nýbrž i před každým důvěrným stykem, třebas ještě ne hříšným. Hlavní jeho prostředky byly: opatrnost v obcování, ustavičná práce, veselá mysl, úcta P. Marie, sv. svátosti.

3. Všimněme si ještě dvou význačných rysů svatosti Filipovy. Sv. Filip Neri byl povahy veselé, která byla přístupna i nevinným žertům. Pokoru cvičil často tím, že konal něco nápadného a na pohled pošetilého, aby se tak v očích druhých snížil a aby jej měli za člověka méně schopného a nadaného.

a) Není každému dána taková přirozeně družná, milá a veselá povaha. Ale můžeme se snažiti o ctnosti, z nichž svatá veselost Filipova vyvěrala: o úplnou odevzdanost v prozřetelnost Boží a bezúhonnost života.

b) Nebylo by rozumné, kdybychom chtěli způsobu pokořování sv. Filipa doslovně napodobovati.

Ale někdy můžeme snad i my něco zdánlivě méně vhodného učinit, abychom se v očích druhých snížili. Neskrývejme a neomlouvajme aspoň svých skutečných slabostí!

Oremus:

Deus, qui beatum Philippum Confessorem tuum sanctorum tuorum gloria sublimasti: concede propitius; ut cuius solemnitatem laetamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum nostrum.

XXVIII. Sv. Norbert, arcibiskup magdeburský, zakladatel řádu premonstrátského.

(6. června.)

Tento veliký reformátor kázně církevní a zakladatel nového apoštolského řádu, narodil se v době úpadku církevní disciplíny a nehodného podruží Církve pod moc státní, asi r. 1082 v Xantenu v Porýní, ze vznešené rodiny pánů z Gennep. Byl neobyčejně nadaný, sličný a uhlazených mravů, ale lehkomyslný. Podle tehdejšího zvyku, že se z mladších synů šlechtických rodů vždy některý dal na duchovní stav, přijal i on svěcení podjáhenské, stal se kanovníkem u sv. Viktora v Kolíně a brzy též dvorním kaplanem (sekretářem) císaře Jindřicha V. Provázel císaře do Říma a tam při útoku, jenž byl na papeže Paschala II. při korunovaci ve sv. Petru učiněn, statečně papeže hájil. Jinak žil i jako duchovní dosti nevázaně. Milost Boží sice několikráte u něho zaklepala; na př. když zhoubný požár zničil kostel kapitulní. Ale Norbert zůstával hluchý; bylo potřeba

mocnějšího hlasu. Když jednoho dne jel na koni na veselou zábavu ke svým přátelům, přepadla jej venku hrozná bouře a pojednou sjel za strašného rachotu blesk přímo před ním do země, takže Norbert klesl omráčen k zemi a jenom jako divem byl zachráněn na životě. Byla to proň veliká milost Boží. Norbert poznal převrácenost dosavadního života, konal po dvě léta přísné pokání a poprosil potom o svěcení kněžské.

Když se nejprve marně pokoušel, aby napravil pokleslou kázeň kapituly, již byl kanovníkem, vyprosil si od papeže dovolení, aby směl všude kázati jako misionář. I jal se nyní v hrubém oděvu, nemaje nikde vlastního přístřeší a žije chudě jen z almužen, všude hlásat slovo Boží a obracet hříšníky. Získav několik druhů, usadil se s nimi r. 1121 na místě »Prémontré« (vlastně = místo »předukázané«) a stal se tak zakladatelem nového řádu, který přijal řeholi sv. Augustina, bílé řeholní roucho a nazývá se od místa svého původu premonstrátským. Sv. zakladatel doporučoval svým bratřím zejména tři věci: ozdobu oltáře, nápravu kapitol, starost o pocestné a chudé. Jeho řád měl sloužiti Bohu nejenom vlastním sebezdokonalováním v přísné chudobě, kterou bratři ze začátku tak přísně zachovávali, že mimo oslíka na nošení břemen, neměli nijakého společného majetku, v mlčelivosti a poslušnosti, a nejenom chváliti Boha posvátnými obřady a hodinkami, nýbrž též přímo apoštolsky pracovati. V apoštolské činnosti užíval sv. Norbert zejména dvou prostředků: smířoval jako anděl míru rozvaděné nepřátele a šířil úctu k nejsv. Svátosti. Touto úctou účinně čelil kacířství Tanchelma brabantského, rouhajícího se Eucharistií. Proto se vy-

obrazuje s monstrancí v rukou. Řád byl r. 1126 od papeže Honoria II. potvrzen, a vyvinul brzy velmi plodnou činnost.

Sv. Norbertu a jeho druhům bylo snášeti též mnoho příkoří. Když světec obrátil k lepšímu životu jednoho velmi vlivného a bohatého šlechtice, zapřísahal se jeden z jeho příbuzných, že Norberta oběsí i s jeho hubeným oslem a pověsí je vedle sebe, aby viděl, kdo je těžší. Byl by hrozbu svou vyplnil, kdyby to náhlá jeho smrt nebyla překazila. Když se jal Norbert na rozkaz biskupův reformovati kapitolu v Laonu, vzniklo mezi kanovníky takové rozhořčení, že jeden mu veřejně naplivil do tváře.

Roku 1126 byl Norbert přes všecko zdráhání jmenován arcibiskupem magdeburským. Odebral se pěšky do Magdeburku ve svém chudém oděvu, takže vrátný arcibiskupského domu jej odehnal, domnívaje se, že je to nějaký tulák. Když se dověděl, že to byl arcibiskup, ulekl se a dal na útěk. Sv. Norbert kázal jej přivést a pravil mu vlídně: »Neboj se, milý bratře, ty jsi mne lépe prohlédl než všichni ti, kteří mě nehodného přinutili k přijetí této důstojnosti.« Norbert zachovával i jako arcibiskup řeholní chudobu, ale hájil rázně statků i práv arcibiskupských. Pevnou rukou prováděl potřebné reformy v diecesi. Právě tato apoštolská rozhodnost a horlivost způsobila mu přes velkou jeho lásku a mírnost nepřátele. Dvakráte byl učiněn útok na jeho život. Vlastní jeho poddaní se proti němu vzbouřili, že musil z města utéci. Později toho trpce litovali a se slávou jej přijali. Sv. arcibiskup hájil statečně pravého papeže Innocence II. proti vzdoropapeží a zastával se práv Církve proti přehmatům státu; jeho vlivu třeba též přičítati smír-

né rozřešení sporu o investituru ve Wormsu s. 1122. Ačkoli už churav, přece chtěl r. 1134 jak obyčejně konati liturgii svatého týdne; tato námaha tak jej sklátila, že brzy zemřel svatou smrtí (6. července 1134). Pohřben byl nejprve v Magdeburku, r. 1627 (1. května) bylo jeho přeneseno na Strahov do Prahy. Téhož roku byl prohlášen patronem českým. Za světce byl vyhlášen r. 1582. Jeho řád, který 70 let po založení měl 1000 opatství a 300 proboštví, má veliké zásluhy o potření kacířství albigenského a pokřesťanění východního Německa.

Rozjímání 28.

1. průprava: *Představme si obraz sv. Norberta s monstrancí v rukou.*

2. průprava: *Prosme za milost, abychom podle jeho příkladu ochotně hlasu milosti Boží následovali a horlivě apoštolsky působili.*

1. Bůh povolal sv. Norberta k své službě způsobem zcela mimořádným; jeho povolání má mnoho podobností s povoláním sv. Pavla. Už dříve ho sice častěji milost Boží burcovala z jeho lehkomyšlnosti, jako na př. když oheň zničil kostel jeho kapituly, ale rozhodujícím voláním byl blesk s nebe, který před ním do země sjel, aniž jej zasáhl. Norbert uposlechl hlasu milosti ihned a s největší ochotou, a ve věrné službě Boží vytrval až do konce. Jako každá milost byla i tato milost nezaslouženým darem Božím. Nicméně možno přece říci, že Norbert nějakým způsobem se učinil této zvláštní lásky Boží hodným. Při vši své světáckosti si za-

choval víru a věrnost k Církvi a jako průvodce císařův hájil v Římě statečně napadeného papeže Paschala. To všechno nám dává příležitost, uvažovat o cestách milostí Boží a zkoumat se, jak jsme dosavadních milostí použili.

a) Zaleťme duchem do minulosti a vzpomínejme, jak nás Pán Bůh volal. Snad také u nás ozval se hlas Boží jako z nenadání, snad nás Pán Bůh vedl a ponenáhlu připravoval. Následovali jsme hlasu milostí s ochotou a rozhodností Norbertovou, anebo jsme snad dlouho otáleli, než jsme se rozhodli k obětem, které povolání vyžaduje? Jak jsme později působili s milostí svatého povolání? Poděkujme Pánu Bohu za milost povolání ke kněžství a za všechny další milosti, litujeme, že jsme jich málo použili a umiňme si, lépe působiti s nimi.

b) Už dříve klepala milost Boží častěji na srdce Norbertovo různými zevnějšími milostmi. Pohlížejme na všechno ve svém životě: na své práce a zotavení, styk s druhými, různé nepříjemnosti i kříže, jako na zevnější milosti a používejme všeho toho k posvěcování sebe i druhých.

c) Rázný čin Norbertův u sv. Petra v Římě přivolal později velikou milost Boží. Bůh nezřídka odměňuje nějaký skutek milosrdenství, nějaké rázné vystoupení na ochranu práv Božích zvláštními milostmi. Používejme bedlivě všech příležitostí k takovým dobrým skutkům.

2. Řád sv. Norberta založený je vlastně prvním řádem, který s účelem vlastního sebeposvěcování spojuje účel všestranného apoštolátu. Sv. Norbert působil sám a chtěl, aby synové jeho působili nejenom příkladem sebezapíravého života, nýbrž

i všemi vhodnými zevnějšími prostředky. Z prostředků, jichž sv. Norbert sám užíval a které svým řeholníkům odporoučel, všimněme si aspoň čtyř. Sv. Norbert jako pravý anděl míru smířoval nepřátele a měl zvláštní dar, že uměl jemným a nenápadným způsobem působiti na zneprátené myslí a přiváděti je k smíru. Kdysi požádal vznešeného mladíka uhlazených a rytířských způsobů, ale žijícího v zarytém nepřátelství a sršícího pomstou, zda-li by mu nechtěl prokázati nějakou službu. Mladík hned se zdvořilostí slíbil a dal mu na to své slovo. Tu jej Norbert požádal, aby se smířil se svým nepřítelem. Mladík nechtěje zrušiti svého slova, musil vyhověti. Jiným prostředkem apoštolátu byla sv. Norbertovi úcta nejsvětější Svátosti. Šířením této úcty zarazil náš světec zhoubné kacířství Tanchelmovo, svádějícího lid k rouhání Svátosti oltární a velmi přispěl k obnově křesťanského života. Jiné dva prostředky, které svým svnům doporučoval, byly: ozdoba oltáře a milosrdná láska a pohostinnost k chudým a pocestným.

a) Jsem také takovým andělem míru mezi spolubratřími, který jemným a nenápadným způsobem hledí zabrániti sporům a nedorozuměním? Či snad bývám svou neústupností příčinou nesvárů? Jest moje obcování s lidmi takové, že každý ode mne odchází s mírem a útěchou v srdci?

b) I pro nás jest nejsv. Eucharistie hlavním prostředkem vlastního posvěcování, účinnou zbraní apologetickou a mocným nástrojem apoštolské činnosti. Lépe než všechny filosofické a theologické důkazy přesvědčíme nepřátele víry o pravosti nadpřirozeného našeho názoru, když ukážeme, že

skálopevně věříme v nadpřirozený život a žijeme jej. A to ukážeme úctou k nejsv. Svátosti. Jaká je naše víra a úcta k Eucharistii? S jakou zbožností sloužíme mši sv.? Navštěvujeme častěji svátostného Ježíše a zalétáme i při práci někdy myslí před svatostánek? Co jsme dosud učinili pro rozšíření eucharistického kultu u věřícího lidu?

c) Jedním z prostředků tohoto kultu je také péče o výzdobu oltáře. Jak dbáme o tuto výzdobu sami a jak k ní vychováváme lid?

d) Milosrdná láska k chudým a upřímné pohostinství byly vždy význačnými známkami hodných kněží. Jak používáme tohoto prostředku tak snadného, abychom si získali srdce druhých?

3. Život a osudy sv. Norberta nás učí dvěma pravdám, na něž snadno zapomínáme: že náprava jiných i sebe není možná bez protivenství a že apoštolská horlivost bývá často splácena nevděčností. Sv. Norbertu dokonce naplili do tváře, usilovali o jeho život, vyhnali ho z biskupského sídla. Mužové velké svatosti a učenosti, jako sv. Bernard, sv. Petr z Clugny si ho vážili, papežové a císařové se s ním radili, ale velmi mnozí jeho lásku odměňovali nevděkem.

a) Nedivme se tedy, jestliže se i naším snahám po obnově staví mnoho nepřátel a protivenství v cestu a nedomnívejme se, že můžeme napravit sebe bez obtíží a sebezáporu.

b) Budou vždycky věrné duše, které pochopí naše apoštolské snahy a odmění je láskou a vděčností. Ale bylo by pošetilé očekávat vděčnost ode všech a nechtít nésti kříž nevděku a neporozumění.

Oremus:

Deus, qui beatum Norbertum, Confessorem tuum atque Pontificem, verbi tui praeconem eximium effecisti, et per eum Ecclesiam tuam nova prole fecundasti: praesta quaesumus; ut eiusdem suffragantibus meritis, quod re simul et opere docuit te adiuvante exercere valeamus. Per Dominum nostrum.

XXIX. Sv. Antonín Padovánský, kněz řádu františkánského.

(13. června.)

Sv. Antonín (původním jménem Ferdinand) je synem Portugalska. Narodil se r. 1195 v Lisaboně. Byl zbožně vychován a vzdělán na škole při dómě a už v patnáctém svém roku vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustiniánů, blízko Lisabonu. Poněvadž tam byl příliš vyrušován návštěvami příbuzných a přátel, žádal o přeložení do přísnějšího kláštera téhož řádu v Koimbře. S největší svědomitostí plnil všechny řádové povinnosti a prospíval nejenom v duchovním životě, nýbrž pilným studiem při svém velikém nadání získal si neobyčejných vědomostí, zejména v mystické theologii. Roku 1220 byla do Koimbry přivezena a v kostele augustiniánů k úctě vystavena těla prvních pěti mučedníků františkánských, v Africe od Maurů zavražděných. To vzbudilo ve Ferdinandovi mocnou touhu, stát se františkánem, aby mohl býti též misionářem a dosáhnouti koruny mučednické. S povolením svých představených vstou-

pil do noviciátu františkánského kláštera u svatého Antonína v Olivaesu poblíž Koimbry, přijav jméno Antonín.

Hned po noviciátě vyprosil si dovolení, aby směl jíti jako misionář do Afriky. Ale prozřetelnost Boží měla s ním jiné plány. V Africe těžce onemocněl a byl nucen vrátiti se domů. Loď, na níž se plavil, byla bouří zahnána na Sicilii. Nějaký čas pobyl v klášteře v Messině, konaje tam zcela nízké služby, pak se odebral s jinými bratřími na druhou generální kapitolu, právě tehda do Assisi vypsanou. Mezi 3000 shromážděnými bratřími neznámý Antonín úplně zanikl, ani při rozdělování úřadů a prací si nikdo nepovšiml bledého a zhubenělého řeholníka. Konečně se ho ujal představený provincie Romagny a určil jej, aby sloužil mši svatou v malém klášteříčku u Forlí, kam se uchýlovali nemocní a upracovaní bratři. Zde žil Antonín ve skrytosti, konaje tvrdé kajícnosti a nejnižší služby, taje svoje veliké nadání a vzdělání. Tu zasáhla prozřetelnost Boží. Jednou bylo ve františkánském klášteře ve Forlí svěcení a sešlo se tam několik řeholníků z řádu sv. Františka a sv. Dominika. Kvardián vyzval je, aby někdo z nich bratřím kázal. Nikdo se nechtěl odvážiti. Kvardián se obrátil na skromného Antonína. Antonín se z poslušnosti ujal úkolu a kázal s takovou učeností a s takovým zápalem, že všichni žasli. Brzy byl ustanoven profesorem mystického bohosloví a kazatelem. Učil zejména v Bologni, Toulousu a Padově. Kázal nejprve v Itálii, pak v jižní Francii, potom zase v Itálii, poslední rok svého života v Padově. V severní, střední Itálii, jakož i v jižní Francii je sotva jedno město, kde by nebyl kázal. K jeho kázáním byl ta-

kový nával, že ani největší kostely nestačily pojmouti posluchačstvo. Přispěl zejména mnoho k vyhubení šířícího se tehda kacířství »katarů« neboli albigen-ských, takže ho nazývali »kladivem kacířů«.

Veliké jeho úspěchy se z části vysvětlují hlubokou jeho učeností a neobyčejnou pílí, s kterou kázání připravoval; ale hlavně třeba je připisovati docela zvláštnímu požehnání Božímu. Málo který světec měl už za živa dar divů v té míře, jako sv. Antonín. Do-stalo se mu též milosti, že směl Ježíška v podobě dítěte vzíti do náruči. Z jeho apoštolské působnosti se vykládá mnoho pěkných episod. V jednom francouzském městě, kde Antonín kázal, byl úředník, nežijící životem vpravdě křesťanským. Světec ho vždycky při setkání uctivě pozdravoval. Úředník se rozhněval, domnívaje se, že se mu posmívá. Sv. Antonín mu však řekl: »Nedivte se, že vám vzdávám tuto poctu, neboť budete jednou mučedníkem pro víru Kristovu.« Úředník se podivnému tomuto proroctví pohrdlivě usmál. Ale když za nějaký čas putoval do Palestiny, byl od Saracenů přepaden a nucen k zapření katolické víry, a když ji zapřítí nechtěl, usmr-cen. Když obyvatelé přístavního města italského Rimini nechtěli poslouchati kázání sv. Antonína, světec, aby je zahanbil, jal se, jak se vypravuje, kázati rybám mořským. Skutečně se prý ryby při jeho slo-vech přihnuly ke břehu.

Ke konci života byl sv. Antonín provinciálem a ukázal velikou pevnost proti bratru Eliášovi, chtějícímu odstraniti původní přísnost v řádě, podobně jako byl už dříve v Padově se opřel s apoštolskou rozhodností násilníkovi Ezzelinovi. Nadlidským namá-háním Antonín velmi oslábl, ale přece převzal post-

ní kázání v Padově. Poté těžce onemocněl a uchýlil se do malého kláštera Campo Sampiero. Vida však, že při malém počtu tamějších bratří byl by na obtíž, dal se přenést do Padovy a tam (v předměstí Arcellu) zemřel dne 13. června 1231, zpívaje hymnus »O gloriosa Domina« a žalmy kající. Už následujícího roku byl pro množství divů na jeho přimluvu učiněných od Řehoře IX. prohlášen za svatého. Roku 1263 bylo jeho tělo vyzdviženo. Jeho jazyk byl shledán neporušeným; to na znamení, jak se vyjádřil generál řádu, že jazykem tím vždy jenom Boha chválil. Sotva který světec je tak poulární a požívá takové úcty u lidu jako sv. Antonín, podle místa úmrtí Padovanským zvaný. Vžívá se též jako patron věcí ztracených.

Rozjímání 29.

1. *průprava: Vizme před sebou obraz sv. Antonína s Ježíškem v náruči.*

2. *průprava: Prosme za milost, abychom se stali též hodnými takové lásky Ježíšovy.*

1. V životě sv. Antonína jeví se zvláštní prozřetelnost Boží. Vstoupí do řádu augustiniánského, ale Bůh ho mimořádnou zevnější milostí povolává k františkánům. Chce býti misionářem, ale Bůh to tak řídí, že onemocní a musí se vrátiti. Je to tím podivnější, vzpomeneme-li si na příklad onoho francouzského úředníka, jenž přes svůj lehkomyslný život dosahuje koruny mučednické. Sv. Antonín chce se vrátiti do Portugalska, ale loď je bouří hnána do Italie. Tam chce v skrytosti Bohu slou-

žiti nízkými pracemi, ale Boží prozřetelností vyjeví se jeho veliké nadání a vědění a on se stává znamenitým učitelem a kazatelem. A světec se v pokorě a poslušnosti této prozřetelnosti odevzdává: s největší svědomitostí plní a zastává místo, které mu prozřetelnost určuje, trvá v naprosté skrytosti, dokud Bůh sám jej z ní nevyvede.

a) Jednou z našich obyčejných chyb jest, že nežijeme dosti v přítomnosti a stále zalétáme do budoucnosti, že se dosti neodevzdáváme v prozřetelnost Boží, že nebýváme spokojeni s postavením a úkolem, který nám Bůh vykazuje, nýbrž toužíme po věcech a činech, kterých Pán Bůh od nás nežadá a k nimž snad nemáme ani sil a schopností. Naučme se po příkladu sv. Antonína vyplňovati s úplnou odevzdaností v Boží prozřetelnost co nejsvědomitěji místo, Bohem a představeným nám určené.

b) Nejlepší cestou k pravé cti jest skrytost a pokora. Kdo baží po počtách a vyznamenáních, často jich nedosahuje, anebo se připravuje o úctu a vážnost u druhých, kteří jeho ješitnost a malichernost pozorují. Kněze skromného a skrytost milujícího každý ctí a si váží.

2. Sv. Antonín dal svůj jazyk úplně do služby Boží, zvláště od té doby, co se stal učitelem bohosloví a kazatelem. Všecko, co mluvil, bylo k slávě Boží a k spáse duší. Bůh sám to potvrdil, když Antonína odměnil velikým zázrakem: jeho jazyk zůstal v hrobě mnoho let neporušený. Bůh ho odměňoval také tím, že nadšená jeho činnost kazatelská měla neobyčejný úspěch. Kolem jeho kaza-

telny se tísnívalo až na 30.000 lidí, takže silní mužové museli chránit kazatelnu před tlačenicí; obrátil nesčíslné množství hříšníků a kacířů a lidé z úcty líbali jeho řeholní hábit. Ale byli i tací, kteří ho nechtěli slyšet. Vypravování, že Antonín kázal rybám, aby zahanbil takové lidi, a že ryby naslouchaly jeho slovům, jest snad legenda, ale je v něm vyjádřena pravda, že vskutku někdy nerozumní tvorové plní lépe úkol Bohem jim svěřený než rozumní lidé.

a) Kéž je náš jazyk docela zasvěcen službě Boží! Kéž ho užíváme jenom ke cti Boží a spáse duší! Zkoumejme se: zdali přesně vyslovujeme a zbožně pronášíme slova ústních modliteb, zvláště při oběti mše svaté, zdali svědomitě se připravujeme na kázání a katechesi, zdali se snažíme i soukromými rozmluvami vésti duše k Bohu. Nemaříme drahocenný čas zbytečnými hovory? Snad si musíme vyčítati i mnohý skutečný hřích jazyka: lehkomyšlné pronášení svatých jmen, nelaskavá a netrpělivá slova, žerty kněze nedůstojné, nepravdy a lži, kritikování nebo dokonce na cti utrhání a pomluvy? Litujme těchto provinění, dejme jazyk svůj zcela do služby Boží a vyprosme si k tomu milost přímlovou sv. Antonína.

b) Všichni nerozumní tvorové řídí se zákony Bohem jim danými a tím plní vůli Boží. Také andělé a svatí Boží dokonale ji plní. Člověk může se zprotiviti vůli Boží a Bohu se opřít. Tak se dává zahanbiti nerozumnými tvory: tělesy nebeskými, ptactvem ve vzduchu, rybami ve vodě, květinami v poli. Nemusím si při pohledu na ryby, poslouchající hlasu sv. Antonína, vytýkati, že jsem i já

mnohdy vůli Boží méně věrně plnil než nerozumní tvorové?

3. Ze vzácných odměn, jichž se sv. Antonínovi za jeho horlivost apoštolskou od Pána Boha už zde na zemi, ale ještě více na nebi dostalo, uvažujme aspoň o třech. Svatému Antonínovi zjevil se Ježíšek a směl jej vzít do náručí jako kdysi šťastný stařec Simeon. Svatému Antonínovi dostalo se milosti, že zemřel jako statečný voják na bitevním poli: zemřel vysílením jako oběť svého povolání uprostřed apoštolských prací. Svatý Antonín požívá po smrti zvláštní úcty katolického lidu, a Pán Bůh mu vedle jiných darů dal také zvláštní moc, vyprošovati nalezení ztracených věcí.

a) Kdo by se neradoval se sv. Antonínem, ano nebyl skoro naplněn jakousi svatou závistí, že směl vzít Ježíška do náručí! Ale nedostává-li se i nám podstatně téže milosti, kdykoli svátostného Ježíše bereme do rukou a kdykoli při sv. přijímání zavítá do našeho srdce? Kéž nikdy svou nedbalostí v přípravě a nedostatkem zbožnosti při mši sv. nekládeme překážky účinkům této veliké milosti!

b) Případy, že horliví kněží pracují až do úplné únavy a umírají vysílením, nejsou v dějinách Církve řídké. Máme ovšem sil svých šetřiti a zavčas se léčiti, onemocněli-li jsme; ale máme také po příkladě sv. Antonína i jiných světců pracovati dokud síly stačí a můžeme se za to modliti, abychom zemřeli jako vojáci na bojišti.

c) Sv. Antonín vyprošuje nejenom nalezení ztracených věcí hmotných, nýbrž pomáhá také, když někdo ztratil nějaké dobro duchovní: důvěru dru-

hých, mír a klid srdce, dřívější svou horlivost a pod. Doporučujeme se mu s důvěrou i v těchto potřebách.

Oremus:

Ecclesiam tuam, Deus, beati Antonii Confessoris tui solemnitatis votiva laetificet: ut spiritualibus semper muniatur auxiliis et gaudiis perfrui mereatur aeternis. Per Dominum.

XXX. Sv. Jan František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova.

(16. června.)

Jan František Regis narodil se 31. ledna 1597 ve Fontecouvertu, v jižní Francii; studia konal u jezuitů v Béziers, kde byl členem mariánské družiny. Čistotou mravů vynikal už od dětství tak, že později zpovědník, kterému před smrtí vykonal životní zpověď, dosvědčil, že se Jan František po celý život neprovinil dobrovolným hříchem. Taková byla jeho upřímnost, že se neodvážil pronést ani sebe menší a nevinné žertovné lži. Roku 1616 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova.

Velká láska k Bohu, která byla už od prvních let vůdčí hvězdou jeho života, budila v něm mocnou touhu, hodně mnoho vykonati pro čest a slávu Boží a pro spásu duší. Aby mohl co možná brzo počítí apoštolskou činnost, vzdal se dobrovolně nároků na slavnou řeholní profes; tím byla totiž doba studií urychlena. Chtěl do misíí kanadských, ale prozřetelnost vykazala mu působíště doma. Působil po celý život jako lidový misionář, v létě v městě, v zimě

v horských vesnicích pohoří cevennského, jehož obyvatelé v létě byli prací zaměstnání nebo hledali jinde chleba. Neschůdné cesty konával i za největší nepohody pěšky, dlouho do noci sedával ve zpovědnici a někdy zpovídal za vánice a sněhu i venku s odkrytou hlavou; při tom se přísně postil, jenom málo hodin v noci spal, dlouhou dobu v noci se modlival. Mírnost, již už v noviciátě a ve scholastikátě ukazoval tím, že hleděl druhé vždy omlouvatí, vyznačovala jej později v duchovní správě, zejména ve zpovědnici. Přijímal i největší a zatvrzelé hříšníky s velikou láskou, pohlížeje i na ně jako na dítky Boží s nadpřirozenou úctou. Zvláště pečoval o chudé, jimž konal i nejnižší služby, a o padlé, pro něž zřídil dům kajícínosti. Snažil se uváděti do pořádku divoká manželství. Trpělivost jeho byla taková, že nikdo na něm nepozoroval po celý jeho život nejmenší znamení rozčilenosti. Bylo mu snášeti mnoho příkoří a násilí od těch, jimž svou apoštolskou činností kazil jejich hříšné řemeslo; několikrát byl zpolíckován, jednou skoro ubit. Ale odpovědí světcovou na tyto skutky násilí bylo jenom: »Špatně jsi mířil, příteli, zasloužil jsem silnější rány«, anebo »Jenom mě bij ještě více, není rána, které bych si nebyl zasloužil«. S velikou pokorou přijímal, když mu nespravedlivě vytýkali chyby v kázáních a když byl bezdůvodně obžalován u biskupa a u P. generála. Neomezená byla jeho důvěra v prozřetelnost Boží. Když jednou na nama-havé cestě jeho průvodčí, řeholní bratr, únavou už klesal, objednal proň v hostinci hojnou večeři, ačkoli oba neměli v kapse ani haléře; a prozřetelnost Boží řídila všechno tak, že dostali pohostinství zdarma.

Opravdovost a solidnost jeho ctností ukázala se zvláště, když se s naprostou poslušností podrobil rozkazům představeného, jenž dav se svěsti neoprávněnými žalobami, nejenom Janu Františkovi zakázal vstup do domu od něho pro kajicnice zřízeného, nýbrž i jinak jeho apoštolskou činnost velmi omezil. Zemřel 31. prosince 1640 na misii ve farnosti La Louvesc nachlazením na cestě a námahou při kázáních a zpovědích, jichž se podjal, ačkoliv měl už silnou horečku. Před smrtí zvolal radostně k řeholnímu bratru, jej ošetřujícímu: »Milý bratře, vidím našeho Pána a nejsvětější Pannu, otevírající mi dvěře ráje.« Papež Kliment XI. prohlásil jej r. 1716 za blahoslaveného, papež Kliment XII. r. 1737 za svatého. Jeho jménem se nazývá a pod jeho ochranou stojí spolek, mající za účel sanovati divoká manželství. V některých životopisech světcových se dříve psalo, že byl Jan František před smrtí propuštěn z Tovaryšstva, anebo že list propouštěcí byl už na cestě. Přesným bádáním jest zjištěno, že jest to pomluva, vymyšlená od jansenistů.

Rozjímání 30.

1. průprava: *Slyšme sv. Jana Františka, jak volá na smrtelném loži s radostí: »Milý bratře, vidím našeho Pána a nejsvětější Pannu, otevírající mi dvěře ráje!«*

2. průprava: *Prosme za milost, abychom tohoto světce napodobovali v životě i smrti.*

1. Není pochybnosti, že Pán Bůh Jana Františka Regis vedl k takové dokonalosti a že žehnal tak

neobyčejně jeho apoštolátu, poněvadž už své mládí zcela posvětil Bohu. Čistotu zachovával tak bedlivě, že se ani jedním dobrovolným hříchem neprovinil. Upřímnost jeho byla taková, že se bál i nejnevinnější žertovné lži. Už v mládí plála v srdci jeho mocná láska k Bohu, která proníkala a povznášela všechny jeho skutky a pudila jej k tomu, aby zasvětil v apoštolském řádě všechny své síly cti a chvále Boží a spásе duší. Jak se musíme snad zastyděti, jakým zármutkem se naplniti, srovnáme-li své mládí se svatým dětstvím a jinoštvím tohoto apoštolského muže! Zkoumejme se, litujme vin minulosti a snažme se aspoň nyní napodobovati ctnosti svatého Jana Františka.

a) Jak čisté a nevinné bylo naše mládí? Snad na ně nemůžeme vzpomínati leč s lítostí a s pláčem. Snad ani nyní při tolika milostech a po mnohých letech kněžského života nejsme po této stránce dokonalí, dokonce se dopouštíme i hříchů. Umiňme si pevně, že opatrností v pohledech a četbě, ukázněnou obrazotvorností, varováním se příležitosti, rozhodným bojem proti pokušením vynasnažíme o dokonalou kněžskou čistotu.

b) Vzpomínejme, jaká byla v mládí naše upřímnost a otevřenost: kolik nepravd, lží a přetvárek tu snad shledáme! Možná ani nyní si neděláme mnoho z úmyslné nepravdy, omlouvajíce se, že to není těžký hřích; snad naše chování k spolubratřím a představeným je obojetné. Nebudeme mítí nikdy pravého klidu v duši a činnost naše nebude nikdy požehnaná, jestliže se v té věci nenapravíme.

c) Sv. Jan František už od prvních let se zcela zasvěcuje v lásce Bohu, vše koná k jeho cti a podle

jeho svaté vůle, a já snad jsem po léta málo na Boha myslel, ano, dlouhý čas snad od něho žil odloučen. Chci to nyní vroucí láskou k Pánu Bohu napravit.

2. Sv. Jan František měl v heroickém stupni všechny ctnosti, které mají zdobiti apoštolského kněze. Vyberme si k rozjímání tři. Pravý apoštol, který chce duše od tohoto světa oddalovati a je k Bohu vésti, musí sám dávatí příklad sebezáporu a umrtvenosti: sv. Jan František bere na sebe neslýchané námahy, postí se přísně, noci tráví na modlitbách. Apoštolský kněz musí ukazovati mírnost a trpělivost i vůči těm, kteří Boha urážejí a jemu, knězi, odporují: Sv. Jan František přijímá i zatvrzelé hříšníky s největší láskou, křivdy i násilí nepřátel snáší s heroickou trpělivostí. Základem této mírnosti a trpělivosti jest nadpřirozené přesvědčení, že všichni jsou dítkami Božími. Apoštolský pracovník nesmí ani při velkých obtížích a neúspěších klesnouti na mysl. Proto musí míti neomezenou důvěru v Boha. Sv. Jan František se odevzdává ve všem zcela prozřetelnosti Boží; epizoda o bratru, jemuž bez peněz objednáva občerstvení, jest jednou ukázkou z mnohých.

a) Já snad hned reptám, je-li mi konati nějakou obtížnější práci, konám i předepsané modlitby líknavě a v pohodlném položení, nejsem ani ve vstávání přesný a nechci se v jídle a pití umrtvovati.

b) Přirovnějme svou mírnost a trpělivost k mírnosti a trpělivosti sv. Jana Františka. Jak snadno se dáваме strhnouti k netrpělivosti vůči lidem, s nimiž máme jednati při úřadování nebo ve zpovědnici, často i pro nezaviněnou jejich nevědomost,

netečnost nebo lehkomyšlnost! Jak se hned rozčilujeme, nejenom když jsme skutečně uraženi, ale i tehdy, když nás něco nepříjemného potká! Jak málo lásky ukazujeme snad i k spolubratřím, na nichž jenom chyby vidíme a jichž si často jenom pro nějakou zevnější nezaviněnou chybu méně vážíme! Kéž bychom se na všechny lidi dívali více z nadpřirozeného stanoviska! Kéž bychom ve všech viděli dítky Boží! Kéž se stále více přesvědčujeme, že jsme za své hříchy zasloužili více utrpení a pokorení, než kolik jich může celý svět obsáhnouti.

c) Křesťanská moudrost a opatrnost žádá, abychom používali také lidských a hmotných prostředků. Ale při tom si musíme zachovati neomezenou důvěru v Boha; musíme býti přesvědčení, že především všechno záleží na prozřetelnosti Boží. Proto nesmíme klesati na mysli ani tehda, když všechny přirozené prostředky selhávají a když se všechny naše námahy zdají býti marnými.

3. Pán Bůh dopustil na sv. Jana Františka těžkou zkoušku. Přestavený, který neměl porozumění pro jeho neobyčejnou horlivost, z části mu apoštolskou činnost zakázal, z části velmi omezil. Tehdy se ukázala velikost svatého misionáře. Podrobil se ve vši pokoře a tím dokázal, že jeho ctností byly pravým zlatem.

a) Možná, že i na nás pošle Pán Bůh podobný kříž, že nám představení neporozumějí a budou nám brániti v něčem, co je nám velmi milé a co pokládáme za užitečné nebo potřebné ke cti Boží. Hledejme pak útěchy u Krista Pána a v příklade našeho světce.

b) Zkušebným kamenem každé ctnosti je poslušnost. Kněz, který by sebe horlivěji pracoval, ale nedovedl ochotně poslechnouti svého duchovního otce nebo představených, kázících mu zanechatí nějakého díla nebo místa, nebyl by na pravé cestě.

Oremus:

Deus, qui ad plurimos pro salute animarum perferendos labores beatum Joannem Franciscum Confessorem tuum mirabili caritate et invicta patientia decorasti: concede propitius; ut eius exemplis instructi, et intercessionibus adiuti aeternae vitae praemia consequamur. Per Dominum nostrum.

XXXI. Sv. Jan Křtitel, předchůdce Páně. Jeho narození a povolání.*)

(24. června.)

Sv. Jan Křtitel je jednou z nejmohutnějších postav v dějinách zjevení Božího. Byl v Starém zákoně předpověděn, jako anděl, který bude předcházeti Mesiáše a připravovati mu cestu (Mal. 3, 1; Mt. 11, 10; Mk. 1, 2; Lk. 7, 27), jako hlas volající a oznamující příchod Páně (Is. 40, 3; srv. Mt. 3, 3; Mk. 1, 3; Lk. 3, 4), jako Eliáš, který podle podání měl před Mesiášem přijíti (Mal. 4, 5 dd.; srv. Lk. 1, 17; Mt.

*) Předepisujeme tomuto rozjímání všechno, co nám o životě a působení sv. Jana Křtitele Písmo sv. vykládá; budeme však uvažovati v tomto rozjímání jen o narození a povolání Janově, v jiném pak rozjímání (ke dni 29. srpna) o jeho neohroženém apoštolátě a heroické smrti.

11, 14). Už jeho narození a události je předcházející jsou podivuhodné. Narození jeho bylo oznámeno andělem otci jeho Zachariášovi (Lk. 1, 8 dd.), o němž, jakož i o manželce jeho Alžbětě, píše Písmo sv., že »byli spravedliví před Bohem, chodíce ve všech příkázáních a předpisech Páně bez úhony« (Lk. 1, 6). Anděl předpověděl také Zachariášovi velikost Janovu, jeho poslání a hlavní jeho ctnosti. Pravidl, že bude Jan veliký před Pánem Bohem, že bude předchůdcem Páně, že bude v rozhodném duchu Eliášově působiti na lid israelský, aby jej k Bohu obrátil, že bude mužem strohého pokání. Pro jeho velikost, jeho poslání, jeho ctnosti budou se mnozí radovati z jeho narození (Lk. 1, 14 dd.). Při narození Janově otec Zachariáš sám předpověděl v nádherném hymnu »Benedictus« velikost a poslání jeho: bude prorokem Nejvyššího a bude lidu svému kázat o Spasiteli (Lk. 1, 76 dd.). Základ osobní velikostí sv. Jana Křtitele byla posvěcující milost; byl už před narozením při návštěvě P. Marie u Alžběty omilostněn (Lk. 1, 41, 44), dostalo se mu později mnoho jiných milostí, neboť neustále »byla ruka Páně s ním« (Lk. 1, 66) a v milosti rostl a sílil (Lk. 1, 80). To vše je naznačeno jménem Jan (= milost Hospodinova), od Boha mu daným (Lk. 1, 13, 60).

Sotva povyrosl, odebral se na poušť, kde žil strohý život odívaje se koží velbloudí a požívaje pouze kobyly a lesní med (Lk. 1, 80; Mt. 3, 4; Mk. 1, 6). Teprve když ho Bůh vnitřním hlasem povzbudil, vystoupil veřejně a ujal se dvojího svého úkolu: vydávati svědectví o Mesiáši a vésti lid israelský k spáse a Spasiteli. Obojí úkol koná s neobyčejnou horlivostí, hlubokou pokorou a se statečnou

neohrožeností. Příkladem i slovem, v soukromých rozmluvách i ve veřejných kázáních k lidu neustává napomínati k lepšímu životu a hlásati příchod Krista a jeho království. I ve vězení, kam je později uvržen, ještě apoštoluje. V hluboké pokoře ustupuje svou osobou zcela do pozadí. Znovu a znovu na otázky židů opakuje, že není ani Kristus ani prorok, a chce býti nazýván jenom nejskromnějším jménem »hlas volajícího na poušti« anebo nanejvýše »družbou« Kristovým, který mu duše jenom přivádí (Mt. 3, 11; Mk. 1, 8; Jan 1, 20, 23; 3, 28, 29). Když si jeho učedníci s jakousi závistí stěžují, že také učedníci Ježíšovi křtí a že mnoho lidu se k němu hrne, nejenom nejmenší závisti, nýbrž kárá za ni své učedníky; několikrátě výslovně prohlašuje, že jeho křest je pouze křest vodou, ale Kristův křest křtem Ducha svatého (Mt. 3, 11; Mk. 1, 8; Jan 1, 26). Nejenom přiznává, že Kristus Pán jest větší než on (Mk. 1, 7; Lk. 3, 16), nýbrž přeje si, aby Kristus »rostl, on pak se menšil« (Jan 3, 30), prohlašuje, že není hoden prokázati Pánu Ježíši nejmenší službu (»rozvázati řemínky obuvi jeho«; Mt. 3, 11; Mk. 1, 7; Lk. 3, 16; Jan 1, 27, 28). Ačkoli srdce jeho bylo naplněno mocnou touhou uzříti Mesiáše, přece z pokory nejde k němu sám a nepoznává ho (Jan 1, 33), dokud Spasitel k němu sám nepřijde. Rozhodně se brání, když Spasitel chce se dáti od něho pokřtíti; ale hned se podvolí, když mu Kristus Pán řekne, že je to vůle Boží (Mt. 3, 14).

O Mesiáši vydává svědectví, že je věčný Syn Boží (Jan 1, 15, 34; 3, 36), že se bude jako »Beránek Boží« obětovati za hříchy světa (Jan 1, 29), ale že bude též přísným Soudcem, který klade sekeru na kořen ne-

zdravého stromu a věječkou odděluje obilí od plev (Mt. 3, 12; Lk. 3, 17). Lid připravuje na Mesiáše tím, že mu hlásá nutnost pokání a blízkost mesiánského království. Vybízí jej, aby sebezáporem a bojem proti vášním »vyplňovali údolí« tam, kde chybí důvěra, síla, a aby »snižovali pahorky a hory« pýchy a přílišného sebevědomí (Mt. 3, 1—2; Lk. 3, 3 dd.). K vojínům a publikánům je mírný a milosrdný, nežádaje od nich mnoho, ale pyšné zatvrzelé fariseje a požitkářské saducee ostře kárá (Mt. 3, 7; Lk. 3, 7 dd.). Jeho apoštolská neohroženost se neleká říci trpkou pravdu i mocným tohoto světa: zcela otevřeně vytýká Herodovi jeho hříšný poměr s Herodiadou (Mt. 14, 3; Mk. 6, 17dd.; Lk. 3, 19). Lid si ho váží a hrne se k němu (Mt. 3, 5; Lk. 3, 21; 7, 29; Jan 3, 23), ale Herodes dává nepohodlného karatele vsaditi do žaláře (Mt. 4, 12; 14, 3; Mk. 1, 14; 6, 17; Lk. 3, 20; Jan 3, 24). Nemoha přímo na lid působiti a o Kristu svědectví vydávati, činí tak nepřímou, posílaje některé ze svých učedníků, aby se tázali Krista, zdali je »ten, který přijíti má«, a aby lid z odpovědi Spasitelovy jeho mesiánské poslání poznal. Kristus Pán vskutku se prohlašuje slavnostně za Mesiáše, neboť poukazuje na zázraky, které byly už od Isaiáše předpověděny. Když pak poslové odešli, chválí Pán Ježíš veřejně před lidem svatého Jana, velebě jeho strohý život (není »člověk měkkým rouchem se odívající«), pevnost i neohroženost (není »třtinou větrem se klátící«). Práví o něm, že je Eliášem, jenž má před Mesiášem přijíti, že je větší než proroci, ano že z lidských synů není nikdo větší nad něho. Přidává však, že i nejmenší člen nového království mesiánského neboli Církve Kristovy je pro toto svaté členství větší než

Jan, jenž náležel ještě k Starému zákonu: tak vysoko převyšuje Církev novozákonní synagogu starozákonní (Mt. 11, 2 dd.; Lk. 7, 18 dd.).

Herodes by se byl rád Jana nějak zbavil, ale z obavy před lidem neodvážil se mu ublížiti (Mt. 14, 5). Ano nemohl odepřítí statečnému hlasateli pravdy Boží úcty a ptal se vězně často o radu (Mk. 6, 20). Herodias ho však nenáviděla a hledala příležitost, jak by jej zahubila. Příležitost se našla při slavnosti narozenin králových. Dcera Herodiady ze zákonitého jejího dřívějšího manželství, Salome, tančila před hosty tak svůdně, že Herodes jí pod přísahou slíbil v odměnu, cokoli by žádala. Na popud své matky žádá Salome hlavu Janovu a král, ač nerad, vzhledem k hostům, před nimiž přísahal, povolí. Tak klesá veliký apoštol pod mečem katovým (Mt. 14, 6 dd.; Mk. 6, 19 dd.). Lid lká nad jeho smrtí, učedníci jej uctivě pochovávají. Herodesovi nedává jeho zločin spáti. Mohutná postava Janova jej straší. Když slyší o Ježíšovi a jeho zázracích, domnívá se, že Jan vstal z mrtvých (Mt. 14, 1 dd.; Mk. 6, 14 dd.).

Kdežto u jiných svatých (mimo P. Marie) se slavívá jen den jejich smrti (tedy narození pro nebe), slaví Církev svatá vedle svátku Stěti sv. Jana ode dávna svátek Narození sv. Jana.

Rozjímání 31.

1. průprava: *Slyšme anděla, oznamujícího Zachariášovi: »Bude velikým před Pánem Bohem.«*

2. průprava: *Prosme, abychom se také stali v pravdě velikými před Pánem Bohem.*

in. 121

1. Sv. Jan Křtitel byl skutečně veliký před Pánem Bohem, ano byl vůbec jeden z největších mužů všech věků. Tak to o něm jménem Božím předpověděl archanděl Gabriel, tak to slavnostně prohlásil sám Kristus Pán. Byl veliký svým posláním a úkolem i svou osobní svatostí. Úkolem jeho bylo předcházeti Mesiáše, vydávati o něm svědectví a připravovati lid israelský na jeho příchod. Této úloze věnuje Jan celý život a celé své bytí. Lze říci, že nemyslí než na Ježíše a nemluví než o Ježíši, že Kristus Pán je obsahem a výplní celého jeho žití. Toto úzké spojení s Mesiášem, tento vznešený úkol je také základem jeho velikosti. Přiměřená takovému úkolu byla i osobní svatost Janova. Jejím základem byla posvěcující milost Boží, jíž se mu zvláštní výsadou Boží dostalo už před narozením a v níž po celý život stále rostl. Přes to však, že byl sv. Jan Křtitel tak veliký svým posláním i svou osobní svatostí, tvrdí Kristus Pán, že i nejmenší člen novozákonní říše jeho jest po této stránce větší než předchůdce Páně. Taková jest cena a vznešenost Církve, od Krista založené.

a) Úzké spojení s Kristem je základ pravé velikosti. Úkol náš je podobný úkolu Janovu. I my máme předcházeti Krista, vydávati svědectví o něm, hlásati jeho království, připravovati lid na jeho příchod. Čím užší bude při tom naše spojení s Kristem, čím více budeme ustupovati do pozadí, aby Kristus v nás žil a byl obsahem a výplní našeho života, tím většími budeme před Pánem Bohem.

b) Takový úkol předpokládá osobní svatost. Jejím základem je milost posvěcující. I nejskvělejší počiny na venek by neměly ceny, kdybychom při

tom nežili habituelně v milosti Boží, i nejvýznamnější organizace a nejnádhernější náboženské manifestace by neznamenalý mnoho, kdybychom se ne snažili především, udržovati duše v posvěcující milosti Boží.

c) Taková je cena Církve Kristovy, že i nejmenší její člen jest v jistém smyslu větší než sv. Jan Křtitel. Nezaslouženou milostí Boží jsme nejenom členy, nýbrž i sluhý této Církve. Ó jak se musíme snažiti, abychom byli hodnými členy a dokonalými služebníky!

2. Sv. Jan měl nejenom veliký stupeň milosti posvěcující, nýbrž vynikal také všemi ctnostmi, které mají zdobiti apoštola. Hluboká byla jeho pokora. Po léta žije zcela v skrytosti a ze skromnosti nejde ani uvidět Krista Pána. Ačkoli Spasitel sám o něm prohlašuje, že je »větší než proroci«, odmítá rozhodně název proroka; chce býti jmenován jenom »hlasem volajícího na poušti«, nanejvýše se přiznává za družbu nebeského ženicha Ježíše Krista; velebí křest Kristův, svůj křest prohlašuje skromně za pouhé obřadné obmývání. Chce, aby Kristus rostl a byl oslavován, on sám, aby byl umenšen a zapomenut, nepovažuje se za hodna prokázati Spasiteli ani nejmenší službu. Energicky se zdráhá, když ho Kristus žádá, aby jej pokřtí. Ale když se dovídá, že je to vůle Boží, ochotně se podrobuje. Je mužem tuhé kajícího: nepije vína, po léta žije tvrdý život na poušti, odívá se drsným rouchem a přísně se postí. Je v duchu Eliášově pevný v zásadách a neohroženým karatelem nejenom lidu, nýbrž i vlivných fariseů, ba i mocného krále. Jeho

umrtvenost a jeho rozhodnost docházejí proto veliké chvály z úst samého božského Mistra.

a) O jak jsme maličtí ve své ješitnosti a ctižádosti proti svatému Janovi my, kteří se tak rádi ukazujeme, toužíme po uznání, snad si zakládáme na svých titulech, nejsme spokojeni, svěřují-li se nám méně čestné práce, chceme, »abychom my rostli a druzí byli umenšováni«. Kolik se tu musíme ještě učití od předchůdce Páně. Měli bychom se podle jeho příkladu spíše vyhýbatí každému vyznamenání a čestnému místu. Ovšem tam, kde je to vůle Boží, bychom je přijali, můžeme to s důvěrou v pomoc Boží učiniti, jak se Jan podvolil podle vůle Boží čestnému úkolu pokřtít Krista Pána.

b) Přemýšlejme, zdali bychom aspoň v něčem nemohli napodobovati kajicnost svatého Jana, který nikdy »nepil vína ani nápoje opojného«, měl »roucho ze srstí velbloudí« a jehož »pokrmem byly kobylinky a med lesní«.

c) Není snad příčinou našich neúspěchů to, že máme příliš málo ducha Eliášova, že jsme třtinami větrem se klátícími? Jak snadno se připodobňujeme zásadám tohoto světa, jak málo odvahy ukazujeme, třeba-li říci pravdu, zvláště osobám vlivným!

3. Sv. Jan vyplnil úkol mu svěřený, vydávati svědectví o Mesiáši, dokonale. V několika málo rysech podává israelskému lidu úplný obraz Krista Pána: bude veleknězem, Beránkem obětujícím se za hříchy lidu, bude pravým a věčným Synem Božím, bude spravedlivým a přísným Soudcem. Každé příležitosti používá Jan, aby vydával toto svědectví. Káže Krista nejenom slovy, nýbrž i příkladem. Hlásá jej v soukromých rozmluvách i ve veřejných

kázáních. A když jej uvrhnou do vězení a on nemůže přímo apoštolovati, vydává svědectví aspoň nepřímo skrze své učedníky.

a) Takové svědectví máme i my o Kristu vydávati. Ukazujeme lidu, že je pravý a věčný Syn Boží, mluvmе často o jeho milosrdné lásce, již projevils smírnou obětí na kříží, ale zdůrazňujeme též vážnou pravdu, že přijde jednou jako spravedlivý a přísný Soudce.

b) Hlásejme Krista slovem i příkladem. Neomezujme se na činnost, abych tak řekl, úřední, nýbrž užívejme každé příležitosti, i v soukromém životě a obcování, abychom vedli duše ke Kristu. Tam, kam nemůžeme sami, posílajme za sebe schopné k tomu věřící; vychovávájme proto laický apoštolát. Když pro nemoc nebudeme moci přímo působiti, apoštolujme aspoň modlitbou a utrpením.

Oremus:

Deus, qui praesentem diem honorabilem nobis in beati Joannis nativitate fecisti: da populis tuis spiritualium gratiam gaudiorum; et omnium fidelium mentes dirige in viam salutis aeternae. Per Dominum.

XXXII. Sv. Petr, kníže apoštolů.

(29. června.)

Sv. Petr byl rybář v Bethsaidě v Galilei a byl přiveden od svého bratra Ondřeje k Pánu Ježíši, jenž jeho původní jméno Šimon zaměnil za jméno Petr (= skála) (Mt. 4, 18 dd.; Mk. 3, 16 dd.; Lk. 6,

14 dd.; Jan 1, 40 dd.). Petr přidružil se ke Kristu Pánu, viděl jeho první zázrak v Káně galilejské, ale nenásledoval ho ještě stále, nýbrž vracel se k svému zaměstnání rybářskému. Když se ke konci prvního roku veřejné činnosti Spasitelovy shromáždily u jezera genezaretského, kde Petr se svými druhy právě rybařil, veliké zástupy lidstva, vyžádal si Kristus Pán lodičku Petrovu a kázal z ní lidu. Když pak přestal učit, řekl Petrovi: »Zaď na hlubinu a rozestřete síť své k lovení.« Sv. Petr odvětil: »Mistře, po celou noc pracovavše ničeho jsme nechytili, ale k slovu tvému rozestřu síť.« A hned zahrnuli takové množství ryb, že síť se trhala. Sv. Petr byl tímto zázrakem tak ohromen, že padl Kristu Pánu k nohám se slovy: »Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.« Ale Pán Ježíš mu řekl: »Neboj se, od tohoto času budeš lidi lovit.« (Lk. 6, 1 dd.)

Tehdy opustil sv. Petr svou rodinu a všechno, co měl a následoval stále božského Mistra. Jevil zvláštní odhodlanost a horlivost, vyznačoval se pevnou vírou a nezlomnou důvěrou ke Kristu Pánu, ale nebyl prost vrtkavosti a unáhlenosti. Když se jedné noci Pán Ježíš blížil k učedníkům po hladině jezerní, prosil Petr, aby i on směl po vodě k němu přijíti, Spasitel to dovolil, ale Petr, uleknuv se po chvíli prudkého větru, pozbyl důvěry a počal tonouti. Pán Ježíš ho uchopil a pokáral jej slovy: »Malověrný, proč jsi pochyboval?« (Mt. 14, 24 dd.) Když Kristus Pán přísliboval v Kafarnaum, že dá své vlastní tělo za svátostný pokrm, zdála se jeho řeč mnohým tvrdou a nesrozumitelnou, takže odcházeli od Spasitele pryč. Pán Ježíš se ptal učedníků: »Chcete i vy odejít?« Petr odpověděl za ně: »Pane, ke komu půjdeme? Ty

máš slova života věčného.« (Jan 6, 61 dd.) Brzy potom tázal se Spasitel poblíž města Cesaree Filipovy učedníků, zač jej mají. Petr vyznal slavnostně přede všemi jeho mesiášství a božství. (Mt. 16, 19 dd.) Za to mu Kristus Pán slavnostně přislíbil, že bude skalou, na níž vystaví Církev svou, že mu dá klíče svého království a vrchní moc svazovati a rozvazovati. Když Pán Ježíš předpovídal před svým utrpením učedníkům, že ho v jeho utrpení všichni opustí, ohražoval se Petr velmi proti tomu a tvrdil, že půjde s Mistrem do žaláře a na smrt; přece jej však potom třikrát zapřel, ale dotknut pohledem Spasitelovým hříchu hned trpce lítoval. (Mt. 26, 33 dd.; Mk. 14, 29 dd.; Lk. 22, 31 dd.; Jan 18, 15 dd.) Když se Kristus Pán zjevil po zmrtvýchvstání svým učedníkům u jezera tiberiadského, vrhl se Petr ve své horlivosti hned jak jej poznal z loďky do moře, aby se plavaje co nejdříve k Mistru dostal. (Jan 21, 7.)

Božský Spasitel odměňoval Petrovu pevnou víru, nezlomnou důvěru a ohnivou horlivost, a častěji ho vyznamenával. Petr se v evangelích jmenuje mezi apoštoly na prvním místě a často se výslovně nazývá »prvním«. Pravidelně mluví jménem apoštolů. Tak se na příklad mimo jiné jménem apoštolů táže, kolikrát dlužno odpustiti, když nás někdo urazil, a Pán Ježíš mu odpovídá, že třeba odpouštětí stále. (Mt. 18, 21 dd.) Jindy zase se ptá s důvěrnou otevřeností, jaké odměny se jemu a ostatním apoštolům dostane za to, že všechno opustili, a božský Spasitel mu odpovídá: »Budete sedět na dvanácti stolcích, soudíce dvanáctero pokolení izraelských.« (Mt. 19, 27 dd.; Mk. 10, 28.) Kristus Pán uzdravuje Petrovu tchyni (Mt. 8, 15); učí z jeho loďky, bere jej s Janem

a Jakubem s sebou, když křísí dceru Jairovu (Lk. 8, 51) a když se proměňuje na hoře (Mt. 17, 1 dd.; Mk. 9, 1 dd.; Lk. 9, 28 dd.), platí zaň daň chrámovou (Mt. 17, 23 dd.), posílá jej s Janem připravit velikonoční večeři (Lk. 22, 8 dd.), zjevuje se mu po svém zmrtvýchvstání zvláště (Lk. 24, 34). Největšího významání však se dostalo sv. Petrovi od Krista Pána tím, že mu Spasitel po jeho krásném vyznání víry u Cesaree Filipovy přislíbil, že na něm jako na skále vystaví Církev, že mu dá klíče svého království a vrchní moc svazovací a rozvazovací, t. j. že mu dá prvenství v Církvi (Mt. 16, 17 dd.). Po svém zmrtvýchvstání mu toto prvenství slovy: »Pasiž ovce mé. Pasiž beránky mé« vskutku udělil (Jan 21, 15 dd.). Už dříve slíbil jemu a jeho nástupcům neomylnost (Lk. 22, 32). Od něho žádal proto Kristus Pán zcela zvláštní lásku. Táže se ho před udělením primátu třikráte, zdali jej miluje více než druzí (Jan 21, 15 dd.). Žádá od něho lásku k utrpení a kříži. Když chce apoštol Krista přemlouvati, aby se nevydával na smrt a utrpení za lidstvo (Mt. 16, 22 dd.), Spasitel ho přísně kárá. Petra bere s sebou jako svědka svého nesmírného utrpení v zahradě getsemanské (Mt. 26, 33 dd.; Mk. 14, 33 dd.), po svém zmrtvýchvstání předpovídá mu jeho mučednickou smrt (Jan 21, 18 dd.).

Po nanebevstoupení Páně a po seslání Ducha svatého počal hned Petr s ohnivou horlivostí a neohroženou statečností hlásati Krista a jeho království a potvrzoval slova svá zázraky (Skut. ap. 2; 3; 5, 1 dd.; 9, 32). Všude si počíná jako vůdce a první z apoštolů: řídí volbu sv. Matěje (Skut. 1), mluví jménem apoštolů, koná první zázrak, uvádí první pohany do Církve (Skut. 10), vede hlavní slovo na apoštolském

sněmě v Jerusalemě (Skut. 15); proto přichází sv. Pavel schválně do Jerusalema, aby knížete apoštolů přede všemi jinými viděl a navštívil (Gal. 1, 18).

Kázal evangelium v Malé Asii, v Antiochii, kde byl prvním biskupem, založil potom se sv. Pavlem Církev římskou, jejíž prvním biskupem jest. V Římě napsal (mezi r. 63—66) dva listy. Musil hojně píti z kalicha utrpení od Mistra mu předpověděného. Byl častěji uvržen do žaláře, bičován a na konec v Římě r. 67 ukřížován, podle podání hlavou dolů, poněvadž se neměl za hodna, zemřítí tímže způsobem jako jeho Mistr. Nad jeho hrobem je největší a nejkrásnější chrám křesťanský, basilika sv. Petra; jeho hlava je v římské basilice lateránské.

Rozjímání 32.

1. průprava: Vizme svatého Petra, klečícího u nohou Spasitelových a přijímajícího klíče království Kristova.

2. průprava: Prosme, abychom velikost knížete apoštolů lépe poznali, ctnosti jeho napodobovali, jeho mocné přimluvě se těšili.

1. Sv. Petr měl zaujímati podle úmyslu božského Spasitele zcela zvláštní a význačné místo v jeho Církvi. Proto od něho Kristus Pán žádal více než od ostatních apoštolů. Měl mítí skálopevnou víru. A Petr vskutku se vyznamenával neochvějnou a živou vírou. Neohroženě vystupuje z řady apoštolů a slavnostně vyznává: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Pán Ježíš přislubuje nejsv. Svátost, tajemství tak vznešené a lidskému rozumu tak nepo-

chopitelné, že mnozí se horší a od Krista odcházejí, ale Petr prohlašuje rozhodně: »Ty máš slova života věčného.« Za druhé žádal Kristus Pán od Petra velikou důvěru. Sv. Petr ukazuje vskutku zvláštní důvěru a oddanost k svému Mistru. Ale jeho důvěra musila býti zkoušena. Proto když pozbyv důvěry, počal se bátí bouře a víchru, klesá do vln mořských, proto, když spoléhaje příliš na své vlastní síly, vydává se v nebezpečí, připouští Pán jeho pád. Pán žádal od Petra velikou lásku. Dříve než mu svěřil prvenství, tázal se ho třikráte, zdali jej miluje více než druzí. Petr opravdu miloval vroucně a něžně svého Mistra a nepřestal jej milovati ani tehda, když jej ze slabosti zapřel. Lásku svou ukazoval skutky. Z lásky ke Kristu opustil rodinu a vše, co ve světě měl. Pro ženatého, věkem pokročilého Petra byla to větší oběť než pro mnohého jiného apoštola. Z lásky ke Kristu pracoval neúnavně až do posledního dechu. Z lásky ke Kristu trpěl a konečně zemřel krutou mučednickou smrtí.

a) Náš kněžský život musí býti vybudován na pevné skále, totiž na víře v božství Ježíše Krista a v jeho přítomnost v nejsv. Svátosti oltářní. Proniká skutečně tato hluboká a živá víra veškeru naše jednání? Jeví se zejména velikou sebraností a uctivostí před svatostánkem?

b) Buďme přesvědčení, že jenom tehda budeme pokračovati v duchovním životě a budeme mítí požehnání ve svých pracích, vytrváme-li v neomezené důvěře v Boha. Jakmile v ní polevíme, jakmile se začneme spoléhatí na vlastní síly, ihned budeme klesati a naše práce budou neplodné.

c) Láska ke Kristu je vzpružinou apoštolátu. Čím vlivnější je postavení někoho v Církvi Kristově, tím více lásky od něho Kristus Pán žádá. Nabízí-li se nám nějaký důležitý úkol, hlásíme-li se o nějaké vlivné místo, musí býti vždy první otázka: Mám dosti lásky ke Kristu a k duším, abych úkol vyplnil, místo zastal?

2. Sv. Petru dostalo se od Mistra za jeho víru, důvěru a lásku odměny v pravdě královské. Kristus Pán přislíbil a dal jemu i jeho nástupcům prvenství v Církvi a neomvlný učitelský úřad. Abychom veliké důstojenství Petrovo poněkud pochopili, uvažujme, co jest Církev Kristova. Je nejenom královstvím, říší daleko rozsáhlejší a mocnější než největší a nejmohutnější říše tohoto světa, nýbrž je nadpřirozenou společností, Bohem samým založenou, všemi prostředky ke spáse a zdokonalení duší obdařenou, a má jediná plnost pravdy a všechny prostředky k nadpřirozenému cíli potřebné; ano je mystickým tělem Kristovým, v němž on sám tajemným způsobem žije a působí. Petr je skálou, na níž velkolepá budova Církve spočívá, má v ní nejvyšší moc, na které každá jiná moc církevní závisí, a je v ní neomylným hlasatelem víry Kristovy. Kristus Pán slíbil a dal Petrovi ještě jinou odplatu: utrpení a umučení. Proto ho tak přísně kárá, když Petr nechce slyšeti o kříži Kristově, nazývá jej dokonce proto satanášem (t. j. pokušitelem), proto ho činí svědkem svého nesmírného vnitřního utrpení a hlubokého pokoření v zahradě getsemanské, proto mu právě po odevzdání přímátu předpovídá jeho ukřížování.

a) Radujme se se sv. Petrem z jeho velikého významání; ale radujme se také, že se nám v prvenství apoštola Petra a jeho nástupců dostalo neocenitelného dobrodiní, že máme v papežství silnou autoritu, základ jednoty, ochranu proti všem bludům. Obnovme se v poslušnosti k apoštolskému stolci. Není těžko poslouchati, příkazuji-li se věci milé a lehké; opravdová poslušnost se ukáže tehda, když se káže nebo ustanovuje něco, co se našemu krátkému rozumu zdá méně vhodné, poměrům nepřiměřené.

b) Kristus klade na hlavu Kristovu za odměnu jeho věrností a lásky korunu mučednickou. Klame se, domníváje se, že máme dokonalou lásku ke Kristu nebo opravdovou horlivost apoštolskou, nechceme-li pro Krista a jeho věc něco trpěti.

3. Kristus Pán dopustil, aby Petr, tolikými způsoby od něho vyznamenávaný a k takové veliké důstojnosti povoláný, klesl. Když Petr poklesku svého lituje, ihned mu s láskou odpouští a věren danému příslibení, uděluje mu nejvyšší autoritu ve své Církvi. Stalo se to k našemu poučení. Je to pro nás napomenutím, abychom se nespolehali příliš na své síly. Jaká útěcha, že Kristus Pán neodpírá nám pro poklesky dřívějšího života své lásky, že se můžeme k němu s plnou důvěrou obracet, ano, že můžeme proň ještě veliké věci vykonati. Konečně se z pádu Petrova učíme i tomu, že chyby představených nesmějí nám býti omluvou, abychom jich neposlouchali.

a) Nermuťme se příliš nad chybami předešlého života a neztrácejme mysl. Hříchy, jichž jsme upřímně litovali a jež jsme napravili, stávají se nám

prostředkem duchovního pokroku: udržují nás v pokoře, povzbuzují k vděčnosti za milosrdenství Boží, učí nás opatrnosti a shovívavosti s chybami bližních. Nespolehejme výhradně na své síly, nevydávejme se dobrovolně v nebezpečí a modleme se za dar vytrvalosti.

b) Poslušnost je ctnost těžká a proto hledáváme často omluvy, abychom se jí zbavili. Takovou omluvou bývají skutečné nebo zdánlivé chyby představených. Pravá poslušnost nesmí hleděti ani na chyby ani na přirozené přednosti představených, nýbrž jenom na to, že představení stojí na místě Božím.

Oremus:

Deus, qui beato Petro Apostolo tuo, collatis clavibus regni coelestis, ligandi atque solvendi pontificium tradidisti: concede; ut intercessionis eius auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur. Per Dominum.

XXXIII. Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho apoštolát a jeho smrt.*)

(29. a 30. června.)

Kristus Pán obrátil zázračně sv. Pavla, aby mu byl nádobou vyvolenou a nesl jméno jeho před pohanů a krále i syny israelské. Pavel dal skutečně celou svou energii a všechny své síly ve službu apoštolátu pro Krista, nehroze se žádné oběti a žád-

*) O životě sv. Pavla až do jeho obrácení a o jeho obrácení srv. hl. VIII. (str. 57).

ného utrpení. Několik let se připravoval v ústraní (Damašku, Arabii, Tarsu) na svůj apoštolský úkol, potom šel do Antiochie a odtud podnikl veliké tři apoštolské cesty. Třináctiletou neunavnou činností obrátil velké množství duší ke křesťanství v Malé Asii, Makedonii, Illyrsku, Řecku; nakonec obrátil své zraky k Římu a ke Španělsku. Všude zakládal křesťanské obce, jež potom častěji navštěvoval a listy poučoval i těšil. (Skut. ap. 9; 13 dd.)

Základem této neobyčejně plodné a usilovné činnosti sv. Pavla byla pevná víra, neomezená důvěra, hluboká pokora, horoucí láska ke Kristu a duším. Sv. Pavlu bylo popřáno viděti Krista na vlastní oči, později se mu dostalo přímých nadpřirozených osvěcení (Skut. 16, 6 dd.; 2. Kor. 12, 1 dd.), nicméně posiloval svoji víru stálým rozjímáním a četbou Písma svatého. »Věděl, komu uvěřil« (2. Tím. 1, 12), věděl, že »co pošetilé jest ve světě, to vyvolil si Bůh« (1. Kor. 1, 27). Proto se s plnou důvěrou odevzdával svému Pánu, na všechno pohlížel v nadpřirozeném světle, věci tohoto světa považoval »za bláto«, aby získal Krista (Fil. 3, 8), všechny i nejmenší skutky, jako jísti a pítí, konal k jeho cti a chvále (1. Kor. 10, 30), pro něho žil a umíral (Řím. 14, 8). O své naprosté závislosti na Bohu byl pevně přesvědčen, věděl, že jenom »milostí Boží jest to, co jest« (1. Kor. 15, 10), pokládal se za nejmenšího z apoštolů (1. Kor. 15, 9), ano za vyvrhele (1. Kor. 4, 13); nejenom si nestěžoval, že ho Bůh mnoho pokořuje a zkouší, nýbrž při všech svých námahách a souženích konal ještě dobrovolně kašící skutky (1. Kor. 9, 27). Srdce Pavlovo plálo nevýslovnou láskou ke Kristu Pánu. O něm stále mluví, pro něho neunavně pracuje, jeho

největší touha jest, »odebratí se odtud a býti s Kristem« (Fil. 1, 23). Z této vroucí lásky ke Kristu prýštila mocná láska k duším. Pavel miloval duše mu svěřené až do posledního otroka (list k Filom.), miloval falešné spolubratry, kteří jej pomlouvali, kteří v osadách křesťanských jím založených působili tak, aby ho zarmoutili; nezáviděl jim, nehoršil se na ně, radoval se »jenom když se zvěstuje Kristus« (Fil. 1, 18); miloval své nepřátele pronásledující jej a usilující o jeho bezživotí, ano jeho láska k nepřítelům byla tak mocná, že »si přál, aby sám byl zarvřen od Krista pro své bratry« (Řím. 9, 3).

Bůh víru, důvěru, pokoru a lásku Pavlovu štědře odměňoval. Žehnal zvláštním způsobem jeho pracím, dal mu moc zázraků, dostalo se mu nadpřirozených osvícení a omilostnění, jeho srdce naplňoval při všech křížích nebeský klid. Bylo mu trpěti různé nemoci a pokušení (2. Kor. 12, 7), několikráte byl v nebezpečí smrti, byl bičován a vězněn. Zejména na konci svého života musil několik let ztrávit ve vězení, nejprve v Cesarei v Palestině, pak po dvakráte v Římě. Druhá římská vazba za Nerona se skončila smrtí mučednickou. Sv. Pavel byl mečem sťat na cestě Ostijské u Říma dne 29. června 67. Tento velký apoštol národů byl skutečně nádobou vyvolenou Páně a přispěl ze všech apoštolů nejvíce k rozšíření křesťanství. Se sv. Janem evangelistou jest prvním bohoslovcem katolické Církve; napsal 14 překrásných hlubokých listů. Jeho tělo odpočívá v nádherné basilice na cestě ostijské (S. Paolo fuori le Mura), jeho hlava v basilice lateránské,

Rozjímání 33.

1. průprava: *Slyšme sv. Pavla, jak stářím, námahami, bolesti skličeni s důvěrou pronáší slova: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonale, víru jsem zachoval, pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti.«*

2. průprava: *Vyprosme si milost, abychom mohli před smrtí mluvit s podobnou důvěrou.*

1. Prvním a hlavním základem podivuhodné apoštolské činnosti sv. Pavla byla skálopevná jeho víra a naprostá dětinná důvěra k Bohu a Kristu Pánu. Svátý Pavel věřil pevně, poněvadž viděl vlastníma očima Krista Pána a poněvadž Bůh jej vnitřními osvíceními poučoval. Zdokonaloval a poučoval víru svou stálým rozjímáním a čtením Písma svatého, přijímal poučování od apoštolů Církve Kristovy. Neomezená byla jeho důvěra v moc, dobrotu a věrnost Boží. »Věděl komu uvěřil«; věděl také, jak je sám slabý, ale měl při tom jistotu, že »co slabé jest ve světě, to vyvolil si Bůh«. Tato pevná víra a tato nezvratná důvěra dávala apoštolovi ucelený, nadpřirozený názor světový. Pavel viděl všechny věci až do nejmenších v nadpřirozeném světle, pro Boha a Krista měl všechny věci za marné, ba za bláto. Bůh jej odměňoval za tuto pevnou víru a důvěru. Dával mu sílu k pracím až nadlidským, dával mu moc nad srdci lidskými, ba i nad přírodními zákony, dával srdci jeho nebeský klid, o němž svět nemá tušení.

a) Jest snad naše víra méně podepřena, než víra Pavlova? Neviděli jsme sice Krista Pána na vlastní

očí, ale máme jeho slovo v neomylné Církvi. I my musíme zbožným rozjímáním a častější četbou Písma svatého viru svou stále zdokonalovati.

b) I nad námi bdí týž mocný, dobrotivý a věrný Pán Bůh, i nás zkušenost často přesvědčila o jeho otcovské péči a prozřetelnosti. Proto i naše důvěra musí býti nade všecko pevná.

c) Bude-li naše víra pevná, budeme-li se na všechno dívati v nadpřirozeném světle, nebudeme-li spoléhati na sebe a na věci tohoto světa, nýbrž na Boha, pak budeme mítí sílu k velikým pracím pro Boha. Bůh bude nás provázeti zvláštní, někdy až na divy hraničící prozřetelností a srdce naše naplní při všech obtížích tohoto života posvátným klidem.

2. Sv. Pavel byl mužem opravdové, hluboké pokory. Byl pevně přesvědčen, že je skrz naskrz na Bohu závislý, že všechno, co má, jest od Boha, že jenom »milostí Boží jest, co jest«, že sám ze sebe je slabý a hříšný. Proto ho nejenom nikdy ani nenapadlo, vynášeti se nad jiné, zakládati si na svých skutcích, hledati vlastní chvály, nýbrž považoval a prohlašoval sebe za nejmenšího ze všech, ano za vyvrhel, všechny skutky, i nejmenší, konal ke cti a chvále svého Pána a celý život postavil úplně ve službu Boží. Jeho dětinná pokora jevila se zvláště ve vroucí a uctivé modlitbě. Nejenom velmi často »skláněl kolena svá před Otcem Pána našeho Ježíše Krista« (Ef. 3, 14) v pokorné modlitbě, nýbrž obíral se vlastně stále Bohem a věcmi božskými, jak o tom svědčí jeho listy, takže celý jeho život byl nepřetržitou modlitbou.

a) Kéž bychom také my byli proniknutí pevným přesvědčením o naprosté závislosti na Pánu Bohu

a o své vlastní nicotě a hříšnosti! Konejme často a bedlivě sv. exercície, v nichž právě o těchto základních pravdách vždy znovu rozjímáme, a vraťme se k nim i jindy častěji při svých meditacích.

b) Srovnajme své smýšlení a jednání s pokorným smýšlením a jednáním sv. Pavla. On, nádoba vyvolená, apoštol národů, považuje se za nejmenšího ze všech, ba za vyvrhel, a my se pro své ctnosti a úspěchy, často jenom zdánlivé, vynášíme nad své spolubratry a jimi snad pohrdáme; on ve všech věcech, i nejmenších, koná svatou vůli Boží a hledá jenom čest a chválu Boží, a my při svých skutcích myslíme stále ještě na sebe a svou chválu. O jak mnoho se od něho musíme ještě učití a jak ho musíme prosítí, aby nám svou přimlouvou pomáhal k pravé pokoře!

c) Proč jsou naše modlitby často málo uctivé, roztržité a nedbalé? Ne-li také proto, že nemáme dosti pokory, že nejsme dosti přesvědčení o své nicotě před Pánem Bohem? Jest to pro nás nový důvod, snažiti se o pravou pokoru.

3. Srdce Pavlovo plálo mohutnou a vroucí láskou ke Kristu Pánu. Na svého Mistra stále myslí, o něm skoro ustavičně mluví a píše. V jeho listech přichází jméno Ježíš dvěstědevatenáctkrát, jméno Kristus více než čtyřsetkrát. Pro Krista pracuje do únavy, pro něho vše obětuje, trpí a umírá, nade všecko touží »odebrati se a býti s Kristem«. Tato vroucí láska ke Kristu byla základem apoštolské lásky k duším. Sv. Pavel miloval otcovsky duše mu svěřené, staraje se i o nejmenší z nich, o nízké, opuštěné, otroky, miloval něžnou, přátelskou láskou

Tito a jiné své věrné druhy, ale miloval upřímnou nadpřirozenou láskou i ty, kteří mu činili zle. Láskou odplácí neupřímnost a nepřízeň falešných spolu-bratří; srdce jeho objímá v lásce pohany, mluví o nich s velikou šetrností a přináší pro ně nesčetné oběti. Židům, kteří jej nenáviděli a tolikráte usilovali o jeho bezživotí, sv. Pavel se odměňoval obzvláštní láskou. Ačkoli byl vlastně apoštolem pohanů, přece všude, kam přijde, vyhledává nejprve své krajany, ano taková byla jeho láska k nim, že by si byl přál býti zavržen pro své bratry, aby je spasil.

a) Zde máme jistě příležitost zpytovat se, jaká je naše láska k bližnímu. Milujeme opravdu všeobecnou, nadpřirozenou láskou duše nám svěřené, či je poměr náš k nim chladný, a svou lásku a pozornost věnujeme jenom těm, kteří jsou nám sympatičtí? Jaká je naše upřímnost a láska k duchovním spolubratřím? Zkušebním kamenem pravé lásky je láska k nepřítelům. Jak si počínáme, jestliže nás někdo urazil?

b) Pravé nadpřirozené lásky k bližnímu nikdy nedosáhneme, nebude-li srdce naše naplněno vroucí láskou ke Kristu. V této lásce musíme stálým uvažováním o sobě a ctnostech Krista Pána a zbožným denním rozjímáním více a více růsti.

Oremus:

Deus, qui multitudinem gentium beati Pauli Apostoli praedicatione docuisti: da nobis, quaesumus; ut cuius natalitia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per Dominum.

XXXIV. Sv. Cyril a Metoděj, apoštolé slovanští.

(5. července.)

Život a osudy sv. bratří Cyrila a Metoděje zůstanou navždy spjatý s osudy a dějinami slovanských národů, zvláště s dějinami a osudy katolické Církve u národů slovanských; jim děkuje značná část Slovanů dobrodiní katolické víry. Cyril (vl. Konstantin, jméno Cyril přijal teprve při vstupu do kláštera v Římě) a Metod byli rodní bratři a narodili se v Soluni (Metod r. 815, Cyril 827 nebo 828), městě řeckém, ale v okolí značně slovanském. Byli z bohatého a vznešeného rodu, otec jejich byl v Soluni náměstkem správce císařské provincie (drungarios). Oba byli velmi nadaní a konali studia s výborným prospěchem, zvláště Konstantin, který pro svou učenost byl už za studií v Cařihradě zván »filosofem« (mudrcem) a jako mladý muž se stal profesorem filosofie. Touha jejich nesla se však pryč od světa k odříkavému, apoštolskému životu. Bůh sám je na to připravoval. Podle legendy dopustil, aby Konstantin jako chlapec pozbyl zamilovaného sobě sokla a tak už v útlém mládí poznal pomíjejícnost věcí pozemských; za jinošství ztratili bratři smrti otce. Metod, který byl nějaký čas správcem provincie, odebral se z touhy po dokonalejším životě do klášterní samoty a Konstantin, jenž byl zatím pověřen důležitým posláním k Saracénům (Arabům) ho tam následoval.

Bůh je volal k životu apoštolskému. Byli posláni nejprve na misie k Chazarům u Černého moře, kde sv. Cyril našel ostatky sv. papeže Klimenta; r. 863

pak do říše velkomoravské, jejíž kníže (Rostislav) žádal v Cařihradě o křesťanské věrověstce znalé slovanské řeči. Ihned počali na Moravě horlivý apoštolát, k jehož úspěchu vedle znalosti slovanského jazyka přispívalo zejména slovanské písmo od Konstantína vynalezené. Překládali do slovanštiny Písmo svaté a obřadní knihy a konali svaté obřady slovanským jazykem. R. 867 byli povoláni od papeže Mikuláše I. do Říma, kam po delší cestě (zdrželi se zejména déle v Panonii) dorazili ke konci tohoto roku. Papež Hadrián II., jenž nastoupil po zemřelém Mikuláši I., posvětil jejich učedníky na kněze a potvrdil slovanskou liturgii. Churavý Konstantín vstoupil v Římě do kláštera, přijav jméno Cyril, a zemřel tam 14. února 869, napomenuv před tím Metoda, aby se vrátil k apoštolskému dílu u »věrných Moravanů«. Sv. Cyril byl s velikou slávou pohřben v basilice sv. Klimenta, sv. Metoděj, posvěcený na biskupa, vracel se jako arcibiskup panonský a moravský a legát papežský na Moravu.

Jeho návrat do říše velkomoravské se zdržel a jeho působení bylo velmi stíženo nepřátelstvím německých biskupů, považujících jej za vetřelce do jejich církevního území. Podezřívali ho, odsoudili jej samovolně a drželi 2½ roku ve vězení. Sv. Metoděj se odvolával na papeže a na výtku, že káže v cizím území, odpovídal: »Je to území sv. Petra!« Teprve na přímý rozkaz papeže Jana VIII. byl z vazby propuštěn a jal se znovu horlivě apoštolovati. Dokončil překlad Písma sv. a pořídil též překlad Nomokánonu (sbírky církevních zákonů), v němž pevně hájí prvenství římského biskupa. Ale jeho nepřátelé neustávali proti němu brojiti, takže se musil r. 879 nebo 880

v Římě zodpovídati. Tam však byla jeho pravověrnost uznána, jeho práva jako apoštolského legáta potvrzena a liturgie slovanská znovu schválena. Zemřel svatou smrtí dne 6. dubna 885. Po jeho smrti dosáhli toho nepřátelé, že učedníci Metodovi byli z Moravy vypuzeni. Zánikem říše velkomoravské byla na dlouhý čas zničena i kvetoucí církev moravská.

Rozjímání 34.

1. průprava: *Vizme sv. Cyrila, loučícího se před smrtí s bratrem Metodějem slovy: »Neopouštěj, bratře, Moravanů věrných!«*

2. průprava: *Prosme, abychom byli proniknuti pravým apoštolským duchem svatých bratří soluňských.*

1. Takový neobyčejně horlivý a podivuhodně plodný apoštolát, jaký byl apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, předpokládá dlouhou a důkladnou přípravu a velikou osobní svatost. Bůh sám svaté bratry svou prozřetelností připravoval k úkolu apoštolskému od jejich prvních let. Apoštol musí býti povznesen nad pomíjející věci tohoto světa; a proto dává Bůh Konstantinovi v jeho dětství poznati marňost věcí stvořených, odjímá v mládí budoucím apoštolům milého otce, aby je od světa odloučil. Konstantin a Metoděj poznávají, jak důležitý jest pro apoštolskou práci pevný základ osobní svatosti, a vědouce, že je těžko dosáhnouti jí ve víru světa, uchylují se do samoty. Prospívají ve všech ctnostech, zejména se snaží o hlubokou pokoru a pannickou čistotu. Zůstávají čisti a neporušeni i ve

zkaženém okolí a při vši své učenosti a věhlasu stávají se věrověstci prostého lidu. Apoštol má nejenom poznati pomíjejícínost tohoto světa, nýbrž musí se skutečně od pomíjejících věcí odloučiti, aby mohl svobodně pracovati pro Krista a duše; právě v této oběti se má jeho apoštolská dokonalost nejvíce jeviti. Svati bratři přinesli tuto oběť plnou měrou. Opustili drahou otčinu, rozloučili se s milovanou matkou, vzdali se bohatství a čestných úřadů, které jim kynuly, zaměnili slunné podnebí řecké za strohé podnebí severní, odloučili se od svých zamilovaných studií, aby neučenému lidu a nevědomým dětem vykládali katechismus.

a) Kdo chce dokonale Kristu sloužiti a proň horlivě pracovati, musí se přesvědčiti o pomíjejícínosti a marnosti věcí tohoto světa. Jak často jsme o ní uvažovali, jak často nás zkušenost o ní poučila, a přece jak mnoho lpíme ještě na některé osobě a věci! Odejme-li nám Bůh něco milého, neměli bychom se příliš rmoutiti; ano měli bychom se radovati, že nás tím tříbí a k sobě povznáší.

b) Bez hluboké pokory a panické čistoty nemůžeme ani sami v duchovním životě prospívati ani pro jiné dosti účinně pracovati. Jak daleko jsme pokročili v těchto ctnostech? Ovšem, chceme-li pokračovati, musíme si zamilovati samotou. Mějme touhu po samotě, duchovních cvičeních, konejme je s velikou sebraností a kráčeje i při rozptylujících pracích zevnějších stále v přítomnosti Boží.

c) I kněz, který není misionářem nebo řeholníkem, musí pro Krista a duše mnohé opustiti a věnovati srdce své Kristu, Církvi, duším. Je srdce naše vskutku odloučeno od věcí tohoto světa? Ne-

brání nám ještě nějaká méně zřízená náklonnost v apoštolské práci?

2. Apoštolská činnost svatých Cyrila a Metoděje vyznačuje se zejména třemi rysy. Byla všestranná. Svatí bratři používají všech vhodných prostředků pastore. Naučí se dobře řeči slovanské, překládají do slovanštiny Písmo sv. a knihy bohoslužebné, užívají s dovolením sv. Stolce slovanštiny při bohoslužbě. S lidem prostým mluví prostě a jednají s ním s mírností, vůči mocným, bránícím jim v apoštolátě, užívají slov přísných. Sv. Metoděj, ztrativ svého spolupracovníka, stal se »všecko všem« — byl arcipastýřem i prostým misionářem, vychovatelem mládeže i vzdělavatelem kněží, spisovatelem a diplomatickým jednatelem. Druhý rys apoštolátu cyrilometodějského jest myšlenka všeobecnosti Církve. Sv. apoštolé přizpůsobují se sice ve vedlejších věcech oprávněným zvykům a podáním, ale nezapomínají na to, že Církev musí býti obecná, objímající všechny národy a země. Proto drží věrně k viditelné hlavě Církve, základu a záruce této obecnosti. To je třetí význačný rys jejich apoštolátu. Na rozkaz papežův vydávají se ihned na cestu, od něho přijímají své poslání. Sv. Metoděj na výtku německých biskupů, že káže na jejich území, odpovídá: »Je to území sv. Petra!« Ve svém překladě Nomokánonu důrazně hájí prvenství římského papeže.

a) Jestliže kdy, tedy jistě právě za našich dob je třeba apoštolátu všestranného. Používejme všech vhodných prostředků duchovní správy: působení v rodinách, laického apoštolátu, tisku, bratrstev a družin, schůzí, poutí, exercicií. Nezanedbávejme nějakého prostředku proto, že je nezvyklý nebo

že stojí oběti. Neříkejme, že se to pro naše okolí nebo působišť nehodí; často to bývá jen výmluva pohodlnosti.

b) Každý z nás musí nejprve a přímo pracovat pro stádce jemu svěřené. Ale i tato činnost musí být proniknuta myšlenkou všeobecnosti Církve. Musíme aspoň nepřímo pracovat pro veliké cíle všeobecné Církve, individuální zájmy, partikulární zvyky musí ustoupiti, kde toho vyžaduje dobro Církve obecné.

c) Oddanost, úcta a láska k apoštolskému Stolci je vzácným dědictvím našich slovanských apoštolů, které si musíme vším úsilím zachovati. Neměl by ducha cyrilometodějského ten, který by nebyl celou duší oddán a poslušen sv. Otce.

3. Svatým bratřím nechybělo apoštolských křížů. Sv. Cyril umírá v mladém věku, právě když se počaté dílo slibně rozvíjí, a zůstává Metoda samotného. Metod ztrácí svého příznivce Rostislava, je podezříván od nepřátel, i od samého Svatopluka, obžalován a uvězněn. Po jeho smrti vyhánějí jeho učedníky. Ale Bůh vše řídí k dobrému. Sv. Cyril se stává v nebi orodovníkem za Metoda a jeho vinici. Nepřátelé Metodovi sami svým záštit přispívají k tomu, že jeho pravověrnost a svatost je veřejně a slavnostně uznána; rozptýlení učedníci Metodovi šíří viru Kristovu v jiných slovanských krajích. A nyní už přes tisíc let orodují svatí bratři v nebi za národy slovanské.

a) Pán Bůh odvolává někdy apoštolské pracovníky, když jsou ještě plni síly a chuti k působení, pro něž se zdáli nezbytnými, aby nás poučil, že nikoho k provádění svých plánů nepotřebuje.

Klaňme se nevystíhlé moudrosti Boží, nezakládejme si příliš na svých pracích a odevzdejme se zcela do vůle Boží, kdyby i nás chtěl odvolat, třebaš se domníváme, že bychom mohli ještě mnoho působiti.

b) Buďme přesvědčení, že všechny obtíže, překážky, neúspěchy, utrpení apoštolského života jsou k našemu dobru, k většímu požehnání našich prací a k větší naší oslavě.

Oremus:

Omnipotens, sempiterna Deus, qui Slavoniae gentes per beatos Confessores tuos atque Pontifices Cyrillum et Methodium ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: praesta; ut quorum festivitatem gloriamur, eorum consortio copulemur. Per Dominum.

XXXV. Sv. Bonaventura z řádu františkánského, biskup a kardinál, církevní učitel.

(14. července.)

Sv. Bonaventura slul vlastním jménem Jan Fidanza a pocházel z Bagnarea u Viterba v Toskánsku (nar. 1221). Jako malý chlapec byl od sv. Františka z Assisi uzdraven z nebezpečné nemoci a vstoupil jako jinoch do řádu františkánského. Theologická studia konal na universitě pařížské pod vedením Alexandra Halského a Jana Rupelly. Vynikal nejenom velikou pílí, takže se na př. naučil skoro celému Písmu sv. nazpamět a dvakrát si je celé opsal, nýbrž i takovou prostotou, pokorou a laska-

vostí v obcování, že jeho učitel Alexandr z Hallu se o něm vyjádřil: »Ejhle pravý Israelita, v němž, zdá se, Adam nezhřešil.« Pro své nadání a vědění stal se, nemaje ještě ani třicet let, lektorem bohosloví v domácím řádovém theologickém učení, ale už r. 1253 byl jmenován profesorem na universitě pařížské, kde učil sv. Tomáš z řádu dominikánského. Sv. Bonaventura a sv. Tomáš jsou první dva řeholníci, kteří byli na pařížské universitě promováni na doktory bohosloví, a to na přímý rozkaz papeže Alexandra IV. Profesori university ze světského kléru nepřáli řeholníkům a nechtěli, aby se vědeckou činností zabývali a na universitách učili. Jako sv. Tomáš hájil i sv. Bonaventura v té věci práv řeholí, ale více než svými spisy vyvracel výtky protivníků svým znamenitým působením učitelským.

Byl nejenom důkladným theologem, nýbrž vynikal též neobyčejnou výmluvností. Svým milým zjevem a nadšením, které při přednáškách plálo na jeho tvářích, poutal k sobě posluchače. Jak při vyučování, tak ve svých spisech působí nejenom na rozum, nýbrž i na srdce a vůli posluchačů a čtenářů, všímá si nejenom spekulativní a pozitivní theologie, nýbrž pěstuje i bohosloví mystické (papež Lev XIII. jej nazval »knížetem mezi všemi mystiky«) a přihlíží v theologii také k praktickému křesťanskému a dokonalému životu. Nazývá se učitelem »serafinským« a právem se pokládá vedle sv. Tomáše za největšího theologa středověku. Nad sv. Tomáše vyniká třemi právě zmíněnými vlastnostmi; sv. Tomáš jej předčí hloubkou a jasnou přesností. Na otázku sv. Tomáše Akvinského, z kterých knih čerpá své vědění, ukázal sv. Bonaventura na krucifix se slovy: »To je má

knihovnal« Rozjímal stále o umučení Páně a před studiem a spisováním vždy klekal před Ukřižovaným. Z jeho spisů jsou vedle větších dogmatických děl (Výklad sentencí, *Breviloquium*) zvláště známy jeho výklady Písma sv., vroucí a jadrná kázání a pojednání ascetická (*Itinerarium mentis ad Deum*, *De triplici via*, Život sv. Františka atd.).

Jeho neobyčejné plodnosti spisovatelské jest se diviti tím více, že byl Bonaventura téměř po celý svůj řádový život nejrůznějšími zevnějšími zaměstnáními od klidné vědecké práce a od studia oddalován. R. 1256, nemaje ještě plných 35 let, stal se generálem řádu františkánského, a to v době velmi kritické. Vznikly právě tehda v řádě spory mezi směrem přepjatých rigoristů, zacházejících mnohem dále, než řehole žádala, a směrem usilujícím o podstatné zmírnění řehole sv. Františka. Předchůdcem sv. Bonaventury byl známý Jan z Parmy, který si svým příkrým vystupováním znepřátelil většinu bratří. Sv. Bonaventura počínal si moudře. Šel zlatou střední cestou, prohlásiv zásadu: *je n o m řehole, ale řehole celá a dokonale*. Význačným rysem jeho generálátu byla neobyčejná mírnost, laskavost a shovívavost. Miloval své poddané všechny upřímnou otcovskou láskou, neužíval hrozeb a trestů, leda když toho bylo nezbytně třeba. Všem bratřím byl za každé doby s největší ochotou k službám. Když šel kdysi s provinciály a jinými představenými z generální kapituly, zastavil ho na cestě bratr laik a přednášel mu velmi rozvláčně své stížnosti. Sv. Bonaventura ho poslouchal s velikou trpělivostí. Když mu provinciálové, kteří zatím musili naň čekatí, tuto, jak pravili, přílišnou úslužnost vytýkali, odpověděl s úsměvem, na-

rážeje na titul generálního představeného františkánů »minister generalis«: »Což nejsem služebníkem všech?« Více než slovy a napomínáním snažil se sv. Bonaventura řídití svůj řád svatým příkladem. Skutečně se mu podařilo, spory srovnati, ústavu a organizaci řádu dovršiti, řeholní pravidla zredigovati, zlořády odstraniti. Velmi přispěl k rozkvětu řádových studií a nazývá se pro všechny tyto zásluhy o řád druhým jeho zakladatelem.

Sv. Bonaventura byl věhlasným učencem, učitelem a moudrým představeným, ale především dokonalým řeholníkem. Pravidla řeholní zachovával s největší svědomitostí, konal i jako generál nejnižší práce v řádě jako poslední bratr a vyhýbal se všem poctám. Když jej papež Kliment IV. r. 1265 chtěl jmenovati biskupem, prosil jej Bonaventura na kolenou, aby to nečinil. Ale r. 1273 musil z poslušnosti od Řehoře X. přijmouti klobouk kardinálský a biskupství ostijské. Papežští poslové, oznamující mu jmenování a nesoucí mu klobouk kardinálský, našli jej v kuchyni, kde umýval nádobí. Prosil je, aby počkali, až bude s umýváním hotov a pověsil zatím klobouk na hřebík v kuchyni. Byl pověřen přípravami na druhý sněm lyonský (1274) a na sněmě vynikal zejména velikou mírností k Řekům, o jejichž sjednocení se tehda jednalo. Tam také zemřel 15. července 1274 a byl s velikou slávou pohřben za přítomnosti papežovy a celého sněmu. Bonaventura, kterého sv. Tomáš už za života nazval světcem, byl r. 1482 od Sixta IV. kanonisován a r. 1588 od Sixta V. prohlášen za církevního učitele.

Rozjímání 35.

1. průprava: Představme si sv. Bonaventuru, klečícího před křížem a prosícího za osvícení.

2. průprava: Prosme, abychom se i my po příkladě sv. učitele církevního učili od Ukřižovaného pravé moudrosti a lásce.

1. Sv. Bonaventura byl slavný učenec, veliký generál svého řádu, ale především byl svědomitý, pokorný, chudobu a skrytost milující řeholník. Zachovávali co nejbedlivěji pravidla řeholní pokládal za svou hlavní povinnost. Nejráději by býval žil v úplné skrytosti a zaměstnával se nízkými, od světa pohrdanými pracemi. Proto se vyhýbal každé poctě a i jako generál konával v kuchyni a refektáři nízké domácí práce řádové. Sv. Bonaventura, přijímající papežské vyslance v zástěře při umývání nádobí, prosící je, aby počkali, až bude s nádobím hotov, a věšící zatím kardinálský klobouk v kuchyni na hřebík, zůstane pro všechny věky zářivým příkladem nelíčené prostoty a opravdové pokory.

a) Také u nás hlavně a na prvním místě na tom záleží, abychom byli dobrými a svědomitými kněžími. Co by pomohlo, kdyby někdo byl znamenitým organisátorem, vřelým řečníkem nebo kazatelem, hledaným společníkem, ale při tom nezachovával bedlivě povinnosti stavu kněžského? Zkoumejme se, jak zachováváme to, co Církev svatá předpisuje všem kněžím o konání duchovních cvičení, o kanonické poslušnosti, o celibátě a kněžské skromnosti, jak plníme povinnosti, jež ukládá úřad nám zvláště svěřený.

b) Kněžím neřeholním nejsou ovšem předepsány jisté hmotné a nízké zevnější práce, které se ukládají v řádech na cvičbu pokory a mrtvení. Ano, bylo by nesprávné, kdyby kněz své hospodářství vlastními rukama obdělával, zvláště kdyby se to dělo z lakoty a na újmu a úkor pastoračních povinností. Ale úctu k hmotné práci musí si kněz zachovati, nesmí se povznášeti pyšně nad ty, kteří se jí zaměstnávají, nýbrž naopak je pro jejich práci ctíti. Zejména má sv. Bonaventuru napodobovati tím, že netouží po čestných pracích a místech, nýbrž spokojuje se i skromným postavením.

2. Sv. Bonaventura jako generál řádový jest krásným vzorem pro všechny, kteří mají druhé řídití a jim poroučeti. Za první a nejdůležitější zákon každého představeného pokládal světec veliký zákon lásky; proto objímá pravou otcovskou a upřímnou láskou všechny své poddané, i nespokojence a ty, kteří naň s počátku pohlížejí s nedůvěrou. Jedná s velikou mírností a shovívavostí. Proto nepředpokládá u chybujících zlé úmysly. Ví, že je lépe, zmýliti se pětkrát tím, že se předpokládá dobrá víra tam, kde byl špatný úmysl, než jednou tím, že se ze špatného úmyslu podezřívá někdo, kdo byl v dobré víře. Proto neuzívá hrozeb a trestů leč tam, kde je toho naprosto třeba; potom však jedná pevně a rozhodně. Je moudrý a opatrný a jde vždy zlatou střední cestou: nežádá na bratřích nic jiného, než co řehole přikazuje, ale chce, aby to zachovávali dobře a dokonale. Bratři mají k němu vždy přístup a je ochoten ke každé službě, jako by byl vskutku služebníkem všech. Více než

slovy působí příkladem svatého života, zachováváje co nejbedlivěji všechna pravidla.

a) První podmínkou, abychom dobře poroučeli, jest, abychom své poddané doopravdy milovali. Máme-li k některým pro jejich chyby nebo nesympatické vlastnosti odpor anebo dokonce tajnou zášť, nesmíme se diviti, že také oni nemají k nám důvěry.

b) Bude-li v srdci našem taková upřímná všeobecná nadpřirozená láska otcovská, budeme také v jednání ukazovati ke všem laskavost, mírnost a shovívavost. Nepředpokládejme nikdy špatných úmyslů, kde nejsou dokázány nebo aspoň velmi pravděpodobny, neužívejme prostředků přísných, leč kde je toho skutečná potřeba. Potom však budme pevní a důslední.

c) Kráčeje i my zlatým středocestím. Nežádejme od věřících více, než co prikazuje Bůh a nařizuje Církev svatá. Ale tam, kde se jedná o plnění těchto základních křesťanských povinností, nespokojujme se polovičatostí, nýbrž dbejme, aby se zákon Boží a církevní plnil cele a dokonale.

d) Buďme věřícím a poddaným snadno přístupni a budme stále ochotni k službám. Nemůžeme je ovšem přijímatí, nejedná-li se o věci skutečně nutné, v každé době, nýbrž můžeme a máme mítí jisté hodiny úřední. Neukazujeme však přílišnou netrpělivost, když jsme mimo určitou dobu vyrušení z klidu nebo nějakého milého zaměstnání? Snad nepřijímáme věřící ani v povinných hodinách s patřičnou šetrností a laskavostí?

e) Více než slova působí příklad. Nadarmo hroíme proti přílišnému shonu a touze po zábavách, nedovedeme-li si sami nějaké zábavy odříci; nedo-

sáhneme od věřících přesnosti při návštěvě bohoslužeb, nejsme-li sami dochvilní; nikdy neodstraníme ve své obci nebo u svých svěřenců spory a nepřátelství, nedáme-li sami příklad smířlivosti a vzájemné lásky.

3. Sv. Bonaventura jako učenec, spisovatel a kazatel vyniká tím, že působí nejenom na rozum, nýbrž i na srdce a že si všímá praktického křesťanského života. Studuje a připravuje se velmi důkladně. Především si hledí zjednatí dokonalou znalost Písma sv. Ale hlavně hledá osvětlení u Krista Ukřižovaného. O umučení Páně často rozjímá, před prací kleká před křížem, Ukřižovaný je jeho knihovnou. Ve všem tom je vzorem nejen katolickým theologům a církevním spisovatelům, ale i kazatelům.

a) Jsou naše kázání také vroucně procítěna a hodně praktická? Aby takovými byla, musíme sami hlásané pravdy procítiti a podle nich žítí.

b) Čítáváme častěji v Písmě svatém? Nahlížíme při přípravě na kázání do dobrého komentáře? Nebo se spokojujeme papouškováním kázání cizích?

c) Meditujeme častěji o umučení Páně, klekejme zvláště před kázáním k zbožné modlitbě před křížem; pak budeme mít i bez veliké knihovny dosti osvětlení, abychom důkladně kázati mohli.

Oremus:

Deus, qui populo tuo aeternae salutis beatum Bonaventuram ministrum tribuisti: praesta quaesumus; ut quem doctorem vitae habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in coelis. Per Dominum.

XXXVI. Sv. Vincenc z Pauly, zakladatel kongregace lazaristů a milosrdných sester.

(19. července.)

Sotva v kterém životě jiného světce se tak jasně ukazuje, jak Pán Bůh podivuhodně svou prozřetelností připravuje světce k dílům, k nimž si je vyvolil, jako v životě sv. Vincence. Narodil se 24. dubna 1576 v Pouy v Gaskoňsku ve Francii. Rodiče byli chudí, malý Vincenc musil pásti stáda a aby mohl studovati, musil otec prodat jediný pár volů. Při pastvě si zpíval zbožné písně a pletl věnce, jimiž potom zdobil obraz Matky Boží. Už jako hošík jevil velikou lásku k chudým, takže se rozdělil s chudšasem o skývu a pracně ušetřené peníze dal almužnou. Za velikých strádání (musel často býti o chlebě a vodě) vykonal studia humanitní u františkánů v Daxu, filosofická a theologická v Saragosse a Toulousu a byl r. 1600 vysvěcen na kněžství. Při první mši sv. se ho zmocnil veliký strach a říkalval později, že kdyby se nebyl býval stal knězem v mládí, nikdy by se nebyl později odvážil přijati svěcení.

Brzy po vysvěcení se musel v jisté záležitosti, týkající se dědictví, odebrati do Marseille. Plavě se po moři byl od námořních lupičů zajat a prodán za otroka do Tunisu. Tam obrátil svým slovem a příkladem nejprve mohamedánskou ženu svého pána, pak i mohamedánského pána samého. Uniknuv s ním z Tunisu a nabyv svobody, šel nejprve do Říma, kde doplnil svá studia, a byl poslán pak s důležitým poselstvím na dvůr Jindřicha IV. Snadno si mohl získati na královském dvoře vlivné postavení, ale to nebylo touhou Vincencovou. Odmítl dvě bohatá benefícia, chtěje se

zcela věnovati duchovní správě chudých. Aby v té věci nejednal snad podle svých choutek, učinil si předsevzetí, že se při volbě místa a působení bude vždy řídit rozkazem nebo radou svého duchovního vůdce. A tak ho vidíme, jak v životě přejímá nej-různější úřady a místa. Tu jako farář v Clichy u Paříže a v Châtillonu reformuje a pozdvihuje pokleslé farnosti, tu působí jako vychovatel v šlechtické rodině nebo jako lidový misionář; po dlouhá léta byl superiorem v řadě jeptišek Navštívení P. Marie, od sv. Františka Saleského založených, a vrchním duchovním správcem odsouzenců na královských galejích. Z poslušnosti přijal úřad almužníka královny Markéty z Valois a stal se členem státní rady pro duchovní záležitosti.

Všude sledoval jeden a týž cíl: co nejudlivěji pracovati o spáse duší a pomáhati v různých tělesných lidských bédách, jež sám z vlastní zkušenosti poznal a zažil. Jeho činnost se vztahuje na všechny, kdo nějak pomoci potřebují. Chodí do nemocnice, vyhledává neznámé a ostýchavé chudé v podzemních a podkrovních příbytcích, stará se o vězně, odsouzence na galejích, o malomocné, o starce a stařeny, veřejné žebráky, padlé ženy, sirotky a mrzáky. Ale věděl dobře, že by toto charitativní působení mělo málo ceny, kdyby bylo jen příležitostné a nahodilé; proto snažil se charitu organizovati a vytvořiti trvalé charitativní instituce. Byl nepřitelem násilného a schematického způsobu dobročinností. Proto byl proti státním ústavům charitativním, jimiž měla býti charita zmonopolitizována a privátní dobročinnost znemožněna. Vůbec nepřál zevnějškosti, nýbrž hleděl na vnitřního ducha. Řeholním sestrám od něho založeným

měly býti klášterem nemocnice a ulice, klausurou bázeň Boží, závojem zbožnost, mříží poslušnost. Kongregace kněží jím založená neskládá vlastních řeholních slibů. Při všech svých podnicích, velmi praktických a časových (jako byl mimo jiné na př. pracovní dům pro žebráky) postupoval klidně a s rozvahou, maje zásadu nepočínati s dilem, dokud je pro ně příliš nadšen. Vytvořil své veliké instituce, aniž by byl měl přímý úmysl, něco nového a velikého založiti. Milosrdné sestry jím založené vznikly z dobročinného spolku paní a dívek a světoznámý spolek sv. Vincence z podobného sdružení mužů. K založení misijní kongregace kněží sv. Vincence (lazaristé podle původního sídla v domě pro malomocné u sv. Lazara v Paříži; potvrz. 1624) dán byl podnět tím, že světec si přibral několik světských kněží ke konání lidových misí a připravoval je na to instrukcemi a exerciciemi. Byl při vši své snaze o tělesnou pomoc přesvědčen, že hlavní prostředky apoštolského působení musí býti duchovní a že první podmínkou mravního povznesení lidu je hodný, apoštolský klerus. Proto konal lidové misie, proto založil první chlapecký seminář ve Francii, pořádal exercicie pro kandidáty svěcení a kněze, shromažďoval kněze k častějším duchovním poradám nebo konferencím.

Taková obsáhlá a pronikavá činnost apoštolská předpokládala ovšem velikou lásku, moudrost, pokoru, trpělivost, zbožnost. Sv. Vincenc měl lásku k bližnímu skutečně heroickou. Vída, že jeden jeho přítel je trápen pochybnostmi proti víře, vyprosil si od Pána Boha, aby byl tento kříž příteli odňat a vložen na jeho bedra. Jindy se dal na celý rok na místě galejního odsouzence připoutati na loď k veslu. Pro

jeho moudrost brali ho na radu i vysoce postavené osoby a byl často zván na královský dvůr. Ale ani v nejmenším nepoužil tohoto vlivu, aby si pro sebe nebo své kongregace vyžádal nějakého vyznamenání nebo hmotné výhody. Zůstal i při svých vlivných úřadech ve své bídne světničce a z milionů, které procházely jeho rukama pro chudé, nepodržel si ani haléře. Povahou prudký a k zlosti náchylný dosáhl rozhodnou vůlí a milostí neobyčejné mírnosti; nic jej z klidu nevyrušilo a ke všem projevoval laskavost. Velkou trpělivost a heroickou lásku ukázal zejména za válek, které tehdá tolik běd Francii přinesly. Proti jansenistům a jiným nepřátelům Církve byl přísný. Proto jak jej s jedné strany věřící věrní milovali a almužnami zanašeli, tak zase mu nepřátelé působili steré úklady.

Také Pán Bůh jej navštěvoval utrpením: po celý život byl vlastně churav, zvláště v posledních letech trpěl mnoho zimnicí a velikými bolestmi v nohou. Všecko snášel s příkladnou odevzdaností. Při tolikेरých obtížných pracích popřával si málo spánku, umrtoval se stále, tři hodiny denně klečival před nejsvětější Svátostí, hodinky se modlil kleče. Zemřel v Paříži dne 27. září 1660. Posledními jeho slovy byla nedokončená věta: »Důvěřuji. Kdo počal dílo dobré...« Jeho tělo jest nyní v Lutychu. R. 1729 byl od Benedikta XIII. blahorečen, r. 1737 od Klimenta XII. svatořečen, Lev XIII. ustanovil jej r. 1888 patronem všech dobročinných spolků.

Rozjímání 36.

1. průprava: Představme si sv. Vincence, jak se sklání s milosrdnou láskou k nemocným, žebrákům, opuštěným dětem, kteří jej obklopují.

2. průprava: Modleme se za milost, abychom aspoň nějak mohli napodobovati jeho milosrdnou lásku.

1. Pán Bůh připravuje sv. Vincence docela zvláštní, podivuhodnou prozřetelností k úkolům, k nimž jej určil. Doma a za studií zakouší bídu a hlad; sotva vysvěcen jest zajat, do ciziny odvečen a musí konati nízké otrocké práce. Bůh ho vede na nejružnější místa a mezi nejrozličnější třídy lidí od nejpouštěnějších a nejbídnějších ubožáků až k nejvyšším kruhům společnosti. Pán Bůh chtěl, aby Vincenc poznal všechny způsoby tělesné i duševní bídy lidské a aby sám na sobě zakusil účinky těchto běd. Tak se mohl státí heroickým apoštolem lásky křesťanské, organisátorem charity, tvůrcem velikých charitativních institucí. Vytvořil vlastně tato veliká díla ani nechtě, nemaje přímého úmyslu, něco mimořádného založiti; konal jenom den ze dne, co mu povinnost křesťanské lásky ukládala.

a) Podivujeme se této velemoudré prozřetelností Boží v životě světcově, poděkujeme za ni Pánu Bohu a děkujeme z celého srdce za všechno dobré, co sv. Vincenc sám za svého života vykonal a co nyní konají kongregace a spolky jím založené pro Boha a blaho lidstva.

b) Přemýšlejme, jak i nás Pán Bůh vedl do různých okolností a na různá místa, jak nám dával

poznání neštěstí a bídy lidské, kolik příležitostí ke konání dobrého nám poskytl, jak nás zkoušel křížem a pokořením k našemu duchovnímu prospěchu, aby nás lépe uschopnil k duchovní pomoci pro druhé. Děkujeme Pánu Bohu za všechno to a zkoumejme se, zdali jsme se na svůj život vždy dívali ve světle této prozřetelnosti Boží a jak jsme těchto zevnějších milostí používali.

c) Sv. Vincenc neměl vlastně jiného úmyslu, než odpomoci vždy těm bédám, které na místě svého působení našel nebo na které jej prozřetelnost Boží upozorňovala. Bůh pak vše tak řídil a všemu tak žehnal, že světec téměř bezděky vytvořil veliká a trvalá díla křesťanské charity. Konejme každý bedlivě povinnosti svého stavu, činnme dobře na místě, kam nás Bůh postavil, tak můžeme i my, jestliže je to vůle Boží, vykonati veliké věci.

2. Sv. Vincenc jest jedním z nejkrásnějších vzorů a největších apoštolů křesťanské charity. Jako svatý a horlivý kněz hořel touhou po spáse duší, ale poznával, že nenalezneme k mnohým duším přístupu, neprokážeme-li jim nejprve tělesné milosrdenství. Jeho dobročinnost byla všeobecná, vztahovala se na všechny třídy a druhy lidí potřebných. Hlavní zásluha jeho jest, že dovedl katolickou charitu organisovati a vytvořiti nové trvalé charitativní organismy. Význačnou známkou jeho charity a dobročinnosti jest, že je niterní, zcela nadpřirozeně založená, ne pouze zevnějšková. Miluje bližní pro Krista, pomáhá jim, aby duše jejich spasil, sám žije vnitřní, nadpřirozený, dokonalý život a takový život žádá od kongregací a spolků, jež zakládá. Věda, že by veškero charitativní a apoštolské pů-

sobení nemělo trvání, kdyby klerus nebyl nesen nadpřirozeným duchem apoštolským, stará se exercíciemi a duchovními konferencemi o jeho povznesení a semináři o jeho dorost.

a) Naším úkolem jest, spasiti duše věřících. I my poznáváme ze zkušenosti, že cesta k srdci vede často přes žaludek a že chceme-li účinně pastоровati, musíme také konati skutky milosrdenství. Ostatně už tolik bídy, již kolem sebe vidíme, musí nás povzbudit k soustrastné, účinné lásce. Jistě nalezne každý z nás ve své farnosti, svém působišti, svém okolí téměř všechny druhy a třídy ubožáků, na něž se vztahovala dobročinnost sv. Vincence. Co jsme pro ně dosud učinili a co chceme činiti v budoucnosti?

b) Má-li dobročinnost a charita býti účinná, musí býti dobře organisována. Přemítejme v meditaci, co v té příčině ještě v našem působišti chybí. Ale i nejskvělejší organisace charitativní by byly málo plodné, kdyby nebyly neseny a proniknuty nadpřirozeným duchem. Konáme vše pro Krista a pro spásu duší? Jest naše zevnější činnost křesťanského milosrdenství výronem vnitřního dokonalého života?

c) Horlivá péče Vincencova o povznesení kléru a o kněžský dorost nás povzbuzuje, abychom se stále zdokonalovali a podle možností k tomu přispívali, by počet hodných, dokonalých kněží stále rostl. Používejme zvláště dvou prostředků zdokonalování sv. Vincencem doporučovaných: exercícií a duchovních rozmluv; příkladem a slovem působme příležitostně zvláště na mladší spolubratry, modlitbou a příkladem a možno-li i výběrem schop-

ných hochů a jejich dobrou výchovou pečujeme o zdatný kněžský dorost.

3. Podivuhodná a pozeňnaná charitativní činnost sv. Vincence předpokládala heroické ctnosti, zejména velikou, ohnivou lásku k bližnímu, hlubokou pokoru, andělskou trpělivost, dětinnou zbožnost. Nemůžeme v jednom rozjímání o všech ctnostech světcových uvažovati. Rozjímáme aspoň o dvou: o jeho heroické lásce a hluboké pokoře. Láska byla a zůstala nejvýznačnější vlastností našeho světce od prvních let dětství, kdy se dělí s chudšasem o svou skývu, až do posledního jeho slova: »Kdo počal dílo dobré...« A byla to láska heroická. Modlí se, aby Bůh naň poslal pochybnosti, jimiž jeho bližní je trápen, dává se řetězy spoutati místo odsouzence. Veliká je jeho pokora. Bázní se chvěje při první oběti mše svaté, považuje se za nehodna, přízně dvora královského a vysokých úřadů ani v nejmenším nepoužívá, aby si získal pocty, zůstává ve svém chudičkém příbytku, s největší odevzaností snáší pokoření od nepřátel, s hlubokou pokorou se sklání i k nejopovrženějším tohoto světa.

a) Sv. Vincenc prosí Pána Boha, aby jemu uložil veliký kříž vnitřního utrpení a odňal jej bližnímu, a já snad mám dokonce jakousi škodolibost a radost, vidím-li spolubratra v nesnázích a úzkostech. Sv. Vincenc sám se dává připnouti řetězy k veslu, aby odsouzence osvobodil, a já nemám dosti lásky, abych bližnímu osud jeho aspoň nějak ulehčil, stojí-li mě to nějakou obětí!

b) O vyprosme si od světce milost, abychom se považovali za nehodné našeho svatého úřadu, abychom se přízní tohoto světa nedáli strhnouti k pýše,

abychom aspoň zasloužená pokoření trpělivě snášeli. Pak budeme s pokornou láskou sloužiti i opovrženým a nízkým.

Oremus:

Deus qui ad evangelizandum pauperibus, et ecclesiastici ordinis decorem promovendum, beatum Vincentium apostolica virtute roborasti: prae-sta quaesumus; ut cuius pia merita veneramur virtutum quoque instruamur exemplis. Per Dominum nostrum.

XXXVII. Sv. Jakub Starší, apoštol.

(25. července.)

Jakub Starší nebo Větší (na rozdíl od Mladšího nebo Menšího, syna Kleofášova) byl syn rybáře Zebedea a matky Salomy, bratr Jana Evangelisty. Jana povolal Kristus Pán hned na počátku svého veřejného vystoupení zároveň s Ondřejem, Petrem, Filipem a Natanaelem za učedníky, ale dovolil jim zůstatí ještě nějaký čas při zaměstnání rybářském. Po nedlouhé době povolal k stálému následování nejprve Petra a Ondřeje; poté »poodešed maličko odtud spatřil jiné dva bratry, Jakuba syna Zebedeova, a Jana, bratra jeho, na lodi se Zebedeem, otcem jejich, ani spravují sítě. A hned je povolal; oni pak zanechavše otce svého Zebedea na lodi a nájemníky, odešli za ním«, (Mt. 4, 21, 22; Mk. 1, 19, 20.) Když si zanedlouho Pán Ježíš vyvolil ze svých učedníků k zvláštní službě dvanácte apoštolů, byli také Jan s Jakubem mezi nimi, i dal jim pro jejich ohnivou povahu a výmluvnost jméno

Boanerges, to jest »synové hromu« (Mk. 3, 17). Projevovali skutečně ohnivou horlivost, z počátku až upříslišenou. Jednou chtěl se Pán Ježíš na cestě do Jerusalema zastaviti a odpočinouti si v jednom městě samaršském, ale tam jej nechtěli přijmouti. Jakub a Jan se rozhorlili a pravili: »Pane, chceš-li, abychom řekli, by oheň sestoupil s nebe a je zahubil?« Pán Ježíš je pokáral pravě: »Nevíte, čího ducha jste. Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit.« (Lk. 9, 51—56.) Jakub patřil s Petrem a Janem k apoštolům Mistrovi zvláště milým, které častěji vyznamenával před druhými. Oni byli přítomni při zázračném uzdravení tchýně Petrovy (Mk. 1, 29—31); jedině jim dovolil vejíti k zemřelé dcerušce Jairově a býti svědky zázraku jejího vzkříšení (Mk. 5, 37; Lk. 8, 51); je vzal s sebou na horu Tábor a proměnil se před nimi (Mt. 17, 1; Mk. 9, 1; Lk. 9, 28). Oni měli býti též svědky jeho smrtelné úzkosti v zahradě getsemanské (Mt. 26, 37; Mk. 14, 33).

Jako ostatní apoštolové tak i Jakub a Jan neměli za života Krista Pána pravého pojmu o království Kristově, a ještě méně chápala povahu jeho matka jejich Salome, domnívající se, že to bude říše pozemská se světskými hodnotami. Jednoho dne přistoupila před Krista Pána a prosila ho: »Řekni, aby tito dva synové moji seděli v tvém království jeden na pravici a jeden na levici tvé.« Ježíš odpověděl: »Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, který já budu píti?« Oni odpověděli: »Můžeme.« Ježíš pak řekl jim: »Kalich můj, který já piji, sice píti budete, ale seděti na pravici mé nebo na levici není mé dáti vám, ale kterýmž je připraveno od Otce mého.« Tím Pán Ježíš naznačil, že konec konců náš celý osud a naše pov-

lání záleží na vůli Boží, který od věků určuje cesty naše a dává všechny milosti. Druzí apoštolové se rozmrzeli na oba bratry a jejich matku, viníce je ze ctižádostivých záměrů. Pán Ježíš použil této příležitosti, aby je důtklivě povzbudil k pokoře. Pravit mimo jiné, že v jeho království ten, který je nad druhými, má býti jejich sluhou, když i sám Syn Boží nepřišel, aby si dal sloužit, nýbrž aby sloužil. (Mt. 20, 26—28; Mk. 10, 35—45.)

Po seslání Ducha sv. působil sv. Jakub velmi horlivě v Judsku a Samaří. Je pravděpodobno, že se jeho horlivost neomezila na hranice Palestiny, třebaž že se nedá dokázati zbožné podání, podle něhož kázal evangelium nějaký čas i ve Španělsku. Židé jerusalemsí planuli nenávistí proti Jakubovi, hlásajícímu s takovým ohněm a tak neohroženě Krista, Herodes Agrippa, vnuk Herodesa Velikého, tehda tetrarcha v Palestině s titulem královským, dal apoštola jíti a na smrt odsouditi, aby se zalíbil židům. Vypravuje se, že se farizej Josiáš, který Jakuba vedl na popraviště, vida jeho radostnou ochotu trpět pro Krista a zázrak od něho cestou na smrt učiněný, obrátil a prosil apoštola za odpuštění. Apoštol jej s velikou láskou objal a dal mu políbení pokoje. I byl také Josiáš odsouzen na smrt a oba dva r. 42 p. Kr. popraveni.

Tělo sv. Jakuba bylo později převezeno do Kompostelly ve Španělich. Kompostella je od té doby jedno z nejslavnějších poutních míst, kamž i staří Čechové rádi putovali. Pěťadvacátý červenec je den přenesení sv. ostatků do Kompostelly.

Rozjímání 37.

1. průprava: Vizme sv. Jakuba, jak objímá svého nepřitele a pronásledovatele.

2. průprava: Vyprosme si jeho přimluvou hodně mnoho apoštolské lásky.

1. Ve své odpovědi k matce Jakubově, žádající pro své syny čestná místa, naznačuje Pán Ježíš poslední důvod každého povolání, povolání k víře a milosti, povolání k apoštolátu, povolání k věčné slávě. Je to všemohoucí vůle Boží, je to předurčení nekonečně mocného, vševědoucího, ale též nekonečně dobrého Pána Boha. »Sedětí na pravici nebo na levici mé není mé, dátí vám, ale kterýmž jest připraveno od Otce mého.« Tak povolal Bůh od věků i Jakuba, kterého Pán Ježíš v době od prozřetelnosti Boží určené vyvolil za svého učedníka. Jako při jiných povoláních apoštolských navázal i tu Kristus Pán na nějakou přirozenou vlastnost a naznačil tím zároveň, čeho si od tohoto apoštola zvláště přeje. Jméno »Boanerges« označuje jeho ohnivou povahu a výmluvnost. Kristus Pán, jmenovav tak Jakuba, projevil přání, aby se zvláštní výmluvností a horlivostí rozšiřoval jeho království.

a) Také celý můj život a všechny mé kroky řídí všemohoucí prozřetelnost Boží. Celý můj život s jeho osudy, doba, do níž můj život spadá, délka života, povolání k víře, povolání k stavu kněžskému, všechny milosti a konečně má věčná spása záležíjí konec konců na předurčení Božím. Jak se musím hluboko pokořiti před svým věčným Pánem a Tvůrcem, od něhož všechno mám a na němž na-

prosto závisím! Ale jak musím tomuto nekonečně dobrému Pánu a Tvůrci vroucně děkovatí za všechny milosti, zvláště za nezasloužené povolání k víře a ke kněžství, jak bedlivě se musím snažítí, abych všech těchto milostí co nejlépe použil!

b) I u mne navázalo povolání Boží asi na nějakou přirozenou dobrou vlastnost, a také u mne měl Pán Bůh při povolání nějaký zvláštní úmysl, chtěje, abych pracoval na rozšíření jeho království v nějakém určitém směru. Chci přemýšletí, která vlastnost to asi byla a čeho si Pán Bůh zvláště ode mne přeje, abych se v tomto směru zdokonaloval a úmysly Boží věrně plnil.

2. Pán Bůh udílí apoštolským povoláním velikou milost, ale ukládá též vážné povinnosti. Dají se uvéstí na dvě hlavní: apoštol musí býti nezištný, nesmí hledatí svého prospěchu, pohodlí, marné cti a chvály; a apoštol musí býti horlivý, musí vším úsilím pracovatí pro Krista a pro duše. Sv. Jakub hned na první volání Kristovo opustil všechno, co měl: loď, síť, nájemníky i vlastního otce. Ale v jeho srdci, vlastně spíše v srdci jeho matky, zůstala ještě jedna pozemská náklonnost, touha po cti a vyznamenání. Pán Ježíš jej poučuje, že údělem apoštola zde na zemi nejsou pozemské pocty, nýbrž kalich utrpení. V nebi ovšem jej čeká veliká oslava, ale její způsob a stupeň záleží především na předurčení Božím. Neobyčejná horlivost apoštola je naznačena jeho jménem. Že skutečně planul velikou horlivostí pro Krista a jeho říši, o tom svědčí nenávisť zatvrzelých židů proti němu. Že jej horlivost vedla do Španěl, nedá se sice s jistotou dokázatí, ale velmi pravděpodobno jest, že se jeho

apoštolské srdce nespokojilo úzkými hranicemi rodné země. Před příchodem Ducha svatého neměla jeho horlivost vždy pravých mezí. Žádal si, aby oheň a síra strávily nevděčné město samařské. Proto jej Pán Ježíš pokáral. Po seslání Ducha sv. byla jeho horlivost osvěcena a proniknuta svatou moudrostí. Základem této horlivosti byla všeobsáhlá, účinná, nadpřirozená láska k bližnímu. Ukázal ji zejména před svou smrtí. Svému nepříteli nejenom ihned odpouští, nýbrž s láskou jej objímá a líbá.

a) Ani špetku ducha apoštolského by neměl a velmi by se ve svých nadějích zklamal ten, který by svaté kněžství vyvolil jenom pro hmotné zaopatření nebo aby měl pohodlný život. Ale ani ten kněz nemá pravého, čistého úmyslu apoštolského, který nehledá sice zisku a nevyhýbá se námahám za věc Kristovu, ale touží nezřízeně po počtách a vyznamenáních. Musíme-li si něco podobného vytýkat, vzpomeňme si na vážné napomenutí Pána Ježíše matce sv. Jakuba a mysleme na to, že jenom tehdy budeme mítí pravé požehnání, bude-li náš úmysl zcela čistý.

b) Máme jistě všichni dobrý úmysl, pracovatí horlivě na vinici Páně. Ale není snad i naše horlivost příliš ukvapená? Zkoumejme, které jsou příčiny takové nezdravé horlivosti. Bývá to někdy nedostatek zkušeností, že neznáme dosti pravé potřeby lidu a jeho nestálost. Hledejme rádi poučení u spolubratří a učme se vlastní zkušeností. Jiná příčina je naše netrpělivost, která by nejraději hned viděla ovoce činnosti. Nezapomínejme, že se i v duchovním životě a v pastorači musí všechno

organicky vyvíjetí. Konečně bývá příčinou naše skrytá pýcha a ješitnost, která příliš na vlastní síly spoléhá a vlastní chvály hledá. Musíme býti přesvědčení, že první a hlavní věc je milost a poze-hnáni Boží, a že ty budou tím jistější, čím pokor-nější budeme a čím méně budeme hledati své vlastní cti.

3. Mistr žádá mnoho od svého apoštola, ale od-měňuje jej s velikou štědrostí. Sv. Jakub smí býti svědkem velikých zázraků Kristových, okamžitého uzdravení tchyně Petrovy, vzkříšení dcery Jairovy, proměnění Páně. Při proměnění Páně dostalo se mu takové veliké, v pravdě nebeské útěchy, že mu to bylo posilou po celý život. Ale právě proto, že je Mistru tak milý a že jest od něho tolik vy-znamenáván, žádá od něho Spasitel též, aby pro něho trpěl. Předpovídá mu, že bude píti z hořkého jeho kalicha, a činí jej proto svědkem svého hoř-kého utrpení a bolestného pokoření v zahradě getsemanské.

a) Nezakusili jsme i my a nezakoušíme stále této štědrosti božského Mistra? I my jsme viděli zázraky jeho milostí v duši naší a v duších jiných působené. Často nás Pán posílil svou sladkou ne-beskou útěchou. Děkujeme mu za to v rozjímání vroucně; žijme tak, abychom byli vždy útěchy jeho hodni, ale zůstávejme i v útěše pokorní a ne-dejme se jí svéstí, abychom povolovali v horlivosti.

b) I naším údělem jest píti z kalicha Kristova. Už obyčejný denní život se svými povinnostmi a obtížemi jest účastí v tomto kalichu. Ale třeba býti připravenu i na trpké chvíle getsemanského utrpení

a pokoření. Naší útěchou a posilou při tom budiž, že je to vždy kalich Páně. On sám jej posílá a sám z něho první píl.

Oremus:

Esto, Domine, plebi tuae sanctificator et custos: ut Apostoli tui Jacobi munita praesidiis, et conversatione tibi placeat, et secura mente deserviat. Per Dominum nostrum.

XXXVIII. Sv. Ignác z Loyoly, zakladatel Tovaryšstva Ježíšova.

(31. července.)

Ignác (vl. Innigo, Enecho) narodil se 1491 jako nejmladší z 13 dětí rytířské rodiny na zámku Loyola blízko městečka Aspeitie v baské provincii Guipuzcoa ve Španělsku. Ačkolí byl z rodiny šlechtické, nepožíval v mládí vyššího vzdělání; naučil se toliko čísti a psát. Stal se panošem na královském dvoře a vyvolil si pak službu vojenskou. Mladý rytíř lepě postavy a uhlazených dvorních mravů měl sice řadu dobrých a ušlechtilých vlastností: zmužilost a vytrvalost v přemáhání obtíží a nebezpečí, umění jednati s lidmi, odpor proti rouhání a úctu k svatým věcem, velkodušnost a štedrost; ale při tom byl ještětný, dbal příliš o svůj zevnějšek a do 30. roku věku svého vedl lehkomyslný život tehdejšího rytířstva. Při obléhání tvrze Pampelony, již si proti mínění ostatních důstojníků umínil hájiti až do krajnosti, byla mu dne 21. května 1521 rozdracena noha. Dlouho byl upoután na lůžko. O jeho zmužilosti svědčí, že po prvé operaci, při níž

nesprávným položením kosti byla noha znetvořena, chtěl, nedbaje hrozných bolestí, aby kosti novou operací byly znovu od sebe odtrženy a spojeny. Přál si na lůžku něco čísti. Poněvadž ničeho jiného nebylo, dali mu Život Krista Pána a Životy svatých. Tato četba odvrátila Ignáce od světa a dala mu poznání velikost služby věčného Krále. Zároveň tak ve své nemoci poznal důležitá pro duchovní život pravidla o rozeznávání duchů, později od něho v knížce Exercicií tak mistrně podaná. Umínil si pevně po příkladě svatých učiniti pro Krista něco velikého; myslel buď na nějaký přísný řád nebo na apoštolskou činnost mezi nevěřícími v Palestině. V nemoci se mu zjevila Matka Boží. Od té doby měl dar andělské čistoty.

Vykonav po delší přípravě generální zpověď na slavném poutním místě Montserratu, probděl tam v modlitbách celou noc před obrazem Matky Boží, zavěsil tam pak svůj meč a dav almužnou svůj rytířský oděv, odebral se v žebráckém šatě nejprve do Barcelony, pak do Manresy, kde žil život tuhého pokání. Byl zkoušen od Pána Boha vnitřními úzkostmi, které zmizely, když se v poslušnosti poddal duchovnímu vůdci. Dostalo se mu neobyčejných osvícení a omilostnění, takže už tehda, v theologii i jiných vědách naprosto neučený, složil v podstatě zlatou knížku Duchovních cvičení. R. 1523 odebral se přes Řím do Palestíny. Na cestě se jeví jednak jeho veliká láska k chudobě, jednak zcela zvláštní prozřetelnost Boží. Rozdává i to málo peněz, které mu byly dány almužnou na cestu, aby se zcela odevzdal do prozřetelnosti Boží; z dvou lodí zvolí si menší a chatrnější a právě druhá, větší a pevnější,

na cestě zahynula; ze tří lodí z Palestiny vypluvších dochází šťastně jen ta, na níž byl Ignác. Srdce jeho plálo touhou, působiti v Palestině, ale na rozkaz provinciála františkánů se odebírá hned zpět.

Ignác poznal, že pronikavá apoštolská činnost není možná bez řádných studií; a tak počal r. 1524 v Barceloně s 33 lety latinská studia. Ukazuje tu neobyčejnou pokoru, nestydě se seděti s malými chlapci v lavici a prose snažně svého učitele, aby ho káral za chyby; železnou vytrvalostí přemáhá klamy a svody zlého ducha, odvracejícího pod záminkou duchovního života od studií. Po té počal studia filosofická v Alkale a Salamance. Tam mu bylo snášeti pronásledování některých upřílišených inkvizitorů. Byl několikrát obžalován a uvržen do vězení. Jednou mohl z vězení snadno utéci a všichni spoluvězni této příležitosti použili, Ignác však zůstal z poslušnosti ve vězení.

R. 1528—36 byl sv. Ignác v Paříži, kde doplňoval klasická a filosofická a konal theologická studia. Věnoval se celou duší studiím, ale působil při tom též horlivě apoštolsky. Známý jsou některé epizody. Aby přivedl k pokání cizoložníka, koná tuhé pokání a vrhá se v zimě do studené vody. Aby získal lehkomyslného kněze, koná u něho pokorně životní zpověď. Svému krajanu, který s ním bydlel v jedné světnici a okradl jej, odplácí tím, že koná k němu později těžce onemocnělému dlouhou cestu, aby jej potěšil a povzbudil. V Paříži získal sv. Ignác sedm druhů a zasvětil se s nimi dne 15. srpna 1534 na Montmartru Bohu sliby. Po skončených studiích musil se sv. Ignác pro porušené zdraví vrátiti na čas do Španěl, kde velmi horlivě apoštolsky působil.

R. 1536 odebral se sv. Ignác se svými druhy do Benátek, odkud se chtěli plavit do Palestíny, aby tam pracovali mezi nevěřícími, anebo kdyby do roka nebylo žádné příležitosti k odplutí, dát se úplně ve službě sv. Stolice. Zde byl sv. Ignác vysvěcen na kněze (1536), ale první mši svatou sloužil z pokory teprve za rok. Boží prozřetelnost všecko tak řídí, že odplutí je nemožno a sv. Ignác zamíří se svými druhy do Říma. Na cestě se zjevil sv. Ignáci Spasitel (ve Stortě nedaleko Říma) se slovy: »V Římě vám budu přízniv«. Pravda slov se brzy ukázala. Sv. Ignác chtěl založit novou řeholní společnost s cílem apoštolským co možná nejrozsáhlejším. Měla napodobovati co nejvěrněji osobu, životní úkol a způsob života Krista Pána, býti semknuta největším soustředěním sil a poslušností pod vrchní autoritou v naprosté oddanosti k apoštolskému Stolci, pracovati všemi vhodnými prostředky o spáse duší. V Římě nepřáli zakládání nových řádů, zvláště kardinál Guidiccioni, jemuž záležitost byla dána k prozkoumání, je proti novým řeholím. Ale milostí Boží mínění své změnil a papež Pavel III. sám prohlásil, že se v založení Tovaryšstva jeví prst Boží.

Dne 27. září 1540 bylo Tovaryšstvo schváleno a dne 21. dubna 1541 složili první členové sliby v basilice sv. Pavla. Sv. Ignác byl zvolen generálem, ačkoli se ve své pokoře zpěčoval a i později se chtěl vzdát, podvolil se však na slovo duchovního vůdce. Řídil Tovaryšstvo s velkou obezřetností a sepsal mistrnou Ústavu; jinak všude ustupoval do pozadí, ukazuje ve všem úplnou indifferenci a odevzdanost do vůle Boží. Když byl zvolen papežem Pavel IV., kterého měli za méně nakloněného Tova-

ryšstvu, sklání v poslušnosti hlavu a praví, že kdyby Tovaryšstvo, tehdáž už utěšeně zkvétající, z dopuštění Božího bylo zrušeno, že by se po krátké modlitbě za čtvrt hodiny uklidnil úplně. Působil v Římě s velikou horlivostí. Taková byla jeho horlivost o spásu duší, že pravil: »Kdyby mi bylo dáno vyvoliti, raději bych v nejistotě své spásy ještě pracoval, než hned do nebe vešel.« Zemřel 31. července 1556; r. 1609 byl blahověčen, r. 1622 svatořečen. Pius XI. jej ustanovil (1922) patronem duchovních cvičení.

Rozjímání 38.

1. *průprava: Vizme svatého Ignáce, držícího v ruce Ústavu svatého Tovaryšstva s nápisem: »Všecko k větší slávě Boží.«*

2. *průprava: Modleme se, abychom ho napodobovali v jeho horlivosti o čest a slávu Boží.*

1. Nejvýznačnějším rysem povahy Ignácovy jest jeho důsledná rozhodnost a vytrvalost ve sledování poznaného cíle a jeho velkodušnost tíhnoucí k velikým metám; obé však je spojeno s moudrou obezřetností a praktickým smyslem v provádění pojatých plánů. Jakmile sv. Ignác poznal nutnost, velikost a krásu služby Boží, zasvětil se zcela a navždy svému věčnému Králi; od té doby náležela každá žilka jeho bytosti, každý okamžik jeho života této vznešené službě. A nechce se v této službě a v tomto boji za věc Kristovu spokojiti pouze úlohou obyčejného vojáka, nýbrž chce se vyznamenati a konati pro svého Mistra a Krále

veliké věci. Ze začátku hledí se mu zalíbiti neobyčejnými zevnějšími kajícnostmi. Poznav, že více může k jeho cti a slávě vykonati prací o spáse duší, počíná dalekosáhlý a všestranný apoštolát. Zakládá nový apoštolský řád s cílem a prostředky co možná nejvšeobecnějšími, chce v něm míti šik, který by se statečně vrhal v nejprudší a nejnebezpečnější bitvy. Při všem tom není v provádění plánů nijak ukvapený, nýbrž ukazuje velmi praktický smysl a moudrou obezřetnost. Podnikaje nějaké dílo uvažuje nejprve všechny okolnosti, vyčkává příznivé doby, spokojuje se s věcmi dosažitelnými, dává přednost dílům menším, ale jistějším před velikými, ale nejistými, dobru všeobecnému před dobrem soukromým.

a) Víme, že Bůh je naším Tvůrcem a Pánem, jemuž jsme povinni sloužiti, a zasvětili jsme se dobrovolně zvláštní službě Ježíše Krista. Ale pohlédneme-li na minulý život, musíme snad se zahabbením doznati, že náležel více světu než Bohu a Kristu Pánu. Kéž věnujeme aspoň nyní všechny naše síly a vlohy a všechny okamžiky života službě věčného Krále!

b) Vidíme a slyšíme, jak zímničně pracují nepřátelé říše Kristovy, pozorujeme snad i v nejbližším okolí jejich úspěchy. A my bychom se při tom spokojovali, vykonáme-li to, co je naprosto nutné, hrozíce se každé větší oběti pro Krista? Umiňme si po příkladě sv. Ignáce, konati velkodušně, každý podle svého postavení a okolností, veliké věci ke cti a slávě Boží a budme ochotni i k větším obětem, kde toho věc Kristova žádá.

c) Nesmí ovšem naše horlivost býti ukvapená a nerozumná. Vyprosme si proto od našeho světce něco z jeho klidné rozvahy a moudré obezřetnosti. Nezáleží právě na tom, aby se nějaké dílo rychle uskutečnilo nebo bylo na venek okázalé, nýbrž hlavně na tom, aby bylo solidně založeno a neslo trvalé ovoce.

2. Sv. Ignác věděl dobře, že jedinou zcela jistou cestou jak v duchovním životě tak v apoštolském působení jest dokonalá poslušnost k těm, kteří stojí na místě Božím. Proto byl sám mužem naprosté poslušnosti a tento rys dokonalé poslušnosti vtiskl také svému Tovaryšstvu. V Manrese podrobuje se ochotně proti svému vlastnímu úsudku duchovnímu vůdci, z poslušnosti k duchovnímu vůdci podržuje úřad generála, ačkoliv se k němu považuje za neschopného, z poslušnosti vzdává se v Palestině své zamilované myšlenky, pracovati tam o obrácení nevěřících. Ačkolí nespravedlivě uvězněn může utéci, zůstává v žaláři z poslušnosti k autoritě. Byl by býval s odevzdaností a klidem přijal i zrušení svého životního díla, Tovaryšstva, kdyby tak byla kázala poslušnost. Řekl, že nevádí, předčí-li jiné řády Tovaryšstvo v kajícnostech a jiných věcech, jenom když řád bude nad jiné vynikati poslušností. Vskutku lze si sotva mysletí vyššího ideálu poslušnosti, než jest ten, který předkládá svým synům sv. Ignác ve své Ústavě. Mají viděti v představených samého Krista Pána, mají býti v rukou představených jako starcova hůl, která slouží tomu, kdo ji drží v ruce, mají ochotně, statečně, s povinnou pokorou, s velikou rychlostí, duchovní radostí a vytrvalostí poslouchati nejenom

každého rozkazu, nýbrž i každého pokynu; mají nejenom svou vůli, nýbrž i svůj úsudek s vůlí a úsudkem představených srovnávat.

a) Kolik dobrého by bývalo vykonáno, jak by království Kristovo rozkvétalo, kdyby byli všichni ti, které jsme zpovídali, jimž jsme byli duchovními vůdci, vždycky uposlechli našich rozkazů a rad. A kde bychom sami mohli nyní býti na cestě dokonalosti, kdybychom se vždycky co nejsvědomitěji řídili předpisy a napomináními svých duchovních vůdců! Hledme to aspoň nyní napravit. Poslouchejme jejich hlasu jako hlasu samého Krista Pána, radme se s nimi v každé důležitější záležitosti, řídme se jejich rozhodnutími, napomenutími, radami.

b) Kéž je naše poslušnost aspoň v něčem podobná ideálu sv. Ignácem nastíněnému. Nepohlížejme na představeného pouze jako na člověka s jeho slabostmi, nýbrž vizme v něm zástupce Božího, nekritisujme nařízení představených a hledme nejenom vůli, nýbrž i úsudek s vůlí a úsudkem jejich srovnávat.

3. Kořenem, z něhož vyrůstala rozhodná, vytrvalá a velkodušná horlivost sv. Ignáce a vůbec všechny jeho ctnosti, byla ohnivá láska ke Kristu Pánu. Byl spojen s Kristem Pánem láskou opravdového přátelství. Přátelství vznikává mezi dušemi sobě podobnými, a přátelé se snaží, aby se stále více sobě připodobňovali. Práví přátelé sdělují si nezištně všechna svá dobra. Sv. Ignác usiloval o to, aby se Pánu Ježíši, jenž se z lásky stal nám podobným ve všem mimo hřích, stával stále podobnějším, Kristus Pán jej novými a novými milostmi

k sobě více a více připodobňoval. Všecko, co Ignác měl, náleželo Ježíši: jeho myšlenky, city, plány, úspěchy, o něm stále mluvil, na něho stále myslel. A také božský Mistr jej zahrnoval svými dary: vzácné zjevení ve Stortě jest jenom jedním z omilostnění, jichž se sv. Ignáci dostalo. Ale Ignác se nespokojoval pouhými city a slovy; svou lásku ke Kristu Ježíši ukazoval hlavně tím, že sám sebe a své Tovaryšstvo dal zcela ve službu věčného Krále. Proto chtěl, aby se Tovaryšstvo nazývalo jménem Ježíšovým.

a) Každého kněze má spojovati s Kristem Pánem láska věrného, upřímného a něžného přátelství. Kdo je podobnější božskému Mistru a Spasiteli než kněz, kterému Kristus vtiskl při ordinaci nezrušitelným znamením podobu svého věčného kněžství, koho snaží se Kristus Pán svými milostmi stále více sobě připodobňovati, kdo je Spasiteli bližším než ten, který se s ním denně tak úzce spojuje! Kéž i naše všecky síly, myšlenky, plány, skutky náleží Kristu Ježíši; pak budeme stále více zakoušeti jeho sladké milosti.

b) I my musíme svou lásku projevovati především horlivou a neunavnou prací pro Krista a jeho říši. Budiž naším heslem: Všecko ke cti a chvále Ježíše Krista! Pak si plně zasloužíme jméno »kněz Kristův«.

Oremus:

Deus, qui ad maiorem tui nominis gloriam propagandam, novo per beatum Ignatium subsidio militantem Ecclesiam roborasti: concede; ut eius

auxilio et imitatione certantes in terris, coronari cum ipso mereamur in coelis. Per Dominum nostrum.

XXXIX. Sv. Alfons z Liguori, zakladatel kongregace redemptoristů, církevní učitel.

(2. srpna.)

Vlastí sv. Alfonse Maria z Liguori jest Neapol (nar. 27. září 1696), kde otec jeho, pocházející ze starého šlechtického rodu, byl náčelníkem královských galejí. Rodina byla přísně katolická a zbožná; Alfonsa zasvětila matka už před narozením Matce Boží a denně se modlila s dětmi růženec. Kdyby hrál si malý Alfons s chlapci a jeden z nich rozhněván, že Alfons stále vyhrává, počal snítati a rouhati se. Alfons mu ihned celou výhru vrátil a šel před obraz Matky Boží odprošovat za urážku slovy chlapcovými Bohu učiněnou. V devátém roce stal se členem mariánské družiny šlechtických chlapců. Když byl ještě dítětem, předpověděl o něm sv. František de Hieronymo, misionář z Tovaryšstva Ježíšova, že dosáhne vysokého věku, bude biskupem a vykoná mnoho pro Boha a Církev. Ze začátku nezdálo se, že by se toto proroctví mělo vyplnit. Alfons byl konstituce spíše slabé, nedávající naděje na velké stáří. Vzdělán byl ve všech vědách a uměních světských, klasických řečích, řečnictví, hudbě, šermování a uhlazených způsobech, nemaje ještě 17 let byl promován na doktora práva a dal se na dráhu právníckou, která slibovala skvělou budoucnost. Byl i jako advokát zbožný, uctíval vroucně Matku Boží, přijímal často svaté svátosti,

navštěvoval nemocné, ale myslil ještě na slávu světskou. Exercicie, jež vykonal, vzbudily v něm touhu po dokonalejším životě; ale vlastní obrat v životě způsobilo Bohem mu poslané citelné pokošení. Maje hájiti důležitou při, sestavil s velikou pílí a důmyslem všechny důvody a hájil věc s neobyčejnou výmluvností. Vítězství zdálo se jisté; ale jeho protivník vytkl mu se sarkastickým úsměvem jisté malé přehlédnutí v jedné listině, kterým se celá budova jeho důkazů zřítíla. Alfons zbledl a opustil hned soudní síň se slovy: »Ó, lstivý světe, nyní jsem tě poznal«.

Od té doby dal světu a jeho slávě výhost nedbaje úsměšků svých bývalých přátel, říkajících mu, že prý se pominul smysly, ani domluv vlastního otce, stále ještě snícího o slavné světské kariéře neobyčejně nadaného syna. Ze začátku vedl doma život uzavřený a poustevnický. Byv osvícením s nebe poučen, pojal úmysl, pracovati jako kněz o spáse duší. Zavěsiv před obrazem Matky Boží právnícký kord, počal studovati bohosloví. R. 1726 byl vysvěcen. Nejraději by býval vstoupil do řehole, ale na naléhání rodičů zůstal zatím knězem světským a přidal se k družině světských kněží-misionářů. Misionářoval horlivě, zejména mezi prostým lidem, jež poučoval prostými, ale důkladnými a jadrnými kázáními. Cítil však touhu po něčem vyšším. Myslel nejprve na zámořské misie. Když jej zpovědník z toho zradil, pojal r. 1732 plán, založiti vlastní misionářskou kongregaci. Začátky byly trpké. Spolubratři v tom viděli zbytečné a neuskutečnitelné dílo, družina misionářů, s níž pracoval, jej vyloučila, musil podstoupiti tuhý boj s vlastním otcem a první jeho druhové jej brzo opustili. Než brzy počala nová družina zkvétati a byla r. 1749 papežem

potvrzena. Sv. Alfons předcházel svým druhům ve všem příkladem; kázal a zpovídal neunavně, věnuje se zase zvláště prostému lidu; zbývající čas věnoval spisovatelství. Mezi jeho spisy vynikají zejména spisy z oboru mravovědy, pak ascetické knížky »Návštěvy nejsv. Svátostí« a »Chvály mariánské«, kteréžto dvě pobožnosti mezi lidem velmi rozšiřoval. Zasvětil se Bohu zvláštním slibem, že ani okamžiku nezmaří nečinností.

R. 1762 musil na rozkaz papeže převzít biskupství ve sv. Agatě u Neapole. Zpráva o tom pokorného řeholníka tak polekala, že omdlel. I jako biskup působil nejvíce svými prostými lidovými promluvami a žádal též od svých kněží, aby byli zběhlí zejména v katechisování. Zůstal i jako biskup představeným své kongregace a zachovával i na biskupském stolci řeholní chudobu. Chudým pomáhal jak mohl, prodal i svůj povoz a biskupský kříž. Na svou žádost byl r. 1775 biskupství zproštěn a odešel chudý, jak byl přišel, k své kongregaci.

Bůh zkoušel svého věrného služebníka ještě velikými utrpeními. Byl po celý život navštěvován různými chorobami, zvláště r. 1768 velmi těžce onemocněl a byl od té doby polovičním mrzákem. V posledních letech přicházela jedna nemoc za druhou: hnisající rána v hrtanu, že nemohl polykatí, hluchota, oslepnutí a j. Ještě trpěl bylo utrpení vnitřní, veliké úzkostí a trudnomyslností. Největším křížem Alfonsovým bylo, když byl ve vysokém stáří od svých spolubratří zbaven generalátu a když jemu a bratřím, žijícím v neapolském království, veškeren styk s ostatní kongregací, působící v papežském státě, byl zapověděn. Viděl, jak se jeho kongregace roz-

dělila nejprve na dva, později dokonce (po oddělení bratří na Sicílii) na tři družiny a jak se jeho životní dílo podle zdání rozpadávalo. To všecko bez jeho viny. Vinilíť ho, že při jednání s neapolskou vládou změnil svévolně stanovy kongregace a učinil ji příliš na státní moci závislou; to však učinili bez jeho vědomí důvěrníci, jeho jménem s vládou jednající. Papež sice uznával osobní nevinu Alfonsovu, ale aby se nezdálo, že nějak povoluje cezaropapismu neapolské vlády, souhlasil s opatřeními kongregace proti Alfonsovi. Sv. Alfons snášel všecko utrpení s neomezenou důvěrou v Boha a opakoval často s myslí radostnou: »Papež tak chce, je to vůle Boží«. S podobnou poslušností a odevzdaností nesl, když bylo od papeže zrušeno Tovaryšstvo Ježíšovo, jehož si velmi vážil.

Bůh odměňoval horlivost, důvěru a trpělivost světcovu četnými nadpřirozenými dary a zjevy, mezi nimi na př. zvláštním nebeským leskem, jevícím se při kázání na jeho obličejí a zázračným případem bilokace. Zemřel po dlouhé nemoci 1. srpna 1787 v stáří 91 let, drže v jedné ruce kříž a v druhé růženec. R. 1816 byl blahorečen, r. 1839 zároveň se sv. Františkem de Hieronymo svatořečen, r. 1871 prohlášen za církevního učitele.

Rozjímání 39.

1. *průprava: Slyšme sv. Alfonse, dávajícího výhost světu slovy: »O, lstivý světe, nyní jsem tě poznal.«*

2. *průprava: Prosme za milost, abychom podle příkladu světceva pohrdali světem a sloužili Bohu.*

1. Sv. František de Hieronymo předpověděl Alfonsovi, že vykoná mnoho pro Církev, bude biskupem a dožije se vysokého stáří. Životní okolností zdály se spíše vyplnění tohoto proroctví vylučovati. Sv. Alfons si zvolil dráhu světskou, nalézal zalíbení na světské chvále a slávě a nedomýšlel na kněžství. Později vstoupil do duchovního stavu a stal se misionářem a zakladatelem kongregace, která nepřijímá církevních hodností. Bvl útlé konstituce a síly jeho byly už v mužném věku námahami a chorobami podlomeny, že nebvlo přirozeně naděje na vysoký věk. A přece Pán Bůh své plány uskutečnil: sv. Alfons stal se biskupem a dožil se 91 let. K povolání k dokonalému a svatému životu působily různé okolnosti a prostředky: zbožná výchova v rodině, úcta k Panně Marii, časté přijímání svatých svátostí, duchovní cvičení neboli exercicie, skutky milosrdenství, čím prokazované. Hlavní prostředek, jehož Bůh užil a který způsobil podstatný obrat v životě, bvlo citelné pokoření. Tak věc sama sebou velmi nemilá stala se mu největším dobrodiním.

a) Bůh vede svou prozřetelností všechnu a všude k cíli, jež určil, tak v našem soukromém životě, tak v osudech národů. Neztrácejme tedy nikdy důvěru v prozřetelnost Boží. I kdž se nám zdá, že nepřítelé Boží vítězí a kdž necháváme cest, jimiž nás Bůh vede. Snažme se jenom ve všem co nej-dokonaleji podrobovat se svaté vůli Boží, která se všude a vždy vyplní.

b) Nepoučila i nás už zkušenost, že právě citelné pokoření nebo zahanbení nás přivedlo blíže k Bohu

a bylo prostředkem k větší dokonalosti? A my se vyhýbáme úzkostlivě pokořením, jako by to bylo veliké neštěstí! Jak si budeme počínati v budoucnosti?

2. Vizme nyní pronikavý, dalekosáhlý a poženaný apoštolát sv. Alfonse. Věděl, že se strany lidské jest třeba především vytrvalé a neunavné práce. Proto používal nejenom každého okamžiku co nejsvědomitěji, věnuje chvíle mezi jednotlivými zevnějšími apoštolskými pracemi spisování, nýbrž z vnuknutí Ducha sv. učinil i slib, že nikdy ani okamžiku času nezmaří. Používal všech vhodných prostředků apoštolátu, zejména zpovídání, kázání, vyučování katechismu. Při kázáních nedbal o výzdobu řečnickou, ačkoliv byl velmi výmluvný a v řečnictví vzdělán, nýbrž o prosté, ale důkladné poučování. Takový způsob kázání žádal též jako představený od svých duchovních synů a jako biskup od svých kněží. Jsa přesvědčen, že jedna z hlavních příčin mravního úpadku je nedostatek náboženského vzdělání, jal se spisovati poučná díla pro kněze a lid. Poznal, jakým mocným prostředkem nápravy a dokonalosti jest úcta k nejsv. Svátosti a P. Marii; proto šířil zvláště tyto pobožnosti. K Panně Marii lnul vroucí a dětinnou úctou. Devítiletý stává se sodálem mariánským. Od mládí měl slib, modliti se denně sv. růženec, k její počtě se v sobotu postil a ani v největším horku ničeho nepil, tajemství růžence mu byla útěchou v přetěžkých dobách jeho stáří. Říkal, že jediné »Zdravas« více váží než všechny poklady světa a jeho »Chvály mariánské« patří k nejkrásnějším dílům o P. Marii.

Úctu mariánskou měl za jeden z hlavních prostředků apoštolátu a zejména cenil velmi a šířil mariánské družiny. Na své apoštolské námahy svolával požehnání Boží svými ctnostmi, mezi nimiž vynikají láska k chudobě, vroucí a hluboká zbožnost, heroická poslušnost k Církvi a její hlavě. Jeho poslušnost se zastávkově v plné kráse ve velké zkoušce, již Bůh ke konci jeho života naň a na jeho kongregaci dopustil.

a) Pro každého člověka, zvláště pro apoštolského pracovníka, má každý okamžik velikou cenu: vždyť mnohdy na jednom okamžiku může záviset spása nebo ztráta nějaké duše. Ó kolik času jsme už ztratili! Někdy jsme se promarnili neúčinným sněním, zbytečnými návštěvami a rozmluvami; jindy tím, že jsme nedělali to, co bylo naší povinností, nebo konečně tím, že jsme nedbali při pracích řádného pořádku a rozdělení. Učinme si rozhodné předsevzetí, že nikdy neztratíme dobrovolně času, nýbrž že ho vždy svědomitě použijeme; vyplníme zejména tak zvané »ztracené okamžiky«, to jest chvíle vyhrávající mezi jednotlivými povinnostmi úřadu, nějakou užitečnou prací.

b) I za naší doby je třeba prostých, ale důkladných a důtklivých poučování o základních pravdách náboženských. Máme dbáti při kázáních také formy a uhlazenosti, ale hlavní jest, aby byla solidně zpracována. To ovšem předpokládá dobré vzdělání v dogmatice a Písmě svatém.

c) Úcta mariánská a zejména mariánské družiny jsou i nyní velmi mocné a účinné prostředky pastore. O mariánských družinách platí i nyní chvála

sv. Alfonsem pronesená, že jsou záchrannou archou Noemovou, tvrzí Davidovou, tisící štítů opevněnou, a že dvacet věrných sodálů páchá dohromady méně hříchů než jeden nesodál. Jak používám tohoto tak důležitého prostředku apoštolátu?

3. Sv. Alfons zakusil na sobě v plné míře pravdu slov sv. Ignáce, že nelze nic velikého počítati, aby se svět nebouřil. Jeho rozhodnutí orustit svět, jeho kněžské povolání, založení kongregace: všechno se setkává s nesmírnými obtížemi. Pán Bůh jej zkouší i jinými velmi trpkými kříži, z nichž nejtěžší jest, když se musí na konci života dívat na zdánlivé ztroskotání svého životního díla.

a) A my bychom se domnívali, že můžeme pro Pána Boha něco velikého vykonati bez obtíží a křížů?

b) Snad se i my dožijeme neúspěchu díla, o němž jsme dlouho pracovali a jež se nám zdá podle všech známek ke cti a chvále Boží. Přijmouti pokorně a trpělivě takové pokoření jest skutkem nadmíru záslužným a často svolává požehnání na dílo naše pro budoucnost.

Oremus:

Deus, qui per beatum Alphonsum Mariam, Confessorem tuum atque Pontificem, animarum zelo succensum, Ecclesiam tuam nova prole fecundasti: quaesumus; ut eius salutaribus monitis et exemplis roborati ad te pervenire feliciter valeamus. Per Dominum nostrum,

XL. Sv. Dominik, zakladatel řádu kazatelského (dominikanu).

(4. srpna.)

Sv. Dominik (nar. 1170 v městě Calaruega, v údolí Duera španelské Kastilie) pocházel z velmi zbožné rodiny: matka a jeden z bratrů jsou vpočtení mezi blahoslavence. Vychován byl nejprve u strýce arcikneze, pak studoval (1184—94) vědy klasické, filozofii a theologu v Palencii. Vynikal vědami a čistotou mravu. Miloval velmi knihy, ale v době hladu je prodal a peníze rozdál chudým. Vyvoliv si stav duchovní, byl nejprve kanovníkem v Osmě, kde biskup zreformoval kapitulou, dav ji řeholi sv. Augustina. Tam působil slovem a zvláště příkladem zbožného života téměř po deset let. Touha jeho nesla se však po misích, a pomyslel na neverící nebo rozkolné národy v Kysku. Bůh měl s ním úmysly jiné.

Byv r. 1203 s biskupem z Osmy pověřen vyslanectvím do Dánska a do kima, poznal na cestě v jižní Francii zkazu, do níž zemi uvedla sekta albigenců nebo katarů. Tito kacíři popírali základní články zjevení katolického a žili nevázaný život, podvracující i samý řád společenský. Bylo proto proti nim třeba uzívatí i zbraní. Působilo se na ně ovšem i duchovními prostředky. Všecko to nemělo velikého úspěchu, zejména též proto, že mnozí katoličtí kněží nevedli příkladný život a zvláště nedbali apoštolské chudoby. Pohled na tyto žalostné poměry naplnil Dominika velikým zármutkem a rozmnožil jeho ohnivou horlivost pro hájení a šíření víry Kristovy. Skončiv své vyslanectví, přidružil se s úchvalou papežovou k věrovědům, pracujícím mezi Albigenskými. Poznal,

že se nedojde cíle násilím a nechtěl, aby ho bylo užíváno leda v nejnnutnějších případech; proto se snažil pobloudilé především důkladně poucovati a zejména působiti láskou a příkladem chudoby. Chodil se svými druhy bos a bez peněz, ukazoval velikou mírnost a shovívavost, přimlouval se častěji za odsouzené albigenské a mnohé z nich tak osvobodil. A přece mu bylo snášeti pronásledování. Kdysi byl strojen útok na jeho život, od něhož však ustoupili. Když se ho potom ptali, co by byl učinil, kdyby ho bývali skutečně napadli, odpověděl: »Byl bych žádal, abyste mě ubíjeli pozvolna.« Poznal, jak důležitá je křesťanská výchova mládeže, založil proto 1209 školu v Prouilly a odevzdal ji jeptiškám. To byl první počátek druhého (ženského) řádu sv. Dominika.

Poněvadž se spolupracovníci Dominikovi časem rozešli, počal přemýšleti na zřízení nového mužského řádu. Ze začátku se myšlenka nového řádu potkala s odporem a sám papež Innocenc III. byl proti ní; pak dal k založení řádu svolení s podmínkou, aby řád přijal řeholi některého řádu staršího. Sv. Dominik se rozhodl pro řeholi sv. Augustina; za řeholní šat zvolil bílý talár s černým pláštěm, jak je nosili kanovníci v Osmě. Cíl řádu byl apoštolský; jeho členové měli sice působiti také příkladem chudoby jak řehole sv. Františka, s nímž sv. Dominik byl spojen úzkým a svatým přátelstvím, měli rozjímati a pěstovati vědu; ale především poučovati lid důkladnými a potřebám doby přizpůsobenými kázáními. Věda má býti prostředkem apoštolského působení.

Dominik sám kázal neunavně a vyprošoval si požehnání pro své působení vroucí modlitbou a přísným kajícím životem. Životopisec o něm praví, že stále

mluvil buď s Bohem nebo o Bohu. Zvláště modlitba růžence mu byla vydatným prostředkem apoštolátu. Žil chudě a zapíravě. Cesty misionářské a visitace domů svého řádu konal pěšky a bos. S bratry jednal velmi laskavě. Když se děsili nad jeho rozdrásanými a krvácejícími nohami, odpovídal s úsměvem: »To patří k našemu pokání.« Po těžké denní práci trávil noci nejraději v nějakém kostele. Jeho umrtvenost se zvláště ukázala, když se blížila smrt. Dal se položit na podlahu, pokrytou hrubým rouchem, potom na zem popelem posypanou. Byl opásán kajícím železným řetězem. Povzbudiv bratry k lásce, pokoře a chudobě, prohlásil, že vyplnil nejsvětější vůli Boží, zachrániv ty, které mu Bůh svěřil. Odevzdal duši svému Tvůrci v Bologni 6. srpna 1221. Už r. 1234 byl svatořečen. Řád jeho (schvál. 1216), jehož ústava byla prohlášena na generálních kapitulách 1220 a 1221 v Bologni, rozšířil se brzy tak, že r. 1224 měl osm provincií. Proti uchvatitelům církevního jmění, tehdy četným, založil Dominik laický »řád boje Kristova« na ochranu jmění církevního; z něho se později vyvinul třetí řád sv. Dominika. Řád kazatelský přispěl velmi k rozkvětu církevních věd, k zachování čistoty víry, mezi jiným i účastí na církevní (na rozdíl od španělské) inkvisici.

Rozjímání 40.

1. průprava: *Vizme před sebou sv. Dominika, jak se s růžencem v ruce úpěnlivě modlí za obrácení a spásu nevěřících a pobloudilých.*

2. průprava: *Prosme, abychom napodobovali jeho ohnivou horlivost pro rozšíření a zachování víry.*

1. Dějiny kacírství albigenského, zhouby, jež v tolika krajích způsobilo, jasně nás poučují o nesmírné důležitosti a převzácném dobrodiní pravé víry. Pohrdli pyšně katolickým učením a upadli proto brzy do četných bludů, bludy pak je vedly k úpadku mravního života. Ponenáhlu počali podvracet i samy základy společenského řádu, stali se revolucionáři a škůdci i pozemského blahobytu národů. Proti nim vystupuje Dominik bezbranný a chudý, ale plný ohnivého nadšení pro čistotu, zachování a rozšíření svaté víry. Nechce násilí opláceti a přemáhati násilím, nybrž bojuje proti bludům klíaným a věčným poučováním.

a) Kdo z nás tu nepomyslí na zhoubu, do níž národ náš uvedlo nešťastné husitství, odloučivši se od Církve katolické, a kdo by se nemodlil vroucně, aby Pán Bůh náš národ druhé podobné zhouby ušetřil? Ale kdo z nás by zároveň neděkoval z hloubi duše, že se v katolické víře narodil a v ní s milostí Boží vytrval, kdo by se neobnovil v předsevzetí, nejenom podle ní až do smrti věrně žíti, nybrž ji také hájiti a šířiti?

b) K tomu jest nejprve třeba, aby naše srdce bylo naplněno touhou po zachování a rozšíření sv. víry. Máme skutečně takovou horlivost? anebo přihlížíme chladně k tomu, jak tolik duší od Krista odpadá? Modleme se vroucně, abychom obdrželi aspoň něco z veliké horlivosti sv. Dominika.

c) Roztrpčenými a rozhořčenými nebo dokonce urážlivými slovy bloudících k pravé víře nepřivedeme; tím méně násilím. Církev svatá musí zatvrzelé kacíře trestati i zevnějšími prostředky, ale nikoho násilím k víře nenutí. Vedle modlitby jest

nejúčinnějším prostředkem klidné věcné poučování. Platí to ostatně nejenom o víře, nýbrž i o hájení a šíření pravdy vůbec. Ne rozčileností nad omylem druhého a neústupným hájením svého mínění, třeba správného, přesvědčíme jej o pravdě, nýbrž klidným, skromným poučením.

2. Sv. Dominik byl přesvědčen, že nejhlavnějším prostředkem apoštolátu je kázání, a věděl, že pro apoštolského kněze kázání je »nutností a běda mu, nebude-li kázati« (1. Kor. 9, 16). Chtěl mít kázání důkladná. Proto si přál, aby se v jeho řeholi pěstovala horlivě věda, ne jako účel sám v sobě, ale jako prostředek ke kázání. Při tom měla býti kázání obsahem i formou přizpůsobena poměrům a vzdělání posluchačů, pro obyčejný lid tudíž prostá a průhledná. Poněvadž pak se jednalo hlavně o hájení svaté víry a obrácení bludařů, měla býti rozhodná a pevná. Sv. Dominik věděl, že i nejdůtklivější slova sama v sobě nepomáhají, nepřistupuje-li k nim příklad svatého života a nevyprošuje-li kazatel slovům rosu požehnání vroucí modlitbou. Proto dával příklad apoštolské chudoby chodě bos a v chudém šatě, proto se tolik umrtvoval, postě se a bdě v noci v chrámech a vzdává se i v těžké nemoci všeho pohodlí, proto ukazoval velikou mírnost a trpělivost přimlouvaje se za kacíře a odplácejce láskou násilí nepřátel. Modlí se téměř ustavičně, takže »stále mluví buď s Bohem nebo o Bohu«; kdykoli chce někde kázati, nejprve kleká a modlí se za obyvatele tamního místa.

a) Nezapomínejme, že kázání není řečnickým cvičením a že nemá působiti jen nebo hlavně na cít, nýbrž že je především hlásáním a vykládáním

pravdy Boží. Nezbytnou podmínkou dobrého a účinného kázání jest, abychom nejprve pravdy hlásané sami důkladně pronikli a abychom je podali způsobem potřebám a chápavostí posluchačů přizpůsobeným a při tom příjemným. K tomu je potřeba studia, pozorování sebe, znalosti poměrů i srdcí lidských. Nezanedbávám tohoto tak důležitého studia, které i pro můj duchovní život je výborným prostředkem, učíc mě varovat se nečinnosti a používati dobře času?

b) Kázání nemají a nemohou býti pouze stálým napomínáním nebo dokonce peskováním; ale vždy musíme říci pravdu celou, rázně a beze strachu, zvláště kde se jedná o odstranění zakořeněných bludů nebo zlořádů.

c) Zdá-li se nám, že kázání naše mají málo úspěchu, zkoumejme se, zdali příklad našeho vlastního života potvrzuje pravdu toho, co hlásáme. Jaký je můj apoštolát kněžské chudoby, umrtvenosti, trpělivosti a mírnosti? Pracuji nezištně i tam, kde nemohu čekati pozemské odměny? Nejsem příliš pohodlný, nehrozím se větší námahy?

d) Vroucí, třebas krátká, modlitba, kterou sv. Dominik konal vždy na kolenou než někde práci počal, jistě mu zjednala mnoho požehnání. Poklekňme a pomodleme se vroucně, kdykoli počínáme nebo připravujeme nějaké dílo; není-li možno vykonati kleče modlitbu, povznesme aspoň mysl k Bohu.

3. Všimněme si zvláště dvou prostředků apoštolátu, jichž sv. Dominik užíval a kterými tak značných úspěchů dosáhl. Znovu a znovu sahá k růženci.

Je to jeho zamilovaná pobožnost, již všude doporučuje a šíří tak, že ho lze nazvati původcem této modlitby. Poněvadž věděl, že těžko jest přivésti k Bohu duše, oloupené o víru a mravnost v mládí, zakládá katolické školy a stává se tím předchůdcem a průkopníkem moderní pastorage.

a) Růženec jest pro nás mocným prostředkem jak vlastního zdokonalení tak i apoštolského působení. Potřebujeme k zdokonalení a účinnému apoštolátu živé víry, příkladu Krista Pána, milosti Boží. Uvažující při růženci o tajemstvích života Krista Pána a P. Marie, vzývající znovu a znovu vroucně Matku božské milosti a prostřednici všech milostí, vzbuzujeme úkony víry, vzděláváme se na příkladě Pána Ježíše a jeho svaté Matky, získáváme její přímluvou hojné milosti.

b) Bez křesťanské výchovy mládeže nelze v žádném národě udržeti pravou víru. Jednou z nejdůležitějších povinností naší pastorage jest apoštolát mládeže a jednou z hlavních starostí přispívati podle postavení, okolností a prostředků k zřizování katolických škol.

Oremus:

Deus, qui Ecclesiam tuam beati Dominici Confessoris tui illuminare dignatus es meritis et doctrinis: concede; ut eius intercessione temporalibus non destituatur auxiliis et spiritualibus semper proficiat incrementis. Per Dominum.

XLI. Sv. Jan Křtitel Vianney, farář arský.

(9. srpna.)

Sv. Jan Maria Vianney (nar. 8. května 1786 v Dardilly u Lyonu v jižní Francii) pocházel z nezámožné, malorolnické, velmi zbožné rodiny. Matka jeho říkala, podobně jako kdysi sv. Blanka, že by raději viděla syna mrtvého nežli v těžkém hříchu. Světec pravil později, že teprve ve zpovědnici poznal, co je těžký hřích. Říkával též, že lásku k modlitbě a ducha modlitby děkuje své matce. Lásku k modlitbě měl již v mládí. Když šel pást stáda nebo obdělávat pole, bral s sebou růženec a sošku P. Marie, před níž se v přestávkách modlil. Prostý a nebohatý dům rodiny Vianneyovy byl stále otevřen chudým a pocestným; tak se naučil Jan už z mládí dobročinnosti a lásce k chudině. Jeho chlapectví spadá do dob krutého pronásledování Církve za revoluce francouzské. První svaté přijímání (1799) musil konati při mši svaté sloužené v uzavřené stodole od kněze, skrývajícího se před policií.

Jeho zbožná mysl zatoužila po kněžství, ale otec nechtěl dáti peněz na studie; mimo to byl hoch velmi slabě nadán. Přes to jej počal farář z Ecully, vída jeho neobyčejnou zbožnost, vyučovati a povzbuzoval jej k vytrvalosti, když Jan pro špatnou paměť klesal na mysl. Aby byl zbaven služby vojenské, dal jej zapsati do chlapeckého semináře. Ale buďto že jeho jméno omylem bylo vynecháno anebo že císař Napoleon v nouzi o mužstvo nedbal výsad seminářistů, Jan byl 1809 povolán k vojsku. Když se smuten ubíral k svému pluku, přidružil se k němu neznámý muž, který vyptav se ho na účel cesty a jeho po-

měry, zavedl jej do odlehlé a skoro neznámé vesničky Noësu, kde Jan pod cizím jménem učiteloval, až r. 1810 jeho bratr se za něho dobrovolně nabídl k vojenské službě. Nebyla to deserce, protože Jan byl zapsán v semináři, ani se nejednalo o hájení vlasti, nýbrž o osobní výboje Napoleonovy. Poté pokračoval ve studiích v chlapeckém semináři. Při veřejné přijímací zkoušce do kněžského semináře r. 1813 byl tak zmaten a rozčilen, že ani slova nemohl pronést. Později zkoušku před privátní komisí přece obstál, ale studoval i v kněžském semináři s obtížemi a musil proto od spolužáků všelicos vytrpět. Nežctností vynikal nade všechny a byl proto r. 1815 vysvěcen na kněze a poslán jako vikář (kaplan) do Ecully k svému příznivci, pod jehož vedením doplnil svá studia z dogmatiky a morálky.

R. 1818 stal se farářem malé venkovské obce Arsu. Farnost byla při jeho příchodu velmi zanedbaná, v neděli a ve svátky lidé v době služeb Božích pracovali a odpoledne se věnovali rozpustilým zábavám. Vianney si umínil farnost zreformovati, ale věděl, že to nejde najednou. Nejprve se v samotě připravoval, modlil, konal kající skutky a přemýšlel o prostředcích obnovy. Pak hleděl získati své ovečky láskou. Pomáhal chudým a rozdával jim vše co měl, se všemi jednal s největší laskavostí. Neomezil se na působení v kostele, nýbrž vyhledával je v domech a působil na ně i při setkání a na vycházkách. Z několika horlivějších žen a mužů si vytvořil laický apoštolát. Středem působení zůstal ovšem kostel a hlavními prostředky mu byly kázání a zpovídání. Dům Boží opravil, rozšířil a velmi vyzdobil. Kázání jeho byla po větce prostým výkladem katechismu, ale poutavá

a účinná, k čemuž přispívala jeho neobyčejná znalost srdcí lidských s jejich touhami a bédami, jemný takt, smysl pro přírodu a také jeho zkušenost v pracích a zaměstnáních venkovanů. Zavedl časté svaté přijímání a úctu k Neposkvrněné, zakládal zbožné spolky, šířil dobrou četbu, založil pro zanedbané dívky ústav »Prozřetelnost«, později také vychovávací ústav pro chlapce. Tyto spolky a tato díla vznikla zcela nenápadně, mnohdy jako náhodou; tak na př. spolek sv. růžence povstal tím, že ženy a dívky, musející čekati před zpovědí, se počaly modliti růženec. Brzy jej počali okolní faráři, vidouce jeho neobyčejné úspěchy ve zpovědníci, zváti na zpovídání, zvláště při misiích; do Arsu samého počali se všech stran přicházeti poutníci, aby se u něho zpovídali nebo se ho ptali o radu. Vianney seděl až 16—17 hodin denně ve zpovědníci, mimo to odpovídal na četné dotazy písemné.

Tajemství této přitažlivosti a úspěchu bylo hlavně v heroických ctnostech faráře Jana. Jeho víra v nadpřirozené pravdy a zvláště ve svátostnou přítomnost Ježíšovu byla tak pevná, že se zdálo, jako by vše stále na vlastní oči viděl, zbožnost jeho taková, že byl ustavičně co nejúžeji s Bohem spojen; při tom však na venek neukazoval nijaké nápadnosti. Byl mužem veliké umrtvenosti. Zařízení jeho bytu a jeho oděv byly nanejvýše chudičké, strava jeho na výsost prostá a skrovná; spokojoval se celé dny suchými bramborami; návštěvníky však náležitě hostil a přizpůsobil se jim. Trpěl bolestmi vnitřností, ale to mu nebránilo, seděti i v tuhé zimě celé hodiny ve zpovědníci; jen několik málo hodin věnoval spánku, který neprodloužil ani tehdy, když byl stářím zlomen. K tomu přistupovaly útoky zlého ducha, jenž jej chtěl

o klid připraviti, a nevraživost mnohých spolubratří, kteří mu vytýkali nevědomost a přepjatost; mluvili proti němu dokonce i s kazatelny. Světec snášel vše s radostnou trpělivostí a hledal útěchu v modlitbě.

Pán Bůh jej odměňoval i mimořádnými dary: četl v srdcích lidských, předpověděl budoucí věci, podivuhodným způsobem docházely ho od neznámých osob značné peněžité dary, když jich k svým dílům potřeboval; stala se i zázračná uzdravení a zvláště mnoho zcela mimořádných obrácení. Ale ani tyto mimořádné dary, ani důvěra a úcta tolika tisíců nedovedly otřásti pokorou světcovou. Považoval se za bídného a neschopného a chtěl proto několikrát tajně z Arsů odejít, aby se mohl věnovatí vlastnímu posvěcování, svoje úspěchy a dobré skutky připisoval jenom dobrotě Boží, chvály se lekal a pokládal ji za výsměch, pochvalné dopisy házel do koše. Zemřel spíše vysílením než nemocí 4. srpna 1859. Pohřbu prostého faráře se zúčastnil biskup s 300 kněžími a na 6000 věřících. R. 1905 byl od Pia X. prohlášen za blahoslaveného, r. 1925 od Pia XI. kanonisován.

Rozjímání 41.

1. *průprava: Vizme sv. Jana Vianney, jak v zasněženém rozjímání klečí před svatostánkem.*

2. *průprava: Modleme se, abychom napodobovali jeho lásku k Ježíši a jeho horlivost pro Ježíše.*

1. Bůh sv. Jana Vianneye tak obdařil a tak svou prozřetelností vedl, aby se stal výborným nástrojem k spáse přemnohých duší. Je pravda, že neměl velí-

kého nadání ke studiu a slabou pamět, ale třeba uvážiti, že neměl býti vedle plánů Božích ani učným profesorem ani duchovním správcem velkoměsta, nýbrž venkovským farářem, dále, že světec železnou pílí nahrazoval nedostatek nadání a zvláště, že Pán Bůh nadpřirozeným osvětlením doplňoval, co na přirozených vědomostech scházelo. Mimo to mu udělil mnohé jiné vlastnosti k apoštolátu potřebné a vedl jej tak, aby se v nich stále více zdokamloval. Vianney měl neobyčejnou znalost srdcí lidských a cest Božích, jemný takt, smysl pro přírodu, zdravý úsudek, soustrast s bédami lidskými. Znal z vlastní zkušenosti tvrdou práci chudých venkovanů, z hovorů a obcování s dětmi svého ústavu »Prozřetelnosti« naučil se prostínkému, ale nanejvýš poutavému a účinnému způsobu kázání, jemuž se všichni podívovali. Tak vynikl daleko nade všechny své spolubratry, kteří jím kdysi pro jeho zdánlivou nevědomost pohrdali.

a) Když čteme, že sv. Jan Vianney byl slabě nadán a při zkoušce někdy propadl a přece tolik ke spáse duší vykonal, mohla by nám přijíti myšlenka, že tedy vědění a studium není nezbytně potřebné k apoštolátu. Nezapomínejme, že u něho Pán Bůh zvláštním osvětlením nahradil, co přirozeně chybělo. Jeho život nás učí, že hlavní věci nejsou přirozené vlastnosti, nýbrž milost Boží, ale zároveň nás, kteří nemáme takových mimořádných osvětlení, pobádá k pilnému studiu a bedlivé přípravě.

b) Probírejme jednotlivé vlastnosti a dary k apoštolátu uschopňující, které měl sv. Jan od Pána Boha, jak jsme si je svrchu uvedli: znalost srdcí

lidských, jemný takt atd. Poděkujme Bohu za ty, které i my máme, hleďme se v nich zdokonalovati; vyprosme si jeho přimluvou ty, jež nám chybějí.

c) Jméno Vianneyovo jest známo a ctí se v celé katolické Církvi, jména jeho spolubratří, kteří jím kdysi pohrdali a proti němu brojili, upadla v zapomnutí. Neposuzujme nikdy spolubratra pro menší nadání nebo jiný zevnější nedostatek, možná že stojí milostí výše a bude jednou více oslaven než my.

2. Působení sv. Jana Vianney ve farnosti arské je živým příkladem, jak lze i zanedbaný a upadlý náboženský život v obci nebo komunitě velmi povznést. Vianney vycházel z přesvědčení, že duchovní správa není úřadem byrokratickým, nýbrž apoštolskou misíí a že především všecko záleží na milosti a požehnání Božím. Věděl také, že nelze dosáhnouti všeho hned a najednou. Nejprve se dlouho v skrytě připravoval, přemýšlel, modlil se a umrtvoval. Pak se snažil věřící o tom přesvědčiti, že chce jenom jejich dobro a že je má ze srdce rád. Proto byl otcem chudých, proto v kázáních nikdy nespílal a neukazoval rozčilenost, nýbrž poučoval s láskou, proto přijímal věřící s největší přívětivostí a s velkou laskavostí s nimi jednal. Užíval svědomitě všech vhodných prostředků pastorační: výzdoby domu Božího, dobré četby, spolků, vychovávacích ústavů atd.; hlavními prostředky mu však byla prostá katechetická kázání a zpovídání. Sedal ve zpovědnici téměř celý den a konal tu pravé divy. Při své pastorační postupoval klidně a rozvážně, skoro všechna jeho hlavní díla vznikla ponenáhlu a jako náhodou. Utvořil si ve farnosti zdatný laický apoštolát. Působil i mimo kostel a neomezil svou

horlivost na své farníky, nýbrž pomáhal zachraňovat duše i jinde.

a) Chceme-li v pastorační dosíci opravdových a trvalých úspěchů, musí býti i u nás základem působení toto troje přesvědčení: duchovní správa není kancelářský byrokratismus, nýbrž apoštolát; ne tak naše námahy jako milost Boží zajišťuje požehnání; neobrátime lidi hubováním, nýbrž láskou.

b) Ovšem nemůžeme všeho dosíci najednou, aniž se dá dobré dílo přes noc ze země vydupatí; právě díla a podniky, vzniklé ponenáhlu a skoro náhodně, mívají trvalou cenu.

c) Zkoumejme se, jak užíváme pastoračních prostředků, kterých užíval sv. Jan: ozdoby chrámu, dobré četby, spolků atd. I pro nás zůstane vedle kázání hlavním prostředkem zpovídání. Nevvmlouvejme se, že lidé nechodí; budeme-li pravidelně sedatí ve zpovědnici, navyknou si věřící častěji se zpovídati.

d) Sv. Jan Vianney působil i mimo kostel a vytvořil si na pomoc laický apoštolát; užíváme i my těchto prostředků pastorage, nyní ještě potřebnějších než za jeho doby? Rozšiřujeme svou působnost podle možnosti i sil i přes hranice pole nám přímo svěřeného?

3. To, co duše k sv. Janu Vianneyovi nejvíce přitahovalo a co hlavně požehnání Boží svolávalo, byly jeho vzácné ctnosti. Skálopevná byla jeho víra. Zdálo se, že Krista Pána v nejsv. Svátosti skutečně vidí a že na zjevené pravdy nazírá. Vroucí byla jeho zbožnost; žil téměř v ustavičné modlitbě, ale na venek při tom neukazoval nic nápadného. Jeho zevnější i vnitřní umrtvenost a kajicnost má i v dě-

jinách světců málo příkladů. Obydlí, oděv, strava jsou nanejvýše chudičké; pouze k vůli hostům činí v stravě výjimku a přizpůsobuje se. Spává i po veliké únavě velmi málo, sedá i za nejkřutší zimy a při silných bolestech dlouhé hodiny ve zpovědnici. Úklady zlého ducha a protivenství od spolubratři snáší s heroickou trpělivostí a vnitřní radostí. Ve své hluboké pokoře se má za navrosto nehodna k svému úřadu, vše dobré Bohu přibíjí, chvála je mu protivná a považuje ji za ironii, trhá dopisy, v nichž je chválen. S pokornou odevzdaností přijímá, když se mu odnímá řízení jeho nejmilejšího díla, ústavu »Prozřetelnosti«.

a) Ó vypořádejme si od našeho světce aspoň něco z jeho živé víry a vroucí zbožnosti: tak si získáme i my důvěru věřících a požehnání Boží.

b) Takový by měl být i náš kněžský život: na venek nekonat nic náradného, přizpůsobovat se dobrým zvykům druhých, ale vésti život umrtvený, život zevnějšího i vnitřního pokání.

c) Máme se i my za nehodny svého vznešeného úřadu? Přibíjíme dobro, které konáme, především Bohu? Jak si počínáme, jsme-li chváleni nebo odnímá-li se nám úkol nám zvláště milý a pro nás čestný?

Oremus:

Omnipotens et misericors Deus, qui sanctum Joannem Mariam pastoralis studio et iugi orationis ac poenitentiae ardore mirabilem effecisti: da, quaesumus; ut eius exemplo et intercessione animas fratrum lucrari Christo et cum eis aeternam gloriam consequi valeamus. Per eundem Dominum,

XLII. Sv. Vavřinec, jáhen a mučedník.

(10. srpna.)

Vavřinec byl v Římě učedníkem svatého kněze Sixta. Když se Sixt stal r. 257 papežem, vyvolil si a vysvětil mladistvého Vavřince za jáhna, aby mu při bohoslužbách přísluhoval, křtil a kázal. Brzy se stal Vavřinec prvním jáhnem neboli arcijáhnem, který měl ve správě jmění církevní a měl se starati zvláště o chudé, nemocné, vdovy a sirotky. Důležitý a obtížný ten úřad konal věrně, nezištně a obětavě.

Toho času vypuklo v římské říši veliké pronásledování křesťanů. Císař Valerián dal r. 258 rozkaz, aby biskupové, kněží a jáhni byli jati a popraveni; ostatním měly býti nejprve statky pobrány a jestliže by i potom setrvali při víře křesťanské, měli i oni býti vydáni na smrt. První ze všech byl jat, do žaláře odveden a pak na smrt odsouzen sám římský biskup a papež Sixtus. Když byl veden na smrt, pravil k němu jeho jáhen Vavřinec se slzami: »Kam jdeš, otče, bez syna? Kam kráčíš, biskupe, bez jáhna svého? Vždyť jsi nikdy nepřistupoval k oltáři bez sluhy svého a nyní chceš obět svou konati beze mne? Abraham obětoval svého syna a Petr předeslal Štěpána k umučení, obětuj i ty, otče, syna svého.« Staříčkový papež byl hluboce dojat a odpověděl mu: »Synu milý, vždyť tě neopouštím, ale tebe čeká zkouška těžší. My starcové dokonáváme lehčím bojem, tobě však, statečnému mladíku, je určen boj krutější. Nenaříkej, za tři dny budeš mě následovati. Zatím seber všechny církevní poklady a rozdej je chudým.« Svatý papež byl hned potom dne 6. srpna 258 mečem zřazen.

Sv. Vavřinec se zaradoval, že se má tak brzo dostat do nebeské slávy, sebral podle rozkazu svého biskupa a papeže všecko jmění, jež měli římská křesťané na církevní účely, prodal i drahocenné nádoby bohoslužebné, aby jich pohané nezneuctili, a rozdál všecko chudým sirotkům, vdovám a mrzákům. Císařský prefekt římský, domnívaje se, že Církev má veliké poklady, dal si zavolat správce církevního jmění, arcijáhna Vavřince, a nařídil mu, aby mu všecko vydal. Sv. Vavřinec vyžádal si lhůty, aby jak pravil, všechny poklady sebrati mohl. Poté shromáždil u jednoho kostela římského chudé, sirotky, zmrzačené; zavolav pak prefekta a ukázav mu tyto chudasy a ubožáky, pravil: »Zde vidíš poklady naší Církve, naše zlato a stříbro. Vezmi si je a starej se o ně, zjednáš si poklad v nebi.«

Prefekt se velmi rozhněval, maje za to, že si z něho Vavřinec tropí žert, a pohrozil mu hned smrtí. »Vím,« pravil, »že vy křesťané bažíte po smrti; ale ty nezemřeš rychle: dám tě umučiti velmi zdlouhavou a bolestnou smrtí.« Dal zapáliti hranici dříví, na žhavé uhlí položit železný rožen a na ten spoutaného Vavřince. Svatý mučedník trpěl nevýslovná muka, ale snášel vše s největší trpělivostí. Ano, jak se vypráví, dokonce prý ještě žertoval. Když byl na jedné straně propálen, pravil k vladaři: »Už jsem dosti upečen na jedné straně, dej mě obrátit!« Když se to stalo, řekl po chvíli: »Nyní už je celé mé tělo dosti upečeno; chceš-li, můžeš už pojíst!« Tak trpěl a, modle se za obrácení Říma a římské říše, dokončil Vavřinec svůj boj pro Krista 10. srpna 258. Požívá v Církvi veliké úcty; mezi nesčetnými chrámy jemu

zasvěcenými vynikají zvláště San Lorenzo fuori le Mura v Římě, kde je pohřben, a kostel španělského Escorialu.

Rozjímání 42.

1. průprava: Představme si sv. Vavřince, jak na rožni pro Krista s radostnou myslí trpí.

2. průprava: Modleme se za milost, abychom jej v jeho statečnosti napodobovati mohli.

1. Vypravovaná epizoda z pronásledování Valeriána v třetím století je důkazem, že naše katolická Církev jest tatáž pravá Církev Kristova, jaká byla v třetím století: má totéž hierarchické zřízení, téhož ducha obětavé lásky, vyplňují se na ní stále předpovědi Kristovy, že bude pronásledována. Vidíme v ní už tehda trojí řád hierarchický: biskupy, kněze a jáhny pod nejvyšší hlavou viditelnou, římským biskupem. Toto zřízení zachovala sv. Církev i nyní, kdežto sekty nemají hierarchie buď ani podle jména, nebo nemají zákonitých biskupů a kněží. Už tehda byla Církev matkou chudých, opuštěných a nemocných. Tato láska k chudým a nemocným, tato katolická charita zůstává stále význačnou známkou Církve pravé, která šlechetné duše k sobě táhne a o své pravdě přesvědčuje. I nyní je katolická Církev od zlého světa pronásledována. Jiná náboženství nechávají nepřátele na pokoji, ale naši Církev nenávidí a pronásledují. Tak to předpověděl Kristus Pán a tak to bude vždycky; ale právě tato nenávisť je známkou pravosti Církve.

a) Poděkujme z celého srdce za to, že jsme se narodili a žijeme v katolické Církvi, ano že jsme

vyvolení za služebníky Církve, která má tolik známek božského původu a svatosti. Poslouchejme bedlivě hierarchie, již Kristus Pán ve své Církvi ustanovil, a ctěme v ní Krista samého.

b) Podivujme se velkolepému dílu křesťanské charity, jež Církev za staletí vykonala a stále koná, přispívejme k němu sami, ukazující lásku k chudým a nemocným a zřizující podle možnosti charitativní ústavy a spolky.

c) Nedivme se, že neuplyne téměř ani desítiletí, aby Církev v některé zemi nebyla pronásledována. Radujme se spíše z toho, poněvadž je to známkou její pravosti. Snášejme trpělivě, dá-li Bůh i nám něco z tohoto kalicha píti.

2. Církev svatá projevovala vždy zvláštní něžnou lásku k řádu jáhenskému. A kdo by nectil a neza-miloval si mladé, sotva jinošství odrostlé muže, kteří v letech, kdy vášně nejprudčeji dorážejí a svět nej-svůdněji láká, vypovídají vášním rozhodný boj a pohrdají světem, aby se zcela zasvětili službě Církve? Kdo by nebyl radostně pohnut při svěcení jáhenském vida, jak mladý muž pokorně, ale radostně kleká, aby navždy vzal na sebe jho Kristovo? Tak se s radostnou odevzdaností zasvětil službě Boží svatý Vavřinec a nesl jho Kristovo s radostnou ochotou, věrně a vytrvale. Můžeme si myslet, s jakou zbožností a uctivostí přísluhoval svatému papeži Sixtovi při bohoslužbách, zpíval svaté evangelium a rozdával svaté přijímání. O obezřetnosti a věrnosti ve správě jmění církevního mluví jasně jeho životopis. Dojemná jest jeho synovská oddanost a nezlomná věrnost k sv. Sixtu, již odpovídá

se strany svatého biskupa otcovská láska a něžná starostlivost. Trvají při sobě věrně do smrti: sv. Vavřinec doprovází sv. Sixta na popraviště a žádá si s ním umřítí, sv. Sixtus mu předpovídá, že jej bude v smrti následovati.

a) I my jsme kdysi v mladém věku, kdy vášně mocně dorážely a svět svůdně se nabízel, vypověděli boj vášním, opustili svět a zaslíbili se službě Boží. Nemusíme se snad zastydět, srovnáme-li tehdejší radostné nadšení s nynější liknavostí? Nemusíme přiznati, že jsme v boji s vášněmi mnohdy podlehli a že si ještě někdy zahráváme s nebezpečím světa?

b) Nám je dáno, nejenom přisluhovati při nejvyšší oběti, nýbrž ji také konati. Jaká je naše zbožnost a uctivost při celebrování, snažíme se napodobovati svatého Vavřince?

c) I většině z nás dává Církev část svého jmění do správy a ukládá nám starost o chudé. Važme si této důvěry, již Církev svatá v nás skládá, pojme úřad tento vážně a učme se z příkladu svatého jáhna, jak bedlivě a svědomitě jej máme zastávati.

d) Kéž by také u nás vládl vždy takový krásný a bohubíý poměr mezi poddanými a představenými, jako mezi Vavřincem a Sixtem! Obnovme se v duchu poslušnosti a úcty k představeným a učiňme v rozjímání slib věrné oddanosti k autoritě církevní.

3. Mučednická smrt svatého Vavřince ponehlým upálením na žhavém uhlí je tak krutá, že nás pouhá myšlenka a představa o ní naplňuje

hrůzou. Od nás Pán Bůh takové oběti nežádá; bylo by dokonce opovázlivostí, kdyby si někdo něčeho podobného přál bez zvláštního osvícení Božího: k snášení takových muk je třeba zcela mimořádné milosti Boží. Ale i na nás může dolehnouti v životě oheň, podobný silou ohni rozně Vavřincova: jest to zžírající oheň vášně tělesné. Pak musíme napodobovati nepoddajnou statečnost sv. Vavřince. Musíme ji napodobovati a ukazovati vždy, kdykoli třeba jíti ohněm utrpení; zvláště třeba-li trpěti za vyznávání víry Kristovy.

a) Někdy i po dlouhé době klidu rozdmychá zlý nepřítel v srdci kněze plamen vášně, často tak mocný jako oheň rozně Vavřincova, a slibuje nám, že se promění v oheň rozkoše, povolíme-li. V takových okamžicích třeba si vzpomenouti na mučednický oheň svatého Vavřince a na neutuchající oheň věčných trestů a s největší rozhodností říci: Raději chci snášeti i muka Vavřincova, než jediným hříchem urazití těžce Pána Boha.

b) Oheň utrpení nám nikdy zcela chyběti nebude a možná, že od nás bude Bůh žádati, abychom trpěli za věrné vyznávání Krista. Snášejme trpělivě kříže denního života, nedejme se nikdy zvíklati v dobrém hanebnou bázní před lidmi; pak vytrváme i při těžkých zkouškách.

Oremus:

Da nobis, quaesumus, omnipotens Deus vitiorum nostrorum flammam extinguere; qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per Dominum nostrum.

XLIII. Sv. Bernard, druhý zakladatel řádu cisterciáckého, církevní učitel.

(20. srpna.)

Málokterý muž zasáhl tak mocně v osudy Církve, přispěl tolik k upevnění víry a nápravě mravů a vtiskl tak trvalou pečeť své době jako sv. Bernard. Narodil se z rytířské rodiny r. 1091 na zámku Fontaines u Dijonu v Burgundsku jako třetí ze sedmi dětí. Byl od své matky zasvěcen Rodičce Boží a co nejpečlivěji nábožensky od ní vychován, později se důkladně vzdělal ve vědách u řeholních kanovníků v Chatilloně. Neobyčejně nadanému, hezkému a statečnému, ve vědách a ušlechtilých způsobech chování vzdělanému jinochovi byl svět otevřen. Ale nechybělo též svodů ke hříchu. Bernard jim statečně odolal. Když byl od drzé osoby ke hříchu sváděn, zahnal ji, nemoha si jinak pomoci, že křičel: »Loupežníci, loupežníci!« Jindy vrhl se při silném pokušení nečistém za zimy do rybníka, aby zchladil žár těla. Otec a příbuzní chtěli, aby se po příkladě svých rodných bratří dal na dráhu vojenskou; ale touha Bernardova, který záhy poznal marnost tohoto světa, nesla se jinam. Když se jednou v chrámě modlil a živě na svou zemřelou svatou matku vzpomínal, byl naplněn takovou touhou po dokonalém životě, že se odhodlal ihned, nemaje ještě 20 let, opustit svět a vstoupit do kláštera. Přiměl dokonce i svého strýce a pět z rodných bratří, aby jej následovali. R. 1112 zaklepali všichni na bránu benediktinského kláštera v Cîteaux, kde opatové Robert a po něm Štěpán zavedli přísnou kázeň a tak položili základ k nové větvi benediktinské řehole, cisterciákům.

Svatý Bernard postavil celý svůj duchovní život řeholní hlavně na dvě zásady. »Bernarde, k čemu jsi přišel,« opakoval si při každé obtíži. Druhá zásada byla: »Záležitosti Boží jsou záležitosti mé, nic, co se Boha týče, není mi cizí.« Byl tak sebraný, že ještě po roce nevěděl, kolik oken má klášterní chrám. Řádem předepsané tvrdé práce tělesné, jakož i kající skutky konal tak horlivě, že těžce onemocněl a zůstal po celý život nemocným na žaludek. Této zevnější přísnosti později litoval, poněvadž, jak sám pravil, se tím stal méně schopným k apoštolským pracím. V Citeaux dostalo se mu útěchy, že i jeho otec a nejmladší bratr vstoupili do řádu a světu oddaná sestra Humbelina k lepšímu životu se obrátila.

R. 1115 byl Bernard ustanoven opatem nového cisterciáckého kláštera v Clairvaux. Mnichům bylo divokou a neobývanou krajinu teprve vzdělali i musili mnoho trpěti nemocmi i hladem. Sv. Bernard přemohl všechny obtíže, povznesl klášter k veliké výši dokonalosti a založil ještě za života 72 podobných opatství a přes sto menších klášterů nového odvětví řeholního. Za dvě stě let potom měl řád cisterciácký přes 1800 opatství.

Jeho apoštolská činnost neomezovala se však pouze na vlastní klášter. Jeho působení bylo vskutku všeobšíhlé. Mnoho působil svými bohosloveckými a asketickými spisy. Je mistrem v theologii mystické a jedním z hlavních obhájců a šířitelů úcty mariánské; pro žár lásky a milou řeč zove se »doctor mellifluus«. Zkoumal spisy sv. Hildegardy, byl v živém styku s jinými řeholemi, zejména s kartusiány a premonstráty, přispěl velmi k reformě benediktinského kláštera v Clugny; pro templáře sepsal řeholní pra-

vidla. Brzo se roznesele jeho pověsti daleko široko a vynikající osoby se ho tázaly o radu. Mnozí však jeho činnost zneuznávali. Vytýkali mu, že se míchá do cizích věcí, a sám papež Honorius II., oklamán nesprávnými zprávami, jej pokáral. Sv. Bernard ihned pokorně uposlechl a věnoval se nějaký čas jenom svému klášteru. Ale brzy se volalo po jeho pomoci a radě. To se stalo, když po smrti Honoria vznikl volbou protipapeže Anakleta II. proti zákonitému Innocencovi II. v Církvi rozkol. Sv. Bernard spěchal s místa na místo, kázal, napomínal, zastával na sněmích pravého papeže a získával proň mocné krále a knížata. S velikou rozhodností vystupoval proti nebezpečným bludařům té doby, jako proti Abelardovi, Petrovi Bruisskému, albigenským, Arnoldovi z Brescie, Gilbertu z Porrée, s apoštolskou otevřeností káral i mocné tohoto světa, jako na př. nemravného vévodu akvitánského Viléma. Smiřoval rozvaděné a všude sil mír a svornost; odbojným proti papežům občanům římským píše důtklivý list a ještě před smrtí, už těžce nemocen, opouští samotu klášterní, aby uklidil spor mezi městem Metzem a jeho sousedy. Byl rádcem nesčetných biskupů a samého papeže. Překrásná jsou zvláště poučení sepsaná pro papeže Eugena III., bývalého jeho žáka.

Bůh žehnal očividně jeho snahám a dal mu i moc zázraků. Jeho cesty stávaly se pro nadšení a úctu lidu pravými triumfálními průvody. Ale Bernard zůstal pokorný a nejraději se, vykonav apoštolské dílo Bohem kázané, uchýloval do samoty klášterní, aby se oddával spisování a rozjímání. Když r. 1144 Saraceni po dobytí Edessy ohrožovali Jerusalema, povzbudil sv. Bernard nadšenými slovy knížata i lid

k druhé křížácké výpravě. Ta se bohužel nezdařila a mnozí dávali vinu Bernardovi, zasypávajíce jej výčitkami. Světec snášel toto veliké pokoření s heroickou trpělivostí.

Když se blížila poslední hodinka, svolal k sobě mnichy svého kláštera a opaty cisterciácké, aby jim dal poslední napomenutí. Všichni plakali. Sv. Bernard pronesl krásná slova: »Nevím, čemu se mám podvolit, zda lásce k synům, kteří mě nutkají, abych zůstal na zemi, anebo lásce k Bohu, která mě táhne k nebi«. Zemřel 20. srpna 1153, za svatého byl prohlášen od Alexandra III. r. 1174, za církevního učitele od Pia VIII. r. 1830.

Rozjímání 43.

1. *průprava: Slyšme heslo sv. Bernarda: »Bernarde, nač jsi přišel?«*

2. *průprava: Prosme za milost, abychom, řídíce se zásadami Bernardovými, dosáhli vysokého stupně dokonalosti a velikých úspěchů v apoštolátě.*

1. Nezbytnou podmínkou úspěšného apoštolátu jest dokonalost a svatost vlastního života. První základ k této svatosti u Bernarda položila jeho matka, která jej Panně Marii zasvětila a zbožně vychovala; vzpomínka na svatou matku byla Bernardovi podnětem k myšlence na řeholní povolání. Mnoho požehnání svatému Bernardovi přinesla a zárukou jeho neobyčejných úspěchů byla též neporušeně zachovaná čistota mládí; Bernard ji zachoval milostí Boží, ale také vlastním rozhodným bojem. V řádě staly se zvláště dvě zásady směrni-

cemí jeho duchovního života: »Bernarde, k čemu jsi přišel?« a »Záležitostí Boží jsou záležitosti mé, nic, co se Boha týče, není mi cizí«. Sv. Bernard žil dokonalý vnitřní a sebraný život i uprostřed roztržitostí světa a při nesčetných starostech a zevnějších pracích. protože si zachoval vždy touhu po samotě a tichém rozjímání a vždy se s radostí vracel do své milé cely.

a) Snad to byla i u nás právě matka, která položila základ k našemu duchovnímu životu, snad i nás vzpomínka na ní zachránila nebo povzbudila. Děkujeme z celého srdce Pánu Bohu za takovou milost.

b) Čistě prožité mládí bývá nejlepším zárukou Božího požehnání v apoštolátě. Jaké bylo naše mládí? Byl náš boj vždy také tak rozhodný a vítězný jako boj Bernardův? Čelíme aspoň nyní statečně všem nebezpečím svatě čistoty?

c) Říkejme si i my, kdykoli přijde nějaká obtíž nebo pokušení: »Nač jsi vstoupil do stavu kněžského?« A kdykoli poslušnost nebo prozívatelnost Boží žádá od nás nějaké těžší nebo větší dílo, opakujeme po Bernardovi: »Záležitostí Boží jsou záležitosti mé, nic, co se Boha týče, není mi cizí.«

d) Není možné, abychom při tolika pracích dnešní rozsáhlé pastorace stále nebo mnoho se modlili. Ale musíme si zachováti touhu po modlitbě a po samotě, s radostí se k modlitbě a do samoty vraceti, jakmile to zevnější zaměstnání dovolují.

2. Bernard byl duší nanejvýš apoštolskou. To je viděti už z toho, že skoro všechny členy své rodiny dovedl přiměti k dokonalému životu. Jeho apoštolát byl všeobecný a všeobsáhlý. Obnovuje kázeň ře-

holní, smiřuje nepřátele, napomíná knížata a biskupy, dává rady samému papeži, působí dalekosáhle svými spisy. Zejména ve třech věcech jeví se jeho všestranná a pronikavá činnost apoštolská: v jeho rozhodném boji proti bludařům, v jeho horlivé snaze o odstranění papežského rozkolu, v jeho ohnivém nadšení pro křížovou výpravu. Při svém apoštolátě byl svatý opat tak mírný a laskavý v slově, písmě a jednání, že právem zasloužil jména »mellifluus« (medový); ale při tom zase neobyčejně neohrožený a rázný, zvláště proti kacířům a lidem nemravným. Věděl, že nelze zdárně apoštolovati bez sebezáporu a mrtvení; nicméně litoval upřílišené kajicnosti prvních let, poněvadž nemoc, kterou si tím přivodil, mu byla později překážkou v pracích apoštolských.

a) Jaký je náš poměr k příbuzným? Snažíme se slovem a příkladem povzbuditi je k lepšímu životu? Či se spíše volnějším jejich životu přizpůsobujeme, ba dokonce jsme jim pohoršením?

b) I náš apoštolát má býti vpravdě katolický, to jest všeobecný a všestranný. Každý z nás musí se ovšem především starati o duše jemu svěřené. Ale horlivý kněz vypomáhá rád i jinde. Zvláště nikdy nezapomíná na veliké apoštolské cíle Církve svaté, její misie, vychovávací ústavy a jiné podniky a aspoň se za ně modlí a obětuje.

c) Nám zpravidla není bojovati přímo s kacíři a hájiti jednoty Církve proti rozkolu; také doba křížáckých výprav proti nevěřícím pominula. Ale i my musíme si drahocenného pokladu sv. víry vážiti a proti nepřítelům ho hájiti, za rozšíření víry mezi jinověrci a za sjednocení rozkolných křesťanů

se modlití, o dokonalou jednotu v Církvi usilovati, upřímnou synovskou láskou býti oddáni svatému Otci, neomylnému hlasateli pravé víry a záruce jednoty Církve. I dnes je třeba křížových tažení, totiž proti špatnému tisku, nemravným divadlům, svodům mládeže. Na těch musíme mítí účinnou účast a věřící k účasti povzbuzovati.

d) I náš apoštolát musí spojovat Bernardovu mírnost s neohrožeností. Naučme se tomu tím, že budeme v obyčejném obcování pevní a rozhodní ve věci, ale co nejmírnější ve způsobu.

e) Při zevnějších kajících skutcích musíme se varovati dvou krajností: nesmíme je považovati za zbytečné a zanedbávati jich; a nesmíme jich přeceňovati, činiti z nich cíl místo prostředků a chtítí na nich trvati i tam, kde škodí zdraví a apoštolské činnosti.

3. Málokdo požíval za života takové úcty a důvěry u obyčejného lidu i u mocných a vlivných osob, jako sv. Bernard. Ale Pán Bůh naň posílal též těžké kříže. Za jeho horlivost dostalo se mu výtek, že se míchá do věcí, jež se ho netýkají, sám papež jej pokáral. Největší bolestí a nejkrutější zkouškou pro něho byl nezdar křížácké výpravy, již s takovým nadšením kázal a od níž si tolik sliboval; zejména když byl pro tento nezdar od mnohých zasypáván výčitkami. Bernard snášel vše s pokornou odevzdaností a trpělivostí; tato trpělivost a pokora byly zkušebným kamenem opravdovosti jeho horlivosti a pravé svatosti.

a) Není neobvyklé, že vlažní a pohodlní spoluhratři vytýkají horlivému knězi, zvláště když neomezují svou činnost na úzký kruh vlastního půso-

biště, přepjatost a míchání do věcí, jež se ho netýkají. Vzpomeňme si při takovém kříži na svatého Bernarda.

b) Největším křížem bývá nezdar díla, na němž nám velmi záleželo a jemuž jsme věnovali všechny síly, zvláště když se nám k tomu dostává ještě výčitek a posměchu. Vyprosme si od sv. Bernarda trpělivost a pokoru pro takovou zkoušku.

c) Trpělivost a pokora při takových křížích je nejlepším, ano jediným jistým znamením pravé dokonalosti a čistého apoštolského úmyslu.

Oremus:

Deus, qui populo tuo aeternae salutis beatum Bernardum ministrum tribuisti: praesta quaesumus; ut quem Doctorem vitae habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in coelis. Per Dominum nostrum.

XLIV. Sv. Bartoloměj, apoštol.

(24. srpna.)

Podle obecného mínění je svatý Bartoloměj totožný s Natanaelem, o jehož povolání vypráví sv. evangelista (Jan 1, 43 dd). Byl to prostý, upřímný a šlechetný Israelita, vroucně toužící po příchodu Mesiášově. Když jednoho dne odpočíval pod líkovým stromem, přišel k němu jeho přítel, Filip z Bethsaidy, který byl právě poznal Krista Pána, oznamuje mu s velikou radostí: »Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně a proroci; jest to Ježíš, syn Josefa z Nazareta«. Natanael odpověděl nedůvěřivě: »Z Nazareta-li může

býti něco dobrého?» Nepatrné a v St. Zákoně nikdy nejmenované městečko Nazaret bylo u židů v opovržení. I řekl mu Filip: »Pojď a viz!« I šli k Ježíšovi. Ježíš, vida Natanaele přicházeti, řekl o něm: »Ať, pravý Israelita, v němž není lsti.« Byla to pochvala Natanaelovy otevřenosti. Udiven ptal se Natanael: »Odkud mě znáš?» Pán Ježíš odpověděl: »Prve než tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tebe.« Kristus Pán zjevil tím Natanaelovi svou vše-vědoucnost, ukazuje, že nejenom ví, kde před chvílí byl, ačkoli jej neviděl, nýbrž také, co tam dělal nebo o čem přemýšlel. Natanael poznal, že stojí před Vše-vědoucím. Uvěřil hned, oddal se mu s celou duší a víru svou slavnostně vyznal slovy: »Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský.« Pán Ježíš mu na to odvětil: »Protože jsem řekl: Viděl jsem tě pod fíkem, věříš; větší věci uvidíš nad tyto. Amen, amen pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.«

Od té doby následoval Natanael věrně Krista Pána a nazývá se obyčejně po otci Bartoloměj (Bar Tolomei = syn Tolomeův). Byl vyvolen v počet dvanácti apoštolů (Mt. 10, 3; Mk. 3, 18; Lk. 6, 14), jmenuje se výslovně při zjevení Krista Pána po zmrtvých-vstání u jezera Tiberiadského (Jan 21, 2) a při nanebevstoupení Páně (Skut. ap. 1, 13).

O dalších osudech tohoto apoštola nepodává Písmo svaté zpráv. Podle ústního podání kázal sv. evangelium v Arabii, v Malé Asii a pak v Armenii. Vypravuje se, že tam zázračně uzdravil dceru královu a že se král proto i se svým dvorem a četnými poddanými obrátil na křesťanskou víru. Ale modloslužební kněží popudili bratra králova, zarytého po-

hana, že dal apoštola uvězniti a krutě mučiti. Byla mu za živa kůže s těla sedřena a pak byl stát. S velikou statečností snášel sv. Bartoloměj tato muka, ano neustal do poslední chvíle kázati Krista, opakuje slova jeho: »Kdo miluje otce nebo matku více než mne, není mne hoden«, a »Kdo nebere na sebe kříže svého, nemůže býti mým učedníkem«. Tělo svatého apoštola bylo r. 983 převezeno do Říma a odpočívá v chrámě jeho jménu zasvěceném na ostrově řeky Tibery.

Rozjímání 44.

1. průprava: *Slyšme sv. Bartoloměje, jak káže i v nejkrutších mukách Krista.*

2. průprava: *Vyprosme si něco z jeho statečnosti.*

1. Už povolání Bartolomějovo k následování Krista Pána skýtá mnohé poučení. Můžeme si nejprve všimnouti jisté chyby jeho povahy. Natanael dává se lichými předsudky svých krajanů svést k ukvapenému a proto nesprávnému soudu o Nazaretě a o Mesiáši. Ale tato chyba mizí před vzácnou vlastností Natanaelovou, jeho přímostí a otevřeností. Proto jej Pán Ježíš nekárá pro jeho ukvapený soud a prostořekost, nýbrž naopak chválí ho pro jeho upřímnost. Jiná krásná a napodobení hodná vlastnost Bartolomějova jest jeho rozhodnost a ochota, s jakou uvěří, víru svou veřejně vyzná a Kristu Pánu zcela se oddá, jakmile v něm pozná zaslíbeného Mesiáše. Kristus Pán pak se nám při povolání Natanaelově zjevuje jako vševědoucí Syn

Boží, jemuž ani nejtajnější myšlenky nezůstávají utajeny.

a) Nemáme i my něco z ukvapenosti a prostokosti Natanaelovy před jeho obrácením? Snad usuzujeme někdy z nedostatečných a nahodilých znamení hned na méně dobrý úmysl některého spolubratra, anebo jej považujeme za nedokonalého a neschopného, poněvadž jednou nebo dvakrát pochybil. Uvažujme, jak takovými neodůvodněnými soudy bližním ubližujeme a sami si často škodíme, i hleďme vše napravit.

b) Jaká je naše otevřenost k spolubratřím, představeným, poddaným? Netajíme svých pravých úmyslů, kde by je druzí měli znáti, neutíkáme se k planým výmluvám? Právě při povolání sv. Bartoloměje vidíme, jak Pán Ježíš miluje otevřenost a jak vroucně si jí u svých sluhů přeje. Snažme se tedy o ni z lásky k božskému Mistru.

c) Jaká je naše ochota a rozhodnost v plnění vůle Krista Pána? Snad často otálíme, odkládáme a na konec vykonáme věc jenom napolo. Umiňme si po příkladě sv. apoštola následovati hlasu Božího ihned a vytrvale.

d) Tentýž vševědoucí Pán, který viděl Natanaela pod fíkem a znal i nejtajnější jeho myšlenky, vidí i nás stále a zná celé naše nitro. Mysleme často na tuto pravdu; pak se jistě ani nejmenší myšlenkou neproviníme a budeme mocí s důvěrou a radostí čekati příchodu vševědoucího Soudce.

2. Sv. Bartoloměj kázal po celý život horlivě a neunavně Krista. Obsah jeho kázání se nám nezachoval, ale jistě se dá shrnouti ve dvě věty, které podle podání byly posledním odkazem apo-

štolovým k věřícím před mučednickou smrtí: »Kdo miluje otce a matku více než mě, není mne hoden«, a »Kdo nebere na sebe kříž svůj, nemůže býti mým učedníkem«. Slova »Kdo miluje otce a matku více než mě, není mne hoden« znamenají nejprve, že žádná věc a žádná osoba, byť nám byla sebe blíží a milejší, nesmí nás tak zaujmouti, abychom pro ni Krista Pána těžkým anebo i rozváženým všedním hříchem urazili. Pro kněze, jenž má žítí život dokonalý a apoštolsky působiti, znamenají ještě více. Jeho láska k rodičům a příbuzným musí býti nadpřirozeně povznesená a apoštolskému cíli kněžskému zcela podřízená. Jinak láska k pokrevencům stává se knězi příčinou mnohých roztržitostí a pozemských starostí, vede k nezřízené žádosti pozemských statků a světských poct, bývá někdy překážkou ochotné poslušnosti, brání všeobecné a nadpřirozené lásce apoštolské, umenšuje lásku k spoluobratřím, ubíjí kněžský idealismus a znemožňuje větší díla apoštolská. Ovšem, že nelze dojíti takové lásky bez obětí. Ale Kristus Pán řekl: »Kdo nemá v nenávisti otce svého a matky své i manželky a dítek a bratrů i sester svých, ano i života svého, nemůže býti mým učedníkem« (Lk. 14, 26), »Kdo nenese kříže svého, nemůže býti mým učedníkem« a »Nepřátelé člověka jsou domácí jeho« (Mt. 10, 36).

a) Obnovme se zase ve skálopevném rozhodnutí, že Pána Boha nikdy těžce neurazíme, i kdyby se nám celý svět nabízel anebo kdybychom nejkrutší muka trpěti měli, a prosme za milost statečnosti a vytrvalosti v každém těžkém pokušení. Pohledme do svého denního života a ptejme se, co nás obyčejně svádívá k všedním hříchům a nedokonalostem.

Snad stačí strach před malým pokořením, a už se dopouštíme neupřímnosti nebo dokonce i rozvážené lži, snad pro trochu pohodlnosti zanedbáváme modlitbu, snad i malá nepříjemnost nás popouzí k netrpělivosti.

b) Život kněze podle Srdce Páně má býti životem sebrané modlitby, věrné poslušnosti, všeobecné, obětavé a silné lásky apoštolské k duším, vzájemné lásky bratrské. Uvažujme, jak nám ve všem tom překáží nezřízená a neumrtvená láska k vlastní krvi, a hledme všecku lásku pozemskou nadpřirozeně povznést i apoštolskému cíli podřídit. Čím více obětí v té věci přineseme, tím více lásky a požehnání pro své práce nalezneme u Srdce Ježíšova.

3. Způsob umučení sv. Bartoloměje jest tak ukrutný a surový, že se mnohým zdá nepravděpodobným. Ale máme zaručené příklady podobných muk u jiných mučedníků, na př. z dějin pronásledování katolíků v Anglii v stol. XVI. a XVII. a v Korei v stol. XIX. Taková muka nelze ovšem trpělivě snášeti leč s mimořádnou milostí Boží. Bůh svatým mučedníkům tuto milost a sílu dal, ale žádal od nich, aby muka svá pro něho ochotně snášeli. Žádal to proto, že měla jejich mučednická smrt býti důkazem pravosti zjevené víry. Vskutku je mučednictví takovým potvrzením víry Kristovy, že bychom ve zjevení jeho musili věriti, i kdybychom žádného jiného důkazu neměli. Od každého nežádá Pán Bůh, aby trpěl taková muka a dal život za víru. Ale jistě žádá, aby trpělivě nesl kříž utrpení zvláště ten, který má druhým hlásati víru Kristovu.

a) Jakou cenu má víra Kristova, když Bůh na její potvrzení žádá takových obětí! Jak si musím této víry vážit, jak horlivě musím pracovat, abych ji duším svěřeným zachoval!

b) Pán Bůh žádal od mučedníků, aby taková hrozná muka trpěli. A já bych si myslel, že mohu věčného cíle dosáhnouti a jiné k němu vésti bez kříže a utrpení?

Oremus:

Omnipotens, sempiterna Deus, qui huius diei venerandam sanctamque laetitiam in beati Apostoli tui Bartholomaei festivitate tribuisti: da Ecclesiae tuae, quaesumus; et amare, quod credit, et praedicare, quod docuit. Per Dominum.

XLV. Sv. Augustin, biskup hipponský a církevní učitel.

(28. srpna.)

Sv. Augustin patří k největším veleduchům Církve a jeho obrácení k největším divům milosti Boží. Narodil se 13. listopadu 354 v Tagaste v africké Numidii z matky křesťanky, zbožné a trpělivé Moniky, z otce Patricia, pohana. Matka jej vychovávala po křesťansku, otec myslel jenom na světskou dráhu a světské štěstí neobyčejně nadaného chlapce a odkládal jeho křest. Studia v Madaure a Karthagu vykonal s výborným prospěchem a vynikl zvláště v řečnictví. Ale smyslnost a ctižádost, špatní druhové, nestoudná divadla přivedla ohnivého jinocha nestálé mysli do zkázy, takže už v osmnáctém roku žil v di-

vokém manželství a měl syna Adeodata; dokonce se přidal k plytké a nemravné sektě Manicheů. Zbožná matka se zatím stále zaň modlila a hořce plakala. Biskup, jemuž si stěžovala, ji potěšil: »Upokoj se! Není možno, aby ztracen byl syn takových slz.« Skutečně ozývaly se v Augustinovi častěji výčitky svědomí, zvláště při vzpomínce na dobrou matku, nebo když viděl křesťany slaviti velikonoce a jiné svátky; četba Cicerónova Hortensia jej povznášela k poněkud ideálnějším myšlenkám. Augustin se odvrátil brzo od sekty manichejské, poznav její podlost a vnitřní rozpory. Ale zůstal skeptickým a vedl dále světský a nevázaný život. Stal se nejprve učitelem řečnictví v Karthagu, r. 383 odejel tajně, oklamav matku, do Říma a odtud r. 384 přijal místo učitele řečnictví v Miláně. Matka, dověděvši se o jeho odjezdě, následovala jej na nová jeho působiště.

V Miláně nastal v životě Augustinově obrat, na nějž jej Bůh už dříve připravil různými kříži, zejména úmrtím syna Adeotada. Počal choditi, nejprve jenom ze zvědavosti a aby se zdokonalil v řečnictví, na kázání slavného biskupa sv. Ambrože; brzy dotkla se milost jeho srdce a poznal pravdu křesťanské nauky. Ještě neměl dosti pokory a sebezáporu, aby se jí podrobil a smyslné radosti světa opustil. Proto také nalézal sice zálibu na spisech Platonových a jeho idealismu, ale neměl ještě zalíbení na četbě Písma svatého. Staříčkový kněz Simplicius, jehož se ptal o radu, řekl mu: »Hledáš pravdu? Pokoř se!« Snažil se tedy zapíratí své vášně, modlil se za osvětlení a rozhodnost, třeba s jakousi obavou, jak píše, že bude vyslyšen, ale ještě neměl síly k poslednímu rozhodnému kroku. Tu Bůh zasáhl mimořádným

prostředkem své milosti. Když jednou slyšel vypravovati o dvou císařských úřednících v Trevíru, kteří povzbuzení příkladem sv. Antonína ze světského života se obrátili k dokonalosti křesťanské, a rozrušen a nespokojen sám se sebou neklidně po zahradě pobíhal, zaslechl jasný a milý hlas jako s nebe: »Vezmi a čti!« Vzal Písmo sv. ležící v besídce, rozevřel a četl první řádky, na něž jeho oči padly: »Jako ve dne poctivě choďme; ne v hodování a opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti; ale oblect se v Pána Ježíše Krista a nemějte péče o tělo podle žádostí« (Řím. 13, 13, 14). Nyní se Augustin úplně odvrátil od světa a obrátil se k Bohu. Přípraviv se na osamělém statečku blízko Milána na sv. křest, byl na Bílou sobotu 387 od sv. Ambrože pokřtěn. Od té doby celý jeho život náleží službě Boží. R. 388 opustil s matkou Milán a ubíral se do své vlasti, Monika však umřela na cestě v Ostii. V Africe prodal všecko své jmění a rozdál chudým a uchýlil se s několika přáteli do samoty, žije zcela modlitbě, rozjímání, zbožným rozmluvám, spisování a četbě svatých knih. Výtečné vlastnosti Augustínovy obrátily na sebe pozornost hipponského biskupa Valeria, který jej r. 391 vysvětil na kněze a ustanovil kazatelem při biskupském chrámě. R. 395 stal se Augustin jeho koadjutorem, po jeho smrti 396 jeho nástupcem. Tím počíná nejskvělejší perióda jeho života.

Augustin vytkl si úkolem, napravití poblouzení svého mládí a učiniti za ně zadost nejenom ustavičnou lítostí, ale zejména neunavnou prací ke cti a slávě Boží. Neunavně kázal a vykládal katechismus; právě na katechisování kladl veliký důraz napsav o jeho

methodě velmi cenný spis. Odpovídal v nesčetných listech na dotazy se všech stran naň docházející, ale poslední rozhodnutí ponechával vždy římskému Stolci. »Řím promluvil«, bylo mu dostatečným a nezvratným důkazem. Byl otcem chudých a nemocných, stavěl nemocnice a dal rozbít i posvátné nádoby na almužny pro chudé. Zvláště významná a dalekosáhlá jest jeho činnost spisovatelská. Psal díla filosofická, dogmatická, apologetická, exegetická, ascetická a pastorální, potíral ariány, židy, manichejské, pelagiány, donatisty; ale nepřál tomu, aby stát proti kacířům užíval násilí. Zejména prohloubil učení o milosti; proto se zove »Doctor gratiae«. Nejznámějšími z jeho spisů i v širších kruzích jsou: veliké dílo »De civitate Dei«, skvělý hymnus na prozřetelnost Boží a první dílo o filosofii náboženství, a pak jeho »Confessiones«, kde s dojemnou pokorou líčí poblouzení svého mládí.

I jinak ukazuje se všude jeho opravdová a hluboká pokora. Vše, co ve svých spisech našel méně správného, odvolává na konci života a vyzývá čtenáře, aby to, co v jeho spisech je dobrého, připisovali Bohu, co mylného, jemu. V literární kontroverzi se sv. Jeronýmem odzbrojil zcela a usmířil ohnivého odpůrce svou pokorou a mírností. Skládal na kazatelně úcty ze svého jednání před věřícími a s pláčem je prosíval za odpuštění. Velikou pokoru ukazoval jako biskup ke svým kněžím. Nenapadlo ho vynášeti se nad ně, nýbrž žil s nimi jako jeden z nich společný život. Bydleli, stolovali, modlili se společně. To byl první začátek pozdější řehole augustiniánské. U stolu nestrpěl, aby se o druhých špatně mluvilo, dal nad stůl nápis: »Kdožkoli oblíbil si život bližních slovy hyzditi, tomu je tento stůl zapověděn.« Do domu,

kde s kněžími bydlel, neměly ženy přístupu; ani starší ne, neboť říkal, i když samy neskýtají nebezpečí, mohly by jiné mladší, které je navštěvují, zavdati příčinu pomluvám. Byl ochoten k jakékoli službě věřícím, ale o časně jejich záležitostech nechtěl se starati, také nepřijímal příliš rád pro kostely odkazy peněžité. Jeho smrt padá do pohnutlivých dob vpádu Vandalů do Afriky. Augustin neprchl před nepřáteli, nýbrž zůstal jako dobrý pastýř na místě a zemřel v obklíčeném nepřáteli Hipponě modle se kající žalmy, 28. srpna 430. Církevním učitelem jej prohlásil Bonifác VIII.

Rozjímání 45.

1. *Vizme sv. Augustina, jak se na smrtelném loži s pláčem modlí kající žalmy.*

2. *průprava: Modleme se, abychom jej napodobovali v jeho pokání a apoštolské horlivosti.*

1. Co v životě Augustinově na každého působí dojemem nejmohutnějším, jest ohromný zápas milosti Boží s jeho vášněmi a váhající vůlí a konečné úplné vítězství milosti. Bůh působil na Augustina téměř všemi způsoby vnějších i vnitřních milostí, jež si lze myslet. Křesťanská výchova od matky, její modlitby a slzy, četba profánní i posvátná, Augustinova zvědavost a vědychtivost, trpká zklamání a neštěstí, Ambrožův příklad a jeho mohutná kázání, vypravování přátel: všechno to stojí ve službě Boží a volá Augustina k Pravdě. Bůh působí na jeho mysl a srdce i přímo: budí v něm výčitky svědomí, zvláště při vzpomínce na

matku a při pohledu na slavnosti církevní, osvětluje ho nadpřirozeně a konečně jej přímým hlasem vybízí k poslednímu rozhodnému kroku. Vzdor svým vášním a nesčetným překážkám podrobuje se Augustin na konec milosti úplně a bezpodmínečně. Zachoval si při všech svých poblouzeních lásku k pravdě a rozhodnou vůli, pravdu uznati, kdekoli ji nalezne. Měť při všech chybách velkomyslné a šlechetné srdce, které nemohly na dlouho ukojiti marné radosti tohoto světa. A co hlavní, Augustin se modlil za osvětlení a obrácení, jemuž se vášně vzpíraly, modlil se i s obavou, že bude vyslyšen. Tak se stal jeho život po všechny věky příkladem Boží shovívavosti a síly milosti Boží. Nedívno, že sám později moc a krásu milosti Boží tak mistrně popsal a že se stal »Doctor gratiae«.

a) Ne sice takovým mimořádným, ale podobným způsobem působí Bůh i na jiné duše. Zdalíž neoddaloval i nás různými zevnějšími okolnostmi, příklady, zklamáními a vnitřním hlasem milosti od zlého a nevolal nás k sobě a k své službě? Poděkujme z celého srdce za všechny tyto vzácné milosti, zkoumejme se, jak jsme si vůči nim počínali, a vytkněme si směrnice pro budoucnost.

b) Jenom tam bude milost v pravdě a plně účinnou, kde je láska k pravdě, velkodušná obětavost a kde se nezanedbává modlitba. Tímto trojím směrem musíme připravovati srdce lidská na milost Boží; ale musíme mítí sami touhu po pravdě, býti velkodušní a modliti se, nechceme-li, aby v nás milost Boží vyzněla nadarmo.

c) Buďme i my učitelé milosti, mluvmе často a důrazně věřícím o její síle a kráse, o její divch.

2. Život sv. Augustína v mládí nás učí, čeho se máme varovati, abychom nepadli, jeho život po obrácení je příkladem pravého pokání. Kál se nejenom lítostí, slzami a kajícími skutky, nýbrž zejména tím, že se neunavnou prací snažil zjednat co nejvíce duším milost, již se mu v takové míře od Boha dostalo. Poněvadž věděl ze zkušenosti, jakou škodu působí špatná a jakou cenu má dobrá četba, působil hlavně také spisy. Těmito žije a působí ještě stále a tisíce duší děkuje jeho spisům obrácení a dokonalost. Veliká byla Augustinova láska k bližním. Soustrastnou lásku ukazuje zejména k chudým a nemocným, miluje své odpůrce, kacíře síce rozhodně potírá, ale nechce, aby se proti nim zakročovalo násilím. O jeho lásce svědčí též, že nestrpěl, aby se u jeho stolu proti bližnímu mluvilo. Tklivá jest jeho pokora: otevřeně o veřejně se ve svých »Vyznáních« přiznává k pokleskům svého mládí, všechno dobré ve svých spisech připisuje Bohu, sobě jen omyly, před věřícími skládá počet ze svého jednání a s pláčem prosí je za odpuštění. O jeho lásce k čistotě svědčí předpis, zabráňující ženám vstup do domu, kde s klérem svým bydlel.

a) Komu z nás nevytýkalo by svědomí nějakých poklesků mládí? Vzbuzujme proto častěji lítost nad předešlým životem, konejme kající skutky; ale především snažme se všechno napravití usilovnou prací pro Krista a jeho říši. Přiveďme co nejvíce duší k tomu, který zachránil a pozvedl duši naši.

b) Nemůže býti každý učencem a spisovatelem jako sv. Augustin. Ale studovati musí každý kněz

a každý má povinnost působiti též šířením dobrých spisů. Vážným studiem se kněz varuje mnohého pokušení a jeho kázání a katechese jsou mnohem solidnější a účinnější.

c) Jaká je naše láska k bližnímu? Nemluvíváme snad rádi o chybách druhého? Snad by neškodilo, kdybychom si i my nad stůl napsali: »Quisquis amat dictis absentum rodere vitam, hanc mensam vetitam noverit esse sibi.« Chceme si učiniti pevně předsevzetí v té věci.

d) Sv. Augustín se dobrovolně k pokleskům přiznává a sám účty před věřícími skládá, a my to nemůžeme pokorně snést, když se nám spravedlivě něco vytýká anebo se od nás po právu vyžaduje účet z našeho jednání! Při všech svých velikých zásluhách a neobyčejné učenosti připisuje si jenom chyby a omyly, všechno dobré Pánu Bohu, a my si na svých nepatrných dobrých skutcích tolik zakládáme!

e) Veliký světec Augustín je opatrný v obcování s osobami druhého pohlaví. Jak pošetilé by bylo, kdybychom se snadno vydávali v nebezpečí, domnívajíce se, že nám už nic uškoditi nemůže.

3. Všimněme si ještě některých ctností světcových, které jej vyznačovaly zvláště jako biskupa a kněze. Augustína čestný úřad biskupský neodcizil kleru, žije s ním jako jeden z nich společný život. Zavedl takový společný život v obydlí, stolu a práci, poněvadž jej měl za velmi účinný prostředek k zachování ducha kněžského. Užíval všech vhodných prostředků pastoračních, ale nej-

větší důraz kladl na katechesi. Věřícím všemožně pomáhal, rád s nimi obcoval, ale do jejich pozemských záležitostí nechtěl se vměšovati. Věrně držel k Římu a kde Řím rozhodl, tam přestala proň všechna pochybnost a každá diskuse.

a) Stává se někdy, že kněz, dosáhnuvši vyššího postavení, chová se ke svým dřívějším kněžským přátelům odměřeně a chladně. To ovšem není ani pokorné, ani šlechetné.

b) Kněžím ve světě žijícím není předepsán společný život. Ale častější schůze a porady duchovních velmi prospívají k udržení kněžského ducha. Kněží na témže místě působící měli by se k sobě přimknouti co nejúžeji.

c) I pro nás zůstává jedním z nejkrásnějších prostředků katechese; na ni se máme bedlivě připravovati. Mnohého, který se dostal na zcestí, zachránilo v hodině smrti to, že byl za mládí dobře vycvičen v katechismu.

d) Věrnost k Římu musí býti význačnou známkou každého kněze podle Srdce Páně. »Roma locuta est« budiž nám rozhodujícím a posledním důvodem.

Oremus:

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens Deus: et quibus fiduciam sperandae pietatis indulges, intercedente beato Augustino Confesore tuo atque Pontifice consuetae misericordiae tribue benignus effectum. Per Dominum,

XLVI. Sv. Jan Křtitel. Jeho apoštolská neohroženost a heroická smrt.

(29. srpna.)

Vedle svátku narození sv. Jana Křtitele, slaveného už od nejstarších dob na východě i na západě s velikou okázalostí (v některých krajinách předcházел i čtrnáctidenní půst a v Církvi latinské měl tento svátek dříve, dokud oktáva Božského Srdce Páně nebyla privilegovaná, přednost před svátkem nejsvětějšího Srdce), slaví se ve východní i západní Církvi už od 4. nebo 5. století (už sv. Augustin svátek připomíná) také svátek Stětí sv. Jana na památku jeho mučednické smrti.*)

Rozjímání 46.

1. *průprava: Vizme v duchu sv. Jana Křtitele, klesajícího pod mečem katovým.*

2. *průprava: Prosme, abychom i my tak neohroženě jako on Krista a jeho pravdu hlásali, a chce-li tak Bůh, zaň i život dali.*

1. Sv. Jan Křtitel je na všechny časy vzorem moudrého a opatrného, na výsost mírného a milosrdného, ale při tom odhodlaně rázného apoštolského kněze. Přizpůsobuje se ve svém apoštolátě zcela osobám, na něž působí, a poměrům. K prostému lidu, k vojákům, k celníkům, dopouštějícím se sice někdy nespravedlnosti, ale jinak dobrou vůlí majícím, je mírný a shovívavý. Nežádá od

*) O životě, působení a smrti sv. Jana Křtitele viz hl. XXXI. (k 24. červnu) na str. 216,

ních mnoho: mají zachovávat přikázání Boží, nemají se dopouštět nespravedlnosti, mají býti spokojeni se svým stavem. Při tom je vybízí k dobročinnosti a vzájemné lásce. Jinak mluví k pokryteckým, pyšným fariseům a k požitkářským, smyslným saduceům. Nazývá je pokolením zmijím a hrozí jim věčnými tresty. Nebojí se říci trpkou pravdu i osobám takového vlivu u lidu israelského. Ano předstupuje neohroženě před samého mocného vladaře Heroda a s apoštolskou otevřeností mu vytýká: »Není dovoleno tobě mít manželku bratra tvého.«

a) Naše působení bývá často proto málo pronikavé, že je příliš šablonovité a úřední; nepřizpůsobujeme se dosti různosti povah, poměrů, míst. Učme se od sv. Jana. Jinak musíme působiti na mládež, jinak na dospělé, jinak na obyčejný lid, jinak na inteligenci, jinak na zbožné duše a jinak na ty, kdo už jsou napolo nebo zcela Církvi odčizeni. Naše pastorence nesmí býti jen hromadná, nýbrž také individuální. K takovému působení jest ovšem třeba mnoho opatrnosti; jest třeba mnoho pozorovati, přede vším se často modliti za osvícení.

b) K obyčejnému lidu, který často hřeší spíše z nevědomosti a bezmyšlenkovitosti, buďme mírní a shovívaví. Nežádejme od něho mnoho. Hlavní věc jest, aby zachovával přikázání Boží a hleděl žíti v posvěcující milosti Boží. Vybízejme ho k vzájemné lásce a dobročinnosti; vuchovávejme jej ponenáhlu k větší obětavosti a častému přijímání svatých svátostí.

c) K těm, kteří hřeší ze zlé vůle, k pyšným, zatvrzelým, požitkářům, třeba mluvití přísně a ostře. Nesmíme se báti, říci někdy pernou pravdu

i osobám vlivným a výše postaveným. Hledme si proto zachovati apoštolskou svobodu, varujíce se příliš důvěrného obcování s takovými kruhy. Především si vyprošujme přímluvou sv. Jana mnoho apoštolské neohroženosti.

2. Jako je působení sv. Jana na všechny věky zářivým příkladem vzorného apoštolátu, tak učí jeho osud, že špatný svět odměňuje apoštolskou horlivost pronásledováním, vězením, násilnou smrtí. Velikou bolestí bylo pro sv. Jana ve vězení jistě zvláště to, že nemohl přímo apoštolovati a duše ke Kristu vésti. Činí tak aspoň nepřímo skrze své učedníky. Ukazuje apoštolskou lásku i k samému Herodovi. Dalek vši mstivosti snaží se ho radami k dobrému nabádati. Herodes při vši své nevoli proti nepohodlnému karateli nemůže mu odepřítí úcty. Konečně vítězí zloba a Jan klesá pod mečem katovým. Je to na pohled smrt neslavná, ano bezectná, ale ve skutečnosti lze si sotva mysliti slavnější a krásnější smrti, vždyť je to smrt pro Krista z lásky k duším.

a) Každému horlivému knězi dává Bůh zakusiti něco z nevděku a zloby, již špatný svět odměňuje apoštolskou lásku. Budme tedy na takové zkoušky připraveni. Dopustí-li na nás Pán Bůh podobnou zkoušku jako na sv. Jana, že nebudeme moci již přímo působiti, ačkoli bychom ještě rádi pracovali, snášejme to odevzdaně po příkladě sv. Jana. Abychom to pak trpělivě nesli, snažme se nyní vzdávati se přílišné náklonnosti k osobám a místům působení a hledme potom aspoň nepřímo nějakým způsobem apoštolovati.

b) V srdci našem nebudiž žádné mstivosti proti těm, kteří nám zle odplácejí. Naopak snažme se i jím podle vzoru předchůdce Páně nějak prospětí. Buďme přesvědčení, že nám ve svém nitru nebudou mocí odepřítí úcty.

c) Kéž by naše smrt byla podobná krásné a svaté smrti Janově! Dejme všechny síly své ve službu Kristovu, pracujme až do poslední chvíle na spáse duší: pak i naše smrt bude smrtí pro Krista a z lásky k duším.

3. Pán Bůh potrestal Heroda za jeho hříchy také zde na zemi. Už to, že se stal zcela otrokem svých vášní, z nichž jedna druhou budila a za sebou vedla, a že se dostal do hanebného područí zkažené, vášnivé ženy, bylo takovým trestem. Po zavraždění sv. Jana trpí halucinacemi: mohutná, svatá postava Janova se mu zjevuje a děsí jej.

a) Jak nebezpečné jest poddati se i jenom jediné špatné vášni! Kdo z nás by nevěděl, jak jedna jediná vášeň budí druhou a jak každá vášeň, podáváme-li se jí, časem roste a vede k nepředloženým skutkům?! Varujme se jako jedu už prvního hříchu.

b) Jedním z největších trestů hříchů jsou výčitky zlého svědomí. Právě u kněží lehkomyšlných, jichž svědomí za zdravých dnů takřka ztupělo, dostávají se někdy před smrtí a v nemoci takové výčitky s živelní silou; mnohého přivedly až k zoufalství. Prosme Pána Ježíše, abychom si vždy zachovali útlé svědomí.

c) Srdce ženy je schopné velkých vášní v dobrém i špatném smyslu. Běda knězi, který se ocitl v tena-

tech smyslné nebo ctižádostivé a pomstychtivé ženy!

Oremus:

Sancti Joannis Baptistae Praecursoris et Martyris tui, quaesumus, Domine; veneranda festivitas, salutaris auxilii nobis praestet effectum. Qui vivis et regnas.

XLVII. Sv. Petr Klaver, kněz Tovaryšstva Ježíšova.

(9. září.)

Narozen v červnu 1580 ve Verdu u Leridy ve španělském Katalánsku z rodiny rolnické, prožil doma čisté dětství a byl zbožně křesťansky vychován. První studia konal u svého strýce kanovníka v Solsoně, kde r. 1595 dostal tonsuru, po té studoval v koleji Tovaryšstva Ježíšova v Barceloně, kde byl členem mariánské družiny, r. 1602 vstoupil sám do řádu. Jako novic tak vynikal, že mimo obyčej byl po skončeném dvouletí ponechán ještě dva měsíce v noviciátě druhým na příklad. Složiv po noviciátě první sliby, vyjádřil se, že se od té doby pokládá za posvátnou nádobu, již se nesmí užívatí k účelům profanním. R. 1605 byl poslán na filosofická studia do Majorky, kde byl vrátným Alfons Rodriguez, žijící v pověsti svatosti (nyní svatořečený, zároveň s Petrem Klaverem). Petr si vymohl dovolení, aby směl s Alfonsem častěji hovořiti o duchovních věcech. Tyto rozmluvy velmi mu prospěly v duchovním životě a Alfons v něm vzbudil nadšení pro zámořské misie,

k nimž se představeným řádovým hned nabídl. Byl však nejprve poslán 1608 na theologická studia do Barcelony. R. 1610 dostal rozkaz, odebratí se do misii v jižní Americe. Taková byla jeho touha po tomto apoštolátě a taková jeho umrtvenost, že před odjezdem ani nenavštívil svých rodičů, ačkoli rodné město bylo jen nedaleko cesty, kterou se ubíral k přístavu.

Jeho působištěm měla býti Nová Granada, nynější republika Columbie. Už nezvyklé, velmi horké a vlhké podnebí tohoto kraje žádalo obětí. Nejprve měl dokončiti bohosloví v Santa Fè; ale poněvadž kolej nebyla ještě zařízena, bylo mu konati na čas práce řeholních bratří. I pojal úmysl, pracovati pro misii po celý život jako prostý bratr a žádal za to představené. Ale na jejich rozkaz ukončil theologická studia a byl r. 1616 vysvěcen na kněze. Ke čtyřem hlavním slibům, jež skládají jesuité, přidal ještě pátý: věnovati po celý život všechny síly apoštolátu mezi černochoy, kterýžto úkol mu byl v přístavním městě Kartageně představenými svěřen.

Byli to ubozí otroci, kteří byli z africké Quiney, ročně asi v počtu 10—12 tisíc, do Ameriky přiváženi a za laciný peníz rozprodáváni. Byli většinou pohané, tupí a nevzdělaní, vzdorovití a podezřívaví i líní a trpěli proto mnoho od svých prodavačů i pánů. Sv. Petr se jich ujímal s láskou vpravdě mateřskou. Čekával na ně při jejich příplutí s občerstveními a dárky, s andělskou trpělivostí je po celé dny vyučoval katechismu, znázorňuje jim tajemství víry na prostě malovaných, ale dojemných obrazech, staral se, aby se jim dostalo vhodných míst, sbíral almužny, aby se jim mohlo přilepšiti, hlavně pečoval o jejich

mravní povznesení. Největší péči měl o nemocné, jejichž seznam pečlivě vedl. Téměř veškeren čas, který mu nezabralo vyučování černochoů, ztrávil v kartagenských nemocnicích, nejenom zpovídaje, zaopatruje a těše nemocné, nýbrž ošetřuje je též tělesně. Při nečistotě těla, v níž černoši žili, a při nesnesitelném zápachu jejich nemocných těl, bylo k tomu třeba heroické odhodlanosti, zvláště při nakažlivých nemocích. Sv. Petr pocítil ze začátku přirozený odpor; aby jej přemohl, líbal hnisající rány a vyssával z nich ústy hnis. Za to jej Pán Bůh odměnil, že od té doby ani při nejodpornějších nemocích nepocítil ošklivosti, a že svou modlitbou mnohé z nebezpečných nemocí uzdravil, tím, že je přikryl svým pláštěm, který však nikdy nákazy nevzal. Vedle tohoto hlavního apoštolátu pro černochoy konal sv. Petr Klaver také venkovské misie, zpovídal celé hodiny v kostele, zvláště v postě, byl v domě delší čas ministrem a novicmistrem řeholních bratří, apoštoloval i mezi příchozími protestanty a mohamedány, jichž mnoho obrátil.

Nemaje dosti na nadlidských námáhách spojených s těmito pracemi, bičoval se přísně, modlil se v noci, jedl pramálo, spokojuje se často zbytky od nemocných zůstavenými. Hluboká byla jeho pokora. I jako Páter konal doma nejnížší služby, pravidelně rozdával u brány almužny a chléb chudým. Měl zvláštní umění skrývatí své skutky, při chvále se hluboce zardíval. S největší trpělivostí snášel příkoří činěné mu od některých pánů ubohých otroků a od mnohého nevďěčného otroka samého i nemístné kritiky některých spolubratří. Ubozí otroci byli mu oddáni dětinnou vděčností a Bůh jej významával už za života

mimořádnými dary. Všecky své práce konal v naprosté závislosti na představených. Taková byla jeho poslušnost, že na pokyn představeného ihned přerušil slibně počatou misií a dal se v největším horku na obtížnou cestu, že na zavolání bratra sakristána okamžitě opustil sobě tak milou zpovědnici, aby rozdával sv. přijímání. Nakaziv se při moru r. 1650 pozdravil se sice poněkud, ale poslední tři léta života jenom živořil, ztrativ vládu údů a na celém těle se třesa. Přece však se dával v první době své nemoci ještě donášeti do zpovědnice, ba i k lodi přivázející otroky. Bůh jej v nemoci zkoušel i tím, že se zdálo, jakoby naň v řádě zapomněli; svěřili jeho ošetřování surovému otroku, od něhož mu bylo mnoho trpěti. Zemřel 8. září r. 1657. Papež Pius IX. jej prohlásil 1851 za blahoslaveného, papež Lev XIII. r. 1888 za svatého a brzy potom za patrona misií mezi černochoy.

Rozjímání 47.

1. průprava: *Vizme sv. Petra, jak se s mateřskou láskou sklání k nemocnému černochoy.*

2. průprava: *Prosme za podobnou lásku apoštolskou.*

1. První základ k životu apoštolskému tak heroicky obětavému a tak mimořádně omilostněnému položila už zbožná křesťanská výchova v rodině a čistě prožité mládí. Není pochyby, že zvláště zasvěcení nebeské Královně v mariánské družině roznítilo mocně jeho apoštolskou horlivost; majíť právě družiny vychovávati členy k apoštolátu. Zejména však od té doby, co se odloučil od

světa tak dokonale, že si odepřel i dovolenou útěchu, uzříti před odjezdem své rodiče, a co svatými sliby posvětil sebe Bohu jako svatou nádobu, již se nesmí užívatí k účelům světským, náleželo celé jeho srdce Bohu a duším. Zavázal se pak ještě zvláštním slibem, apoštolovati mezi nejopuštěnějšími z lidí. Jako zevnější milostí použil Pán Bůh při výchově Petrově k apoštolátu jeho setkání a styku se svatým bratrem Alfonsem. Prostý a neučený bratr stal se vzácným učitelem nadaného klerika.

a) Zakládejme mariánské družiny a udržujme je v pravém duchu; tím si vychováme laický apoštolát a dáme snad podnět k mnohému kněžskému i misijnímu povolání.

b) Od pravého apoštola žádá Bůh odloučení od těla a krve; tolik aspoň žádá od každého kněze, aby pro nemístné ohledy na příbuzné nebo přílišnou náklonnost k vlastní krvi nezanedbával svých povinností a předpisů církevních a nezahazoval své kněžské důstojnosti.

c) I my, přijímající vyšší svěcení, zasvětili jsme tělo i duši svou službě Boží. Pohlížejte na sebe také jako na posvátné nádoby, které už nesmějí sloužiti světu, neřku-li hříchu.

d) Nemusíme se my někdy učití od prosté věřící duše, která ač méně nadaná a obdařená než my, dosáhla věrným spolupůsobením s milostmi větší dokonalosti a snad i více působí než my při tolika darech Božích a výsadách? Používejme i takových příkladů a zevnějších milostí k svému zdokonalení a k rozmnožení horlivosti apoštolské.

2. Apoštolský heroism sv. Petra Klavera má málo podobných příkladů v dějinách Církve. Už obyčejná duchovní správa v cizí nezdravé a horké krajině vyžaduje mnoho obětí. Sv. Petr se ještě nad to zavázal slibem, působiti právě na nejopovrženější z lidí, na ubohé černochoy, kteří svou zanedbanou kulturou tělesnou a svými povahovými chybami každého odpuzovali a apoštolát ztěžovali. Klaver se jim věnuje s láskou vpravdě mateřskou a všemi prostředky snaží se jim pomoci. Prvním a nejdůležitějším prostředkem je mu katechese. Usilovnou prací, zejména užitím vhodných obrazů, podaří se mu nejenom přivést zanedbaný a tupý tento lid k poznání křesťanské pravdy, nýbrž mnohé z nich povzbuditi i k dokonalému životu. Z těchto opovrhovaných černochoů jsou mu nejmilejší nemocní, na každého z nich zvláště myslí, každého navštěvuje a pomáhá mu; proto si vede jejich přesný seznam. Nemocné nemocemi nakažlivými a ošklivými, jichž hnisařící rány a odporný zápach všecky odpuzuje, má nejraději. Ovšem pocítil i on ze začátku přirozenou ošklivost, ale přemůže ji způsobem vpravdě heroickým: líbá jitrící se rány, a ssaje ošklivý hnís. Hledal ovšem především duše, ale věděl, že cesta k srdci často se razi dobrodiním pro tělo. Proto vítával příchozí otroky dárky a pamlsky, proto pořádal pro své černochoy, zvláště nemocné, z vyžebnaných peněz častěji malé slavnosti, při nichž je štědře hostil.

a) Jak všední a chudičká je moje pastorec u srovnání s tímto heroismem velikého apoštola černochoů! Snad je to spíše pouze zevnější úřadování, než apoštolát láskou ke Kristu prodchnutý.

Chci aspoň v něčem napodobiti sv. Petra Klavera. Buďu si všímati zvláště nízkých a opuštěných, od kterých nemohu nic očekávati a kteří nemají přirozeně nic přitažlivého; jim chci věnovati své síly.

b) Stěžuji si snad na tupost, lehkomyšlnost, nepoddajnost dětí, jež mám v náboženství vyučovati, a konám proto tuto povinnost nerad, ba zanedbávám jí? Vyučování kartagenských černochů bylo mnohem obtížnější a přece sv. Petr Klaver svým úsilím dosáhl velikých úspěchů. Třeba jim ukazovati lásku, třeba se pro ně obětovati, třeba užívati vhodných názorných prostředků a můžeme všechny vychovati ke křesťanskému, některé i k dokonalému životu.

c) Jak se starám o nemocné? Vedu jejich seznamy a navštěvuji je často? Snažím se jim i jejich tělesné útrapy podle možnosti ulehčiti?

d) Cítíme-li proti nějakému dobrému dílu, nějakému užitečnému podniku nechut', bývá dobrým prostředkem učiniti i přes vnitřní odpor právě to, čemu se přirozenost vzpírá. Takovou obět Pán Bůh vždycky štědře odměňuje.

e) Jestliže kdy, platí jistě za našich dob, že třeba důvěru duší získávati i skutky tělesného milosrdenství. Čiňme v té věci, co naše hmotné poměry dovolují. Snažme se, aby spolky a družiny námi řízené měly své případné zábavy a aby se chudým členům pomáhalo.

3. Pramen, z něhož vytryskovala neobyčejná horlivost sv. Petra, byla vroucí láska k Bohu. Poněvadž miloval z celého srdce Pána Boha, proto nemohl snést, aby duše žily v hříchu, který Boha zarmucuje, proto tak toužil po spáse duší, již si

Bůh tak velice přeje. Viděl ve všech tvorech Boha a odlesk slávy jeho, i v pohrdaných a opuštěných černých otrocích. Věnovati se jím zcela a s takovou láskou a vytrvalostí mohl jen muž hluboké pokory, jako Petr Klaver. Koná s radostí nejnižší služby, chce zůstatí po celý život řeholním bratrem, užívá dovedně různých prostředků, aby skryl své ctnosti, dobré skutky a omlostnění, snasí s radostnou trpělivostí příkoří. Konečně to byla veliká umrtvenost, kterou takový heroický apoštolát předpokládal a která jej umožňovala. Sv. Petr nespokojil se útrapami a oběťmi, které přinášely namahavé práce v smrtonosném podnebí při tolika překážkách samy, nybrž bíchoval a postil se přísně a odepíral si spáнку.

a) Prosme velikého apoštola, aby nám vyžádal na Pánu Bchu, na něhož nyní u věčné lásce v nebi nazírá, hodně veliký stupeň lásky Boží. Pak se budeme jistě horlivě snažiti, aby nikdo Pána Boha hríchem neurážel a aby ve všech duších rostla láska k Bohu.

b) Chci-li úspěšně apoštolovati, zvláště mezi nízkými a opuštěnými, musím míti hodně pokory. Nesmím hledati vlastní chvály, musím milovati skrytost, musím, když už ne radostně, aspoň trpělivě snášeti pokoření a příkoří.

c) Jak málo jsem vlastně posud trpěl pro Krista a pro duše! Pán Bůh nežádá ode mne takových kajících, jaké na sebe dobrovolně bral sv. Petr Klaver. Aspoň ty kříže, které jsou spojeny s mými apoštolskými pracemi, musím ochotně nésti.

Oremus:

Deus, qui abreptos in servitutem Nigritas ad agnitionem tui nominis vocaturus, beatum Petrum mira in eis iuvandis caritate et patientia roborasti: eius nobis intercessione concede; ut quae Jesu Christi sunt quaerentes, proximos opere et veritate diligamus. Per eundem Dominum nostrum.

XLVIII. Sv. Matouš, apoštol a evangelista.

(21. září.)

Sv. Matouš, syn Alfeův, slul původně Levi, Matoušem (= dar Boha) nazval jej Kristus Pán, když ho povolal, aby ho následoval. Byl celníkem nebo výběrčím daně a měl celnici u jezera genezaretského, kudy se převáželo zboží. Celníci, vymáhající mnohdy tvrdé poplatky a někdy i nespravedlivě lid utiskující, byli nenáviděni a pokládáni za hříšníky. Z evangelia víme, že byli mezi nimi i lidé šlechetní a pokorní.

O povolání sv. Matouše nám evangelia vyprávějí asi toto: Jda jednou od jezera genezaretského, spatřil Ježíš člověka Leviho, syna Alfeova, pojmenovaného Matouš, sedícího na celnici. A řekl jemu: »Pojď za mnou!« A on vstal, opustil všecko a šel za ním. I učinil potom Levi Pánu Ježíši velikou hostinu v domě svém a veliký zástup celníků a hříšníků přišel a stolovali s Ježíšem a učedníky jeho. Zákoníci a farišeové však vidouce, že jí s celníky a hříšníky, reptali, řkouce učedníkům jeho: »Proč s celníky a hříšníky jíte a pijete a Mistr váš?« A Ježíš uslyšev to, řekl

jim: »Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní. Jděte a naučte se, co jest to: Milosrdenství chci a ne oběti. Nepřišel jsem volat spravedlivých, nýbrž hříšníky k pokání.« (Mt. 9, 9—13); Mk. 2, 14—17; Lk. 5, 27—32.) Matouš, bohatý muž, přidružil se k učedníkům Kristovým, prostým a chudým rybářům, a byl vpočten mezi dvanácte apoštolů. (Mt. 10, 3; Mk. 3, 18; Lk. 6, 15.) Kdežto druzí evangelisté jej jmenují na sedmém místě, on sám se klade až na místo osmé a z pokory nazývá se publikánem, t. j. veřejným hříšníkem. Od sv. Matouše pochází nejstarší ze čtyř evangelií, napsané kolem r. 42 v hebrejské nebo aramejské řeči, nezachovalo se však v původní řeči, nýbrž v řeckém překladě, pořízeném ke konci prvního století. Ve svém evangeliu chce sv. Matouš dokázatí hlavně, že Kristus Pán je Mesiášem lidu israelskému příslibeným, na němž se všechna starozákonní proroctví vyplnila.

Podání vypravuje, že Matouš po nanebevstoupení Páně kázal Krista na různých místech, naposled v Ethiopii. Obrátil na víru nejenom mnoho lidu, ale i samu rodinu královskou; ano nejstarší dcera královská, Ifigenie, zavázala se na radu Matoušovu slibem ustavičného panenství. Strýc její Hirtala, chtěje ji pojmouti za manželku, požádal prý apoštola, aby pannu k manželství přemluvil. Když se však sv. Matouš naopak snažil utvrditi dceru královskou ve věrnosti k slibu, dal jej Hirtala oštěpem proklátí, právě když přinášel nejsvětější obět. Tělo jeho bylo v jedenáctém století přeneseno do Salerno v Itálii.

Rozjímání 48.

1. průprava: Vizme sv. Matouše, jak na jediné slovo Mistrovo všechno opouští a následuje Krista Pána.

2. průprava: Prosme za podobnou ochotu v následování hlasu milosti Boží.

1. V povolání sv. Matouše jeví se podivuhodná síla milosti Kristovy ještě více než při povolání jiných apoštolů. Jinde volá Mistr k odříkavému a nezištnému životu apoštolské chudoby ty, kteří už v chudobě žili, zde volá muže bohatého a vlivného, jinde volá takové, kteří už Bohu věrně sloužili a Mesiáše s toužebností očekávali. zde toho, který aspoň před veřejností platil za hříšníka. Sv. Matouš nazývá se sám z pokory publikánem nebo veřejným hříšníkem: jisto jest, že před svým povoláním žil život pohodlný a více světský. Láska a milost Kristova obrací se k němu, protože Srasitel »nepřišel volat spravedlivých, nýbrž hříšníků k pokání«, a že »nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní«. Podivuhodny jsou též způsob povolání a okolností jeho. Právě uprostřed svého rušného a světského zaměstnání slyší Matouš hlas milosti Boží, a je to jediný pohled a jediné slovo, jímž mu Mistr oznamuje svou všemohoucí vůli. Taková je síla milosti, že z celníka nejenom činí spravedlivého, nýbrž velikého apoštola, který se pro své evangelium stal jedním z nejslavnějších mužů v dějinách Církve, ano i v dějinách vůbec.

a) Snad mnohý z nás si musí říci, že jeho povolání bylo také podobno povolání Matoušovu, že ho

Pán povolal k své službě ze světského, ba hříšného života. Budiž nám povolání sv. Matouše útěchou, když nás trápí myšlenka na předešlý život, vždyť Kristus Pán přišel volat právě hříšníky a ne spravedlivé. Ano, kdybychom byli i velmi těžce hřešili, můžeme se ještě s milostí Boží státi velikými v jeho službě.

b) Napodobujme také sami milosrdnou lásku Spasitelovu k hříšníkům. Je přirozeno, že lneme více k těm, kteří jsou nám sympatičtí. Milovatí zvláště duše Bohu bližší a více omilostněné, je dovoleno a spravedливо. Než apoštolská láska žádá často, abychom větší lásku a péči věnovali těm, kteří toho více potřebují, a to jsou právě ubozí hříšníci.

c) I my snad někdy pocítíme vánek milosti Boží právě uprostřed prací a roztržitostí tohoto světa, snad je to také jeden milosrdný pohled Mistrův, jedno jakoby nahodilé slovo. Nenecháváme snad hlasu milosti bez povšimnutí?

2. Vizme, s jakou ochotou a horlivostí následuje sv. Matouš hlasu volání Božího. Ihned vstane, opustí a rozdá celé své značné jmění a věrně jde za Kristem. Ukazuje velikou pokoru. On, zámožný a vlivný úředník, druží se k prostým a chudým rybářům, jmenuje se sám mezi apoštoly na jednom z posledních míst, s tklivou pokorou se nazývá publikánem neboli veřejným hříšníkem. Krávným rysem jeho povahy je též štědrost. Vystrojí Kristu Pánu a jeho učedníkům z vděčnosti za milost povolání hostinu, k níž pozve všechny své přátele a známé. Nejlépe ovšem ukázal svou vděčnost k Mistrovi svým neunavným apoštolátem a zejména svým evangeliem, v němž pádně a jadrně dokázal

mesiánskou důstojnost Kristovu a tím nesčetné množství duší k pravé víře přivedl.

a) Opustití svět s jeho radostmi a pozemskými zájmy žádá Bůh v jisté míře od každého, koho volá k své svaté službě. Opustili jsme tento svět také s takovou ochotou a rozhodností jako sv. Matouš, kdž nám Kristus Pán nabídl milost svatého kněžství? Anebo s tím světem, jehož jsme se z lásky k Mistru pro vždy vzdali, ještě koketujeme a v kompromisu vcházíme? Nelze být zároveň věrným sluhou Božím a užívatí rozkoší tohoto světa.

b) Pokora a skromnost mají být význačnou vlastností kněze podle Srdce Páně. Jeví se v tom, že ustupuje do pozadí a dává rád druhým přednost, že o sobě a svých zásluhách nemluví, leda kde to káže nutnost, že rád a bez povýšenosti obcuje s nízkými a prostými, že uznává ochotně svou nedostatečnost a hříšnost a přiznává se upřímně k svým chybám.

c) Napodobujeme také štědrost Matoušovu. Štědrost nejprve k Pánu Bohu samému. Nespokojíme se tím, že vykonáme, co je naprosto nutné, nýbrž přinášíme velkodušně i větší oběti. Štědrost také k bližním, zvláště k spolubratřím. Bratrská pohostinnost, postavení a poměrům oříčená, patří také k společenským ctnostem kněžským.

d) Nejlépe se ovšem i my Kristu Pánu odděčíme za vzácnou milost povolání a za všechny milosti a dary, budeme-li jasně, rozhodně a horlivě světu hlásati jeho božské poslání a jeho mesiánskou důstojnost.

3. Třebas zprávy legend a zbožného podání o místech působení, příčině a způsobu smrti sv. Ma-

ťouše nejsou všechny zcela zaručené, můžeme jich přece užití pro rozjímání. Lze říci, že apoštol byl v jistém smyslu mučedníkem sv. čistoty a ustavičného panictví. Kdyby byl býval dceru královskou osvobodil od slibu panenství, býval by snad zachránil svůj život. Ale v tom mu bránila láska k čistotě a panictví a úcta před učiněným slibem ustavičného panenství. Není divu, že čistotu miloval a panictví si vážil učedník toho, který slíbil duším čistým, že Boha vidětí budou. a velehl tv, již sami se oddávají panictví pro království Boží. Překrásná je smrt sv. Matouše nejenom pro tuto její příčinu, nýbrž i sama v sobě. Oštěp vojínův zasahuje ho právě, když v zanícené sebranosti obětuje na oltáři neposkvrněného Beránka Božího, a duše jeho vznáší se tam, kde věčně má zřízení v skutečné lidské podobě toho, jehož právě držel v rukou zahaleného pod způsoby chleba a vína.

a) Nikdy nedosáhne dokonalosti kněžské čistoty, ba ani v ní nevytrvá kněz, který zachovává svatý tento zákon jenom jako tvrdé jeho z nutnosti. Musíme se povznést k veliké lásce a úctě své čistoty a ustavičného panictví. Kristus Pán nabízí dobrovolným panícům zvláštní své přátelství a slíbujícím všem duším čistým, že Boha vidětí budou. Není-li to dostatečnou pohnutkou, abychom si panictví a dokonalou čistotu z celého srdce zamilovali?

b) Není ojedinělým případem, že Pán Bůh zavolal kněze před svou soudnou stolicí, právě když sloužil mši svatou anebo když se k ní strojil, anebo hned po ní. Sloužíme mši svatou s takovou bedlivou přípravou, s takovou pozorností, přesností a

zbožností, že by naše smrt byla vskutku šťastná a svatá, kdyby nás Bůh tímto způsobem povolal?

Oremus:

Beati Apostoli et Evangelistae Mathaei, Domine, precibus adiuvemur: ut, quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Per Dominum nostrum.

XLIX. Sv. Jeroným, kněz a církevní učitel.

(30. září.)

Život sv. Jeronýma spadá do dob, kdy říše římská bojovala proti hrnoucím se ze severu barbarům zoufalý boj o existenci, jemuž konečně podlehla, a kdy Církvi bylo bojovati proti mocným kacířstvím, které však vítězně přemohla, hlavně pomocí velikých Otců a učitelů církevních, k nimž právě také náleží sv. Jeroným. Narodil se kolem r. 340 ve Stridonu na rozhraní Dalmacie a Panonie z rodiny křesťanské. Podle tehdejšího zvyku byl jeho křest odložen na pozdější dobu. Nadanému chlapci dostalo se už doma od zámožných rodičů vybraného vzdělání; od r. 354 studoval v Římě pod slavnými učiteli literaturu, básnictví, řečnictví a později i práva. Nezůstal ušetřen mravní nákazý velkoměsta, ale zachoval si vždy touhu po lepším životě podle učení a příkladu Krista. Více než památky Říma pohanského táhly jej k sobě hroby mučedníků a katakomby, kde celé hodiny prodléval. Mnohdy uprostřed rozkoší světských popjala ho neodolatelná touha, opustit svět a začít jiný život. Jeho vědychtivost ukazovala se už tehda; opi-

soval pilně a kupoval knihy. Asi v dvacátém svém roce byl pokřtěn od samého papeže Liberia. Po té procestoval Itálii, Galii, Malou Asii a Syrii, zdržev se delší dobu zvláště v Akvileji a Antiochii; konal tyto cesty jednak, aby se dostal ve styk s proslulými učiteli, zejména vykladači Pisma sv., jednak aby z vlastní zkušenosti poznal mnišský život.

R. 374 uchýlil se sám jako poustevník na poušť u Chalkidy blízko Antiochie, kde se věnoval zcela modlitbě, rozjímání, studiu, tělesným pracem a mrtvení. Studoval hlavně Písmo sv., ale měl také ještě zálibu v pohanských klasikách. Tu se mu jednou zdálo, že stojí před soudem Božím a slyší hlas: »Kdo jsi?« Odověděl: »Jsem křesťan.« Hlas odvětil: »Ne, nejsi křesťan, jsi žák Ciceronův, neboť kde jest srdce tvé, tam je i poklad tvůj. Neznám tě.« A zdálo se mu, že byl odsouzen k bičování, které na něm bylo hned vykonáno. Také ho trápila na poušti silná pokušení, obrazotvornost předváděla mu nemravné scény, které byl v Římě viděl nebo zažil. Hledal proti nim lék v mrtvení, drásaje často ostrým kamenem své tělo, v modlitbě před svým krucifixem a ve studiu. Aby lépe rozuměl Písmu svatému, naučil se od jistého žida hebrejsky a aramejsky. Už tehda počal i spisy vykládati učení Kristovo a hájiti je proti kacířům, a už tehda býval z mnohých stran tázán o radu. Když v blízké Antiochii vznikl rozkol, nevěděl lepší rady, než obrátiti se na hlavu Církve, papeže Damasa. Biskup antiošský se nabídl, že jej vysvětí na kněze, k čemuž Jeroným svolil, ale s podmínkou, že nebude vázán k službě při určitém kostele, aby tak měl volný čas pro studium. Spory mezi mnichy a rozkol v Antiochii znechutily mu tamnější pobyt; i odebral

se nejprve r. 379 k sv. Řehoři Nazianskému, velikému církevnímu učiteli a proslulému vykladači Písma sv. do Cařihradu, a pak r. 382 k papeži Damasovi, jehož sekretářem se stal.

Vedle tohoto úřadu zabýval se dále studiem, zejména Písma svatého, a počal nové kritické a vědecké vydání jeho. Pro svou učenost a pro svůj asketický přísný život požíval úcty a mnozí si ho zvolili za duchovního vůdce, mezi jinými též zbožné matrony římské Marcella, Pavla s dcerou Eustochiumou a j. Byl vždy ohnivý a prudký, vystupoval statečně a rázně proti pohoršením i vlivných kruhů, též samého kléru. Měl proto mnoho nepřátel, již ho pomlouvali a podkládali dokonce i jeho vztahům k zbožným ženám nekalé úmysly. I opustil Jeroným po smrti Damasově r. 385 Řím a odebral se do Palestíny, kde vedl až do své smrti mnišský život blízko jeskyně narození Páně u Betléma, nejprve jako poustevník, později, když matrona Pavla dala tam vystavěti mužský i ženský klášter, jako představený mužského kláštera.

Sv. Jeroným dovedl spojení vhodně život rozjímavý s životem činným. Byl mužem stále modlitby a stohého mrtvení; byla to podle jeho vlastního výroku zvláště myšlenka na přísný soud Boží, která ho často zaměstnávala a v dobrém udržovala. Byl mužem neunavné práce, který celé hodiny seděl u knih v cele nebo knihovně; ještě na svém smrtelném loži diktoval. V Palestině dokončil opravu a nový latinský překlad Písma sv., který požívá v Církvi pod jménem Vulgáty dodnes veliké vážnosti, sepsal řadu spisů proti kacířům a mnoho vzácných listů, jimiž odpovídal na dotazy se všech stran. Při tom konal skutky

blíženské lásky a přímo apoštoloval. Přijímal a hostil poutníky a myl jim i nohy, otevřel klášterní školu, kde sám učil, dokonce i klasickým jazykům. Lnul s naprostou věrností k římskému Stolci a byl ve všem smýšlení přísně katolického. Proto ve svých výkladech Písma sv. klade takový důraz na tradici církevní, proto se hned vzdal některých názorů Origenových, jakmile poznal, že se neshodují s duchem církevním, proto s takovou rozhodností, ba prudkostí vystupuje proti kacířům. Prudkým a ostrým byl ostatně někdy i proti svým katolickým literárním odpůrcům, jako proti sv. Augustinovi a sv. Janu Zlatoústému. Ale tuto chybu povahy vyvážila jeho hluboká pokora. Sv. Jeroným se veřejně ke svým chybám přiznával, nikdy ani po nejmenším důstojenství v Církvi nezatoužil, pokoření a utrpení nepřáteli mu působená s radostí snášel. Když cítil, že se blíží smrt, zvolal v svatém zanícení: »O jak krásná je smrt, jak sladké jest umírání!« Přijav s největší zbožností tělo Páně zesnul dne 30. září 420. Jeho tělo odpočívá v Římě v basilice S. Maria Maggiore. Pro jeho zásluhy o Písmo svaté nazývá jej Církev »největším učitelem« (Doctor maximus) Písma svatého.

Rozjímání 49.

1. průprava: *Viz, s jakou zbožností přijímá sv. Jeroným před smrtí tělo Páně.*

2. průprava: *Pros za milost, abys podle jeho příklaau zasvětil celý život úsilouné práci pro Církev.*

1. Sv. Jeroným dává nám především zářivý příklad neunavné pracovitosti a pile na poli církevní

vědy. Obdařen neobyčejnou vědychtivostí spěchá od místa k místu, aby se učil od nejlepších mistrů a v nejslavnějších školách, přiučuje se potřebným řečem, nechce býti vázán duchovní správou určitého kostela, aby se mohl zcela věnovati studiu, sbírá a opisuje knihy, sedá celé dny a hodiny v knihovně a v cele, zajímá se až do posledních let o všechny vědecké otázky a ještě před smrtí svým žákům diktuje. Ale pohlíží na vědu pod zorným úhlem věčnosti, pěstuje ji jenom k větší slávě Boží a Církve a k spáse duší, při vší své učenosti zachovává hlubokou pokoru. Jeho studium se soustřeďovalo zejména na Písmo svaté. Svou láskou k této knize knih, svými jazykovými vědomostmi, svou znalostí míst a zvyků palestinských stal se největším učitelem Písma svatého. Při své úctě a lásce k Písmu svatému držel se sv. Jeroným pevně a věrně církevní tradice. Nikdy nespolehal při vykládání Písma sv. na vlastní um, nybrž ptal se, jak to místo vykládali svatí Otcové. Poznání: »tento výklad nepřijímá církevní podání« bylo mu dostatečným důvodem, aby jej zavrhl. Napsal dokonce, že Písmo, které by se vykládalo proti církevnímu podání, nebylo by slovem Božím, nybrž slovem ďáblovým.

a) Sv. Jeronýma mohou a mají především napodobovati ti, kteří mají v Církvi úkol, pěstovati posvátné vědy a učití jim druhé. Necht' se učí od velikého a svatého učitele církevního, že mají na vědu pohlížeti pod zorným úhlem věčnosti a při vší učenosti zůstávati pokornými. Ani kněz v duchovní správě nesmí studia posvátných věd zanedbávati. I on musí mítí něco z vědychtivostí a píle

sv. Jeronýma a má podle jeho příkladu studovati ne tak ze záliby, nýbrž pro dobro Církve a duší. Takové studium zabrání mnohemu pokušení, přinese mu hojně světla a útěchy, usnadní a povznese jeho apoštolát.

b) Zejména musí rád sahati k Písmu svatému, častěji v něm čítati a o jeho pravdách rozjímati. To mu zjedná mnoho duchovní radosti a dá mnoho vhodných námětů ke kázáním.

c) I kacíři čtli pilně Písmo svaté a dovolávali se ho. Ale poněvadž zavrhovali církevní podání, byla jim tato četba ke zkáze. Řiďme se při četbě Písma svatého zásadami svatého Jeronýma. Zjednejme si nějaký vědecky důkladný, ale též církevně úplně spolehlivý výklad jeho.

2. Už v této úctě k podání jeví se Jeronýmův skrz naskrz katolický duch a katolické smýšlení. Sám o sobě napsal, že »od dětství byl živen katolickým mlékem« a že »na svém čele směle nosí kříž«. Už v mládí vábí jej přes jeho lehkomyšlný život a lásku k pohanským klasickým spisovatelům daleko více památky křesťanské a hroby mučedníků než pomníky pohanského Říma. Od té doby pak, co se oddal službě Boží, náleží celý jeho život obraně víry katolické. Ihned se vzdává názorů Origenových, s nimiž osobně sympatisoval, jakmile poznává, že nejsou přesně katolické. Odtud též jeho houževnatý, někdy zdánlivě až příkrý boj proti každému kacířství. Poněvadž věděl, že středem jednoty katolické a sloupem katolické víry je biskup římský, lnul věrně k apoštolskému Stolci. Právě od sv. Jeronýma jako sekretáře sv. papeže Damasa máme vzácné svědectví, že už tehda bylo

papeži odpovídati a rozhodovati v záležitostech z celého katolického světa do Říma posílaných. V povstalých rozepřích nezná jiné rady, než obrátiti se na papeže, a častěji prohlašuje, že chce vždy držeti se stolcem sv. Petra.

a) Většině z nás dostalo se převzácného štěstí, že jsme též »od mládí byli živeni katolickým mlékem«. Vážme si nade vše katolické víry. Že přijímáme v pokorné víře všecko, co Církev k věření předkládá, rozumí se samo sebou. Kdo je opravdového a ryzího katolického smýšlení, odmítá rozhodně i všecko to, co třebas k věření není ještě předloženo, odporuje katolickému duchu. U kněze nestačí, aby sám katolickou víru pevně vyznával, nýbrž musí ji i hájiti. Ukazujme v té příčině největší rozhodnost a nebojme se proti nepřátelům víry užiti někdy i zdánlivě příkrého slova.

b) Středem katolické jednoty a neomylným sloupem katolické víry je papežství. Držme pevně k římskému, apoštolskému Stolci, vážme si náměstka Kristova a milujme ho synovskou láskou, jeho slovo budiž nám v každé věci posledním a naprosto rozhodujícím důvodem.

3. Ani dlouholetý život umrtveností a služby Boží nemohl přeměnití přirozenost světcovu a jistá povahová chyba jeví se u něho po celý život. Je to přílišná ohnivost a prudkost, zvláště v polemikách, při nichž neušetřil ani mužů takové vážnosti a svatosti jako byli sv. Augustin a sv. Jan Zlatoústý. Ale tento stín mizí proti jiným velikým ctnostem a darům, zejména také proti jeho pokoře, která se otevřeně k chybám přiznává a ponížení i utrpení trpělivě snáší. Také těžkých pokušení nezůsta-

veliký světec a učitel církevní ušetřen. I tehda, když už se zcela oddal službě Boží, ano na samé poušti, kde vzdálen všech nebezpečí žil život naprosté umrtvenosti, doléhal na něho zlý nepřítel. Sv. Jeroným hledal lék a pomoc v modlitbě před krucifixem, v přísných kajících skutcích a v pilné práci. Také myšlenka na soud věčný mu byla mocným prostředkem. Přírozenou zálibu na pohanských klasických autorech zachoval si sv. Jeroným po celý život, ale svědomí mu to vyčítalo. Sen, o němž vypravuje, byl buď následkem a výrazem těchto výčitek anebo mu tak Pán Bůh dal najevo, že ten, kdo se oddal zcela službě Boží a hájení svaté víry, nemá čas mařiti věcmi v sobě sice ne špatnými, ale velikému cíli neprospívajícími.

a) Nedivme se a nepohoršujme se, vidíme-li někdy i na velikých a jinak dokonalých mužích nějakou povahovou chybu. Budeme-li hleděti především na jejich dobré vlastnosti a ctnosti, snadno takový stín zmizí. Tím méně musíme se diviti, že i u nás se po dlouholetém boji jeví nějaké chyby charakteru. Budiž nám takové poznání a vědomí prostředkem pokoření.

b) Dokud žijeme, nezůstaneme nikdy ušetření pokušení. Ani dlouholetý život dokonalosti ani samotota nás před nimi nezabezpečují. Musíme tudíž býti na ně připraveni a znáti prostředky proti nim. Život sv. Jeronýma nám podává hlavní z nich: modlitbu, zejména před krucifixem a svatostánkem, kající skutky, pilnou práci, myšlenku na soud.

c) Svatému Jeronýmovi se zdá, že jej Kristus při soudu dává citelně zblíčovati, protože vedle studia Písma sv. a posvátných věd četl též klasiky.

Jak by asi dal Kristus Pán zmrskati kněze, kteří maří drahocenný čas četbou románů pochybné ceny?

Oremus:

Deus, qui Ecclesiae tuae in exponendis sacris Scripturis beatum Hioronymum, Confessorem tuum, Doctorem maximum providere dignatus es: praesta, quaesumus; ut eius suffragantibus meritis, quod ore simul et opere docuit, te adiuvante exercere valeamus. Per Dominum.

L. Sv. František z Assisi, zakladatel řádu Menších Bratrů.

(4. října.)

V době, kdy všude vládla požívavost a nezřízená touha po světských statcích, kdy přepych a světské smýšlení vnikaly i do církevních kruhů a Církev byla ohrožována kacířstvími, jež podkopávala samé základy společenského řádu, vzbudil Bůh muže, který měl tomuto světu dáti hrdinný příklad chudoby a naučiti ho »bláznovství kříže«. Sv. František byl synem slunné a umění milovné Umbrie (nar. v Assisi r. 1182) a slul vlastně Jan Bernardone. Jeho otec, bohatý, ale též opatrný, ba lakotný kupec, obchodoval mnoho s Francií a dojížděje tam častěji mluvil francouzsky. Malý Jan už v dětství se této řeči přiučil. Proto ho nazvali »Francesco« (= malý Francouz). Vynikal jemnou myslí, rozvážností a ušlechtilými způsoby společenskými, a za mládí měl rád veselou společnost. Proti mravnosti nikdy ničeho ne-

učinil. Od dětství jej vyznamenávala velká útrpnost s chudými a neobyčejná štědrost. Když jednou odepřel chudásovi almužnu, velmi toho litoval a umínil si, že nikdy nikomu pomoci neodepře, bude-li ho ve jménu Božím žádati.

Asi ve dvacátém roce těžce onemocněl; uzdravil se sice, ale od té doby zvažněl. Chodíval sice ještě někdy do společnosti svých druhů, ale býval tam často zamyšlen a jako duchem nepřítomen. Když se ho žertem ptali, zdali snad myslí na nevěstu, odpověděl: »Ano, chci se zasnoubiti s nejkrásnější a nejbohatší nevěstou světa.« Myslel tím chudobu pro Krista. Tento ideál mu tanul na mysli, ale nevěděl ještě, jak jej má prakticky uskutečniti. Když se jednou modlil v kostelíku sv. Damasa, zaslechl vnitřní hlas: »Františku, obnov dům můj, který se rozpadává.« František rozuměl tomu tak, že se má postarati o obnovu sešlého kostelíka sv. Damasa; i vzal z obchodu otcova drahá sukna, prodal je a věnoval stržené peníze na obnovu. Nad tím se otec, již dříve novým způsobem života synova podrážděn, nadmíru rozhněval, zmrskal ho, zavřel a konečně ho jako marnotratníka pohnal před soud a vydědil ho. František hodil otcí k nohous i svůj šat a řekl: »Nyní aspoň mohu Boha nazývati v pravdě svým otcem a modlíti se podle pravdy: Otče náš, jenž jsi na nebesích.«

Nedbaje, že se mu mnozí smějí a nazývají jej bláznem, počal František život chudoby vyžebraváje si stravu a sbíraje příspěvky na opravu kostelíka sv. Damasa a jiných kostelů. Tento nový pokořující život stál ho ze začátku mnoho sebezáporu. Často, maje potkatí některého z bývalých známých, zastyděl se a chtěl se někam ukrýti, ale přemohl lichý stud.

Aby přemohl bázeň lidskou, postavil se v Římě, kam vykonal pout v chatrném oděvu, před chrám a žebрал. Aby zvítězil nad přirozeným odporem proti ošklivým nemocem, políbil rány malomocného, kterého potkal. Jednou zaslechl při mši sv. slova evangelia: »Neopatřujte si ani zlata ani stříbra ani mědi do svých opasků, ne mošny na cestu ani dvou sukní ani obuvi ani hole.« (Mt. 10, 9—10.) Tato slova byla Františkovi zjevením jeho pravého Bohem mu svěřeného povolání, apoštolátu úplné chudoby. Odhodiv opasek s vyžebřanými penězi, obléknuv hnědé, drsné roucho, opásav se provazem počal bos kázati chudobu pro Krista a Kristovo království chudoby.

Brzy našel následovníky. Dal jim pravidla a žádal papeže o potvrzení nové družiny. Papeži Innocencovi III. zdála se pravidla příliš přísná, ale kardinál Colonna mu pravil, že je to vlastně jenom důsledně provedené evangelium. Poté papež sdružení ústně potvrdil (r. 1210), ale ne jako řád, nýbrž jako družinu »kajících bratří«. Bratři měli nositi tonsuru, kleriku; sv. František přijal brzy svěcení na jáhna, knězem však se z pokory nikdy nestal. Bratři měli kázati chudobu a království Kristovo nejprve příkladem, pak i apoštolskou činností. Měli přísně chudě žíti; vše, co k životu jest potřebné, měli si nejprv zjednávatí prací, žebřáním jen tehdy, kdyby bylo třeba. Neměli býti poustevníky, ale žíti a pracovatí ve světě tak jako v poustevně. Hlavní knihou měl jim býti kříž. Podobný způsob života zavedl František brzy i pro panny, o jehož rozšíření se zasloužila zejména svatá Klára.

Velmi toužil sv. František, aby mohl hlásat království Kristovo nevěřícím mohamedánům. Dvakráte

byl už na cestě do Afriky a Asie, ale vždycky překazila jeho úmysl nemoc. Konečně se r. 1219, když se byl před tím r. 1215 v Římě setkal se sv. Dominikem a uzavřel s ním věrné přátelství a když byl už dvakrát konal všeobecné shromáždění svého na pět tisíc členů vzrostšího sdružení (1216, 1219), dostal do Palestíny a Syrie a předstoupil neohroženě před samého sultána. Zatím už pracovali někteří bratři na misiích v Maroku a r. 1220 bylo tam prvních pět členů družiny kajícníků umučeno. Aby i lidé ve světě žijící, kterým jejich postavení a povinnosti bránily, přidati se k sdružení Františkovu, mohli v podstatě zachovávatí pravidla tohoto života, založil pro ně světec tak zvaný třetí řád. Od papeže Honoria III. vymohl si sv. František pro kostelík svého řádu v Assisi (zvaný »Porciunkula«) neslýchanou tehda výsadu plnomocných odpustků.

Tento papež potvrdil také 29. listopadu 1223 sdružení jako skutečný řád, když byl František před tím po 40ti denním postu složil novou řeholi o dvanácti hlavách. Řehole ponechává v jednotlivostech dosti volnosti a nemá přílišných kajícností, ale klade veliký důraz na chudobu. V té věci byl František velmi přísný, takže na příklad chtěl jednou rozbořiti nový klášter bratří, vystavěný s jistou prostranností a nějakým pohodlím, anebo že kdysi o Božím Hodě vánočním si sedl v refektáři na zem a pojídal suchý chléb, aby tak protestoval proti stolování bratří po jeho názoru příliš hojnému, anebo že velmi byl roztrpčen, když bratr Eliáš si dal ušítí pohodlnější hábit. Chudoba Františkova neměla nic strohého a okázalého, nýbrž byla spojena s milou pokorou. Nejenom si nikdy na svých darech a úspěších nezakládal a

svá omílostnění, na př. svá stigmata, pečlivě skrýval, nýbrž s radostí přijímal, když byl jmán bláznem a přepiatcem. Jeho poslušnost církevním vrchnostem byla naprostá; ve své před smrtí diktované závěti prohlašuje, že chce církevních představených na slovo poslouchati, i kdyby měl moudrost Šalomounovu, a vybízí bratry k věrné poslušnosti k hierarchii, i kdyby je snad pronásledovala. Srdce Františkovo plálo neobyčejně něžnou a dětinnou láskou k Bohu, z ní plynula jeho naprostá důvěra v prozřetelnost Boží a jakási radostná bezstarostnost, takže zpíval, i když už hleděl smrti v tvář. Známa je též jeho neobyčejná láska k přírodě, přítulnost ke květinám a zvířátkům, v nichž viděl odlesk dobroty Boží a symboly křesťanských ctností. Složil také překrásné hymny, mezi nimi Hymnus na slunce. Zvláště ctil tajemství vtělení a narození Páně, kde se právě jeví láska Krista Pána k chudobě a pokoře; sv. František první zavedl krásný obyčej vánočních jeslíček. Vroucí a hluboká byla jeho zbožnost a úcta k trpícímu a ukřižovanému Kristu Pánu; Bůh sám odměnil tuto jeho vroucí pobožnost zázračným způsobem. Dne 17. září 1224, když rozjímal u vytržení o umučení Páně, poslal serafa, který vtiskl Františkovi pět ran Kristových v bok, ruce a nohy (stigmata).

Stálým slzením oslepl ke konci života a zemřel po těžké nemoci 4. října 1226. Před smrtí požehnal bratřím chléb, aby z něho jedli na znamení svornosti, diktoval svou »závěť«, zdůrazňující zejména chudobu a poslušnost církevní vrchnosti, chtěl být položen na holou zemi a vyjádřil přání, být pohřben u assiském popravišti. Pak si dal předčítati pašije sv. Jana a předmodlívati žalm 141, při jehož slovech

»na mě čekají spravedliví až odplatíš mně«, zbožně zesnul. Už r. 1228 byl kanonisován. Pro svou horoucí lásku a pro zjevení serafo, jehož se mu dostalo, nazývá se všeobecně »serafinským«. Řehole františkánská, již přijaly i některé novější kongregace, je nejrozšířenější ze všech řeholí.

Rozjímání 50.

1. průprava: Vizme sv. Františka, sedícího v rektáři na Boží hod vánoční na zemi a pojídajícího suchý chléb.

2. průprava: Modleme se, abychom po jeho příkladu lépe unikli v ducha Kristova.

1. Měl-li se křesťanský svět dvanáctého a třináctého století, kdy všechno bylo takoroka pohrouženo do hmotných statků a požitků, kdy přepych a světáctví se počínaly šířit i v církevních kruzích, vrátit zase k duchu Kristovu, bylo potřeba zcela mimořádného, ba skoro drastického vzoru chudoby. Takový vzor vzbudil Bůh ve sv. Františkovi. Tím se vysvětluje i jeho originálnost a zdánlivá přepjatost v některých případech, jako když na př. počne bořit prostranněji budovaný klášter anebo sedá v rektáři při vánočním obědě na zemi a pojídá suchý chléb. Idea chudoby ovládala Františka skrz naskrz a provedl ji jak u sebe tak v řeholi s neobyčejnou důsledností, velkodušností a vytrvalostí. Ovšem je taková chudoba možná jen u toho, kdo se v neomezené důvěře odevzdává Pánu Bohu a vidí v něm v pravém smyslu svého starostlivého Otce, kdo ctí a miluje celou duší tuto ctnost, Kristu

Pánu tak drahou a tolik milostí přinášející, vskutku jako »nevěstu« a »královnu«. Sv. František zůstává po všecy věky nepřekonatelným vzorem této chudoby. Ale konečně, jak řekl za jeho doby kardinál Colonna, světec toliko důsledně provedl evangelium, to jest rady Kristem Pánem samým v evangeliu dané.

a) Evangelické rady nemusí zachovávat každý, ale každý musí mít ducha sv. evangelia. Zásady evangelia o pozemských statcích jsou jasné: bohatství samo o sobě nečiní šťastným, nýbrž jest jen prostředkem k věčnému cíli; nemáme tedy po něm nemírně toužiti, zvláště nesmí nás starost o hmotné statky a náklonnost k nim nikdy svést k nevěrnosti ve službě Boží. Jaká pošetilá zaslepenost, zvláště u kněze, zbavití se království nebeského pro bídna, pomíjející dobra tohoto světa!

b) V něčem může každý, i kněz, který neskládá slibu chudoby, napodobovat skutečnou evangelickou a apoštolskou chudobu Františkovu. Má býti spokojen se svým postavením, v oděvu a příbytku zachovávat apoštolskou jednoduchost, užívat příjmů a pozemských statků v duchu církevním a v duchu křesťanské lásky. Čím více se budeme přesvědčovat o tom, že nad námi bdí prozřetelnost starostlivého nebeského Otce, tím snazší bude taková apoštolská chudoba.

c) Knězi, který věrně zachovává tuto apoštolskou chudobu, dává Bůh někdy milost a sílu, zasvětit se Kristu Pánu v chudobě skutečné. Modleme se, abychom na přímluvu sv. Františka vnikli lépe do tajemství chudoby pro Krista, abychom poznali, jak krásná je tato nebeská nevěsta, jak bohatá na mí-

losti tato nadzemská »královna«. Povzbuzuje-li nás k tomu Duch sv., modleme se za povolání ke skutečné evangelické chudobě.

2. Chudobu hlásal a cvičil i revolucionář Arnold z Brescie, hlásali a cvičili ji valdenští a jiní kacíři; ale jejich chudobě scházela poníženost a pokora. Zcela jinak sv. František, »pauper et humilis«. Byla to duše hluboce pokorná. Ani v nejmenším si nezakládal na svých nadpřirozených darech, naopak skrýval je úzkostlivě. Považoval se za nehodného a proto nechtěl se stát knězem, vzdal se řízení své družiny a žil jako nejmenší z bratří, své duchovní syny nazval »Menšími bratry«, jejich generála »služebníkem« (minister generalis). Říkal, že by i největší lupič byl hodnější než on, kdyby byl dostal milosti, kterých jemu Bůh udělil. Raduje se, když je od otce týrán, zavřen, vvděděn a když mu přezdívali bláznů, chce být pohřben na popravišti. Jedním z nejlepších znamení pokory je poslušnost. Sv. František všude a ve všem poslouchá církevní vrchnosti a prohlašuje, že by jich poslouchal, i kdyby měl moudrost Šalomounovu. Ještě ve své »závěti« klade bratřím důtklivě na srdce, aby poslouchali »kněží«, i kdyby je tyto snad pronásledovali.

a) V této věci můžeme sv. Františka napodobovat bezpodmínečně, neboť křesťanská pokora není evangelickou radou, nýbrž povinností. Mám aspoň tolik pokory, abych se pro své přednosti nevynášel, druhým jich nezáviděl, po marných počtech nebažil, spravedlivá pokoření a upozornění trpělivě přijímal?

b) Mním-li to s křesťanskou dokonalostí a pokorou doopravdy, chci si vyprošit od Krista Pána

přímluvou svatého Františka milost a sílu, abych aspoň v něčem napodobovati mohl jeho »bláznovství kříže«, to jest dobrovolně na sebe přijímal nějaká pokoření, zneuznání, křivdy a urážky trpělivě snášel. Co bych dnes mohl učiniti nebo trpěti v této věci?

c) Velmi častou příležitostí k cvičbě pokory mi dává kněžská poslušnost. Chci všechny církevní předpisy bez reptání a věrně zachovávat, chci pracovat a vytrvat na tom místě a v tom úřadě, které mi určuje církevní vrchnost.

3. Chudoba a pokora Františkova byly posvěceny a povzneseny vroucí nadpřirozenou láskou. Jeho láska k Bohu má něco neobyčejně něžného a dětinného. Prostinká a dětinná je jeho víra, jeho důvěra v prozřetelnost je neomezená, ba je to radostná, až naivní bezstarostnost. Podobně něžný a intimní jest jeho poměr ke Kristu Pánu. Ctí zvláště dvě tajemství života Spasitelova, v kterých se nám Kristus Pán nejvíce přiblížil, tajemství jeho narození a tajemství jeho utrpení. Kříž jest mu hlavní, ba jedinou knihou, býti ukřižován Kristu a světu největší radostí, nejraději se pohružuje do rozjímání o utrpení Krista Pána, jehož rány na sobě nosil. Neobyčejná něžnost a jemnost vyznačuje ho i v obcování s bližními, zejména s bratřími řádovými; je v jednání opatrný, shovívavý, mírný. Zcela zvláštním rysem povahy Františkovy jest jeho láska k přírodě, přítulnost k zvířátkům a květinám. Vidí ve všem Boha a ve stvořených věcech odlesky božských a symboly lidských ctností; všichni tvorové, nejenom lidé dobří a špatní, nýbrž tělesa

nebeská, zjevy přírodní, zvířata, rostliny jsou mu bratry a sestrami.

a) Kolik smutných chvil bychom si ušetřili, s jakou horlivostí a s jakým úspěchem bychom pracovali, kdyby také v našem srdci byla podobná něžná láska k Bohu a dětinná důvěra v jeho prozřetelnost! Vyprosme si jeho přimluvou aspoň něco z jeho lásky a důvěry!

b) Hleďme stále hlouběji vnikati v tajemství narození a utrpení Páně, uctívejme tato tajemství a rozšiřujme jejich úctu mezi věřícími. Vodívejme je v době vánoční k jesličkám, modleme se s nimi zvláště v postě křížovou cestu, aby stále lépe poznávali nekonečnou lásku a nevystihlé milosrdenství Pána Ježíše.

c) Bude-li v srdci pravá láska k Bohu a Pánu Ježíši, naučíme se snadno i pravému způsobu obcování s bližními, zejména se spolubratry; naše jednání s nimi bude jemné, opatrné, mírné a shovívavé.

d) Je sice i pošetilá láska k zvířatům, která s křesťanskou láskou nemá nic společného, ano často vede k tvrdosti k bližním; ale viděti ve všech věcech odlesk dobroty Boží a prostředek lásky k Bohu a proto je pro Boha a v Bohu milovati, je vzácným stupněm nadpřirozeného nazírání a lásky Boží, o něž se musíme snažiti.

Oremus:

Deus, qui Ecclesiam tuam, beati Francisci meritis foetu novae prolis amplificas: tribue nobis ex eius imitatione, terrena despicere et coelestium donorum semper participatione gaudere, Per Dominum.

LI. Sv. Bruno, zakladatel kartusiánů.

(6. října.)

Sv. Bruno patří k velikým reformátorům duchovního života v Církvi v století jedenáctém a dvanáctém. Narozen brzy po r. 1030 v Kolíně nad Rýnem vykonal latinská studia v Remeši, filosofická v Toursu, theologická dílem v Remeši, dílem v Kolíně a vynikl nade všechny nadáním a prospěchem ve vědách i uměních, zejména také v básnictví a hudbě, že se stal hned po studiích učitelem a r. 1057, nemaje ani třicet let, ředitelem školy remešské; zároveň byl kanovníkem a dozorcem všech škol diecesních. Vychoval řadu slavných žáků, mezi nimi pozdějšího papeže Urbana II. a učeného biskupa Roberta z Langres, sepsal už tehda několik cenných spisů. Nazývali jej světlem Církve, perlou filosofie, mistrem mistrů, ctí učitelů. Byla to krásná, klidná, nadpřirozenou vírou a láskou posvěcená činnost. Brzy však mu měl nastati boj.

Roku 1069 stal se biskupem v Remeši nehodný Manasses. Ze začátku vedl si opatrně a skrýval své pravé úmysly, jmenoval dokonce vzorného Brunona kancléřem. Jakmile se však cítil na svém stolci dosti jistým, počal světácký a prostopášný život, nehroze se ve své lakotě ani simonie. Bruno nebyl muž, který by takovému hříšnému jednání klidně přihlížel. Vystoupil proti nehodnému pastýři, nejprve mírně, pak i ostře; byl proto od něho úřadu zbaven a všelijak pronásledován. Ale neustoupil, obžaloval biskupa veřejně a hájil obžaloby na sněmě v Clermontu. Manassesovi se podařilo různými intrikami oddáliti rozsudek; i mstil se na svých žalobcích, zabaviv jejich

jmění a dav rozbořiti dokonce jejich příbytky. Pohled na tyto nepořádky v církevních kruzích a myšlenka, jak zde na zemi často spravedlnost bývá šlapána nohama, vzbudily v Brunonovi úmysl, dát světu výhost a sloužiti Bohu o samotě v přísné kázni; od tohoto úmyslu neustoupil, ani když r. 1081 Manasses byl odsouzen a sesazen.

Uchýlil se s 6 stejně smýšlejícími druhy nejprve do osamělé krajiny Saisse-Fontaines v diecesi Langres a pak na divoké, posud zcela opuštěné lesnaté pustiny zvané Chartreux, severně od Grenoblu. Oblekli bílý řeholní háv a ustavili se v nový řád, jehož účelem bylo Bohu sloužiti církevními denními i nočními hodinami, rozjímáním a kajícnostmi, prací tělesnou, ale též pěstováním věd a studiem. Přijali řeholi benediktinskou, ale přizpůsobenou poustevnickému způsobu života a zostřenou stálým téměř mlčením a posty. Při vši přísnosti dbal však Bruno, aby se neupřilišovalo, svým bratřím, jichž počet se brzy rozmnožil, byl starostlivým otcem. Noví mniši nazvali se podle místa svého pobytu »kartusiáni« a jejich kláštery se zovou »kartouzy«. Záležeji z kostela, k němuž se druží řada domků se zahrádkami, celý prostor je obehnan vysokou zdí. Biskup grenobelský velmi přál novému řádu a sám by se byl rád k němu přidal; nemoha tak učiniti pro své povinnosti, uchýloval se aspoň často do této samoty. Říkal, že si chce ve světě a jeho roztržitostech sebranosti a umrtvenosti ve svém nitru zříditi »kartouzy«.

Tento klidný rozjímavý a kající život v samotě musil sv. Bruno r. 1089 na rozkaz Urbana II. přerušiti. Papež povolal svého bývalého milovaného učitele

za rádce na svůj dvůr do Říma. Nerad loučil se Bruno se svou samotou, ale uposlechl hned. »Je to mou povinností, abych šel, když mě volá náměstek Kristův,« pravil. »Co by mi pomohlo všecko odříkání, kdybych neposlechl?« I v Římě hleděl, pokud bylo možno, žítí v sebranosti a konati kající skutky. Když mu bylo nabízeno biskupství v Reggio, odpověděl: »Budu sám za sebe jednou nesnadno zodpovídati.« Touha jeho nesla se stále po životě poustevnickém. Prozřetelnost Boží jeho touhu vyplnila. Papež Urban II. musil roku 1090 prchnouti z Říma před nepřátelskými vojsky císaře Jindřicha IV. a Bruno musel hledati útočiště v Kalabrii v jižní Itálii. Zde mu daroval vládce té krajiny, Roger sicilský, poznav jeho velikou učenost, vzácné ctnosti a moc jeho modliteb, neschůdnou krajinu zvanou Della Torre v diecesi Squillace. Tam zřídil Bruno nové kartouzy pode jménem »Maria na poušti«.

Světec tento působil mnoho na obnovu současného církevního života nejenom modlitbou a příkladem přísného života, nýbrž i svými četnými ústními a písemnými pokyny a radami, dávanými vynikajícím osobnostem, účastí na církevních sněmích a pěstováním vědy. Chtěl, aby věda a studium byly vždy v jeho řádě pěstovány a aby každý kartusiánský klášter měl dobrou knihovnu. Zemřel modle se hlasitě vyznání víry, které se až dosud mezi jeho spisy zachovalo, dne 6. října roku 1101. Od Lva X. byl roku 1514 blahořečen, od Řehoře XV. svatořečen. Kliment X. rozšířil jeho svátek na celou Církev. Řád kartusiánů je vedle řádu jesuitského jediný, který neměl nikdy zapotřebí, aby byl reformován.

Rozjímání 51.

1. průprava: Vizme sv. Brunona, jak je v cele ponořen do zaníceného rozjímání.

2. průprava: Vymodleme si hodně lásky a nadšení pro vnitřní duchovní život.

1. Sv. Bruno vedl už před tím, než se uchýlil do samoty, ve světě život dokonalý a svatý. A byly to vlastně jenom obyčejné denní a jednotvárné povinnosti, které tento život vyplňovaly. Vyučoval horlivě ve škole, uváděl své žáky do způsobu a metody studia, dopisoval si s nimi, když ze škol vyšli, spisoval knihy, jako kanovník chodil do choru, pomáhal biskupovi v řízení diecese, nejprve jako dozorce škol, později jako kancléř, a konal jiné práce duchovní správy. Ale všechno bylo nadpřirozeně povzneseno a posvěceno, základem všeho byla skálopevná víra. Tato víra tak pronikala celou bytostí Brunonovu, že ještě tváří v tvář smrti sebral všechny své síly, aby slavnostně pronesl vyznání víry. Nejzamilovanějším zaměstnáním byly Brunonovi studium a práce vědecká. Lásky ke studiu a zájem o vědu neopustily jej, ani když si vyvolil život poustevnický; chtěl, aby jeho mniši pěstovali vědu a aby jeho kláštery měly dobré knihovny. A vskutku dal tento řád Církvi řadu zdatných učenců. Tak sloužil sv. Bruno Bohu a Církvi klidnou, den ze dne se opakující práci. Ale když viděl, že církevní mrav a řád je ohrožen, nedal se láskou ke klidnému životu odstrašit od boje a bez bázně lidské neohroženě vystoupil i proti vlastnímu nehodnému biskupovi.

a) Není-liž tento život sv. Brunona před založením řádu zcela podobný našemu životu: vyučování ve škole, práce kancelářské, námahy duchovní správy? A nemohli, ba neměli bychom jej také tak povznášeti a posvěcovati nadpřirozenou láskou a čistým úmyslem, aby se stal vpravdě životem svatým a dokonalým?

b) Kéž také náš život proniká skrz naskrz živá, skálopevná víra, abychom mohli před tváří smrti shrnouti obsah tohoto života v mohutné vyznání víry!

c) Věda posvátná byla vždy a jest jedním z hlavních prostředků šíření říše Kristovy. Komu dal Bůh vlohy pro vědu, nesmí této hřívny zakopávati. I obyčejná duchovní správa předpokládá stále a důkladné studium, nemá-li se státi plytkou, povrchní a neplodnou.

d) Svět přehlížívá to snadno, když se mluví bez potřeby o chybách bližních, ano odpouští to lehce, když někdo ze závisti nebo nenávisti chyby druhého šíří nebo dokonce vymýšlí; ale když se zákonitý představený na nepořádky upozorní, aby je mohl napravit, nazývá to často podlou denunciací. My víme, že nactiutrhání a pomluva je hřích, ale také víme, že je mnohdy povinností, oznámiti chyby a hříchy spolubratří církevním představeným, ovšem šetrně a jen s tím čistým úmyslem, aby se jak jim, tak Církvi prospělo. Poněvadž církevní vrchnost sama všechno viděti a věděti nemůže, byla by reforma a řízení Církve vůbec nemožná, kdyby se této povinnosti nedbalo, zvláště kdyby jí nedbali ti, jimž dozor nad spolubratry je svěřen. Nezanedbá-

vám snad této vážné povinnosti z lásky k pohodlí, nepravému pokoji, z ohledů lidských?

2. Řeholní povolání duchaplného a učeného Brunona je jedním z nespočetných příkladů a důkazů, že to nebývá nedostatek duševních vloh a duševní omezenost, co mnohé duše pudí, aby opustily svět a vyvolily samotu. Nebyla to u sv. Brunona ani roztrpčenost nad světem a zklamání v ctízádnostných plánech. Ovšem první popud k jeho úmyslu dalo to, že viděl nepořádky i v církevních kruzích a že poznal, jak ve světě mnohdy spravedlnost bývá zneužívána. Hlavní pohnutka jest vyjádřena ve slovích, jimiž odpověděl, když mu bylo nabízeno biskupství: »Budu sám za sebe jednou nesnadno odpovídati.« Byla to tedy starost o spásu a zdokonalení duše.

a) Nesdílíme snad sami poněkud názor světských lidí, že je velmi nadaných a bystrých jinochů škoda pro stav duchovní, zvláště řeholní? Měli bychom se naopak snažit, aby právě nejnadanější vstupovali do služby Církve.

b) Bylo by jistě pochybeno, kdyby někdo jenom z roztrpčenosti nad nepřístojnostmi v Církvi po lidské její stránce a ze zármutku nad nezdarem chtěl opustit Bohem mu vykázané místo a uchýlit se do samoty klášterní. Ale dlouho trvající nespokojenost nebo tesknost může být někdy u kněze první známkou řeholního povolání.

c) Hlavní otázkou nejenom při volbě povolání, nýbrž i při změně místa a úřadu musí být: »Kde mohu lépe pracovat na spásu a zdokonalení své duše?«

3. Svatý Bruno žil i ve světě život dokonalý a vykonal mnoho k prospěchu svaté Církve. A přece ho Bůh volal k rozjímavému životu do samoty. Tím chtěl Pán Bůh ukázat velickou cenu kontemplativního života, již v evangeliu naznačil Kristus Pán slovy: »Maria nejlepší stránku vyvolila.« Krásná a Bohu milá je horlivost apoštolská, krásnější a Bohu milejší jest vroucí a svaté rozjímání o nebeských věcech; ale základ obého musí býti naprostá a ochotná poslušnost k vůli Boží a k těm, kdož stojí na místě Božím. V tom je vrchol dokonalosti. To poznal dobře sv. Bruno, když ihned opustil zamilovanou samotu na slovo Urbana II., a to pěkně vyjádřil slovy: »Co by mi pomohlo všechno odříkání, kdybych neposlechl?« Nemůže každý napodobovati poustevnický život Brunonův a není k tomu každý povolán; ale každý z nás může po způsobu biskupa grenobelského »zřídit si kartouzy ve světě«.

a) Někdy možno i od kněží slyšeti, že se kontemplativní řády přežily v naší době, kdy je třeba usilovné práce v duchovní správě. To jistě nesouhlasí s vážnými a důraznými slovy Spasitelovými, pronesenými k Marii a Martě. Třeba uvážiti dvě věci: Nejprve, že hlavní věci při našem působení na duše jest, aby duše poznaly cenu věčnosti a odtrhly se od marných pozemských žádostí. Právě pohled na ty, již svět zcela opustili a v mlčení a kajícínosti Bohu slouží, nejvíce duše povznáší k nebi a u mnohého způsobila duševní obrat jediná návštěva kartouz. Za druhé, že mnohem více než naše práce působí na obrácení a zdokonalení duší milost Boží, a tu třeba vyprošovati modlitbou. Což

divu, že Bůh některé zvláště povolává, aby tímto způsobem apoštolovali? Ostatně život sv. Brunona nás učí, že při kontemplativním životě lze vedle modlitby i jiným způsobem prokazovati platné služby Církvi, na př. vědeckou činností nebo radou. Vážme si tedy takových řádů a poděkujme v rozjímání za všechno dobré, co vykonal řád kartusiánský i jiné rozjímavé řády.

b) Kamkoli nás prozřetelnost Boží postaví, hlavní věc jest vždy naprostá poslušnost k Bohu a těm, kdož stojí na místě Božím.

c) Zřídme si i my kartouzy ve světě: vystavme si ostříháním smyslů vysokou zeď, zbudujme si v nitru celu, do níž se můžeme často utíkatí.

Oremus:

Sancti Brunonis, Confessoris tui, quaesumus Domine, intercessionibus adiuvemur: ut qui maiestatem tuam graviter delinquendo offendimus, eius meritis et precibus nostrorum delictorum veniam consequamur. Per Dominum.

LII. Sv. František Borgiáš, třetí generál Tovaryšstva Ježíšova.

(10. října.)

Vzácný příklad pohrdání světem, jeho statky a počtami dává sv. František Borgiáš, syn Jana Borgiáše, vévody v Gandii, a matky spřízněné s královským dvorem španělským. Narodil se v Gandii 28. října 1510 a byl na přání matky, veliké ctitelky sv. Františka z Assisi, nazván Františkem. Maje býtí ná-

stupcem otcovým ve vévodství gandíjském, byl už od dětství vzděláván ve všech potřebných vědách a uměních, z nichž si oblíbil zejména hudbu, a rytířských způsobech; ale jeho mysl už tehda se více klonila k rozjímání a samotě. Bůh jej také od malička ponenáhlu od pomíjejících věcí tohoto světa odlučoval. V desátém roce ztratil matku, v jedenáctém musil utéci před vojsky měst, povstalých proti jeho otci, a jen stěží vyvázl životem; pak jej Bůh navštívil nebezpečnou nemocí a zažil také hrozné zemětřesení.

Pobytv nějaký čas u svých příbuzných, byl r. 1527 povolán jako dvořan k císařskému dvoru. S povinnostmi uhlazeného dvořana dovedl spojovati ctnosti příkladného křesťana. Zúčastňoval se zábav a miloval zvláště honbu, ale povznášel svou mysl od těchto pozemských věcí k Bohu a věcem nebeským. Vida na př., jak se lovecký sokol prudce vrhá na svou kořist, myslel na zlého nepřítele na duše dorážejícího; pozoruje, jak se časem i divoká zvířata dají zkrotiti a člověku se úplně poddávají, s lítostí uvažoval, jak mnozí lidé, tvorové rozumní, vzpírají se svému Tvůrci a Pánu; pohled na lovecké psy, ihned kořist pouštějící, když pán zavolá, vzbudil v něm zármutek nad nepoddajností vůle lidské, nechtějící zanechati svých vášní. Od poddaných dvořanů žádal řádný křesťanský život a nabádal je zvláště, aby častěji chodili k sv. svátostem a nemařili času karta-mi. Na přání císařovny pojal František r. 1529 za manželku ctnostnou dvorní dámu Eleonoru de Castro a vedl i v manželství příkladný život. R. 1539 zemřela náhle při slavnostech v Toledě císařovna Isabella. Františkovi byl svěřen úkol, doprovázeti mrtvolu do královské hrobky v Granadě. Tam měl před pohřbe-

ním dáti otevřít rakev a přísahou zjistiti, že je to totéž tělo, které v Toledě k ochraně převzal. Bylo to sedm dní po smrti císařovny. Když byla rakev otevřena, nalezeno tělo zemřelé v úplném rozkladu a tvář císařovny, kdysi svou krásou proslulá, zcela zohavena. Tento pohled působil na Františka mohutným dojmem a přesvědčil jej ještě více o pomíjejivosti světa. I uzrál v něm úmysl, opustit svět a vstoupit do kláštera.

K vůli císaři a k vůli manželce a nedospělým ještě dětem nemohl zatím úmyslu svého provést. Císař ustanovil jej místokrálem v Katalonii, po smrti pak svého otce 1543 musil nastoupiti na vévodství gandiiské; byl zároveň jmenován správcem dvoru manželky následníka trůnu Filipa. Všecky tyto úřady zastával s neobyčejnou obezřetností a dovedností. Proti loupežníkům a jiným rušitelům veřejného pořádku byl velmi přísný, ale nad jejich hříchy plakával a snažil se, aby odsouzení k smrti kajícně zemřeli. Dobrým svým poddaným byl pravým otcem, zvláště se ujímal chudých a nemocných. Pečoval o rozkvět země, dal stavěti nové chrámy, byl příznivcem řádů, zejména nově vzniklého Tovaryšstva Ježíšova. Modlil se mnoho a konal strohé kajícínosti, takže časem úplně zhubeněl. Ačkoli i ve světě žil dokonalý život, přece považoval tato léta, zvláště léta mládí na dvoře panovnickém ztrávená, za ztracena. Když konečně r. 1546 po smrti manželčiny mohl pomýšleti na provedení svého dávneho úmyslu, vstoupiti do řehole, zvolal se žalmistou: »Lagueus contritus est et nos liberati sumus«. Vykonal veliké exercicie svatého Ignáce a způsobil svým vlivem, že knížka exerciční byla od papeže schválena a doporučena. Vážil si

velmi Tovaryšstva Ježíšova, ale klonil se též k řádu františkánskému. Rozhodnutí ponechal zpovědníkovi a ten mu poradil Tovaryšstvo.

Sv. Ignác jej ochotně přijal a dovolil mu, aby bez předchozího noviciátu směl složití svaté sliby r. 1547 a počítí hned studovati theologii. R. 1549 odebral se do Říma. Když ho sv. Ignác vítal, klekl sv. František před ním na kolena a polibil mu nohy. Poněvadž se v Římě brzy počalo mluvit o jeho jmenování kardinálem, považoval sv. Ignác za vhodnější, poslati jej zpět do Španěl, kde byl r. 1551 vysvěcen na kněze a počal dalekosáhlou, horlivou apoštolskou činnost. Působil vlivně na bohaté kruhy, i na sám dvůr císařský, ale nejraději se věnoval chudým a prostým. Po námáhách apoštolských uchyloval se do samoty k modlitbě a kajícím skutkům. Sv. Ignác, který jej už dříve jako vévodu gandijského zrazoval od přílišné zevnější kající, nařídil mu, aby v té věci poslouchal řeholního bratra, jenž byl dříve ve světě jeho poddaným. Byla mu svěřována důležitá poslání a bylo mu mnoho bojovati proti nabízeným mu čestným úřadům. Měl též nepřátele, kteří obviňovali dokonce jeho spisy z kacířství, než sv. František vše s největší odevzdaností snášel a nechtěl se hájiti, ačkoli to po právu mohl. Byl ustanoven od sv. Ignáce komisařem nad španělskými provinciemi Tovaryšstva a r. 1561 povolán do Říma, kde byl nejprve generálním vikářem za nepřítomného generála řádového Layneza, potom asistentem generála pro Španělsko, a r. 1565 zvolen přes své prosby a svůj pláč generálem. »Často jsem se modlil k Bohu za kříž, ale na takový kříž jsem nikdy nepomyslel,« pravil po své volbě,

František Borgiáš byl muž širokého rozhledu a v pravdě státnické obezřetnosti. Jako generál povznesl a upevnil Tovaryšstvo a staral se zejména o misie, dobré kazatele a o vnitřní život řeholníků. Pro svou moudrost byl od papežů a jiných vysoce postavených osob často bráván v radu, ale zůstal vždy pokorným řeholníkem. Nestyděl se zametati na ulici před profesním domem a pokorně žádal své asistenty za napomenutí a vytknutí chyb. Obětavou lásku ukazoval zvláště za doby moru v Římě. Jako po celý život zkoušel jej Pán Bůh i za generalátu těžkou nemocí i jinými kříži. R. 1571 podnikl na rozkaz papežův cestu do Španěl a Francie, aby tamější vladaře přiměl k výpravě proti Turkům, ačkoli byl už velice vážně nemocen. Nemocí, námahami cesty a smutnými dojmy ve Francii sklácen vrátil se do Říma, kde za několik dní skončil dne 1. října 1572. Když se ho v nemocí ptali, zdali si něčeho přeje, odpověděl: »Nic jiného, než Pána Ježíše!« Jeho tělo bylo r. 1617 převezeno do Madridu, R. 1624 byl prohlášen blahoslaveným, r. 1671 svatým (bula kanonisační uveřejněna teprve r. 1724).

Rozjímání 52.

1. *průprava: Vizme sv. Františka, jak s hlubokým pohnutím pohlíží na mrtvolu císařovny Isabelly.*

2. *průprava: Prosme za milost pravého pohrdání světem.*

1. Život sv. Františka Borgiáše je příkladem a důkazem, že dokonalosti a svatosti lze dosáhnouti

v každém stavu. Byl ve světě dokonalým synem a oddaným, dvořanem i vladařem, otcem a manželem, byl potom v řádě svatým řeholníkem, jak poddaným tak představeným. Ve světě měl mnoho rozptvlujících zaměstnání a musil se někdy zúčastniti i hlučných zábav. A přece dosáhl křesťanské dokonalosti, používal všeck prostředků milostí a uměje ducha povznášeti od věcí stvořených k Bohu a k myšlenkám nebeským. Jako představený a vladař dovedl spojovati přísnou spravedlnost s otcovskou laskavostí. Dobrým poddaným ukazoval mírnost a lásku, provinilce a rušitele pokoje přísně trestal, ale činil i to s láskou: modlil se za hříšníky, plakal nad nimi, snažil se prospěti jejich duši. Působil už ve světě apoštolsky. Poddané sobě dvořany povzbuzoval k častějšímu přijímání svatých svátostí a odvracel od marných her.

a) Život a působení kněžské jsou ovšem mnohem sebranější než život světského člověka. I my máme však mnohé rozptvlující práce. Naučme se proto také povznášeti mysl od věcí pozemských k věcem nebeským. Potom nám bude snadno v obcování s druhými navazovati na rozmluvy o věcech denního života úvahy o věčnosti.

b) Je-li nám svěřena moc nebo dozor nad druhými, spojujme podle příkladu sv. Františka přísnou spravedlnost s otcovskou láskou. Chyby kárejme bez ohledů lidských, ale dějž se to s pravou nadpřirozenou láskou, která hřích nenávidí, ale kajícího miluje a jemu prospěti se snaží.

c) Sv. František nechtěl, aby jeho dvořané utráceli čas hrou v karty. Co by asi řekl o kněžích,

kteří často celé hodiny drahocenného času promarní hrou, mnohdy i na úkor svých povinností?

2. Pán Bůh volal sv. Františka ještě k větší dokonalosti. Různými zevnějšími milostmi ho ponehlahu oddaloval od věcí tohoto světa a připravoval na řeholní povolání. Brzká smrt matky, vzbouření proti otci, nemoci a zemětřesení, všechno to bylo hlasem milosti Boží, připomínajícím mu pomíjelnost věcí pozemských a volající ho se světa do samotv. Zvláště mohutným hlasem milosti byl pohled na zohavenou tvář proslulé kdysi krásky, císařovny Isabelly. František všiml si všech těchto milostí a působil s nimi. Vykonal veliké exercicie svatého Ignáce, jichž si po celý život nadmíru vážil, ptal se pokorně o radu zpovědníka; ačkoli se klonil k řádu františkánskému, poslechl ihned, jakmile mu zpovědník poukázal na Tovaryšstvo Ježíšovo.

a) I nás Bůh navštívil jistě už mnohým křížem a mnohý nás ještě čeká. Snad jsme proti nim reptali a hleděli je se sebe setřásti. A přece bývají to obvykle velké milosti: oddalují nás od pomíjelností tohoto světa, volají nás blíže k Bohu, utvrzují nás v ctnosti.

b) Právě my máme často příležitost pohlížeti smrti v tvář a uvažovati o vážných pravdách, jimiž nás učí. Kolika umírajícím jsme už přísluhovali, kolik mrtvých jsme už pohřbili! Bylo by možné, že bychom se při tom na život stále ještě dívali okem lehkomyšlného světa?

c) Exercicie nebo duchovní cvičení sv. Ignáce jsou jedním z nejmocnějších prostředků k obnově křesťanského života a k duchovní dokonalosti. Umiňme si proto, že nejenom sami velmi často

si je vykonáme, nýbrž že se vynasnažíme, aby se jich věřící podle stavů příležitostně zúčastňovali.

d) Není snad jednou z příčin, proč tak málo pokračujeme v duchovním životě, že nemáme spolehlivého duchovního vůdce, nebo že se mu upřímně nesvěřujeme, anebo že jeho rad dosti nedbáme?

3. I ve světě lze dbáti dokonalosti. Sv. František Borgiáš vedl skutečně i ve světě dokonalý život. A přece mluvil o »laqueus contritus«, když byly odstraněny všechny překážky pro vstup do řádu a považoval léta ve světě, zvláště na císařském dvoře ztrávená, za ztracená. Věděl, že stav řeholní je sám v sobě dokonalejší a že Bůh chce, aby mu v tomto stavu sloužil. A sloužil mu skutečně věrně, byl svatým řeholníkem. Církevní modlitba na jeho svátek velebí zvláště jeho pokoru a pohrdání světskými poctami. Pokorně kleká před sv. Ignácem a líbá mu nohy, prosí své rádce, aby ho napomínali a na chyby upozorňovali, nechce své cti hájiti ani tam, kde by to podle spravedlnosti mohl učiniti. Pokora tato je tím podivuhodnější, uvážíme-li jeho dřívější vysoké postavení a pocty, jichž požíval. Tato pokora se jeví také v ochotné a dětinné jeho poslušnosti. Jako dítě dává se řídit rozkazy řeholního bratra, dřívějšího svého poddaného, který jej má na rozkaz sv. Ignáce mírniti v zevnějších kajicnostech, na slovo papežovo podniká obtížnou a dalekou cestu, ačkoli je stářím, dlouholetým mrtvením a chorobou sklácen. Taková pokora a poslušnost předpokládají ovšem velikou lásku k Pánu Ježíši. O této veliké lásce ke Kristu Pánu svědčí slova umírajícího světce, odpovídajícího na otázku, zdali si něco přeje: »Nic jiného než Pána Ježíše!«

a) Lze ovšem dosáhnouti dokonalosti i ve světském povolání tomu, koho Pán Bůh k takovému stavu volá. Ale objektivně dokonalejší jest stav kněžský a řeholní. Bylo by tedy pochybeno, kdyby někdo, u něhož se jeví známky povolání kněžského nebo řeholního, hlasu Božího nenásledoval pod záminkou, že může i ve světě dokonale žít.

b) Jistě málokdo z nás zaměnil tak vznešené postavení a tak veliké pocty, jakých ve světě požíval sv. František, za pokornou službu svatyně Boží. A přece jak nedokonalá je naše pokora u srovnání s ním! Jak snadno se povyšujeme a vynášíme nad druhé, jak neradi přijímáme upozornění a napomenutí, jak umíněně stojíme na svých, často jenom domnělých právech!

c) Sv. František poslouchá pokorně prostého řeholního bratra a ochotně dává v obět poslušností i své zdraví a svůj život, a já se vymlouvám a myslím, že nemusím poslouchati, poněvadž můj představený není dosti učený a moudrý anebo poněvadž poslušnost žádá nějakou větší obět.

d) Vyprosme si přínulovu sv. Františka, aby také naší jedinou touhou byl Pán Ježíš; pak budeme též dokonale pokorní a poslušní.

Oremus:

Domine Jesu Christe, verae humilitatis et exemplar et praemium: quaesumus; ut, sicut beatum Franciscum in terreni honoris contemptu imitationem tui gloriosum effecisti, ita nos eiusdem imitationis et gloriae tribuas esse consortes. Qui vivis,

LIII. Svatí Šimon a Juda, apoštolé.

(28. října.)

Apoštola Šimona nazývají evangelisté na rozdíl od Šimona Petra Šimonem »Horlivcem«, což Matouš a Marek vyjadřují slovem »Cananaeus« (od hebrejského »kana« = hořím horlivostí), Lukáš slovem »Zelotes«. (Neznamená tedy příjmení to, že by byl z Kány.) Náležel totiž k těm židům, kteří nejenom sami s největší přesností zákon zachovávali, nýbrž i druhé přísnými slovy k zachování jeho napomínali, ba i podle příkladu starozákonního Fincea (srv. 4. kn. Mojž. 25, 7) přestoupení jeho různými skutky mstili. Kdy byl sv. Šimon poprvé povolán k následování Krista Pána, nevíme. V evangeliích se o něm po prvé mluví při volbě dvanácti apoštolů (Mt. 10, 4; Mk. 3, 18; Lk. 6, 15). Zúčastnil se s ostatními apoštoly volby sv. Matěje, jak se výslovně píše v Skutcích apoštolských (1, 13). Podle podání kázal evangelium v Persii a Babylonii, kdež i skončil mučednickou smrtí, byv rozpoltěn pílou.

Sv. Juda nazývá se na rozdíl od Judy nebo Jidáše Iškarjotského Judou Tadeášem (od hebrejského tad, prsa) nebo Lebbeem (leb = srdce), což znamená muže srdce odvážného a myslí udatné. Také o něm zmiňuje se Písmo sv. při zprávě o vyvolení dvanácti apoštolů a o volbě sv. Matěje. Mimo to se jmenuje v evangeliu »bratrem Páně« (Mt. 13, 55; Mk. 6, 3), to jest blízkým příbuzným. Byl totiž bratrem apoštola Jakuba Mladšího a synem Kleofáše nebo Alfeia a Marie, sestry Rodičky Boží (Mk. 6, 3; Lk. 6, 16; Skut. ap. 1, 13). Když se Kristus Pán před svou smrtí loučil s apoštoly, pravil k nim, že svět jej už neuzří, ale

že učedníci jej uzří, neboť jako on živ jest i učedníci živi budou. Na to se otázal apoštol Juda Tadeáš: »Pane, co se stalo, že se hodláš zjevití nám a ne světu?« Nebylť ještě prost klamných pojmů židovských o říši mesiánské, podle nichž měl Mesiáš vystoupiti okázale před celým světem jako král pozemský. Ježíš mu odpověděl: »Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávatí bude a Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme.« (Jan 14, 18, 23.) Tím sdostatek naznačil, že říše jeho je především říši milosti a že na prvním místě mají v ní míti účast věrní apoštolové.

Podle zbožného podání apoštoloval Juda Tadeáš nejprve v Judsku a Samařsku a potom v Armenii, Syrii, Mezopotamii, Arabii. Asi r. 64 napsal křesťanům list, v němž je varuje před falešnými učiteli, poukazuje na přísnou spravedlnost Boží, jež se ukázala proti padlým andělům, proti Faraonovi a Egypťanům, Sodomě i Gomorře, a poučuje je, jak si mají počínati k různým třídám spolubližních. Zahynul smrtí mučednickou a bývá zobrazován s kyjem nebo sekerou. Když císař Domicián r. 95 dal pátrati po potomcích Davidových, aby je zahubil a tím rázem zničil všechny mesiánské naděje židů, čekajících obnovení své pozemské říše, byli mu předvedeni dva vnukové apoštola Judy Tadeáše. Juda Tadeáš byl ženat a opustil rodinu, aby Krista následoval. Císař, vida jejich chudobu a mozolné ruce, propustil je na svobodu. Sv. Juda Tadeáš se vzývá jako patron ve spleťtých záležitostech.

Rozjímání 53.

1. průprava: Vizme sv. Šimona a Judu, stojící před Spasitelem, který jim pravi: »Miluje-li mne kdo, Otec a já jej budeme milovati.«

2. průprava: Prosme, abychom si apoštolskou horlivostí získali lásku Kristovu.

1. Jako všichni apoštolové dávají nám také svatí Šimon a Juda především příklad apoštolské horlivosti, obětavosti a neohroženosti. Tyto vlastnosti a ctnosti jsou naznačeny jejich příjmeními. Svatý Šimon byl »horlivec« nejenom jako žid, nýbrž i jako následovník a apoštol Kristův. Jedinou jeho snahou bylo, co nejvíce duší získati Kristu. Proto duše vyhledával, proto všech vhodných prostředků používal, aby je spasil, proto nehrozil se nijaké oběti. Sv. Juda Tadeáš byl »muž srdce odvážného a myslí udatné«. S rozhodnou vůlí potlačil ve vlastním srdci nejenom všechny špatné vášně a náklonnosti, nýbrž oddálil z něho všecko, co by mohlo překážeti dokonalé lásce k Mistru. Bez bázně a otevřeně káral slovem i písmem nepřátele víry Kristovy a pevnou rukou ukazoval křesťanům cestu k věčnému cíli.

a) Zaujímá touha po spáse duší veškerou naši mysl? anebo se spokojujeme tím, že jim věnujeme několik úředních hodin a ostatek si ponecháváme pro své osobní cíle a libůstky? Vyhledáváme sami duše, snažíme se nějakým způsobem prospěti i těm, kteří nejsou přímo svěřeni naší péči? Neopomíjíme některých vhodných a důležitých prostředků pastorače proto, že jsou nezvyklé nebo že žádají

větších obětí? Vyprosme si přimlouvou sv. Šimona milost, státi se takovými »horlivci« jako on.

b) Odvážného srdce a mysli udatné jest třeba už k vlastnímu zdokonalení. Znovu a znovu musíme se při rozjímáních a při zpytování svědomí o svých chybách a nedostacích přesvědčovati, učiněná předsevzetí neoblomně plniti a pevnou rukou chybu za chybou vykořeňovati. Odvážné srdce a mysl udatnou musíme ukazovati i při apoštolské činnosti. Kde je třeba víry Kristovy hájiti proti nepřátelům, kde dlužno hříchy a chyby kárat, nesmíme se dáti odstrašiti bázní lidskou nebo pohodlností.

2. Ten, kdo napodobuje sv. Šimona a Judu v jejich horlivém a neohroženém apoštolátě, bude mítí díl i v požehnání a odměně jejich apoštolátu. Svatý Juda Tadeáš měl zvláštní štěstí, že byl bratrem t. j. příbuzným samého Krista Pána. V jistém, a to ještě vyšším a vznešenějším smyslu je bratrem Kristovým každý věrný apoštolský pracovník. Sám Spasitel poukázal jednou, když jej hledali jeho bratři, na své apoštolý jako na své bratry. Svatí apoštolové Šimon a Juda obdrželi všechny výsady a plnomoci, které Kristus Pán ve své lásce dal apoštolům. O jedné z nich, že měli a mohli voliti nového apoštola, děje se v Písmě sv. výslovná zmínka. Ale nejkrásnější jejich odměnou bylo, že se jim božský Spasitel zcela zvláštním způsobem zjevil, že měli býti zcela zvláštním způsobem účastní jeho království, zde na zemi království vnitřní milostí a Církve svaté, po smrti radosti věčné v království nebeském.

a) Není-liž tato myšlenka, že máme v Kristu Pánu opravdového bratra, který nás miluje něžnou bratrskou láskou a nám ve všem ochotně pomoci chce, s to, aby nás sílila ve všech námahách a starostech? Nestačí-liž čtvrt hodinka návštěvy u tohoto bratrsky nás milujícího Srdce, aby zaplašila všecku chmuru a úzkost?

b) Možná, že nás někdy napadá tesknota, ba i tajná závist, vidíme-li, že někteří z našich spolužáků, a snad méně nadaní než my, docházejí v Církvi vyšších hodností a dostávají větší pravomoci. A přece není to než jenom případečné rozšíření podstatné moci a vzácných výsad, jichž se nám všem ve svatém kněžství dostalo a jichž stále požíváme. Možná si myslíte větší moc nad moc slova, zbavujícího hříšníka pout viny a prostředkující mu posvěcující milost Boží? Vážme si tedy moci Bohem nám dané a děkujeme za ní vroucně Pánu Bohu.

c) Největší útěchou apoštolského dělníka jest příslibení božského Mistra, že se svým apoštolům zjeví zcela zvláštním způsobem a že budou zcela zvláštním způsobem účastni jeho království. A vskutku, nejsou-li kněží Kristovi elitou jeho říše zde na zemi, Církve svaté? Zdaliž jsme sami mnohdy nezakusili, jak štědrým je Pán Ježíš ve svých milostech a útěchách k těm, kteří jej milují a proň pracují? A není-li myšlenka, že Kristus Pán připravil pro své apoštoly v království nebeském místo zcela blízko svého trůnu, mocnou pobídkou, abychom z lásky k němu o rozšíření jeho říše co nejvíce pracovali?

3. Příjmení daná svatým apoštolům Šimonovi a Judovi a jejich osudy naznačují vlastnosti a odměnu pravých a věrných apoštolských kněží Kristových. Ale jméno Judovo nám připomíná, jeho list nám s hroživou názorností líčí vinu a osud těch, kteří byvše k apoštolátu povoláni, stali se Kristu nevěrní. Dva apoštolé stejného jména, stejného omilostnění, týchže pracomocí a stejně blízcí božskému Mistru: jeden z nich stává se světcem a oslavencem, druhý zrádcem a zavrženým. Kolik Jidášů bylo už od té doby v Církvi Kristově! Byli už v prvních dobách křesťanství. Hlavně tyto falešné učitele a nevěrné kněze má na mysli sv. Juda Tadeáš, když o nich píše, že to »jsou skvrny při vašich hodech lásky, ježto spolu hodují sami sebe pasouce, mraky bezvodné, větry sem i tam přeháněné, stromy v podzimu, bez plodů, dvakrát umrlí, z kořenů vyvrácené; bouřlivé vlny mořské, které vypěňují své hanebnosti, hvězdy bludné, jímž mrákota temnosti uchována jest na věky«. . . »Jsou to reptalové se svým osudem nespokojení, ačkoli žijí podle svých žádostí, a ústa jejich mluví věci naduté, ač jinak pochlebuji pro zisk.« »Předpověděl však také o nich Henoch, řka: Hle Pán přichází se svatými tisíci svými, aby vykonal soud nade všemi a potrestal všecky.« (Viz list sv. Judy ap. 12—16.)

a) Není snad i mezi těmi, kteří byli se mnou povoláni a ve stínu svatyně vychováváni, nějaký Jidáš? O jak musím Pánu Bohu děkovati za velkou milost, že mne takového neštěstí uchráníl! Jak se musím každé příležitosti k hříchu a k nevěrnosti varovati, zvláště jestliže byla v mém kněžském

životě také někdy doba, kdy jsem byl na nakloněné ploše k pádu!

b) Všemohoucí, milosrdný Bože, nedopusť na přimluvu svatých apoštolů nikdy, abych se stal mrakem bezvodným, větrem sem a tam přeháněným, stromem bez plodů, hvězdou bludnou, reptajícím nespokojencem, skvrnou věřících a aby mne nepostihl soud Boží a mrákota temnosti!

Oremus:

Deus, qui nos per beatos apostolos tuos Simonem et Judam, ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare et celebrando proficere. Per Dominum.

LIV. Sv. Karel Borromejský, arcibiskup milánský a kardinál.

(4. listopadu.)

Sv. Karel narodil se 28. října 1538 na zámku Arně u jezera Lago Maggiore ze staré šlechtické rodiny Borromeů; matka byla z proslulé rodiny Mediceů, jeho strýc Jan Anděl z Medici stal se později papežem pod jménem Pia IV. Chlapec byl zbožně vychován a jevil od dětství neobyčejnou vážnost a svědomitost. Souhlasilo tedy s jeho přáním, že byl podle tehdejšího zvyku, zavládnuvšího v bohatých šlechtických rodinách italských, jako druhorozený syn od malička určen ke stavu duchovnímu. V dvanáctém roce obdržel tonsuru a stal se komendatárním opatem benediktinského kláštera. Nechtěl z příjmů opat-

ství nic přijmouti pro sebe a pro rodinu prohlásiv: »Církevní statky jsou statky Kristovy a majetek chudých.« Právnícká a theologická studia konal od r. 1556 v Pavii. Neopomíjel ani při největším návalu práce modlití se denně breviář, k němuž jej přijaté beneficium zavazovalo. V Pavii dolehlo na jeho nevinnost neobyčejně silné pokušení. Karel odmítl je s naprostou rozhodností. Zasloužil si tak dar andělské čistoty a ustavičného panictví. Ač mladý a bez vyššího svěcení, pokusil se s výsledkem o reformu svěceného mu kláštera.

Když jeho strýc nastoupil roku 1560 na papežský trůn, hrnuli se jeho příbuzní se všech stran do Říma; Karel zůstal na svém místě. Než papež povolal jej k sobě, jmenoval ho kardinálem a svým státním sekretářem. Karel zastával úřad tento s velikou svědomitostí a obezřetností, naléhal na opětné svolání sněmu tridentského, zdůrazňoval církevní reformy, působil příkladem zbožnosti a štedrosti k chudým. Ještě si však s jakousi ješitností zakládal na slávě svého rodu a rád se bavíval hony. Dva náhlé případy smrti v kruhu jeho známých a exercicie sv. Ignáce, jež vykonal, daly jeho životu ještě vážnější směr. Počal velmi strohý, kající život a zabýval se úmyslem, vstoupiti do přísného řádu kamaldulenského. Zpovědník mu to zrazoval pravě, že ve svém postavení může mnoho pro Církev působiti. Když r. 1562 zemřel jeho prvorozený bratr, usilovali příbuzní, aby převzal panství, přestoupil do stavu laického a stal se hlavou rodu; ještě totiž ani jako kardinál nepřijal svěcení kněžského. Aby tomu předešel, dal se Karel tajně s dovolením papežovým vysvětit na kněze. Brzy poté byl jmenován arcibiskupem milánským, ale teprve po

smrti Pia IV. r. 1565 mohl převzít osobně řízení diecese.

Úřad svůj nepokládal za čest, nýbrž za břemeno těžké odpovědnosti. Srdce jeho plálo láskou k Církvi a bylo naplněno hořem nad tehdejšími úpadky náboženského života. I umínil si, že Církev ve své diecesi ze základů zreformuje, ne tím, že ji jako pseudo-reformátoři zboří a jinou postaví, anebo že se nejvyšší autoritě opře, nýbrž tím, že ji v poslušnosti apoštolské stolici k novému rozkvětu povznese. S nesmírnými námahami visítoval rozsáhlou diecesi, objímající tehdejší i část Švýcarska, napravoval mravy kleru i lidu, staral se o provádění ustanovení sněmu tridentského, pořádal diecesní synody, založil vzorný kněžský seminář a semináře chlapecké, zřizoval školy a kláštery, neunavně sám kázal a zpovídal, k povznesení duchovní správy zřídil ve svém kleru zvláštní sbor (»oblátí sv. Karla«) kněží, kteří by byli ochotni na pokyn biskupa ihned přijímat i velmi obtížná místa. Hlavně však působil příkladem svatého života. Celé hodiny v noci trávil na modlitbách; na venek sice vystupoval podle své důstojnosti, ale pod nachovým šatem nosil drátěnou kající košili, postil se přísně a žil doma co nejchuději. Veliká byla jeho štědrost k chudým: na konec, nemaje už nic jiného, rozdal i své lůžko a spával na zemi.

Jeho láska k bližnímu se ukázala zvláště v době hladu r. 1570 a za moru 1576, jemuž v jeho diecesi padlo v oběť 150 kněží a na tisíce věřících. Světec ve dne v noci navštěvoval nemocné; zaopatřoval, léčil, těšil, živil a šatil je. A přece měl i muž takové horlivosti a obětavé lásky nepřátele. Činili mu obtíže španělští místodržitelé a městská rada. I mnozí kněží

světští i řeholní jej nenáviděli pro jeho reformy; jeden z nich učinil dokonce útok na jeho život. Svátý Karel snášel všechno s největší trpělivostí a pokorou; ve své pokoře se skutečně domníval, že je menší a horší druhých. Jeho pokora se ukázala též před jeho smrtí. Seslaben námahami a kajícnostmi a churav uchýlil se do osamělého poutního místa na hoře Val-laro, vykonal exercicie a složil životní zpověď s takovou pokorou, že zpovědník musil plakati. Když se dostavila horečka, dal se přenést do Milána. Tam přijal v kajícím rouchu svátosti umírajících a zesnul. upíraje pohled na kříž, dne 3. listopadu 1584 se slovy: »Ejhle, ó Pane, přijdu, přijdu brzy!« Už r. 1610 byl svatořečen. Je patronem spolků charitativních a spolků pro šíření dobrých knih. R. 1932 byl se sv. Robertem Bellarminem ustanoven patronem katechetické výchovy.

Rozjímání 54.

1. *průprava: Vizme sv. Karla, podávajícího ubožákům, morem stíženým, nejsvětější Svátost.*

2. *průprava: Vyprosme si něco z jeho horoucí lásky k Cirkvi a k chudým.*

1. Sv. Karel Borromejský nedosáhl ihned a najednou veliké svatosti, již se na něm podivujeme. Ale už v prvních letech položil k ní základy a řídil se vždy zásadami, na nichž budova jeho svatosti byla postavena. Od malička vyznačovala ho veliká svědomitost; chtěl všude a ve všem plniti věrně vůli Boží. Zejména používal co nejsvědomitěji času, neboť byl přesvědčen, že každý okamžik je draho-

cenným darem Božím a že za každý okamžik bude jednou přísně odpovídati. Každé pokušení, protiviti se v něčem vůli Boží, odmítl ihned a co nejrozhodněji; ukázal to zvláště rázností proti úkladům na svatou čistotu v Pavii; v odměnu za to obdržel dar andělské čistoty. Ve vysokých důstojenstvích mu svěřených neviděl osobní čest, nýbrž odpovědné břemeno Bohem mu svěřené.

a) Nemůžeme asi napodobovati sv. Karla v heroických jeho skutcích ctností; ale každý z nás může napodobovati jeho svědomitost v konání denních povinností. Používejme zvláště podle jeho příkladu svědomitě každého okamžiku času; na jednom okamžiku může záležeti větší nebo menší stupeň věčné blaženosti; ba někdy i spása duše vlastní a duší jiných.

b) Zahrávání s pokušeními je příčinou, proč mnohý nikdy nedojde solidní ctností, zvláště dokonalé čistoty. Jedno rázné odmítnutí silného pokušení bylo naopak často prvním počátkem dokonalého života. Umiňme si, že aspoň ode dneška budeme v té věci rozhodní a neústupní.

c) Důstojenství a vyznamenání neuškodí pokoře, ba mohou býti i prostředkem k ní, když se jich máme za nehodné a nedíváme se na ně jako na čest, nýbrž spíše jako na něco, co přináší s sebou novou odpovědnost a novou pohnutku k ctnostnému životu.

2. Sv. Karel Borromejský dává příklad všech křesťanských ctností. Nejvíce bijí do očí u něho, zrozeného ze vznešeného a bohatého rodu, láska k chudobě, pokora, milosrdenství k chudým a trpícím. Už jako mladičkový klerik prohlašuje základní

zásadu chudoby apoštolské: »Církevní statky jsou statky Kristovy a majetek chudých«; a podle té zásady jednal ustavičně. Jako církevní hodnostář vystupoval na venek s okázalostí podle své důstojnosti; pro sebe žil co nejchudobněji: spokojil se doma nejprostší stravou, nosil obnošený šat; v době nouze rozdával všechno, takže neměl ani tolik jako nejchudší člověk. S láskou k chudobě šla ruku v ruce jeho pokora. Ani v nejmenším si nezakládal na důstojnostech, měl se nejenom slovy, nýbrž doopravdy za nejmenšího a horšího druhých, své nepatrné chyby na sebe žaloval s ponížeností, že zpovědník proléval slzy. Nejznámější ctností svatého Karla jest jeho milosrdná láska k chudým; proto se obyčejně zobrazuje uprostřed chudých a nemocných. Nejenom rozdával všechno, co měl, ale sám se snižoval i k nejopovrženějším ubožákům, prokazoval jim nejnižší služby. Zemřel vlastně námahami ve službách bližních.

a) Není každý povinen a nemůže každý zachovávat apoštolskou chudobu takovým heroickým způsobem jako sv. Karel. Není nám též zakázáno žítí podle stavu. Ale každý kněz musí pevně držeti Karlovu zásadu, že jmění církevní je jměním Kristovým a majetkem chudých. Čím více se ve způsobu života připodobníme Kristu Pánu, »qui propter nos egenus factus est, cum esset dives« (2. Kor. 8, 9), tím více budeme účastni jeho milosti.

b) Jaká jest má pokora u srovnání s pokorou sv. Karla? On počtami pohrdá, já snad po nich nezřízeně toužím, on se má za nejmenšího a horšího druhých, já se nad druhé povznáším, on s největší ponížeností i nejnepatrnější chyby upřímně vyznává.

vá, já snad ani hrubých svých vin uznati nechci a mrzím se, když se mi něco vytýká. O, sv. Karle, vypros mi, abych tvou pokoru stále více napodoboval!

c) Kněžský úřad skýtá mnoho příležitostí k skutkům tělesného a duševního milosrdenství. Užívejme jich bedlivě. Křesťanská karita jest mocnou apologií naší svaté Církve a nejjistější cestou, hodně mnoho duší získati pro Krista.

3. Ctnosti, o nichž jsme právě uvažovali, zdobily sv. Karla už jako člověka. Pohledme na některé ctnosti, jimiž vynikal jako arcipastýř. Srdce jeho plálo vroucí láskou k Církvi. Viděl v ní nejvznešenější dílo Kristovo, tajemné Kristovo tělo, jeho svatou choť. Viděl v Církvi i lidské nedostatky, ale proto nepřestal si jí vážiti a ji milovati, nýbrž snažil se ji obroditi a zreformovati; tuto reformu prováděl s velikou láskou a naprostou poslušností k církevní autoritě. Z této vroucí lásky k Církvi plynula jeho podivuhodná horlivost apoštolská. Jeho největší touhou, jeho jediným ideálem bylo, získat Církvi co nejvíce duší. Do služby tohoto ideálu postavil všechny své síly a používal všech vhodných prostředků. Působil příkladem a modlitbou, kázal, zpovídal, napomínal, pilně visitoval, pořádal synody, zakládal semináře, školy, kláštery, zřídil si v »oblátech« zvláštní věrnou četvu ve svém kleru. Za Církev a duše obětoval zdraví i život. Jeho dílu se stavěly četné překážky v cestu a nepřátelé mu způsobili mnohou trpkou chvíli. Svatý Karel snášel trpělivě tento apoštolský kříž a obětoval svá utrpení za dobro Církve a duší; tím pro-

spěl dílu svému snad ještě více než prací a modlitbou.

a) Že lidské slabosti v Církvi vidíme a nad nimi se mrzíme, je pochopitelné a není to nic špatného. Chyba je, že na nich zůstáváme lpěti a ztrácíme smysl pro skutečnou velikost a pravou svatost Církve, že se domníváme, jako by se Církev mohla reformovatí kritizováním nebo planým naříkáním. Opravdový reformátor Církve musí mít velkou lásku k Církvi a naprostou poslušnost k církevní autoritě.

b) Kdyby každý z nás na svém působišti a ve svém okolí vyvinul horlivost jako svatý Karel, kdyby používal všech vhodných prostředků a byl ochoten k jakékoli oběti pro Církev a duše, byla by Církev brzy zreformována.

c) Neúspěchy, nenávisť nepřátel a podobné kříže zdají se nám býti velikými překážkami apoštolského působení. Snážíme-li je však trpělivě, obětujeme-li se za ty, pro něž pracujeme, stávají se naopak vydatným prostředkem.

Oremus:

Ecclesiam tuam, Domine, sancti Caroli, Confessoris tui atque Pontificis, continua protectione custodi: ut sicut illum pastoralis sollicitudo gloriosum reddidit; ita nos eius intercessio in tuo semper faciat amore ferventes. Per Dominum.

LV. Sv. Martin, biskup tourský.

(11. listopadu.)

Sv. Martin narodil se kolem r. 316 v Sabarii (nynější Kamenec v župě Železné) v Pannonii, Rodiče

byli sice pohané, ale otec byl poctivý římský voják a matka šlechtná žena; vychovali syna bedlivě, takže si zachoval nevinnost. Z dětské zvědavosti přidružil se v desátém roce bez vědomí rodičů ke katechumenům, vyučovaným v křesťanské víře, a nezkažené jeho srdce vzplálo hned touhou po Kristu a jeho učení. Už ve dvanáctém roce pomýšlel na poustevnický život. Zatím však musil v patnáctém roce po přání otcově vstoupiti do římského vojska. Jako voják byl oblíben pro otužilost, laskavost a trpělivost; zvláště vynikal milosrdnou láskou k chudým a rozdával jim skoro celý svůj žold. Jednou potkal jeda na koni za kruté zimy polonahého žebráka. Byl jat velikou soustrastí. Nemaje nic jiného, rozpoltil svůj vojenský plášť a dal polovici ubožákovi. Nic si z toho nedělal, že se jeho soudruzi jeho kusému oděvu posmívali. V noci poté zjevil se mu Spasitel, oděn polovící pláště, se slovy: »Martin ještě nepokřtěný oděl mne tímto šatem.« Toto zjevení bylo pro Martina novým hlasem milosti Boží: Dal se v osmnáctém roce pokřtiti a umínil si, odevzdati se celý službě Boží. Ale musil ještě dvě léta sloužiti ve vojště; teprve v dvacátém roce mohl svůj úmysl provésti.

Odebral se k proslulému tehdy biskupovi a církevnímu učiteli Hilariovi do Pictavia (Poitiers) v Gallii, kde se vzdělal v posvátných vědách a dostal nižší svěcení. Jeho touha nesla se jednak po mnišském životě v samotě, jednak po apoštolátu; nejprve však toužil velmi po tom, aby mohl své rodiče obrátiti na křesťanskou víru. I vydal se na cestu do Panonie. V Alpách byl přepaden loupežníky, kteří mu hrozili zabitím. On však odpověděl klidně: »Jsem křesťan

a nebojím se ničeho; neboť vím, že Bůh opatruje služebníků svých.« Ve vlasti se mu podařilo obrátiti matku, otec však zůstal pohanem. Pracoval též se zdarem proti ariánům, vniklým do Panonie, ale musil na konec před jejich násilím uprchnouti. '

Vrátil se znovu k sv. Hilariovi a vyprosil si od něho pozemek poblíže Poitiersu (později Ligugé), kde s několika druhů počal mnišský život. Počet mnichů se množil, takže mohlo býti brzy založeno klášterů více. Mniši se věnovali nejenom modlitbě a ručním pracím, nýbrž působili i apoštolsky na své okolí. Pověst sv. Martina se rozšířila pro jeho moudrost a dar zázraků široko daleko. Proto když se r. 371 uprázdnilo biskupství v Toursu, byl lstí ze své cely vyveden a proti vůli na biskupský stolec dosazen. Vedl i jako biskup život mnišský a obýval v malé cele. Neobyčejná byla jeho horlivost apoštolská, takže na tisíce pohanů obrátil, očistil svou diecesi od ariánství a povznosl křesťanský život. Vyznamenával se velikou apoštolskou neohrožeností a otevřeností: dovedl i mocným tohoto světa říci trpkou pravdu a odepřel pozvání k stolu císaře Maxima, podeřzelého z vraždy; a císař si ho právě pro tuto otevřenost počal ještě více vážiti. Při tom byl nad míru mírný a laskavý. Neviděl rád, že kacíři prisciliani byli státní mocí trestáni; nýbrž chtěl, aby byli s láskou poučováni. Chválí se též jeho obezřetnost a moudrost. Při vši své zbožnosti nechtěl dovoliti poutě ke hrobu jistého domnělého mučedníka, dokud by věc nebyla důkladně prozkoumána. Vskutku vyšlo šetřením najevo, že v hrobě nebyl mučedník, nýbrž loupežník,

Když těžce onemocněl, naříkali jeho kněží a učedníci, že jej ztratí. Světec se proto modlil: »Pane, jsem-li ještě potřeben lidu tvému, nevymykám se další práci; jinak zůstavuji ti život svůj i smrt svou.« Bůh jej chtěl mít již u sebe a neuzdravil ho. Když ho učedníci prosili, aby neležel stále na znak, nýbrž ulevil si obrácením na bok, odvětil: »Bratří, nechte mne zírat k nebi.« Ještě v poslední chvíli chtěl zlý duch světce pokoušet, on však jej rázně odbyl: »Co u mne hledáš, obludo, na mně nic už nenalezneš.« Zemřel r. 397 a pohřben byl za účasti 2000 mnichů a jeptišek v Toursu. K jeho hrobu počaly se brzy konati poutě. Patří k nejznámějším a nejoblíbenějším světcům.

Rozjímání 55.

1. průprava: Představme si svatého Martina na smrtelném lůžku, jak pohlíží k nebi s velikou touhou po Kristu, ale též s úplnou odevzdaností do jeho vůle.

2. průprava: Prosme za milost, abychom aspoň nějak jeho velikého ducha napodobovati mohli.

1. Už život sv. Martina jako laika podává dosti látky k uvažování a povzbuzuje k napodobování. Sv. Martin byl vychován v pohanské rodině, ale poněvadž srdce jeho bylo nezkažené a nebylo v něm nezřízených vášní, otevřel je Bůh pro svatou víru. Stačilo, aby slyšel učení Kristovo, a hned zatoužil po životě křesťanském. Když pak sv. Martin z lásky ke Kristu prokázal polonahému žebrákoví hrdinské milosrdenství a nedbaje ani vlastní potřeby ani

posměchu spoluvojinů rozpoltil svůj plášť, odměnil ho Spasitel tím, že jej nejenom povolal do Církve, nýbrž i k veliké svatosti. Sv. Martin byl vírou křesťanskou proniknut skrz na skrz a proto se nebál na světě nikoho a ničeho. Zcela klidně odpovídá i lupičům hrozícím mu smrtí: »Vím, že Bůh opatruje služebníků svých!«

a) Aby milost do srdce vnikla a v něm vzklíčila, třeba jest, aby bylo čisté a upřímné. Příčina, proč mnohdy zůstáváme hluší k hlasu milosti, nebo proč se nám hojnějších milostí nedostává, jest právě často ta, že trvá v srdci ještě nějaká nepřemožená nezřízená vášeň. Která vášeň jest asi u mně největší překážkou milosti Boží?

b) Jeden heroický skutek křesťanské lásky byl u sv. Martina počátkem veliké svatosti. Tak bývá v duchovním životě. Rozhodný skutek pokoření, poslušnosti, lásky bývá zpravidla mocným krokem ku předu. Použijme bedlivě tak vydatných prostředků duchovního pokroku.

c) Přejde-li na nás strach před obtížemi a napadne-li nás bázeň lidská, opakujme si slova sv. Martina: »Jsem křesťan a nebojím se proto ničeho, neboť vím, že Bůh opatruje služebníků svých.«

2. Duchovním správcům, biskupům a kněžím jest svatý Martin příkladem zvláště svými arcipastýřskými ctnostmi. Dovedl krásně spojití dvě apoštolské ctnosti: apoštolskou neohroženost i k vlivným a vysoce postaveným osobám tohoto světa a milosrdnou lásku a mírnost i k bloudícím a chybujiícím. Pozvání císaře Maxencia k hostině nepřijal a prohlásil, že nechce u téhož stolu sedět s tím, kdo se poskvrnil nespravedlností a vraždou. A právě tato

mužná otevřenost získala mu úctu a vážnost. Milosrdnou lásku a mírnost projevil zvláště, když se jednalo o to, aby kacíř Priscillián a jeho soudruzi byli na hrdle trestáni. Svatý Martin se tomu opřel a radil, aby se vedli k poznání pravdy dobrotivostí a láskou. I pastorální moudrosti a obezřetnosti se můžeme od sv. Martina učit. Dříve než něco rozkáže nebo dovolí, chce, aby věc byla dobře prozkoumána.

a) Není zpravidla naším úkolem, abychom ty, kteří nejsou naši péči svěřeni, napomínali nebo kárali; ani nelze vždy a v každém případě říci každému pravdu celou a bez obalu. Ale všechno politické počínání a zvláště všechna podlízavost buďtež daleky muže apoštolského; a třeba-li, mějme odvahu i mocným tohoto světa říci do očí trpkou pravdu.

b) Napodobujme mírnost sv. Martina, vidíme-li, že druzí chybuji nebo bloudí. Místo abychom se nad tím rozčilovali a po jejich potrestání volali, snažme se je poučováním, skutky lásky a zvláště dobrým příkladem napravit.

c) Veliké obezřetnosti a důkladné úvahy jest třeba, dříve než někoho obviníme nebo potrestáme. Ale i tam, kde se jedná o povolení nebo zavedení věci v sobě dobrých, musíme se vyvarovati upřílišné horlivosti. Třeba dobře uvážiti všechny okolnosti, abychom nic nenařizovali, nezaváděli, nedovolovali, co by nebylo ke cti Boží a spáse duší.

3. Velmi krásná a dojemná jest smrt sv. biskupa Martina. Srdce světcovo, o němž životopisec píše, že po celý život žil více v nebi než na zemi, bylo zvláště ke konci života naplněno velikou touhou

po nebeské vlasti. Proto přes prudké bolesti zůstal v těžké nemoci ležeti naznak, ačkoli by si byl mohl poleviti obrácením na bok. Chtělť pohlížeti k nebi, kde už duši dlel. Ale tato jeho touha po nebeské blaženosti byla úplně podřízena vůli Boží a apoštolská jeho láska k duším nevyhasla v něm ani v posledních okamžicích života. Proto by se byl na jediný pokyn všemohoucí vůle Boží vzdal věčné radosti již již se mu otevírající a pracoval neúnavně dále pro Církev a pro duše. Podivením nás jistě naplňuje, že svatý biskup, který po celý život tak statečně své vášně a zlého nepřítele přemáhal, ba i zázračnou moc měl nad zlými duchy, ještě před smrtí byl od ďábla pokoušen. Bůh to dopustil, aby se nikdo nedomníval, že pro svou dokonalost už ani nemůže býti pokoušen. Sv. Martin nám dal příklad, jak máme proti zlému nepříteli bojovati. Nerozčiluje se a nebojí, nýbrž zůstává klidným. Nepouští se s nepřítelem do vyjednávání, ani okamžiku jej neposlouchá, rozhodně mu odpovídá, nazýváje ho jeho pravým jménem, a pokušení okamžitě odmítá.

a) Jakýsi stesk po nebi měl by býti základním rysem našeho života a zrak náš měl by býti stále upřen k nebeské naší vlasti. Čím více se budeme odlučovati od věcí tohoto světa, tím živější bude tato naše touha a s tím větší radostí budeme se zabývati nebeskými věcmi.

b) Při tom však musíme i my býti ochotni tak dlouho pracovati a kříž Bohem uložený rádi nésti, až Pán pokyne a nás odvolá.

c) Když takový světec byl ještě v posledních okamžicích pokoušen, nesmíme se diviti, jestliže na nás doléhají pokušení. Ale učití se musíme od něho,

odmítnouti pokušitele hned podobným rázným způsobem. Právě proto se na nás často odvažuje, že si s pokušením zahráváme.

Oremus:

Deus, qui conspicias, quia ex nulla nostra virtute subsistimus: concede propitius; ut intercessione beati Martini, Confessoris tui atque Pontificis, contra omnia adversa muniamur. Per Dominum.

LVI. Sv. Josafat, arcibiskup polocký, mučedník.

(14. listopadu.)

I katolická Církev východního slovanského obřadu má své světce slavnostně kanonisované. K nim patří sv. Josafat, arcibiskup polocký a mučedník, Josafat (tak jeho řeholní jméno, křestním jménem se jmenoval Jan) Kuncevič, narodil se r. 1580 ve Vladiměři na Volyňsku. Život jeho spadá do doby prudkých bojů, které vedli pravoslavní Rusové proti svým s Římem se sjednotivším krajanům v království polském. Z dětství sv. Josafata se vypráví, že když mu matka ukazovala obraz trpícího Spasitele a vyprávěla o umučení Páně, hošík k slzám dojatý viděl šíp ze srdce Ježíšova vycházející a srdce jeho zraňující; vskutku hořel už od malička velikou láskou k Pánu Ježíši.

Stal se nejprve kupeckým příručím. Vynikal už tehda nejen bedlivostí v konání povinností svého stavu, nýbrž i zbožností, čistotou a mrtvením; už tehda, jako laik, se modlival breviář. Jeho pán chtěl ho pro jeho svědomitost učinit svým společníkem

v obchodě, ba nabízel mu, že ho ustanoví dědicem svého jmění. Ale Josafat netoužil po pozemských statcích, jeho mysl nesla se na věci vznešenější. Ve dvacátém roce věku vstoupil do řádu basiliánského, kde se pro své vlohy a ctnosti stal r. 1614 archimandritou (představeným kláštera). Vedle jiných ctností velebí se zvláště jeho zbožnost: celé hodiny noční trávil na modlitbách. Nedivu, že po čtyřech letech (1618) byl jmenován koadiutorem arcibiskupa polockého. Staříčský arcibiskup naň nejprve pohlížel s jakousi nedůvěrou a choval se k němu chladně, ale Josafat si brzo svou laskavostí a pokorou získal jeho srdce.

Po smrti arcibiskupově stal se sám arcipastýřem této diecese. Vzal si za úkol, upevniti sjednocení s Římem a obnoviti křesťanský život a církevního ducha ve své diecesi. Bylo to dílo za tehdejších poměrů nadmíru obtížné. Ale Josafat měl nezvratnou důvěru v Boha a jeho prozřetelnost. Zůstával i při největších překážkách zcela klidný, takže, jak životopisci vypravují, nikdy se na jeho tváři nejevilo ani nejmenší rozčilení. Miloval vroucně Církev a byl synovsky oddán římskému Stolci. Církvi a duším věnoval všechny své síly a pracoval pro ně do úpadu. Jeho neúmorné činnosti se podařilo, obnoviti za několik let ducha celé diecese a získati velmi mnoho duší pravé Církvi, takže jej nepřátelé zvali »dušechvat« (lupič duší). I jako arcibiskup vedl život mnišský. Trávil noci na modlitbách, žil co nej-jednodušeji, rozdával chudým všecko, co měl. Měl zásadu, nepodržovati peněz darem obdržených nikdy přes noc, nýbrž je hned vydati chudým nebo věnovati na dobré účely; jednou nemaje nic jiného, pro-

dal i své arcibiskupské pallium. Za obrácení rozkolníků a hříšníků konával strohá pokání.

Právě pro jeho horlivost a jeho neobyčejné úspěchy hořeli nepřátelé Církve a unie proti němu záštím. Často kladli úklady jeho životu. Svatý biskup odpácel zášť láskou: modlil se za své nepřátele, přimlouval se za ně, když byli odsouzeni, navštěvoval je ve vězení. Ale nic to nepomohlo. Když konal ve Vitebsku biskupskou visitaci, vrazili najatí vrahové do jeho bytu a počali bít sluby, bránící jim vkročení do pokoje arcibiskupova. Josafat vyšel z pokoje a s velikou mírností pravil k nim: »Synáčkové, proč bijete moje domácí? Máte-li něco proti mně, hle, tu jsem!« Surovci vrhli se na něho a počali jej tlouci, potom naň stříleli a nakonec dobili ho sekerou; mrtvolu hodili do řeky. To se stalo 12. listopadu 1623. Dne 17. listopadu bylo tělo nalezeno a přeneseno do katedrály. Smrt Josafatova jako by byla utišila vzbouřené vášně; ano někteří vášniví rozkolníci se příkladem jeho hrdinné statečnosti nebo pohledem na zkrvácené tělo obrátili. Statečný mučedník unie byl od Urbana VIII. prohlášen za blahoslaveného; Pius IX. ho prohlásil r. 1867 za svatého.

Rozjímání 56.)*

1. *průprava: Vizme sv. Josafata se srdcem, šípem lásky Boží raněným.*

2. *průprava: Prosme za milost, aby i naše srdce plálo podobnou láskou k Bohu a k Církvi.*

1. Tajemství úspěchů sv. Josafata o unii jest v jeho neobyčejných ctnostech, jimiž vynikal,

*) Toto rozjímání má čtyři díly.

v ctnostech vůči Bohu, vůči Církvi, vůči sobě samému a vůči bližním. Základem a vodítkem celého jeho života byla veliká láska k Bohu a neomezená důvěra v Boží prozřetelnost. Proto se nehrozil níjaké překážky a žádného pronásledování, proto i při největších obtížích zůstávala jeho tvář klidnou a jasnou. Jeho srdce plálo vroucí a živou láskou k Ježíši Kristu: bylo to vskutku, jakoby šíp lásky Kristovy byl zranil jeho srdce a stále v něm rozněcoval vždy mohutnější lásku k Spasiteli. Pro duši takovou láskou planoucí a plnou takové naprosté důvěry v Boha nebyla modlitba břemenem, nýbrž sladkým odpočínutím na srdci Božím. Sv. Josafat jako archimandrita a jako biskup tráví celé hodiny noční na modlitbách, vlastně celý jeho život jest stálou modlitbou.

a) Proč tak snadno klesáme na mysli při každé obtíži, proč tak rádi mluvíme o utopích, kde se jedná o díla s četnými překážkami spojená? Poněvadž nám schází veliká láska Boží a neomezená důvěra Josafatova. Tu si chceme jeho přímluvou vyprositi.

b) Kéž i naše srdce plane takovou láskou k Ježíši, jakoby bylo šípem lásky z jeho srdce zasaženo. Klekejme často zbožně před svatostánkem, obětujme znovu a znovu své srdce Kristu Pánu, pak jistě oheň lásky Srdce jeho roznutí mocně i lásku srdce našeho.

c) Snad dlouho už pracujeme o spáse duší, snad jsme už všelicos učinili také pro obrácení nevěřících a sjednocení rozkolných; zdá se nám však, že úspěch náš jest nepatrný. Ale kolik hodin, nedím

v noci, aspoň za dne jsme ztrávili na modlitbách za tyto veliké cíle?

2. Svatý Josafat miloval celou duší svatou katolickou církev, v níž viděl předrahou choť Kristovu a tajemné Kristovo tělo. Věděl, že katolická církev byla od Krista založena jako nutný prostředek spásy a že jenom v jednotě této církve může jeho národ dosáhnouti věčného i časného štěstí. Vážil si proto, miloval a na slovo poslouchal toho, jenž je zárukou a sloupem této jednoty, náměstka Kristova, římského papeže. Věrnost a lásku k církvi a papeži ukazoval skutky: celý jeho život stál ve službách církve a její vrchní viditelné hlavy.

a) První nezbytnou podmínkou u toho, kdo chce pro unii pracovati, musí býti pevné přesvědčení o pravosti a nutnosti katolické církve, hluboká úcta a láska k této církvi a synovská oddanost a poslušnost k apoštolskému Stolci. Jak chce jiné k církvi přiváděti ten, který sám si církve pro její lidské slabé stránky dosti neváží a nařízení sv. Otce ochotně neposlouchá?

b) Nejlépe ukážeme lásku k církvi neunavnou prací pro ni. Tato myšlenka: jsem ve službách církve svaté, vznešené choti Kristovy, ve službách náměstka samého Krista Pána, budiž nám mocnou pobídkou k horlivému apoštolátu.

3. Vůči sobě byl sv. Josafat mužem přísné chudoby a strohé umrtvenosti. Pohrdl bohatým dědictvím a zvolil si řeholní chudobu. Jako arcibiskup žil jednoduše a chudě, všecko, co měl, rozdával a darované peníze nechtěl ani přes noc u sebe podržeti. Nemaje dosti na námahách spojených s životem ustavičné modlitby a s neúmornou apoštol-

skou činností, konal nad to ještě tuhé kajícínosti za obrácení hříšníků a rozkolníků.

a) Jednou z hlavních překážek obrácení a dokonalého života bývá, že někdo ještě příliš lpí na hmotných statcích tohoto světa. Chceme-li duše k Bohu přivést, musíme je přesvědčiti o pomíjejícínosti a nicotě statků pozemských. A to nejenom slovem, nýbrž i příkladem. Musíme jim ukázati, že sami k těmto věcem nezřízeně nelneme. Zjistnost a touha po bohatství nedají se s pravým apoštolským duchem naprosto sloučiti.

b) Věřící lid stejně jako nepřátelé Církve žádají od kněží právem, abychom byli muži umrtvenými. Život modlitby, věrné konání denních povinností, obtíže, s nimiž se setkáváme, skýtají nám hodně příležitostí k umrtvování. Ale každý z nás měl by konati aspoň někdy také nějaké dobrovolné kajícínosti. Zvláště jedná-li se o obrácení nějaké duše nebo o nějaký jiný důležitý počín v duchovní správě, spojujme s modlitbou a horlivou prací i skutky kající.

4. Ctností sv. Josafata vůči bližním dají se shrnoutí v jedno slovo: láska. Lnul otcovskou láskou k svým věřícím, pro něž neunavně pracoval a za něž se ve dne v noci modlil. Láskou si získal srdce arcibiskupa polockého, jenž byl ze začátku proti němu zaujat. Byl zvláště laskavým otcem chudých: poslední, co měl, jim rozdal. Heroická je jeho láska k nepřátelům: modlí a přimlouvá se za ně, navštěvuje je ve vězení. Své vrahy nazývá »synáčky«. Největším důkazem jeho lásky jest jeho mučednictví, neboť »větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele« (Jan 15, 13).

A vskutku! Co nedovedla všechno horlivost Josafatova, to způsobila jeho mučednická smrt: mnozí nepřátelé se vrátili do pravé Církve.

a) Jakou láskou plane mé srdce k duším? Modlím se za ně často, pracuji pro ně horlivě? Jakou láskavost ukazuji zvláště spolubratřím, s nimiž pracuji na vinici Páně?

b) Lásku k nepřátelům žádá Kristus Pán už od každého křesťana. Jak často schází tato láska i v srdci těch, které povolal k svému apoštolátu! Není snad i v mém srdci nějaká dobrovolná hořkost proti těm, kteří mi ublížili? Ukázati nepřátelům Církve, že je milujeme a že jsme ochotni k obětem pro ně, je nejjistější cesta, abychom je získali.

Oremus:

Excita, quaesumus Domine, in Ecclesia tua Spiritum, quo repletus beatus Josaphat, Martyr et Pontifex tuus, animam suam pro ovibus posuit: ut eo intercedente, nos quoque eodem Spiritu moti ac roborati, animam nostram pro fratribus ponere non vereamur. Per Dominum.

Ukazatel.*)

Apoštolát kněžský, musí býti všeobecný cílem i prostředky: Bernard 43, 2, b; Cyril a Metoděj, 34, 2, a, b; Filip Neri 27, 2, a; Jan Křtitel 31, 3, b.

Apoštolát laický, třeba si jej vychovávat: Jan Křtitel 31, 3, b; Jan Vianney 41, 2, d; zvláště marianskými družinami: Petr Klaver 47, 1, a.

Breviář, třeba se svědomitě modliti: Jan Sarkander 15, 2, d.

Bůh, nepotřebuje nikoho k provádění svých plánů: Cyril a Metoděj 34, 3, a.

Církev Kristova, její veliká důstojnost a cena: Jan Křtitel 31, 1, c; je společností dokonalou a nezávislou: Řehoř VII. 26, 3, a; je tajemným tělem Kristovým: Pavel 8, 3, b; jehož péče svěřena je kněží: Josef 16, 1, c.

Církev katolická, má všechny známky božského původu a pravosti: Vavřinec 42, 1, a; jak pohlížeti na lidské slabosti v ní: Karel Borrom. 54, 3, a; jak ji reformovati: Karel Borr. 54, 3, b; kněz musí ji milovati: Jan Nepom. 25, 3, b; a tuto lásku ukazovati především neunavnou prací pro ni: Josafat 56, 2, b; má si vážiti jí a jejích řádů: Benedikt 17, 3, a; musí hájiti jejích práv: Jan Zlatoústý 9, 2, a; Robert Bellarmin 24, 3, a; Jan Nepomucký 25, 3, a; a přitom i veliké oběti přinášeti: Tomáš Becket 7, 3, b; Bůh vzbuzuje v příhodné době obhájce své Církve: Tomáš Becket 7, 3, c; Petr Kanisius 21, 1, a.

Církevní jmění, jak na ně máme pohlížeti: Karel Borr. 54, 2, a; jak je třeba spravovati: Vavřinec 42, 2, c.

Církevní předpisy, dlužno svědomitě zachovávat: Jan Nepom. 25, 3, b.

Církevní představení, náš poměr a naše úcta a láska k nim: Vavřinec 42, 2, d.

*) První číslice udává rozjímání, druhá díl jeho; písmeno značí oddělení nebo aplikaci v udaném díle.

Církevnictví státní, jak mu dlužno čeliti: Kliment M. Hofbauer 14, 1, a.

Ctnost, nesmí se jeviti pouze ve slovích: Filip a Jakub 22, 3, c.

Cas, třeba ho svědomitě použiti: Kliment M. Hofbauer 14, 2, b; Alfons M. Lignori 39, 2, a; Karel Borrom. 54, 1, a; zejména nemařiti ho zbytečnými hovory: Antonín Pad. 29, 2, a; jak se maří: Alfons M. Lignori 39, 2, a.

Četba dobrá, důležitý prostředek pastorače: Jan Vianney 41, 2, c; *románů*, u kněží: Jeroným 49, 3, c.

Čistota, její důležitost: František Sal. 10, 1, c; je nezbytnou podmínkou k apoštolskému působení a zárukou úspěchu: Petr Kanisius 21, 1, b; Cyril a Metoděj 34, 1, b; zvláště při apoštolátě mládeže: Jan Bosco 20, 3, c; Filip Neri 27, 1, d; třeba ji zachovávat i v ruchu světa: Robert Bellarmin 24, 1, b; prostředky ji zachovati: František Sales. 10, 1, c; Jan František Regis 30, 1, a; třeba míti lásku k ní: Matouš 48, 3, a; dlužno se varovati nebezpečí: Augustin 45, 2, e; a polovičatosti: Benedikt 17, 2, b; nesmíme si zahrávat s pokušeními: Karel Borr. 54, 1, b; příčina, proč nebývá dokonalá: Tomáš Akvinský 13, 1, b; její odměna: Matouš 48, 3, a.

Čistý úmysl, jeho potřeba a jak jej dlužno vzbuzovati: Jan Nepom. 25, 1, b.

Dary Boží, Bůh je rozděluje podle své vůle: Jan Evang. 6, 1, c.

Díla dobrá, viz *Skutky dobré*.

Divadla, proti špatným třeba bojovati: Bernard 43, 2, c.

Dokonalost, jakou žádá Kristus Pán od kněze: Štěpán 5, 1, a; nezáleží ve vyhubení přirozených vlastností: František Xavorský 2, 1, c.

Duchovní správa, není byrokratické úřadování, nýbrž apoštolát: Jan Vianney 41, 2, a; Petr Klaver 47, 2, a; třeba i k obtížnějším prostředkům sahati: Šimon a Juda 53, 1, a.

Duchovní život, jeho prvním základem jest víra: Štěpán 5, 1, b.

Důvěra v Boha a jeho prozřetelnost, její nutnost a důvody: Pavel 33, 1, b; je nutna k duchovnímu pokroku: Petr apoštol 32, 1, b; a k apoštolátu: Petr ap. 32, 1, b; František z Assisi 50, 3, a; činí nás šťastnými: František z Assisi 50, 3, a; nesmí býti zviklána nesnázemi: Josef 16, 2, b.

Důvěra věřících, ztracenou lze zase získati přimluvou sv. Antonína: Antonín Pad. 29, 3, c.

Exercicie, mocný prostředek dokonalosti: František Borgiáš 52, 2, c; jejich důležitost pro kněze: Petr Kanisius 21, 1, c; pro poznání základních pravd: Pavel 8, 2, a.

Eucharistie, jest prostředkem jednoty a lásky: Ignác muč. 11, 2, d; hlavní prostředek posvěcování a apoštolátu: Norbert 28, 2, b; jak ji máme uctívati: Norbert 28, 2, b.

Hierarchie církevní, její božský původ: Ignác muč. 11, 2, c.

Horlivost apoštolská, musí býti všeobecná v cíli, prostředcích, co do místa a času: František Xaverský 2, 2, b; Petr Kanisius 21, 2, a; Athanáš 23, 2, a; nesmí býti ukvapená a upřilíšená: Jakub St. 37, 2, b; Ignác z Loyoly 38, 1, c; Martin 55, 2, c.

Hra v karty a kněz: František Borgiáš 52, 1, c.

Hřešící třeba napravovati mírností: Martin 55, 2, b.

Hřích těžký, jeho zloba: Tomáš Becket 7, 1, b; za nic na světě nesmíme ho spáchat: Bartoloměj 44, 2, a; trestán výčitkami svědomí: Jan Křtitel 46, 3, b; třeba se utíkat k sv. Josefu: Josef 16, 3, d; hříchy předešlého života nesmějí nás činiti malomyslnými: Matouš 48, 1, a.

Hřích všední, co nás k němu svádí: Bartoloměj 44, 2, a.

Chudí a opuštění mají zvláštní právo na lásku knězovu: Petr Klaver 47, 2, a.

Chudoba apoštolská, jak ji může a má kněz zachovávat: František z Assisi 50, 1, b; nezabráňuje

žítí přiměřeně postavení: Karel Borom. 54, 2, a; skutečná evangelická: František z Assisi 50, 1, c.

Chvála lidská, viz *Pocty a vyznamenání*.

Chyby vlastní učí nás pokoře a shovívavosti: Petr apoštol 32, 3, a; představených, nejsou omluvou, abychom neposlouchali: Petr 32, 3, b; spolubratři, jak si k nim máme počínati: Jeroným 49, 3, a; chyby jazyka viz *Jazyk*.

Individuelní působení v pastorači: Ambrož 3, 3, b; Filip Neri 27, 2, c.

Individuelní zájmy, musí ustoupiti velkým cílům Církve: Cyril a Metoděj 34, 2, b.

Jazyk, chyb jazyka se třeba vystříhati: Jan Nepom. 25, 2, b; Antonín Pad. 29, 2, a; prostředky k tomu: Jan Nepom. 25, 2, b; třeba ho užívati ke cti a chvále Boží: Antonín Pad. 29, 2, a.

Jednota církevní, třeba si jí vážiti a o ni usilovati: Lev Vel. 18, 1, c; Athanáš 23, 1, c; Bernard 43, 2, c. Viz též *Sjednocení církevní a Unionistické snahy*.

Jidáš, jeho osud výstražným znamením pro kněze: Matěj 12, 1, a.

Kacířství, jeho zhouba: Dominik 40, 1, a.

Kajcnosti zevnější, viz *Mrtvení*.

Karita křesťanská, je mocnou apologií Církve a prostředkem apoštolátu: Karel Bor. 54, 2, c; třeba si jí důvěru věřících zjednávat: Petr Klaver 47, 2, e; jak ji dlužno pěstovati: Vavřinec 42, 1, b; musí býti dobře organisovaná: Vincenc z Pauly 36, 2, b.

Katolické smýšlení, nutné knězi: Jeroným 49, 2, a.

Katechetická výuka, jeden z nejhlavnějších prostředků pastorače: Augustin 45, 3, c; prostředky: Petr Klaver 47, 2, b.

Kázání, jejich účel, obsah, způsob a vlastnosti: Jan Zlatoústý 9, 1, b; Kliment M. Hofbauer 14, 1, a; Lev Vel. 18, 3, c; Bonaventura 35, 3, a; Alfons Liguori 39, 2, b; Dominik 40, 2, a, b; třeba je dobře připravovati: Antonín Pad. 29, 2, a; a potvrzovati příkladem života: Dominik 40, 2, c.

Kázeň křesťanská, kněz musí o ni dbáti: Lev Vel. 18, 3, b.

Klid srdce, třeba zachovati při pronásledováních a pomluvách: Štěpán 5, 2, b; odměnou odevzdanosti do vůle Boží: Pavel 33, 1, c; ztracený lze získati přímlovou sv. Antonína: Antonín Pad. 29, 3, c.

Kněžská důstojnost, sama v sobě nezabezpečuje spásy: Matěj 12, 1, a.

Kontemplativní řády, viz *Řády*.

Kristus Pán, dvě přirozenosti v jedné osobě: Lev Vel. 18, 1, d; miluje své kněze bratrskou láskou: Šimon a Juda 53, 2, a; kněz musí se mu připodobňovati: Filip a Jakub 22, 2, a.

Kritisování, nesluší se na kněze a třeba se ho vystříci: Antonín Pad. 29, 2, a; Ignác z Loyoly 38, 2, b; Augustin 45, 2, c; Jeroným 49, 3, a; kritisování od spolubratří dlužno trpělivě snášeti: Bernard 43, 3, a.

Kříž a utrpení, viz *Utrpení a kříž*.

Křížová cesta, dlužno pobožnost tuto šířiti: František z Assisi 50, 3, b.

Láska Boží, základem a vzpruhou apoštolské činnosti: František Xaverský 2, 2, e; Petr Klaver 47, 3, a; František z Assisi 50, 3, a; Josafat 56, 1, a.

Láska Kristova, prostředky ji získati: Jan Evang. 6, 1, 6; *ke Kristu Pánu*, mocná a něžná má vyznačovatí kněze: Ignác muč. 11, 1, b; Athanáš 23, 1, b; prostředky jí dosíci a v ní růsti: Jan Evang. 6, 3, a; Ignác muč. 11, 1, b; Pavel 33, 3, b; Josafat 56, 1, b; má býti láskou přátelství: Ignác z Loyoly 38, 3, a; jeví se prací pro Krista: Ignác z Loyoly 38, 3, b; třeba, aby Kristus v nás žil: Jan Křtitel 31, 1, a; třeba všechno konati v duchu této lásky: Jan Nepomucký 25, 1, c; Jan František Regis 30, 1, c; od výše postavených v Církvi žádá Kristus Pán větší lásky: Petr apošt. 32, 1, c.

Láska k Církvi, vzpruhou apoštolské činnosti: František Xaverský 2, 2, e; Karel Borrom. 54, 3, a.

Láska bliženská, nemožná bez lásky ke Kristu Pánu: Pavel 33, 3 b; musí býti všeobecná a nadpřirozená: Pavel 33, 3, a; v jakém smyslu připouští různé stupně: Jan Evang. 6, 1, a; ukazuje se skutky milosrdenství: Jan Evang. 6, 3, c; důvody k ní: Jan Evang. 6, 3, b; varuje se posuzování: Augustin 45, 2, c. Viz též *Karita* a *Kritikování*.

Láska k duším věřících, nutný prostředek a vzpruha apoštolátu: František Xaverský 2, 2, e; Jan Vianney 41, 2, a; Josafat 56, 4, a; má se ukazovati zvláště k chudým: Norbert 28, 2, d; a k hřešícím: Matouš 48, 1, b; *věřících*, provází dobrého kněze: Jan Zlatoustý 9, 3, a.

Láska k spolubratřím, její nutnost pro kněze: Vincenc z Pauly 36, 3, a; jejím základem láska k Bohu: František z Assisi 50, 3, c; varuje se posuzování: Jan Vianney 41, 1, c; pohlíží na spolubratry z nadpřirozeného stanoviska: Jan Frant. Regis 30, 2, b.

Láska k nepřítelům, musí vyznačovati kněze: Josafat 56, 4, b; je zkušebním kamenem pravé lásky k bližnímu: Pavel 33, 3, a; nejlepší zbraní získat nepřátele: Štěpán 5, 2, c; Dominik 40, 1, c.

Láska k přírodě: František z Assisi 50, 3, d.

Maria Panna, je matkou svatých povolání: Vojtěch 19, 1, b; dětinná zbožnost k ní známkou hodného kněze: Jan Evang. 6, 2, a; Petr Kanisius 21, 3, c; jak si může kněz získati její lásku: Jan Evang. 6, 2, b; úcta mariánská účinným prostředkem pastore: Alfons z Liguori 39, 2, c; kněz má úctu k ní šířiti a jejich výsad hájiti: Jan Evangelista 6, 2, a; Josef 16, 1, b.

Mariánské družiny, jejich význam pro kněžská povolání: Petr Klaver 47, 1, a; jsou účinným prostředkem pastore: Alfons z Liguori 39, 2, c; jejich význam a obrodná síla v působení na mládež: Jan Sarkander 15, 1, a; Jan Bosco 20, 3, d.

Matka křesťanská, a dokonalý kněžský život: Bernard 43, 1, a.

Milost Boží, nejhlavnější prostředek apoštolátu: Jakub St. 37, 2, b; Jan Vianney 41, 1 a, 2 a; její nezaslouženost: Pavel 8, 1, a; Jakub St. 37, 1, a; třeba o ní často kázati: Augustin 45, 1, c; *posvěcující*, základem svatosti: Jan Křtitel 31, 1, b; prostředky k jejímu rozmnožení: Štěpán 5, 1, c; třeba ji habituelně udržovati: Jan Křtitel 31, 1, b; *pomáhající* milosti, navazují na přirozené vlastnosti: Pavel 8, 1, c; působí někdy náhle uprostřed roztržitostí světa: Matouš 48, 1, c; jak si jich dlužno vážiti: Pavel 8, 1, a; nelze jim bez trestu odporovati: Pavel 8, 1, c; třeba se o ně modliti: Augustin 45, 1, b; jak s nimi dlužno spolupůsobiti: Petr Klaber 47, 1, d; třeba k nim býti velkodušným: Augustin 45, 1, b; proč mnozí nemají hojnějších pomáhajících milostí: Martin 55, 1, a; *zevnější* milosti, jak jimi Bůh na nás působil: Augustin 45, 1, a; mnohdy i v nahodilých okolnostech: Ambrož 3, 1, c; třeba si jich všímati: Norbert 28, 1, b; jak jsme jich použili: Augustin 45, 1, a.

Mír, kněz má býti andělem míru mezi spolubratry: Norbert 28, 2, a; jaký mír má kněz hlásati: Benedikt 17, 3, c.

Mírnost a shovívavost, nutná knězi: Robert Bellarmin 24, 1, c; zvláště v jednání s věřícími: Bonaventura 35, 2, b; především k obyčejnému lidu, chybujičímu z nevědomosti: Jan Křtitel 46, 1, a; její základ a prostředky jí dosíci: František Saleský 10, 2, b—d. Viz též *Trpělivost*.

Misie, kněz musí jeviti o ně zájem: František Xaverský 2, 2, a.

Misijní zprávy, prostředkem buditi povolání: Vojtěch 19, 1, c.

Mládež, apoštolát mládeže povinností každého kněze: Dominik 40, 3, b; důvody, proč působiti na mládež: Jan Bosco 20, 1, a—e; prostředky přirozené: Jan Bosco 20, 2, a—d; nadpřirozené: Jan Bosco 20, 3, a—d; láska k ní podmínkou působení: Jan Bosco 20, 2, b; Filip Neri 27, 2, b; jaká musí býti tato

láska: Filip Neri 27, 2, b; třeba mládeži porozuměti: Filip Neri 27, 2, c; *studující*, třeba si jí zvláště všimati: Kliment M. Hofbauer 14, 1, d.

Mládí, jak možno a dlužno chyby mládí napraviti: František Saleský 10, 1, a; Jan František Regis 30, 1, a; Bernard 43, 1, b; Augustin 45, 2, a.

Mlčení, posvátné, jak má kněz zachovávat: Jan Nepomucký 25, 2, c. Viz též *Tajemství*.

Modlitba, středem a hlavním prostředkem duchovního života: Filip a Jakub 22, 3, a; první podmínkou a nejúčinnějším prostředkem apoštolátu: František Xaver. 2, 2, c; Jan Zlatoústý 9, 1, a; Jan Sarkander 15, 1, c; Josafat 56, 1, c; kněz si musí i při zevnějších pracích zachovati touhu po ní: Bernard 43, 1, d; nutna k poznání pravdy Boží: Tomáš Akvin. 13, 3, a; třeba k ní pokory: Pavel 33, 2, c; dlužno se modliti před každým dílem: Dominik 40, 2, d; zvláště před důležitějšími podniky a volbami: Matěj 12, 2, a; dlužno se modliti za věřící: Athanáš 23, 2, a; *ústní*, třeba při ní dobře vyslovovati: Antonín Pad. 29, 2, a; *modlitba střelná*, po sv. přijímání: Tomáš apoštol 4, 3, c.

Moudrost, prostředky jí dosíci: Štěpán 5, 1, c; jí odměňuje Kristus Pán věrné sluhy: Štěpán 5, 3, a.

Mrtvení, je knězi potřebné: Filip a Jakub 22, 3, b; Jan Křtitel 31, 2, b; lid ho žádá od kněze: Josafat 56, 3, b; má býti především *vnitřní*: Jan Vianney 41, 3, b; *zevnější*, též knězi potřebné: Filip a Jakub 22, 3, b; Jan Křtitel 31, 2, b; Jan František Regis 30, 2, a; dlužno se v něm varovati dvou krajností: Bernard 43, 2, d; dlužno se mrtviti snášením denních obtíží a nesnází při apoštolských pracích: Filip a Jakub 22, 3, b; Petr Klaver 47, 3, c; Jan František Regis 30, 2, a; ve vstávání, modlitbě, pohodlí těla: Jan František Regis 30, 2, a.

Mstivost, nesmí býti v srdci kněze: Jan Křtitel 46, 2, b.

Mučednictví, korunou apoštolátu: Matěj 12, 3, c; nekrvavé žádá Bůh od každého kněze: Vojtěch 19, 2, c.

Nadpřirozené nazírání, základ a první podmínka apoštolátu: Kliment M. Hofbauer 14, 2, c; Filip Neri 27, 1, a; zvláště zdárného působení na mládež: Jan Bosco 20, 3, a.

Nauka Kristova, obnovuje člověka: Ignác muč. 11, 3, a. *Návštěvy nejsv. Svátostí*, prostředkem proti úzkostlivosti a smutku: Šimon a Juda 53, 2, a.

Nazírání na Boha, naše odměna, částečně už zde na světě: Filip a Jakub 22, 2, c.

Nemocní, péče o ně: Petr Klaver 47, 2, c.

Nenahraditelný, není nikdo: Matěj 12, 1, b.

Neohroženost apoštolská, potřebná knězi: Ambrož 3, 2, b; Jan Křtitel 31, 2, c; Bernard 43, 2, d; Šimon a Juda 53, 1, b; také k osobám vlivným: Jan Křtitel 46, 1, c; nevylučuje lásky a pastorální opatrnosti: Jan Evang. 6, 3, d; Jan Zlatoústý: 9, 1, d; Jan Sarkander 15, 2, a; musí býti spojená s mírností: Štěpán 5, 1, d; Athanáš 23, 2, c; Robert Bellarmin 24, 3, a; Bernard 43, 2, d.

Nepřátelé Církve, nemohou Církve přemoci a jejich dílo se nutně shroutí: Athanáš 23, 3, b; Řehoř VII. 26, 3, b; jak třeba si vůči nim počínati: Athanáš 23, 2, c; třeba jich získávati láskou: Dominik 40, 1, c.

Netrpělivost, její škody: Josef 16, 2, c; zvláště pro apoštolát: Jakub St. 37, 2, b.

Neupřímnost, její škody pro duchovní život: František Saleský 10, 1, b; olupuje o klid: Jan František Regis 30, 1, b.

Neúspěchy, bývají křížem apoštola: Bernard 43, 3, b; jsou zevnějšími milostmi: Karel Borr. 54, 3, c; svolávají požehnání Boží pro budoucnost: Alfons z Liguri 39, 3, b.

Nevděk, jeho ošklivost: Vojtěch 19, 3, b; je údělem apoštolátu: Norbert 28, 3, b; Jan Křtitel 46, 2, a; snášení nevděku prostředkem apoštolátu: Vojtěch 19, 3, a. Viz též *Žneuznění*.

Nevědomost světa o základních pravdách: Tomáš Akvinský 13, 1, c.

Nevěrnost kněžská, její neštěstí: Šimon a Juda 53, 3, b; třeba se za nevěrné kněze modliti: Lev Vel. 18, 1, c.

Nevěřící, třeba jich získávati modlitbou a příkladem: Štěpán 5, 3, a.

Nezištnost, nutná k apoštolátu: Filip Neri 27, 1, c; Dominik 40, 2, c; Petr Klaver 47, 2, a; Josafat 56, 3, a; zvláště k zdárnému působení na mládež: Jan Bosco 20, 3, b; získává důvěru věřících: Robert Bellarmin 24, 2, a.

Nezřízená náklonnost, brání apoštolskému působení: Cyril a Metoděj 34, 1, c; *k místům a osobám*, překážkou apoštolátu: Jan Křtitel 46, 2, a.

Obcování kněze s druhými, jeho nebezpečí a způsob: František Saleský 10, 3, b.

Obezřetnost v jednání, potřebná k pastorači: Josef 16, 2, c.

Obtíže, bez nich nelze vykonati velikých věcí pro Boha: Alfons z Liguori 39, 3, a.

Odhodlaný čin, viz *Skutky dobré*.

Odměna, na tomto světě nelze jí čekati: František Xaverský 2, 3, a; *věčná*, ztrácíme vyšší její stupeň svou nedbalostí: František Xaverský 2, 3, b.

Ozdoba chrámu, důležitý prostředek pastorage: Norbert 28, 2, c; Jan Vianney 41, 2, c.

Papežství, jeho božský původ: Ignác muč. 11, 2, c; je středem jednoty a sloupem pravověří: Jeroným 49, 2, b; velkou milostí: Petr apošt. 32, 2, a; za níž třeba Bohu děkovati: Lev Vel. 18, 2, a; úcta, oddanost a láska k papeži povinností kněze: Lev Vel. 18, 1, a; Bernard 43, 2, c; Jeroným 49, 2, b; a vzácným odkazem apoštolů slovanských: Cyril a Metoděj 34, 2, c.

Pastorační prostředky, jakých třeba užívati: Vojtěch 19, 2, b.

Písmo sv., jeho studium nutno knězi, zvláště pro kázání: Jan Zlatoústý 9, 1, b; Bonaventura 35, 3, b;

Jeroným 49, 1, b; jak ho dlužno studovati: Jeroným 49, 1, c.

Plány do budoucnosti, musí býti přiměřeny silám a milosti Boží: Tomáš apošt. 4, 1, b, 2, c.

Pocty a vyznamenání, jakou cenu mají: Tomáš Becket 7, 1, a; apoštolský kněz nemá po nich toužiti a jich vyhledávati: Robert Bellarmin 24, 3, b; Jan Vianney 41, 3, c; Petr Klaver 47, 3, b; František z Assisi 50, 2, a; nemá si na nich zakládati: Jan Křtitel 31, 2, a; netoužit po nich přináší požehnání: Jan Zlatoústý 9, 1, c; Kliment M. Hofbauer 14, 2, d; Filip Neri 27, 1, c; dostane-li se nám jich, aniž bychom se o ně snažili, je to znamením vůle Boží: Ambrož 3, 1, d.

Počestnost, bez víry neužitečná: Athanáš 23, 1, a.

Podlizavost a pochlebování, musí býti daleky apoštolského kněze: Jan Zlatoústý 9, 2, a; Martin 55, 2, a.

Pohodlný život, kněz nemá po něm bažiti: Dominik 40, 2, e; tak si svolává požehnání Boží: Kliment M. Hofbauer 14, 2, d; jinak se připravuje o důvěru věřících: Robert Bellarmin 24, 2, a.

Pohostinnost, má vyznačovat hodného kněze: Norbert 28, 2, d; Matouš 48, 2, c.

Pokora, není radou, nýbrž povinností: František z Assisi 50, 2, a; je nutná k zdárnému apoštolátu: Cyril a Metoděj 34, 1, b; Petr Klaver 47, 3, b; svolává požehnání Boží: Kliment M. Hofbauer 14, 2, d; je potřebna k dobré modlitbě: Pavel 33, 2, c; k mírnosti a trpělivosti: František Saleský 10, 2, b; je nejlepší cestou k pravé cti: Antonín Pad. 29, 1, b; znakem pravého reformátora: Řehoř VII. 26, 1, a; chyby proti ní: Pavel 33, 2, b; pokora netouží po počtech: František z Assisi 50, 2, a; Karel Borr. 54, 2, b; nezávidí druhým: František z Assisi 50, 2, a; nevynechává se: Tomáš Akvin. 13, 3, b; Matouš 48, 2, b; František z Assisi 50, 2, a; František Borgiáš 52, 3, b; Karel Borr. 54, 2, b; nestojí na svých právech: František Borgiáš 52, 3, b; nespolehá na své síly: Jakub St. 37, 2, b; ustupuje do pozadí: Matouš 48, 2, b; přijímá ochotně pokoření a příkoří: Petr Kani-

sius 21, 2, c; Filip Neri 27, 3, b; Vincenc z Pauly 36, 3, b; František z Assisi 50, 2, a; nezakládá si na sobě a svých zásluhách: Augustin 45, 2, d; podrobuje svůj úsudek: Robert Bellarmin 24, 3, b; slouží opovrženým a koná nízké práce: Tomáš Akvinský 13, 3, b; Vincenc z Pauly 36, 3, b; přiznává se ke svým chybám: Tomáš apošt. 4, 3, b; Augustin 45, 2, d; Karel Borr. 54, 2, b; přijímá ochotně výtky a upozornění: Petr Kanisius 21, 2, c; František Borgiáš 52, 3, b; nesmí se dáti zviklati poctami a úspěchy: František Xaverský 2, 2, d; jak přijímá pocty a důstojnosti: Karel Borr. 54, 1, c; povinnosti třeba konati v duchu pokory: Jan Nepom. 25, 1, c.

Pokoření, nutný prostředek k pokoře a dokonalosti: Alfons z Liguori 39, 1, b; Petr Klaver 47, 3, b; František z Assisi 50, 2, a; třeba je s ochotou přijímati: Robert Bell. 24, 3, b; i dobrovolná na sebe bráti: František z Assisi 50, 2, b.

Pokušení nikdy úplně neustanou: Jeroným 49, 3, b; Martin 55, 3, c; jak jim třeba čeliti: Vavřinec 42, 3, a; Jeroným 49, 3, b; dlužno je hned odmítnouti: Karel Borromejský 54, 1, b.

Pomíjejcnost světa, kněz musí o ní přesvědčen býti: Cyril a Metoděj 34, 1, a.

Pomluvy, jak se jich třeba stříci: Antonín Pad. 29, 2, a; pomluvy a násilnosti proti Církvi důkazem její pravosti: Štěpán 5, 2, a.

Poslušnost k vůli Boží základem dokonalosti: Pavel 8, 2, a; jeví se poslušností k Církvi a jejím představeným: Pavel 8, 3, a; *kněžská a církevní*, nutna knězi: Vavřinec 42, 1, a; zkušebním kamenem pravé ctnosti: Jan Frant. Regis 30, 3, b; znakem pravého reformátora: Řehoř VII. 26, 1, a; hlavní věci při každém úřadě: Bruno 51, 3, b; k duchovnímu vůdci nutna k dokonalosti: Ignác z Loyoly 38, 2, a; účinným prostředkem pokory: František z Assisi 50, 2, c; bude náš útěchou při smrti: Petr Kanisius 21, 2, b; její vlastnosti: Josef 16, 3, c; její výmluvy: Tomáš Akvin: 13, 1, c; nehledí na osobu poroučejícího,

nýbrž považuje jej za zástupce Božího: Ignác z Loyoly 38, 2, b; František Borgiáš 52, 3, c; poslouchá proto i méně dokonalých představených: Petr ap. 32, 3, b; nekritisuje: Filip Neri 27, 1, b; vztahuje se i na věci, jež nejsou neomylně předkládány: Athanáš 23, 1, c; podrobuje rozum: Robert Bellarmin 24, 2, c; Petr apoštol 32, 2, a; má se ukazovati zvláště vzhledem k místu určení a úřadu: Robert Bellarmin 24, 2, c; Jan Frant. Regis 30, 3, b; třeba konati povinnosti v duchu poslušnosti: Jan Nepom. 25, 1, c.

Povolání kněžské, je vzácnou a nezaslouženou milostí: Matěj 12, 2, b; Josef 16, 1, a; Jakub St. 37, 1, a; různé jeho cesty: Tomáš Akv. 13, 1, a; navazuje na přirozené vlastnosti: Jakub St. 37, 1, b; Bůh volá každého k určitému úkolu: Pavel 8, 1, d; žádá přiměřené nadání: Bruno 51, 2, a; máme se považovati za nehodny jeho: Vincenc z Pauly 36, 3, b; Jan Vianney 41, 3, c; jak jsme ho následovali a s ním spolupůsobili: Filip a Jakub 22, 1, a; Norbert 28, 1, a; Vincenc z Pauly 36, 1, b; důvody proč mnozí hlasu Božího nenásledují: František Borgiáš 52, 3, a; třeba je voliti z čistého úmyslu: Jakub St. 37, 2, a; co třeba činiti tomu, kdo se stal knězem bez povolání: Lev Vel. 18, 3, a; třeba zaň děkovati a za vytrvání prositi: Tomáš Akv. 13, 1, a; třeba v prvním nadšení vytrvati: Vavřinec 42, 2, a; Šimon a Juda 53, 3, a; žádá obětí a přináší nesnáze, jimiž se nesmíme dáti zviklati: Ondřej 1, 1, c; Filip a Jakub 22, 1, a, c; jeho vzácné pravomoci: Šimon a Juda 53, 2, b; je následováním ideálu Kristova: Ondřej 1, 1, a; rybářstvím lidí, hlásáním Krista a jeho království, vydáváním svědectví o Kristu, připravováním na příchod Kristův: Jan Křtitel 31, 1, a, 3 a; Ondřej 1, 1, b; Matouš 48, 2, d; žádá, abychom především konali vlastní kněžské povinnosti: Bonaventura 35, 1, a; jeho odměna zde na zemi a v nebi: Šimon a Juda 53, 2, c; třeba je u mládeže pěstovati a vychovávat: Vincenc z Pauly 36, 2, c; zvláště marianskými družinami: Petr Klaver 47, 1, a; jaký hřích jest to, někoho od

tohoto povolání odvracetí: Vojtěch 19, 1, c; Filip a Jakub 22, 1, b; *řeholní*, jeho znamení: Bruno 51, 2, b; pohnutky: Bruno 51, 2, c; důvody, proč mnozí volání Božího nenásledují: František Borgiáš 52, 3, a; třeba je pěstovati a vychovávatí: Vojtěch 19, 1, a.

Práce, po čestných nemá kněz toužiti: Jan Křtitel 31, 2, a; Bonaventura 35, 1, b; *tělesné*, kněz má si jich vážit: Bonaventura 35, 1, b.

Práva beneficia, možno i dlužno jich hájiti: Jan Sarkander 15, 1, d.

Pravda, je naší zbraní proti nepřítelům: Štěpán 5, 2, b; touha po pravdě přitahuje milost Boží: Augustin 45, 1, b.

Prónásledování a protivenství, často údělem apoštolského kněze: Jan Zlatoústý 9, 2, c; slouží k vlastní i jiných nápravě: Norbert 28, 3, a; *Církve*, důkazem její pravosti: Vavřinec 42, 1, c.

Prostořekost, její škody: Bartoloměj 44, 1, a.

Prostředky pastorače, musí se přizpůsobiti poměrům a osobám: Jan Křtitel 46, 1, a.

Prozřetelnost Boží, provází zvláště věrné sluhy Boží, kteří se jí zcela odevzdávají: Pavel 33, 1, c; Martin 55, 1, c; vede všechno k dobrému: Alfons z Liguori 39, 1, a; jeví se v povolání světců: Vincenc z Pauly 36, 1, a; vzbuzuje v pravý čas pravé muže a obháje Církve: Ambrož 3, 1, a; Petr Kanisius 21, 1, a; připravuje každého na úkol určený: Ambrož 3, 1, b; z malých začátků tvoří veliká díla: Vincenc z Pauly 36, 1, c; pomáhá, i když všechny přirozené prostředky selhávají: Jan František Regis 30, 2, c; proto nemáme nikdy na mysli klesati: Josafat 56, 1, a; nespoléhati na vlastní síly: Ondřej 1, 2, a; nýbrž úplně se odevzdati a důvěřovati v prozřetelnost Boží: Antonín Pad. 29, 1, a; zvláště co do místa působení: František Xaverský 2, 1, d; tím si zjednáваме požehnání Boží: Filip Neri 27, 1, a; důvěra v prozřetelnost nevylučuje spolupůsobení: Matěj 12, 1, c.

Předsevzetí, musí býti přiměřena silám a milosti Boží: Tomáš ap. 4, 1, b.

Představení církevní, jejich poměr k poddaným: Augustin 45, 3, a; mají poddané opravdu milovati, spravedlnost spojovati s otcovskou láskou: Bonaventura 35, 2, a; František Borgiáš 52, 1, b; jak si počínati v obtížích s nimi: Tomáš Becket 7, 2, c; Jan František Regis 30, 3, a.

Předurčení Boží, posledním důvodem našeho omilostnění a věčného osudu: Jakub St. 37, 1, a.

Přibuzní, jaký má býti poměr kněze k nim: Bernard 43, 2, a; jak škodí nemístné ohledy a nezřízená láska k nim knězi: Tomáš Becket 7, 2, b; Bartoloměj 44, 2, b; Petr Klaver 47, 1, b.

Přijímání časté, účinný prostředek v působení na mládež: Jan Bosco 20, 3, d; **denní**, útěchou a silou knězovou: Ignác muč. 11, 1, c; velikou milostí: Antonín Pad. 29, 3, a; proč někdy nepřináší dosti užitku: Antonín Pad. 29, 3, a.

Přítel, význam dobrého přítele pro kněze: František Xaverský 2, 1, a.

Přítomnost, třeba žíti v přítomnosti, ne v budoucnosti: Antonín Pad. 29, 1, a.

Přízeň lidská, její vratkost: Tomáš Becket 7, 1, c.

Racionalismus, jak mu dlužno čeliti: Kliment Maria Hofbauer 14, 1, a.

Rada spolubratří, potřebná k pastorači: Jakub St. 37, 2, b.

Reformátor, každý kněz má býti reformátorem: Jan Sarkander 15, 1, b; podmínky a vlastnosti pravého reformátora přirozené: pevné směřování k cíli, rázná podnikovost, žádná polovičatost, obětavost, vytrvalost: Řehoř VII. 26, 1, b, c, 2, c; nadpřirozené: musí býti od Boha vyvolen, považovati se za nástroj Boží, mnoho se modliti a rozjímati, vésti život bezúhonný, zvláště míti velikou lásku k Církvi a zachovávatí mírnost a trpělivost v protivenstvích: Řehoř VII. 26, 1, a; 2, a, b, c; Norbert 28, 3, a; Karel Borromejský 54, 3, a.

Rozmluvy soukromé, prostředkem pastorační: Antonín Pad. 29, 2, a; Jan Křtitel 31, 3, b.

Rozjímání, nutné pro kněze: Řehoř VII. 26, 2, a; hlavním jeho předmětem je život Krista Pána: Filip a Jakub 22, 2, a.

Růženec, mocným prostředkem dokonalosti a apoštolátu: Dominik 40, 3, a.

Rády katolické, kněz má si jich vážit: Benedikt 17, 3, a; *kontemplativní, jich význam:* Bruno 51, 3, a.

Samota duchovní, kněz má po ní toužit: Bernard 43, 1, d; nutná k dosažení pokory a čistoty: Cyril a Metoděj 34, 1, b.

Samotářský život, nehodí se pro apoštolského kněze, jeho nebezpečí: Ambrož 3, 3, b; Tomáš ap. 4, 2, a.

Sebezápor, nutný k sebeobnově: Norbert 28, 3, a; hlavní podmínka úspěšného apoštolátu: František Xav. 2, 2, c; Jan Zlatoústý 9, 1, a. Viz i *Mrtvení*.

Sebranost, třeba i ve víru světa zachovati: Bruno 51, 3, c; prostředky k tomu: František Borgiáš 52, 1, a.

Schůze, vzájemné kněžské: Augustin 45, 3, b.

Sjednání církví, viz Unionistické snahy.

Skrytost, kněz musí po ní toužit a ji si zamilovati: Petr Kanisius 21, 2, c; Jan Křtitel 31, 2, a; nejlepší cestou k pravé cti: Antonín Pad. 29, 1, b; nejlepší přípravou na apoštolát: Benedikt 17, 1, b.

Skutky dobré, právě ty máme někdy konati, ke kterým cítíme odpor: Petr Klaver 47, 2, d; musíme mít ochotu i větší díla pro Boha konati: Bernard 49, 1, c; *milosrdenství, prostředkem pastorační:* Vincenc z Pauly 36, 2, a; jeden odhodlaný skutek pramenem milosti a počátkem veliké dokonalosti: Norbert 28, 1, c; Martin 55, 1, b.

Sloh a řeč, třeba kazateli tříbiti: Ambrož 3, 3, a.

Slovo ukvapené, jak škodí: Tomáš Becket 7, 2, d; František Sal. 10, 3, a.

Služba Boží, cílem kněžského života: Ignác z Loyoly 38, 1, a.

Smrt, čemu nás učí pohled na ni: František Borgiáš 52, 2, b; náhlá kněze: Matouš 48, 3, b; krásná smrt ve službě Boží: Antonín Pad. 29, 3, b; jak se máme na ni připravovati a jak si můžeme krásnou smrt zajistiti: Štěpán 5, 3, b; Jan Křtitel 46, 2, c; máme se vzhledem k ní odevzdati do vůle Boží: Tomáš apoštol 4, 1, a; Cyril a Metoděj 34, 3, a; Martin 55, 3, b; *milých osob*, může býti zevnější milosti: Vojtěch 19, 1, a.

Sociální tíseň, jak ji může kněz odpomáhati: Kliment Maria Hofbauer 14, 1, b.

Spása duší, na ní všechno záleží: František Xaverský 2, 1, b; má býti jedinou touhou kněze: Šimon a Juda 53, 1, a.

Srdce Páně, důvody jeho úcty: Petr Kanisius 21, 3, b; odměňuje nevďěčnost láskou: Tomáš ap. 4, 3, a.

Statky pozemské, jakou cenu mají: Tomáš Becket 7, 1, a; třeba vůči nim zachovávat zásady evangelia: František z Assisi 50, 1, a; nezřízená touha po nich zbavuje nás důvěry lidu a je hlavní překážkou apoštolátu: Robert Bellarmin 24, 2, a; Josafat 56, 3, a.

Státní moc, musí ve věcech zjevení posloubati Církve: Řehoř VII. 26, 3, a; třeba nepravé názory o ní vymýcovati: Lev Vel. 18, 2, b.

Středoceští zlaté, dlužno zachovávat v pastoraci: Bonaventura 35, 2, c.

Studium, jeho potřeba a užitek pro kněze, zvláště pro kázání: Ambrož 3, 3, a; Tomáš Akv. 13, 2, b; Řehoř VII. 26, 2, a; Jan Vianney 41, 1, a; Augustin 45, 2, b; Jeroným 49, 1, a; Bruno 51, 1, c.

Svatá veselost viz Veselost.

Svědomitost, znakem a prostředkem dokonalosti: Tomáš Becket 7, 2, a; třeba jí zvláště v konání denních povinností: Jan Nepom. 25, 1, a; Karel Borr. 54, 1, a.

Svět, jeho radosti třeba knězi opustiti: Cyril a Metoděj 34, 1, c; Matouš 48, 2, a; v čem záleží pro

kněze pohrdání světem: Benedikt 17, 2, a; nelze zároveň Bohu a světu sloužiti: Filip a Jakub 22, 1, a; Matouš 48, 2, a; nepřátelský svět nemůže odepřítí hodnému knězi uznání: Jan Zlatoústý 9, 3, b; Jan Křtitel 46, 2, b.

Suornost vzájemná, její potřeba pro kněze a prostředky: Ignác muč. 11, 2, b; Augustin 45, 3, b.

Štědrost, ukazuje Kristus Pán svým věrným sluhům: Jakub St. 37, 3, a.

Tajemství, svěšená musí kněz bedlivě zachovávat: Jan Nepom. 25, 2, a; *zpovědní*, jeho přísná povinnost a jak ho třeba šetřiti: Jan Sarkander 15, 2, c; Jan Nepom. 25, 2, a.

Tělo, jak na ně má pohlížeti kněz: Petr Klaver 47, 1, c.

Tisk katolický, musí kněz šířiti: Kliment M. Hofbauer 14, 1, c; proti špatnému bojovati: Bernard 43, 2, c.

Tituly viz *Pocty a vyznamenání*.

Touha po nebi, základní rys našeho života: Martin 55, 3, a; co má býti hlavní touhou kněze: Pavel 8, 2, b.

Trpělivost, nutná knězi: František Saleský 10, 2, a; zvláště v apoštolském působení a jednání s věřícími: Josef 16, 2, c; Bonaventura 35, 2, d; Dominik 40, 2, c; a především ve zpovědnici: Jan František Regis 30, 2, b; dlužno ji zachovati při nepřijemnostech: Jan František Regis 30, 2, b; trpělivost ve snášení křížů znamením pravé dokonalosti: Bernard 43, 3, c; pokora její základem: František Saleský 10, 2, b; prostředky k trpělitosti zevnější a vnitřní: František Saleský 10, 2, c, d. Viz též *Utrpení a kříž*.

Turdohlavost v úsudku, její nebezpečí: Tomáš apoštol 4, 2, b.

Úcta k církevním představeným, má vyznačovati kněze: Vavřinec 42, 2, d; není proti ní, upozorniti představené na chyby, jak se to má díti: Bruno 51, 2, a.

Uctivost zevnější při modlitbě: Filip a Jakub 22, 3, a.

Úkol svěřený, třeba svědomitě plniti: Antonín Pad. 29, 1, a.

Ukvapenost, její škody: Bartoloměj 44, 1, a.

Unionistické snahy, podmínka jest láska k Církvi a oddanost k apoštolskému Stolci: Josafat 56, 2, a; třeba se za sjednocení mnoho modliti: Lev Vel. 18, 1, b.

Upřímnost, knězi potřebná: Robert Bellarmin 24, 1, a; jak je Kristu Pánu milá: Bartoloměj 44, 1, b.

Úspěchy, nelze jich najednou dosíci: Jan Vianney 41, 2, b; často se jeví teprve po smrti kněze: Jan Zlatoústý 9, 3, c.

Útěcha, jí odměňuje Kristus Pán své věrné sluhy: Jakub St. 37, 3, a.

Utrpení a kříž, jsou velikou zevnější milostí: Ignác muč. 11, 3, b; Norbert 28, 1, b; František Borgiáš 52, 2, a; údělem apoštolátu: Athanáš 23, 3, a; Jakub St. 37, 3, b; Vavřinec 42, 3, b; Bartoloměj 44, 3, b; svolávají požehnání na apoštolát: Cyril a Metoděj 34, 3, b; láska ke kříži, její podstata a důvody: Ondřej 1, 3, a; prostředky: Ondřej 1, 2, b; je znamením pravé lásky ke Kristu Pánu: Petr 32, 2, b; milostí a láskou Boží stává se kříž lehkým: Jan Sarkander 15, 2, b.

Utrpení Páně, kněz má o něm rozjímati a jeho úctu šířiti: František z Assisi 30, 3, b.

Úzkosti duševní, jak si v nich počínati: Josef 16, 3, a.

Vášeň nezřízená, jak je nebezpečno i jedné se poddati: Jan Křtitel 46, 3, a.

Věda, jak ji třeba pěstovati: Tomáš Akv. 13, 2, c; Jeroným 49, 1, a; musí býti spojena s pokorou: Jeroným 49, 1, a; *posudňá*, její cena: Tomáš Akv. 13, 2, d.

Velkodušnost, nutna apoštolskému knězi: Ignác z Loyoly 38, 1, b; Matouš 48, 2, c; odměňuje zlé dobrým: Ambrož 3, 2, a.

Věřící, poměr kněze k nim: Ignác muč. 11, 2, a; Benedikt 17, 2, c; Athanáš 23, 2, a; Bonaventura

35, 2, a; *věrní*, lnou k dobrému knězi: Norbert 28, 3, c.

Veselost svatá, prostředky jí dosíci: Filip Neri 27, 3, a.

Víra, první základ dokonalosti kněžské a nejhlubší ctnost kněze: Josef 16, 2, a; Petr Kanisius 21, 1, b; Athanáš 23, 1, a; Bruno 51, 1, b; její nesmírná cena a dobrodiní a jak si jí třeba vážit: Dominik 40, 1, a; Bartoloměj 44, 3, a; Jeroným 49, 2, a; živá víra kněze, získává mu důvěru věřících: Jan Vianney 41, 3, a; jak ji máme utužovati a zdokonalovati: Štěpán 5, 1, b; Pavel 33, 1, a; kněz musí ji horlivě šířit a proti nepřátelům hájit: Dominik 40, 1, b; Bernard 43, 2, c; v její hájení třeba býti neoblomným: Athanáš 23, 2, b; neodporuje vědě: Tomáš Akv. 13, 2, a; víra v božství Kristovo a nejsv. Svátost musí pronikat celý život kněze: Petr 32, 1, a.

Vlastenectví, nemístné a špatně pochopené: Tomáš Becket 7, 3, a.

Vlastnosti a vlohy přirozené, uschopňují k apoštolátu: Jan Vianney 41, 1, b; dlužno jich dobře použít: Kliment M. Hofbauer 14, 2, a.

Vševědoucnost Boží, myšlenka na ni chrání od hříchů: Bartoloměj 44, 1, d.

Vůle Boží, musí se ve všem vyplnit: Alfons z Liguori 39, 1, a; máme se jí ochotně podrobovati: Bartoloměj 44, 1, c; konati ji jest základem dokonalosti: Ignác muč. 11, 1, a; můžeme se tomu i od nerozumných tvorů učit: Antonín Pad. 29, 2, b; odevzdáním se do vůle Boží lze velké věci vykonati: Benedikt 17, 1, a.

Vytrvání v dobrém, na něm všechno záleží: Pavel 8, 2, c; jest nejisté: Matěj 12, 1, a.

Závislost na Pánu Bohu, přesvědčení o ní základem duchovního života a dokonalosti kněžské: Ignác muč. 11, 1, a; Pavel 33, 2, a; Ignác z Loyoly 38, 1, a.

Závist mezi spolubratry, její nízkost a nebezpečnost: Jan Zlatouš 9, 2, b; Matěj 12, 2, c; jak se jí třeba varovati: Šimon a Juda 53, 2, b.

Zbožnost, musí vyznačovat kněze, zvláště při celebrování: Vavřinec 42, 2, b; Matouš 48, 3, b; získává dů-

věru věřících: Jan Vianney 41, 3, a; musí býti solidní: Petr Kanisius 21, 3, a.

Zdraví, někdy Bůh žádá jeho oběť od kněze: Tomáš ap. 4, 1, a.

Změna místa a úřadu, z jakých pohnutek se má díti: Bruno 51, 2, c.

Zneuznání, jak si při něm počínati: Josef 16, 3, b.

Zpěv církevní, prostředkem pastore: Ambrož 3, 3, c; Jan Sarkander 15, 1, c.

Zpovídání, důležitý prostředek pastore: Jan Vianney 41, 2, c.

Ztráta věci milé, prostředkem k dokonalosti: Cyril a Metoděj 34, 1, a.

Zvědavost, nerozumná nebo hříšná: Ondřej 1, 2, b.

Žena, nebezpečí nezřízené náklonnosti k ní: Jan Křtitel 46, 3, c.

Žerty, kněze nedůstojné: Antonín Pad. 29, 2, a.

Život, třeba jej pozorovati pro kázání: Ambrož 3, 3, a; někdy Bůh žádá jeho oběť od kněze: Tomáš apoštol 4, 1, a; Jan Sarkander 15, 2, b; *kněžský*, je životem modlitby, poslušnosti a lásky: Bartoloměj 44, 2, b; životem obyčejných povinností nadpřirozeně povznesených: Bruno 51, 1, a; vyjádřen heslem »Ora et labora«: Benedikt 17, 3, b; spojuje život činný s rozjímavým: Vojtěch 19, 2, a; má býti důkazem pravdy Církve: Matěj 12, 3, a; výmluvným kázáním proti nedovoleným rozkoším: Matěj 12, 3, b; nemá míti ničeho nápadného: Jan Vianney 41, 3, b.

KAREL

VRÁTNÝ:

Krátké nedělní

a sváteční promluvy.

Poštou Kč 24.—

Sbírku tuto lze doporučovati za „Nedělní čtení“.

ŽIVOT

dítek Božích

Promluvy a úvahy

o milosti posvěcující

a pomáhající.

Napsal Karel Lutislav.

Poštou Kč 10.—

Dr. I. Klug:

APOLOGE-

TICKÉ ÚVAHY.

I. *Otázky životní*

Kč 5·60

II. *Boží slovo a Boží*

syn Kč 6·40

III. *Království Boží*

Kč 18.—

Dr. AUG.

WIBBELT:

Knižka útěchy o smrti.

Kč 4.—

Kniha o čtyřech

pramenech.

Kč 4·40